Evangélikus Élet

EVANGÉLIKUS HETILAP

76. évfolyam, 51–52. szám ■ 2011. december 18–25. ■ Advent 4. vasárnapja / Karácsonyi-újévi dupla szám Ára: 500 Ft

„Számos teológiai aspektusa van a reformációnak, de közülük a legfontosabb talán az a felismerés, hogy Isten szeretete *szabadon* elérhető bárki számára…”

Beszélgetés dr. Wlater Altmann professzorral ► 5. oldal

„Szeretnénk egy rádiót is elindítani, mert nagy hiányossága a magyar médiának, hogy a rendszerváltás óta sincs Magyarországon felekezetközi keresztény médium.”

Rádió és szolgálat ► 8. oldal

„Ez a karácsonyi öröm véglegessé tette számomra, hogy megváltó Krisztusom van, aki megszabadított bűneimből, szabaddá tett az ő szolgálatára. Azóta véle járok, szívem csak érte ég. Így lett örökös karácsonyom.”

Szív a karácsonyban ► 27. oldal

Interjú a lappföldi Mikulással ► 3. oldal
Tranosciustól a Tranosciusig ► 8–9. oldal
Felelősen szolgálni ► 13. oldal
Advent fényei ► 19. oldal
Nemzetiségi oldalak ► 23. és 26. oldal
Szilveszteri lencsevég ► 29. oldal

MINDEN KEDVES OLVASÓNKNAK SZERETETTELJES KARÁCSONYI ÜNNEPEKET ÉS ÁLDOTT ÚJ ESZTENDŐT KÍVÁNUNK!

Máté 118 és újabb áldáskönyv a Luther Kiadó karácsonyi kínálatában

Remek Mikulás-napi ajándék volt a *Credo* evangélikus folyóirat szerkesztői estje. A rendezvénynek december 6-án az Északi Egyházkerület budapesti, Szilágyi Erzsébet fasori székházának kápolnája adott helyet. A Luther Kiadó ez alkalommal mutatta be frissen megjelent köteteit is. *Kendeh K. Péter* kiadóigazgató néhány igazi könyvcsemegét ajánlott a megjelentek figyelmébe.

Varga Gyöngyi újabb áldáskönyvének már a címe is telitalálat: *Remény s ég.* Amint Kendeh K. Péter elmondta, a szerző korábbi írásai mindig hamar elkeltek, és legújabb könyvéből is nyolcszáz példányt kapkodtak el néhány nap alatt.

A kiadó karácsonyi könyvvásárának másik nagy újdonságát, a *Máté 118* című kötetet *Szabó Lajos,* az Evangélikus Hittudományi Egyetem rektora, a Gyakorlati Teológiai Tanszék vezetője *(képünkön)* mutatta be. A rejtélyes cím nem egy bibliai fejezetre utal, hanem az Északi Egyházkerület 118 lelkészére – mindannyian *Máté evangéliumának* egy-egy igeszakasza alapján készült egyik prédikációjukat küldték el a szerkesztőnek, *Fabiny Tamás* püspöknek, ezekből állt össze a kiadvány.

► *Folytatás a 3. oldalon*

FOTÓ: KISS TAMÁS

Stafétaváltás a MEÖT élén

A Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsának (MEÖT) évi rendes közgyűlése tisztújítás jegyében is zajlott december 8-án a szervezet székházának kápolnájában. Január 1-jétől hat évre az elnöki tisztet *Steinbach József* református püspök tölti be *D. Szebik Imre* nyugalmazott evangélikus püspök után, a főtitkári poszton pedig *dr. Fischl Vilmos* evangélikus lelkész követi *dr. Bóna Zoltán* református lelkipásztort.

► *Folytatás a 4. oldalon*

A MEÖT leköszönt…

…és újonnan választott vezetői

FOTÓK: HORVÁTH-BOLLA ZSUZSANNA

Visszapillantás és előretekintés

■ D. Szebik Imre

Esztendő fordulóján hevesebben dobban a szívünk az idő múlásán. Nemcsak amiatt, mert észleljük, hogy egy év újra elszállt felettünk, hanem azért is, mert önkéntelenül megkérdezzük magunktól: jól használtuk-e időnket, lehetőségeinket 2011-ben? Mindenkinek magának kell ezen a kérdésen gondolkoznia s őszinte választ adnia az idő Ura előtt.

A válaszadás azért is szükséges, mert az ajtónkon kopogtató év jobb időbeosztásra, a fontossági sorrend újragondolására késztet, s új értékrend is születhet bennünk. Munkánk mellett előnyt kaphat a gyermekeinkkel való törődés, a társunkkal való beszélgetés, s nem utolsósorban maga Isten, az ő igéjének útmutatása és gyülekezetünk közösségének keresése.

Ha visszanézünk a gyorsan elmúló esztendőre, számtalan esemény pereg le lelki szemeink előtt. A magam személyes életében befejeződött az ökumené hazai szolgálatában eltöltött, közel egy évtizedes megbízatás. Az aktív püspöki szolgálat után örömmel végeztem ezt a meggyőződésem szerint fontos feladatot az evangélium hitelességének, az egyházak egymáshoz való közeledésének és testvéri kapcsolatának erősítése érdekében. Jó reménységgel vagyok az egységre törekvés jövőbeli kilátásai tekintetében is. Bizonyos, hogy Jézus most is imádkozik övéi egységéért (Jn 17,17–21).

A gyülekezetimunkatárs-képzés bővült a kihelyezett vidéki – Békéscsabán, Nyíregyházán és Győrött tartott – tanfolyamokkal. Ennek a munkaágnak az erősítése jótékony hatással lehet egyházközségeink életére, és előbb-utóbb a jól szervezett lelkigondozói munka áldásaként paradigmaváltás következhet be.

Napjainkban szinte minden területen megkívánják az életen át tartó tanulást. Nincs ez másként a keresztény hit és szolgálat területén sem.

A központi fekvésű Piliscsabán az új munkatársi tanfolyam indításaként megjelentek az első roma származású híveink. Ez önmagában is reményteljes esemény. Az egyház Urának „szervezése” nyomán velük egyidejűleg látogatott el a Béthel Evangélikus Missziói Otthonba a nyírteleki és a környékbeli cigányság népes csoportja – hatvan fő, közöttük családok karon ülő kisgyermekkel, tizenévesek és a negyvenes korosztály képviselői –, élükön lelkészükkel, *Györfi Mihállyal.* Öröm volt hallgatni éneklésüket.

Az idei tanévben megnyílt egyházi roma szakkollégiumok – közöttük a miénk Nyíregyházán – a cigány értelmiség képzését hivatottak elősegíteni. Tapasztalatunk szerint a Krisztus által megérintett testvéreink tudnak a leggyorsabban megfelelni a társadalom erkölcsi elvárásainak.

Bizonyos, hogy egyházunkban a presbiterképzés is aktivizálja gyülekezeteink vezetői feladatra bizalmat kapott rétegét. A közösségek összetartására napjainkban sokkal több energiát kell fordítanunk, mint korábban. Az alkalmas tisztségviselők és presbiterek kiválasztása meghatározó lehet a gyülekezetek jövője szempontjából.

A Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület – nyugdíjkorhatárhoz érkezett püspökétől elköszönve – új főpásztort választott *Szemerei János* korábbi kaposvári esperes személyében. Az új püspök nem egyszerűen kerületének egyik vezetője, hanem egyházunk harmadik püspöke is. Ajánljuk őt Isten szeretetébe imádságainkban!

A változó társadalmi és gazdasági viszonyok között újabb oktatási intézményekkel gazdagodott egyházunk. Az egyházi iskolák és óvodák kiállták az idő próbáját. Társadalmunkban nemcsak gazdasági válság van, de erkölcsi krízis is. Ezen – sok más kezdeményezés mellett – az egyházi iskolákban folyó nevelőmunka tud legintenzívebben segíteni.

E rövid, a teljesség igénye nélkül felvázolt visszatekintés is jelzi, mennyi esemény s változás zajlott körülöttünk – s bizonnyal bennünk is –, amelyek köszönetmondásra indíthatnak bennünket az esztendő végén.

Ebbe a sorba illeszkedik a személyes életünkben átélt tapasztalatok sokasága. Úgy, ahogyan őrzött, vezetett, oltalmazott és testi-lelki-szellemi javakkal megajándékozott bennünket életünk Ura (1Sám 7,12). Ha pedig előrenézünk, s kutatjuk, mit rejteget számunkra 2012, akkor néhány feladatunkról említést tehetünk. Ilyen a már említett általános tisztújítás. Új arcok, új lendület, megfrissült szolgálat reményében gondolunk a választásokra.

Izgalmas rendezvénynek ígérkezik a Szélrózsa ifjúsági találkozó is a Balaton partján, határon túli testvéreink részvételével.

A 2017. évre készülve ez az esztendő *a reformáció és a nők* tematikájának jegyében zajlik. Nőtestvéreink egyházunkban elfoglalt helye, szolgálata méltán vált ki megbecsülést és elismerést mindannyiunkból.

Illyés Gyula írja: „Átszállunk majd nyomtalanul / rajtad és benned; lekonyul / a szolgaságba szép fejed. // De mint ág, ha terhét veti, / megint a menny ég kell neki, / mert ami él, csak – átmenet!” *(Körülvettelek)*

Az idő mulandóságának fogságában és az örökkévaló utáni vágyakozásban töltse el szívünket a Szentlélek az új évben is jó reménységgel!

A szerző nyugalmazott evangélikus püspök, a MEÖT napokban leköszönt elnöke

Oratio œcumenica

Mindenható Istenünk, szívünk ismerője, kérünk, hallgass meg minket, amikor az adventi csendben imádságban és könyörgésben hálaadással hozzuk eléd kéréseinket.

Kérünk, Urunk, karácsony küszöbén áldd meg ünnepi készülődésünket. Tisztíts és szabadíts meg minket mindattól, ami gátol abban, hogy Jézus Krisztus születésének örömhíre töltse be szívünket! Amikor annyi minden nyomaszt és terheli életünket, láttasd meg velünk, hogy egyszülött Fiadban igazi, soha el nem múló örömmel ajándékoztad meg népedet.

Könyörgünk egyházadért, gyülekezeteinkért, az egész keresztyénségért. Add, hogy az igehirdetők igaz hittel és meggyőződéssel hirdessék az evangéliumot, és vezessenek minden hívőt a te ismeretedre! Az igehallgatóknak adj nyitottságot igéd befogadására, hogy az világosságával átformálja, megújítsa sokszor örömtelen életünket. Kérünk, hogy akkor is kezdj velünk újat, amikor mi már nem is hisszük, hogy van esély a változásra.

Kérünk, add szívünkbe a bűnbánat mélységét, hogy felismerjük: minden dolgunkra, amelyet elrontottunk, amelyben hibáztunk, mulasztottunk, hűtlenek voltunk, csak nálad kaphatunk bocsánatot.

Irgalmadba ajánljuk megfáradt, fásult, emberi mélységeket megélő testvéreinket. Vigasztald és bátorítsd őket, mutass nekik kiutat! Az örvendezőket óvd meg az elbizakodottságtól, és figyelmeztesd őket, hogy minden áldásodért és ajándékodért mindenkor neked adjanak hálát.

Légy a betegekkel, a szenvedőkkel, a gyászolókkal! Éreztesd velük, hogy életük kilátástalan helyzetében sem hagyod el őket. Add, hogy megtapasztalhassák, hogy a bajban is készíthetsz számukra örömet, hogy ők is vallhassák, nagy dolgokat tett velük a Hatalmas, és ezért áldjanak téged.

Urunk, aki kezedben tartod életünk minden útját, kérünk, ne hagyd el egyszülött Fiad jövetelére vágyakozó népedet. Légy velünk, kísérj minket ebben a világban, hogy a te utadat járjuk, és kegyelmedből mindnyájan eljuthassunk örök országodba, ahol teljessé teszed minden benned hívő és bízó szív örömét. Jézus Krisztusért kérünk, hallgass meg minket. Ámen.

HIRDETÉS

Hálásan köszönjük azoknak, akik a 2010. évről készített személyi-jövedelemadó-bevallásuk során 1%-os felajánlást tettek a Kelenföldi Evangélikus Templomépítő Alapítvány részére, mely alapján a Nemzeti Adó- és Vámhivatal 414 577 forintot utalt át. Ezt az összeget egyházi épületek karbantartására használtuk.

FIZESSEN ELŐ LAPUNKRA!

ADVENT 4. VASÁRNAPJA – LK 1,46–55

Egy boldogságtól repeső szív öröméneke

Mitől lesz egy dal kirobbanó siker? Mária éneke az egyházi toplistán szerintem az első helyen áll! Mitől olyan különleges, mitől olyan hatásos ez az ének? Titok? Isten műhelytitka? Nézzük közelebbről, alaposabban, hátha feltárul előttünk, s megérthetjük egy boldogságtól repeső szív öröménekét.

A csúcsra jutást mindig megelőzi egy út. Különleges út Máriáé. Isten cselekedni kezd az életében. Nemcsak hall Istenről, mint korábban éveken keresztül a zsinagógában, hanem tapasztalni kezdi Isten tetteit.

Mi, ma élő hívek talán leggyakrabban úgy érezzük, nem történik semmi.

Megszokottan telnek-múlnak a napok, a hónapok és évek, ismétlődnek a tevékenységek, újra ajtó előtt a karácsony, és nem változik semmi. Csak öregszünk és erőtlenedünk, az utódok pedig hiányzanak. Talán úgy, mint abban a házban érezhették hosszú évtizedeken keresztül, ahol éppen ez a csodálatos ének felhangzik.

Erzsébet otthonában vagyunk, akit korábban nemes egyszerűséggel csak Meddőnek hívott mindenki. Igen, Mária egy vénasszonyt jött megcsodálni, egy öreg, megnémult pap feleségét.

Isten tettének két csodája találkozik e házban: két, gyermeket váró édesanya. Az angyal kijelentése nyomán ide érkezett Mária. Egy idős hívő, kitartóan imádkozó lelki testvér megerősítése nyomán fakad ajkán szívének boldogságtól repeső öröméneke. Itt bizonyosodik meg: valóban Isten cselekszik csodálatosan, az ő magzatán keresztül is!

Meglepő talán, hogy e csodálatos ének premierjén nincs jól szervezett tömeges közönség. Sőt gyanítható, hogy Erzsébeten és méhében a majd Jánosnak nevezett – a később Keresztelő előnévvel is illetett – születendő gyermeken kívül földi halandó nincs jelen. De Máriának nem számít, hogy hányan vannak együtt, s hogy a jelenlevők generációs – vagy inkább kétgenerációs – korbeli távolságban állnak egymástól. Nem gondolkodik azon, van-e így értelme énekének, vagy sem. Szíve túlcsorduló örömét egyszerűen dalba önti.

A dalszöveg gondolatai nem újak, sokszor hallott olvasmányok részei a zsinagógai emlékekből. Az új benne, hogy ez most itt *róla* szól, arról, hogy Isten mit cselekszik *vele!* És magzatán keresztül majd az egész világgal! Mária lát. Látja önmagát, hogy benne van Isten tervében. Lát: összefüggésekben és előre. Tudja, nem a hallgatóság tömegeitől imádva lesz valakivé, világsztárrá, hanem sikerének alapja Isten. Ez az alap pedig biztosabb mindennél.

Kérdés, sikeres lett volna-e Mária éneke, ha ott, akkor nagy közönség előtt énekel. Bizonnyal nem. Ha pedig a mai, mindent bebiztosítani akaró világunkban akarnánk egy várandós lányka ilyen énekét sikerre vinni, még inkább szánalmas próbálkozásnak bizonyulna. Hiszen még arra sincs emberileg biztosíték, hogy a magzat rendben kifejlődik, hogy épségben születik meg, és hogy felnőve hasznos tagja lesz az emberi közösségnek. Mária helyében, Isten megerősítése nélkül, milyen bizonytalan életérzés fogna el minden fiatal várandós anyukát?

Isten cselekvése kellett a továbbiakban is ahhoz, hogy ez az ének ne álmodozás maradjon. Isten beteljesítette ígéretét, így lett népszerű ez az ének az egyházban, sokak által megzenésítetten is. Mária énekel, mert lát. És milyen fantasztikusan! Mert a Szentlélek által bizonyos felőle, hogy az a piciny kezdet, melyről ő testében is megbizonyosodott, Isten világmegváltó művének kezdete, az ígéretek beteljesítése. A befejezést illetően is bizonyos, mert itt Isten cselekszi meg akaratát, minden, még előre nem is látott akadályon, bajon keresztül is, vagy azokat is felhasználva!

Többnyire azóta is úgy van ez az egyház történelmében, mint Mária énekének napjaiban. Néhányan, a hívek egy csekély töredéke tapasztalja s látja előre, hogyan cselekszik Isten. De bennük, általuk azóta is szüntelen születnek új, Lélekből Istent dicsérő énekek. Mert ők látják, amit Mária is látott, hogy Isten ugyan sokak számára rejtetten, de véghezviszi akaratát.

Figyeljünk hát a ma is boldogan Istent magasztaló éneklőkre. Talán túl öregek. Talán túl fiatalok, tapasztalatlanoknak és álmodozóknak tűnnek. Ők mégis tudják, hogy az ígéret személyesen nekik szól. Tapasztalják, munkáját elkezdte bennük az Isten, s hiszik ígéretét, hogy ezt el is végzi bennük a Krisztus napjára. Talán néha csak ketten-hárman vannak együtt. Talán túl kicsinek látszik a sereg, s a győzelem így reménytelennek.

Talán a többség észre sem veszi a változás csíráját, melyet Isten kezdett a szívekben. Azonban ha számolunk Isten biztos erejével, megígért cselekvésével, fakadhat a mi ajkunkról is ilyen Istent magasztaló, győzelmét előre látó ének. Úgy, mint a reformációkor, tudva, hogy Isten maga védi meg az életképes magot, igéjét, annak növekedését.

Higgyük mi is, hogy irgalma *megmarad* nemzedékről nemzedékre az őt félőkön, úgy, ahogyan azt kijelentette atyáinknak. Így lehet sokunk áttéléssel, szívbeli örömmel dalolt éneke e *Magnificat,* Mária éneke Isten biztos, beteljesülő cselekvéséről.

■ Pintér Mihály

A VASÁRNAP IGÉJE

Imádkozzunk! Urunk Istenünk! Magasztalunk Szent Fiad eljöveteléért, amelyet oly csodásan előkészítettél. Magasztalunk, hogy ígéreted igéi hívő, befogadó szívekre találtak. Segíts minket is hinnünk, hogy te most is cselekszel néped javára, még ha szemünk elől rejtve van, hogyan s mikor teljesíted be művedet. Azért is kérünk még, hadd halljuk meg mások öröménekét, hadd lehessünk velük együtt mi is téged áldók. Segíts, ne legyünk vakok és süketek, hanem idejében észleljük nagy tetteid. Óvj meg attól, hogy türelmetlenségünkben zúgolódjunk, s vétsünk ellened. Adj kitartást imáinkban. Engedd meglátnunk azokat a csöppnek látszó változásokat, melyeket mások életében elkezdtél, s csendben, fokról fokra növelsz bennük. Köszönjük azok életét, akiket igéddel már jegyeseddé tettél, s akikben az új, el nem múló életet te magad hívtad életre. Segíts minket, hogy velük együtt ujjongó szívvel neked örvendezzünk. Ígéreted szerint küldd el Szentlelkedet, hogy általa tetteidet mindenkor méltóan magasztaljuk a közénk érkező Úr Jézus Krisztus által. Ámen.

RÉGI-ÚJ LITURGIKUS SAROK

Az országos felügyelő iktatása

A stafétabot átadása a világi vezetésben

▶ **Elmúlt lapszámunkban általában szóltunk az iktatásról mint olyan cselekményről, amely egyszerre egyházjogi és liturgikus esemény. A sorozat folytatásában most és majd az ünnepek múltával az egyes iktatások sajátosságairól, szövegeiről, felépítéséről és mondanivalójáról próbálunk teljes képet adni.**

Egyházunk első számú – és mivel az összes gyülekezet választja, a legerősebb legitimitású – tisztsége az országos felügyelőé. Bár a történelemben a lutheránus egyházakat is újra meg újra fenyegette az elpaposodás veszélye, hazai tradíciónk töretlenül képviselte a paritás elvét, vagyis hogy lelkészek és világiak egyenlő súllyal vegyenek részt az egyházvezetésben és -kormányzásban.

Természetes hát, hogy az iktatás rendje nagyobb ünnepélyességet hordoz, és az egyház életének kiemelkedő eseménye. Ez jut kifejezésre abban, hogy az istentisztelet szolgálatát az elnök-püspök vezeti, de a másik két püspök is részt vesz a liturgiában. A felügyelőtársak is közreműködnek az iktatási szertartásban.

Isten nevének segítségül hívását imádság követi, amelyben a gondviselésért és az egyházért való hálaadás mellett arra kéri az egyház népe a mennyei Atyát, hogy maga készítse fel a szolgálatba induló vezetőt: „Hisszük, hogy gondoskodsz népedről: az egyház kormányzására felkészíted és a felelősség vállalására bátorítod testvérünket, akit ezzel megbíztál. Kérünk, szenteld meg most ünnepünket, az Úr Jézus Krisztus által."

A bűnbánati liturgiát követően introitusként a 67. zsoltár hangzik. Keretverse pedig a *Második korinthusi levél* 4. fejezetéből való: *„Nem önmagunkat hirdetjük, hanem Krisztus Jézust, az Urat, magunkat pedig mint szolgáitokat Jézusért."*

Az Úr irgalmáért könyörgő s ezzel a Krisztust magasztaló *Kyriét* maga a megválasztott felügyelő mondja. Mély bizonyságtétel ez arról, hogy még a legmagasabb pozícióba lépő vezető is rászorul az isteni irgalomra: „Úr Jézus Krisztus, aki tanítványokat hívtál el, hívj és küldj engem is! Uram, irgalmazz! Úr Jézus Krisztus, aki a szolgálatra küldted tanítványaidat, adj erőt a tőled kapott feladathoz! Krisztus kegyelmezz! Úr Jézus Krisztus, aki megtérésre hívod népedet, segíts, hogy eszközöd lehessek egyházad újulásában! Uram, irgalmazz!"

A kollekta imádság úgy foglalja össze a bevezető liturgia lényegét és az egész istentisztelet könyörgő imádságait, hogy arra az igére utal, amelyet Pál apostol „utódjának", Timóteusnak írt (2Tim 1,7): „Kérünk, ajándékozd az erő, a szeretet és a józanság Lelkét annak, akit most néped vezetésére szólítottál, hogy neked éljen és neked szolgáljon Jézus Krisztus által…"

Az igeliturgia sokatmondó eseménnyel kezdődik. A szakasz felirata: a szolgálat átadása. A leköszönő felügyelő tömören utal hivatala kezdetére, majd így folytatja: „Istennek köszönöm, hogy szolgálhattam, egyházamnak köszönöm, hogy elfogadták munkámat. Minden igyekezetemmel egyházamért fáradoztam. A Mindenható irgalma fedje el mindazt, ami emberi gyarlóság volt bennem, ő bocsássa meg bűneimet. Ő legyen áldott mindazért, amit elvégezhettem. Neki adok hálát megtartó irgalmáért. Irgalmába ajánlva az elmúlt … évet, teszem le szolgálatomat. Isten áldja meg utódom életét, munkáját, minden fáradozását."

A következő percekben a felügyelőtársak állják körül leendő vezetőjüket, és olvassák fel azt a három bibliai szakaszt, amely megadja az országos felügyelő szolgálatának biblikus keretét. Az ószövetségi szakasz (Józs 1,7–9) középpontjában ez a mondat áll: *„…légy erős és bátor. Ne félj, és ne rettegj, mert veled van Istened, az Úr, mindenütt, amerre csak jársz."* Az epistolában (1Pt 4,10–11) ez a mondat summázza a mandátum lényegét: *„…ha valaki szolgál, azzal az erővel szolgáljon, amelyet Isten ad…"* Az evangéliumi szakasz, a földbe esett búzaszemről szóló történet (Jn 12,25–26) így végződik: *„Ha valaki nekem szolgál, engem kövessen; és ahol én vagyok, ott lesz az én szolgám is; és ha valaki nekem szolgál, azt megbecsüli az Atya."*

Az iktatás folyamatában az igehirdetés, majd a kérdések és az esküttel következik. Fontos megértenünk, hogy tudatos sorrendről van szó: először hangzik az Isten szava, csak azután az emberi szándék, ígéret és fogadalom. Minden emberi döntés akkor nyer értelmet, ha Istenre figyelve, az áldást elfogadva születik. Ezért hangzik az iktató szavak végén: „Végezd a rád bízott szolgálatot Isten félelmében, az Úr Jézus Krisztusba vetett hittel és a Szentlélek erejével, hűségesen és odaadóan, mint az Úrnak, hogy egykor számot adhass róla a mi Urunk Jézus Krisztus ítélőszéke előtt."

Az országos felügyelő beiktatási istentisztelete is – mint minden ünnepi istentisztelet – természetes módon az Úr asztalánál zajló közösségben éri el csúcspontját. Éppen ez a dimenzió mutatja meg az egyház igazi titkát: együtt és egyenlőek vagyunk Jézus asztalánál. Mindannyian Krisztus tanítványai vagyunk – ki ilyen, ki olyan feladattal, felelősséggel és lehetőségekkel.

Az egyházi vezető iktatása fontos állomás az út kezdetén. De az egyház népének feladata – választott és beiktatott felügyelőjével kapcsolatban – nem ér itt véget. Az egyház imádsága kísérje végig vezetőinek szolgálatát mindaddig, amíg mandátumuk tart.

■ Dr. Hafenscher Károly (ifj.)

Máté 118 és újabb áldáskönyv a Luther Kiadó karácsonyi kínálatában

Folytatás az 1. oldalról

Szabó Lajos kiemelte, hogy a lelkészek ritkán hallhatják egymást, ezért a könyv számukra különösen is érdekes lesz. Zömmel már elhangzott vagy rövidesen elhangzó igehirdetéseket találhat benne az olvasó, s ezek talán másként szólítják meg, mint a templomi prédikációk. Olvasás közben vissza lehet lapozni, meg lehet keresni a megelőző vagy a következő igeszakaszt és hozzá kapcsolódó énekünket; megismerhetjük a lelkészek érdeklődését, kiderül, mit olvasnak, hallgatnak vagy épp néznek a televízióban.

A rektor szólt arról, hogy nem helyénvaló a világ romlottságáról általánosságban beszélni, konkrét példákat kell felmutatni. Dicsérte a kötetben szereplő lelkészek elmélyült munkáját, s az igehirdetés igazi kihívására hívta fel a figyelmet: hogyan lehet megszólítani a híveket, s mennyi marad meg bennük a szószéken elhangzottakból.

Fabiny Tamás püspök, megköszönve Szabó Lajos előadását, megállapította: nem pusztán recenzió vagy laudáció volt, hanem igazi elemzés.

Az esten bemutatkozott a *Credo* evangélikus folyóirat két legutóbbi számának több szerzője, és ismertette a lapban megjelent írását. *Kövecses Zoltán* nyelvész, az amerikanisztika professzora a Biblia – szerinte – egyedül lehetséges metaforikus értelmezését mutatta be. *Horváth Orsolya* főiskolai docens szintén a Szentírás értelmezésének problémáit elemezte személyes hangvételű előadásában, *Molnár Krisztina Rita* pedig saját verseit adta elő. *Győrffy Eszter* történész írásában *Dezséry László* egyetemi lelkészként végzett missziós tevékenységéről értekezett, amely az egykori egyházi vezető munkásságának vitathatatlanul pozitív része. *Vörös Géza*, az Állambiztonsági Szolgálatok Történeti Levéltárának levéltárosa a politikai rendőrség egyházellenes tevékenységéről, *Székács István* olvasószerkesztő pedig a nagy elődd, *Székács József* püspök epigrammaköltészetéről szólt.

Zászkaliczky Zsuzsanna 2009 közepén vette át a *Credo* folyóirat szerkesztését. Mint mondta, a jövőben évi négy számot szeretnének megjelentetni, s kiemelte, hogy idén már novemberben kapható volt a legújabb szám, amelyet az olvasók így jóval karácsony előtt kézbe vehettek.

■ W. Gy.

Részletek dr. Szabó Lajos professzornak a Máté 118 című igehirdetés-kötet bemutatóján elhangzott előadásából

(…) Most olyan kötetet tartunk a kezünkben, amelyről tudjuk: szóban elhangzott vagy majdan elhangzó igehirdetéseket tartalmaz. (…) Többségükben fiatal prédikátorok az alkotók, talán azt is mondhatjuk, nagyon alacsony a szerzők átlagéletkora.

Az igehirdetések kezdőmondatai kicsit általánosak, szokványosak. Hamar feltűnik az olyan kezdés, amely már az első pillanatban felkelti az érdeklődésünket. Ritka ez, de izgalmas, amikor ilyen igehirdetésre találunk olvasás közben.

Már a címek is elárulják, hogy sokszínű kegyesség és sokféle prédikációs felfogás tükröződik a kötetben. Közös vonás, hogy nem erőszakos és nem bántó hangsúllyal jelennek meg a különféle stílusok és irányzatok, hanem harmóniát alkotnak. Jót tesz mindegyik irányzatnak, ha a másikat is megismerheti. Érdekes megfigyelni, hogy nem mindig a feltűnő cím takarja a „legbevállalósabb” tartalmú prédikációt *(Három az egyben; 100%-os almalé; Fogadd el a meghívást, nincs kifogás; A Seolban vagyok, rögtön jövök; Csúcstalálkozó; Csak a jerikóiak vakok?).*

Mi van közöttük? Ezt a kérdést provokálja az első és az utolsó prédikáció, mint valami „alfa és ómega”. Az első igehirdetés figyelemfelkeltő, a nemzetségtáblákról szóló izgalmas megközelítés, majd a kötetet a kórházi kápolnában folytatott dialógus-igehirdetés zárja. Itt beszélnek a hívek is. Interaktív prédikáció ez.

Kevesebb a modernséget vállaló, szokatlan hangvételű prédikáció, de néhány kiemelkedő erejű van közöttük, és néha, mint egy „időutazásnál” (két igehirdetés is épül erre a képre), kitapintható a háttér és a hatás. Mindkét fiatal szerző hosszabb időt töltött Amerikában…

Hamar észrevenni, melyik prédikációnál domináns a kötelességteljesítés, mikor csak annyi a motiváció, hogy megoldjuk a feladatot, és melyiknél van jelen az alkotás öröme és varázsa. Különlegesek a kísérletező és a kockázatot vállaló írások.

A következő nemzedékért, a gyermekekért való felelősség, a féltés többször is előkerül. A gyermekek közötti szolgálat átsüt néhány prédikáción. Néha a személyes családi háttérélmény is direkt módon kitapintható. Érződik, hogy a lelkészek sokat foglalkoznak gyerekekkel, és sok hittanórai élmény, beszélgetés frissíti a kötet igehirdetéseit.

Látszik, hogy melyik igehirdető mit olvas, mit hallgat, és mit néz meg a környezetében.

A „nyomda ördöge” éppen a szerkesztő igehirdetésén hagyta rajta a keze nyomát: a prédikáció 2011 októberében 2011 februárjára néz „előre”. Még egy aprócska kritikai megjegyzés kívánkozik ide: ha színes nyomtatással kiemeljük a kezdősort, az első gondolatot, akkor érdemes vigyázni, hogy ez ne épp egy technikai leírás legyen.

Jellemzően előkerül a prédikációkban környezetünknek, a mai világnak, a korszellemnek sablonos, általános bírálata. Ez inkább egy kórnak a szelleme, nem gondolatokat ébresztő, hanem inkább demagóg szöveg. Csak úgy szabad és érdemes korunkat kritizálni, ha a bírálat konkrét és egyértelmű.

Szépen érezhető a kötetben az is, hogy generációk és nemek másként fogalmaznak. Egyik-másik igehirdetés csodálatosan tükrözi vissza ezt az egészséges különbséget. Az összkép mégis szép és páratlan harmóniát alkot. A női lelkészek által írt prédikációk választékosabbak, és inkább irodalmi igénnyel kimunkáltak. Jó megtapasztalni ezt az egészséges különbséget, ami végül a kötet teljességét, harmóniáját erősíti.

A szakmai felkészültség, a minőségi színvonal bizony mérhető és kitapintható itt is, ebben a kötetben is. A belső szoba és a szöveg mély és alapos megértése pár mondat után árulkodik.

A Szentlélek titka az, hogy melyik prédikáció kinél mit eredményez. De az biztos, hogy a megszólító prédikációk ebben a kötetben is leginkább azok lesznek, amelyek szép stílusban és komoly teológiai megalapozással születtek. Színvilágukkal pedig képesek arra, hogy a mai „megszólítási versenyben” állva maradjanak.

Elfogadhatjuk vagy tagadhatjuk, de bizonyos értelemben az igehirdetés is küzdés a hallgatóért, mint ahogyan az egyik prédikáció elején el is mondja ezt a lelkész azzal a példával, hogy a mai embereket megnyerni akaró reklámújságokkal ment fel a szószékre.

A prédikáció alkotás. Élőszóban is, írásban is. (…)

Kívánom, hogy legyen kedvük a gyülekezetek tagjainak az olvasáshoz, és legyen bátorságuk is ahhoz, hogy beszéljenek, szóljanak majd arról, hogy mit és hogyan fogadnak ebből a kötetből.

A visszajelzés és a véleménynyilvánítás az egyik legfontosabb igehirdetés-javító erő. Amikor ez „elhallgat” vagy hiányzik, akkor azonnal laposodni kezd a szó a szószéken. Kell a külső és a belső inspiráció ebben az értelemben is. Ez fejleszti, javítja az igehirdetés színvonalát, a legkisebb helyen és a legnagyobb hatósugarú szószéken egyaránt.

Kevesebb az igehirdetésekben a személyesen megélt élmény, de ahol ez megjelenik, ott szép és irodalmi igénnyel szólal meg. Irodalom és művészet ritkán jut szóhoz a prédikációkban, de akkor azonnal fel is tűnik az adott igehirdetés „míves” színvonala.

A *Máté 118* tanítson minket arra, hogy olvassuk egymás prédikációit; ne csupán a képeket és a rövid adatokat nézzük az igehirdetések végén, hanem sokkal inkább azt keressük, micsoda értékes emberek lehetnek azok, akik itt megszólalnak, és mennyi ajándékot kaptak Istentől arra, hogy rajtuk keresztül minden vasárnap hangozzék az ige – ez pedig a centrum, a döntő kérdés ma is az egyházban. Mindenekelőtt és mindenekfölött.

Kerüljön jó kezekbe ez a szép kötet! Akár lelkészekébe, akár gyülekezeti tagokéba. Köszönet mindazoknak, akik fáradoztak ezen a munkán.

■ Szabó Lajos

Felújított termet „termett” az aszódi összefogás

„Mert ahol ketten vagy hárman összegyűlnek az én nevemben: ott vagyok közöttük” – hangzott az ige (Mt 18,20) az aszódi egyházközség hálaadó istentiszteletén. *Dr. Fabiny Tamás,* az Északi Egyházkerület püspöke prédikációjában az összefogás, az egyetértés fontosságát emelte ki annak apropóján, hogy december 11-én a gyülekezet újra birtokba vehette a vasárnap délutáni istentiszteletek helyszínéül szolgáló megújult gyülekezeti termet.

FOTÓ: KOVÁCS ISTVÁN

Az istentiszteletet követő díszközgyűlésen *Lőrincz Csaba* helyi lelkész számolt be az elvégzett munkákról, majd *Detre János* nyugalmazott esperes idézte fel a gyülekezet életében fontos szerepet játszó imaterem történetét. Köszöntőjében *Sztán István* polgármester is az együttműködés fontosságára helyezte a hangsúlyt. *Benczúr László* kerületi felügyelő példaértékűnek nevezte a város és a gyülekezet több évre visszatekintő összefogását, s a gyülekezet szívére helyezte, hogy az egyetértéshez az igazi alapot csakis a szeretet adhatja.

A püspök által megáldott épület egyaránt otthont ad Aszód város gondozási központjának és (immár tizenöt éve) az egyházközség lakótelepi imatermének. Felújítása Aszód Város Önkormányzata és az Aszódi Evangélikus Egyházközség közös projektjének eredményeként valósulhatott meg: az önkormányzat vállalta a teljes külső rekonstrukciót, a gyülekezet pedig a belső felújítást finanszírozta.

■ Bárdossy Tímea

„Hogy a szeretet járja át a földet”

Exkluzív interjú a lappföldi Mikulással

Az északi sarkkörről, finnországi otthonából idén is útra kelt *Joulupukki,* azaz a lappföldi Mikulás, hogy december 6. környékén meglátogassa a magyar gyermekeket. Tíznapos ittléte alatt találkozott – többek között – a veszprémi evangélikus óvodásokkal, és személyesen nyújtotta át a Mikulás-csomagokat a budapest-rákoskeresztúri evangélikus templomban december 9-én összegyűlt közel hatszáz, csillogó szemű gyereknek is. Amíg a gyereksereg gyülekezett, az ősz szakállú apó hetilapunk kérdéseire válaszolt.

– Bizonyára nem véletlen, hogy a magyarországi kisgyerekek december elején találkozhatnak Önnel személyesen.

– Így van. Pontosan tudom, hogy a magyar gyerekek ajándékait – sok országtól eltérően – karácsonykor nem én teszem a fa alá, engem december 6-án várnak kipucolt, ablakba tett csizmáikkal. Ezért a naptáramban ennél a dátumnál Magyarország neve szerepel már tizenöt éve.

– Hova vezet innen az útja?

– Hazamegyek Lappföldre, és ott várom a világ minden tájáról hozzám érkező kedves vendégeket.

– Akkor nagy megtiszteltetés számunkra, hogy csak a magyar gyerekek kedvéért tesz meg ekkora utat!

– Nekem a világ minden kicsinye nagyon fontos, de a finn–magyar kapcsolatok és barátság miatt a magyar gyerekek különösen is kedvesek.

– Evangélikusként pedig az evangélikusok kiemelten is?

– Nem teszek különbséget a vallások és felekezetek között! Az a célom, hogy a szeretet járja át a földet, mert ez nagyon sokat tud segíteni a nehézségek és rossz körülmények között élő gyerekek helyzetén.

FOTÓ: KISS TAMÁS

– A híradásokban láthattuk, hogy repülővel érkezett Budapestre. Hol vannak a rénszarvasok?

– Otthon, Lappföldön várnak rám, csakúgy, mint a segítő manóim. Ez utóbbiak egy része már javában készíti az ajándékokat, miközben a másik részük a gyerekeket tartja szemmel. Például az ablakokon bekukucskálva figyelik, hogy jól viselkednek-e, idejében lefekszenek-e aludni, vagy megeszik-e a tányérjukon lévő ételt.

■ Boda Zsuzsa

Stafétaváltás…

Folytatás az 1. oldalról

Csermák István metodista szuperintendens nyitóimádsága után a leköszönő elnök, főtitkár, valamint a különböző bizottságok beszámolói hangzottak el.

A közgyűlés a szervezetben együttműködő egyházak krisztusi összetartozásának megbonthatatlanságát az alábbi nyilatkozattal erősítette meg:

„A Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsa Közgyűlése egyhangúan megerősíti, hogy tagegyházai és Krisztus-hívő együttműködő partnerei között a teljes egységet – az Alapszabályban is leírtak szerint – az Úr Jézus Krisztust Istennek és Üdvözítőnek elfogadó közös hitvallásuk adja. Ennek a személyes hitvallásnak a jegyében törekszenek eleget tenni elhívatásuknak az egy Isten, az Atya, a Fiú és a Szentlélek dicsőségére. Ennek az egységnek a munkálását Krisztus imádságának – »…hogy mindnyájan egyek legyenek…« (Jn 17,21) – a jegyében végzik, s törekednek az egyházak közötti kölcsönös megértésre, valamint az evangélium szóval és tettel való hirdetésére az élet minden területén. Ez a krisztusi egység adja a Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsában közösséget vállaló egyházak testvéri együttműködésének, szolidaritásának és érdekképviseletének a megbonthatatlan alapját. A Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsa továbbra is nyitva áll mindazok előtt, akik az Egyetemes Anyaszentegyház ölelésében fogadják a Krisztus által megszerzett és nekünk fölajánlott bűnbocsánatot és üdvösséget, s ez iránti hálájukat az Isten által teremtett világ javának szolgálatában fejezik ki.”

A december 8-ai alkalmon a szervezet legfőbb döntéshozó grémiumának tagjai egyhangú szavazással az Ökumenikus Tanács rendes tagjai közé választották a Magyar Pünkösdi Egyházat, valamint együttműködő tagjai sorába a Keresztény Vasutasok Egyesületét és az Aliansz – Magyar Evangéliumi Szövetséget.

A MEÖT alapszabályának 7. pontja sorolja fel a szervezet tisztségviselőit és szerveit. Ezek sorában az elnöki, az alelnöki, a főtitkári poszton és az operatív testületi szinten személyi változások történnek 2012. január 1-jével. Ezek közül a legfontosabb, hogy *Steinbach József* református püspököt választották a szervezet elnökévé, *dr. Fischl Vilmos* evangélikus lelkészt pedig főtitkárává. A módosított alapszabály szerint a mandátumuk az eddigi három helyett hat évre szól.

A közgyűlés levélben köszönte meg a Kopt Ortodox Egyháznak, hogy novemberben, a magyar turistacsoport egyiptomi busztragédiájáról értesülve testvéri részvétét fejezte ki. A testület ezenkívül tájékoztatást hallgatott meg a *Reménység fesztivál* elnevezésű evangélizációról, amelyet *Franklin Graham* tart 2012. június 1–3. között a Papp László Budapest Sportarénában.

■ BODAZS

STEINBACH JÓZSEF a Dunántúli Református Egyházkerület püspöke, a Balatonalmádi–Balatonfűzfői Református Társegyházközség lelkipásztora, valamint a Pápai Református Teológiai Akadémia tanára. A Budapesti Református Teológiai Akadémián szerzett református lelkészi oklevelet. Tanulmányait a Károli Gáspár Református Egyetem Hittudományi Karán folytatta, ahol középiskolai református vallástanári diplomát vehetett át, majd a Pannon Egyetem Bölcsészettudományi Karán az antropológia–etika–társadalomismeret szakot végezte el. Kutatási területe a keresztyén üzenet mai kommunikálása, az ezzel járó kihívások vizsgálata. Németül beszél.

DR. FISCHL VILMOS az Evangélikus Hittudományi Egyetem teológus-lelkész szakán végzett, majd a Budapesti Corvinus Egyetem külügyi szakértői szakán szerzett diplomát. Tanulmányait a Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem Hadtudományi Doktori Iskolájában folytatta, itt szerzett PhD-fokozatot. Szakterülete az iszlám, az arab világ, valamint a biztonságpolitika. Kutatási területei közé tartozik az egyház és az állam kapcsolatának vizsgálata, különös tekintettel a nemzetközi szervezetekre (Egyházak Világtanácsa, Európai Egyházak Konferenciája). Angolul, arabul és németül beszél.

A Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsának elnöksége levélben fordult a miniszterelnökhöz annak érdekében, hogy az egyházi státusz feltételeinek megfelelő, de *„a lelkiismereti és vallásszabadság jogáról, valamint az egyházak, vallásfelekezetek és vallási közösségek jogállásáról”* szóló – 2012. január 1-jén életbe lépő – törvény jegyzékében nem szereplő egyházak számára minél előbb rendelkezésre álljon a regisztráció iránti kérvény módja és eljárási/ügyviteli teendője.

A levélben egyebek között ez áll:

„Miközben elismerjük a törvénynek azokat a rendelkezéseit, amelyek a ma még hatályban lévő törvény hiányosságait orvosolják, sajnálattal vesszük tudomásul, hogy a törvény mellékletét képező jegyzékbe a törvény hatályba lépését megelőzően azoknak a tagegyházainknak a felvételére sem látszik lehetőség, amelyek egyébként eleget tesznek az egyházi státusz kritériumainak.

Ennek tudatában azzal a kéréssel fordulunk Miniszterelnök Úrhoz, hogy a törvény végrehajtásához szükséges utasítások, rendeletek, más szóval az egyházi státuszba való regisztráció iránti beadvány/kérvény formalitásai a lehető legrövidebb időn belül rendelkezésre álljanak az érintett egyházak számára. A törvény korrektív szándékát és e szándéknak a kodifikációban való megjelenését nem vitatva kérjük, hogy az egyébként egyházi státuszt eddig élvező és azt ezután is jogosan elváró egyházak ennek az igényüknek a törvényben előírt módon minél előbb és minél hathatósabban kifejezést tudjanak adni.”

A levelet az alábbi egyházi vezetők jegyezték:

Dr. Bóna Zoltán főtitkár, D. Szebik Imre elnök
Dr. Bölcskei Gusztáv püspök, Magyarországi Református Egyház
Gáncs Péter püspök, Magyarországi Evangélikus Egyház
Csernák István szuperintendens, Magyarországi Metodista Egyház
Dr. Mészáros Kálmán egyházelnök, Magyarországi Baptista Egyház
Kalota József érseki vikárius, Magyarországi Ortodox Exarchátus

Nyitott kapuk

Beszélgetés Steinbach József református püspökkel, a MEÖT új elnökével

Mint hetilapunk ünnepi számának már a címoldalán is olvasható, advent második hetétől új vezetőség áll a Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsának (MEÖT) élén. A főtitkárrá választott evangélikus lelkész, *dr. Fischl Vilmos* mellett – a közgyűlés egyöntetű döntése értelmében – hat éven át *Steinbach József,* a Dunántúli Református Egyházkerület püspöke tölti be a szervezet elnöki tisztét. A püspök a vele készített interjú során elárulta, hogy ökumenikus nyitottságát a szülői házból hozta magával…

– Eleve felekezetközi családba születtem bele. Édesapám – aki sajnos már nem él köztünk – római katolikus volt. Öcsémmel együtt gyakran elkísértük őt a saját templomába. Azok a hatások, amelyek ott értek, természetesen nem múltak el nyomtalanul. Érdekes ugyanakkor, hogy édesanyánk mégis ahhoz ragaszkodott, hogy mi, gyermekek az ő református vallását kövessük. Ezzel el is tért az akkori vegyes házasságokra jellemző gyakorlattól. Ilyen módon viszont alkalmunk nyílt bepillantani két felekezet életébe is.

Ennél is meghatározóbb élményem viszont a katonaság időszaka. A laktanyában ökumenikus közösséggé formálódott a hozzám hasonlóan előfelvételt nyert lelkészhallgatók csapata. Mindenféle felekezetűek voltunk ott együtt: baptisták, evangélikusok, római katolikus papjelöltek és természetesen református teológusok.

Naponta közösen olvastuk Isten igéjét, imádkoztunk, váltakozva, egymás liturgiája szerint. Szó szerint megéltük azt, amit egykoron *Ravasz László* püspök mondott: „Lövészárkokban nincsenek dogmatikai viták.” Ott nekünk is csak az számított, hogy közelebb kerüljünk az Úrhoz, egymást erősítsük, segítsük, hogy mind megmaradjunk a hitben, hűek maradjunk elhívatásunkhoz. Eszünkbe sem jutott akkor vitázni. Dogmatikai kérdésekről természetesen beszélgettünk, de más volt a lelkülete ezeknek az alkalmaknak. Egymást akartuk megismerni, erősíteni.

A katonaság évei alatt tehát elfogadóbbá váltam, igaz, alapvetően is nyitott ember vagyok. Ennek a nyitottságomnak az alapja Krisztus – tudom, kinek hittem, vagyis tudom, hogy milyen az a Krisztus, akiben hittem, akiben hiszek. Olyan, mint a mennyei Jeruzsálem, aminek vannak falai, de nyitottak a kapui (Jel 21,9–26).

– Püspök úr eddig is ennek szellemében végezte szolgálatát. Néhányszor közöttünk, evangélikusok között is járt. Tartalmas, életközeli előadásaival gazdagította alkalmainkat. Számos ökumenikus rendezvényen is találkozhattunk Önnel. De vajon mennyire ismeri a MEÖT mint szervezet működését?

– Megválasztásom előtt már az elnökségi tanács tagja voltam, tehát alapvetően az Ökumenikus Tanács munkáját tekintve is képben vagyok, noha az ismereteimet nyilvánvalóan frissítenem, aktualizálnom kell. Legelső feladatnak azt látom, hogy megkeressem a leköszönő elnökség tagjait, *dr. Bóna Zoltán* főtitkár és *D. Szebik Imre* elnök urat – akiknek a munkájára egyébként nagy tisztelettel tekintek. Szükségem van az ő tapasztalataikra. Ugyancsak fontosnak tartom, hogy találkozzam a tagegyházak, illetve a MEÖT bizottságainak vezetőivel.

FOTÓ: HORVÁTH-BOLLA ZSUZSANNA

A közgyűlésen is elhangzott, milyen konkrét feladatok állnak előttünk: jövő júniusban lesz a *Reménység fesztivál Franklin Graham* evangélizátor szolgálatával, 2013-ban pedig az Európai Egyházak Konferenciája tartja nagygyűlését Budapesten. Mindkét rendezvény nemzetközi jellegű, mégis nagyban kihat hazai gyülekezeteink életére.

– Ismerem Önt annyira, hogy tudjam, nem vállalta volna el az elnöki megbízatást, ha nem lenne – ma divatos kifejezéssel élve – víziója, látása e szolgálatban. Mit tart az ökumené legnagyobb kihívásának?

– Gondolkozunk azon, hogy miként lehetne minél „életesebbé” és hitelesebbé tenni ezt a mozgalmat. Főleg abban az Európában fontos ez, ahol – ki kell mondani – halványulnak a krisztusi értékek. Egy olyan földrészen szükséges közösen és hitelesen bizonyságot tenni Krisztusról, amely valaha épp a kereszténység emlőin nevelkedett. Meg kell találnunk a mai kor nyelvét, legfőképpen pedig a mai kor emberét kell tudnunk elérni. Ez azonban nem megy másképp, csak ha összefogunk. De hogy ez a munka ne csak a felszínen történjék – mondjuk így: protokolláris módon –, hanem valóságosan, „életesen”, krisztusi lendülettel, ehhez bizony kérnünk kell majd Isten erejét és vezetését.

– Püspök úr testvérien közvetlen stílusa bátorít fel arra, hogy következő kérdésemet köntörfalazás nélkül tegyem fel: hogyan számol el a lelkiismeretével – no meg a határidőnaplójával – most, hogy egyházkerületének vezetése mellett egy újabb pozíciót tölt be?

– Már a jelölésemkor elmondtam aggodalmamat: annyira leköt az egyházkerületemben végzett munka, az azzal járó közegyházi feladatok sora, hogy jelen pillanatban nem látom, hogyan fér majd bele időbeosztásomba a MEÖT elnöki posztjával járó szolgálat. Arról nem is beszélve, hogy gyülekezeti lelkész is vagyok, erről semmilyen tisztség miatt le nem mondanék! A balatonalmádiak, az ottani szolgálatok nélkül egyszerűen nem bírnék létezni. Igaz, most már úgy van, hogy én kapok sokat a gyülekezetemtől, s én bizony egyre kevesebbet tudok nekik adni, hiszen olyan sok szálon fut az életem…

– Mégis igent mondott a felkérésre…

– Mert hiszem, hogy ez a megbízatás az Úristentől jött, és ő teremt majd kellő időt a feladatok átszervezésére, ő ad lehetőséget új munkatársak szolgálatba való bevonására. Az Ökumenikus Tanácsnál adódó operatív feladatokat úgyis az új főtitkár végzi majd, így ezek nagy része nem hárul rám. Most is arra építek, amit eddigi életem során már sokszor megtapasztaltam. Kedves professzorom, *Boross Géza* mondását annyiszor találtam már igaznak: „Kezdj neki, és a lehetetlen lehetségessé válik.” De tudjuk, hogy ez a kezdet mindig Istennél van. Az ő mindenhatóságából kapható erővel lehet csak elindulni a talán lehetetlennek tűnő, új feladatok végzésére.

– Advent idején beszélgetünk. Önnek mit jelent karácsony ünnepe?

– Karácsonyt mindig az üdvtörténet összefüggésében tudom csak szemlélni. Az elérhetetlen világosságban lakozó Isten Krisztusban testté lett, emberré lett. Felvette a tér és az idő korlátait. Csodálatos módon így tett, hogy bebizonyítsa, ő létezik, megmutassa, hogy ő milyen. Így tett, hogy megváltson bennünket. Nagypénteken aztán meghalt érettünk a karácsonykor született Krisztus. Húsvétkor feltámadott a halálból a mi feltámadásunk zálogaként. Nincs nagyobb örömhír, mint amelyről karácsony szól, nincs nagyobb esemény, mint ami akkor kezdődött el: megváltott emberek vagyunk! Ez kihat az egyéni, közösségi és társadalmi életünkre. De kihat az egész világra is, mert ennek kozmológiai összefüggései is vannak…

Rengeteg szolgálatom lesz karácsonykor. Próbálnék mégis – mert ez nagyon fontos! – kicsit elcsendesedni, az egyházvezetői munkát háttérbe szorítani és tényleg csak az igére figyelve, „szentlelkesen” készülni a szolgálatokra. És rendkívül lényeges, hogy most a családomra is jusson idő!

■ B. PINTÉR MÁRTA

HIRDETÉS

A nyugdíjas lelkészcsaládok legközelebbi találkozója január 6-án, a hónap első péntekjén, fél tízkor lesz a Deák téri gyülekezetben. *Zászkaliczky Péter* ismerteti könyvét a kétszáz éves Deák téri gyülekezetről. Utána 11 órakor részt vehetünk a gyülekezet vízkereszti istentiszteletén.

HIRDETÉS

Szilveszteri meghívó

A *Páratlanklub* szervezői idén ismét közös szilveszterezésre hívják az érdeklődő, egyedülálló fiatalokat és középkorúakat (25–50 éveseket). A közös szilveszterezés helyszíne: Deák téri egyházközség nagyterme (Budapest V. ker., Deák tér 4.). Kezdés: 19 óra. A program: közös játékok, néptánctanulás, éjfélkor pedig úrvacsorával egybekötött istentisztelet. Mindenkit szeretettel hívnak és várnak a Páratlanklub szervezői. Visszajelzést a következő számra várnak: 20/824-2791.

A reformáció nem az evangélikus egyház tulajdona – fókuszban 2017!

Beszélgetés dr. Walter Altmann professzorral

Amint lapunk is hírül adta, november 14–15-én Budapesten, az Északi Egyházkerület püspöki hivatalában ülésezett a Lutheránus Világszövetség (LVSZ) hazánkban alakult új testülete, a reformáció kezdetének ötszázadik évforulójára, 2017-re készülő reformációi emlékbizottság. Elnöke, a brazíliai származású *dr. Walter Altmann* professzor a tárgyalások egyik szünetében adott interjút az *Evangélikus Életnek.*

A Brazíliai Evangélikus-Lutheránus Egyház korábbi vezető püspöke a latin-amerikai és karibi régió képviseletében lett bizottsági tag. Altmann professzor másodszor jár Magyarországon: először „természetesen" 1984-ben, a Lutheránus Világszövetség budapesti nagygyűlésén vett részt. Elsőként a frissen alakult bizottság éppen véget ért kétnapos üléséről kérdeztem őt.

– Munkánk fókuszában az állt, hogyan készüljünk fel a reformáció elindulásának ötszázadik évfordulójára, 2017-re. A bizottságnak az a feladata, hogy javaslatokat tegyen az LVSZ vezetői testülete számára a megemlékezések előkészítését és megszervezését illetően. Nagy várakozással tekintünk a jubileumi megemlékezéssorozatra, hiszen az évfordulót az egész világon meg fogják ünnepelni az evangélikusok. Vannak olyan tagegyházak – mint az önöké, a Magyarországi Evangélikus Egyház is –, amelyek máris megkezdték az előkészületeket. Terveink szerint kiadunk egy olyan kalendáriumot, amely tartalmazza, hogy hol, mikor, milyen megemlékezéseket, ünnepi eseményeket rendeznek: istentiszteleteket, hálaadásokat, az ünnep és a megbékélés alkalmait.

Szó van olyan liturgiai elemek kidolgozásáról is, amelyeket az egyes egyházak istentiszteleteiken felhasználhatnak, így az egységesen, azonos időben végzett alkalmakkor a világ evangélikussága közösen osztozik majd a hálaadásban. Az elmúlt két napban máris elkezdtük összegyűjteni a már meglévő dátumokat, eseményeket.

Kiemelten fontos mozzanat lesz az LVSZ nagygyűlése, amelyen a világ összes evangélikus egyháza képviselteti magát, és jelen lesznek a testvéregyházak képviselői is. Ökumenikus nyitottsággal szeretnénk ünnepelni az ötszázadik évfordulót. *(A nagygyűlés helye és pontos dátuma még nincs meghatározva, az LVSZ vezetői testülete a későbbiekben fog erről dönteni. – A szerk.)*

Előretekintve 2017. október 31-ére: az LVSZ által előkészített anyagok segítségével fognak ünnepelni a tagegyházak a világ minden pontján, helyi gyülekezetekben és nemzeti keretek között egyaránt. Mindemellett természetesen nem úgy tekintünk az eseményre, mint az evangélikus egyház „tulajdonára"! Amit *Luther* hirdetett, tanított, ahogyan „újra felfedezte az evangéliumot", az messze túlmutat az evangélikus egyházak keretein. Nagyon fontos teológiai és spirituális újrafelfedezés ez, amely a társadalmak számára is jelentőséggel bír.

Tárgyaltunk arról is, hogy keressük a lehetőségét Luther-idézetek, -imádságok, -énekek kiadásának, amelyeket a gyülekezeti hitéletben jól fel lehet majd használni.

– *Másutt is vannak, lesznek tematikus évek, mint itt, nálunk?*

– Igen, szoros kapcsolatban vagyunk az LVSZ főtitkárával, *Martin Jungéval* és a genfi stáb tagjaival, velük közösen dolgozzuk ki a 2015–17 közötti évek tematikáját. A megelőző évek a felkészülés esztendei. A

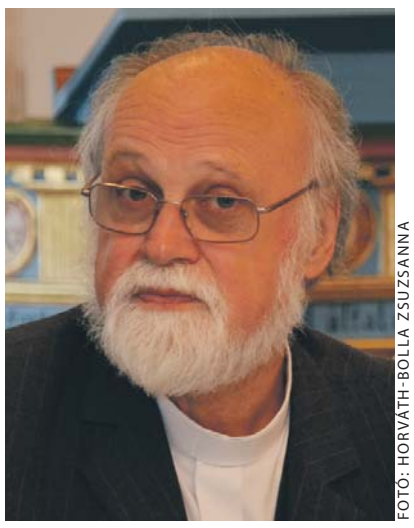

FOTÓ: HORVÁTH-BOLLA ZSUZSANNA

német és a magyar evangélikus egyház máris megkezdte az ünnepi folyamatra való készülést, évente a lutheri teológia más-más fontos vonatkozását középpontba állítva. Például 2011-ben *a reformáció és a szabadság* összefüggéseire figyeltek, a jövő év témája *a reformáció és a nők,* és így tovább.

– *Bizottsági ülésükön* Richly Zsolt *evangélikus rajzfilmrendező is kapott Önöktől néhány percet, hogy bemutassa a készülő Luther-rajzfilmet. Milyen volt a tervek fogadtatása?*

– Eredeti a kezdeményezés, hiszen sehol a világon nem készült még animációs film Luther Márton életéről, munkájáról és a reformáció koráról. Mély benyomást tett ránk, inspiráló hatással volt a bizottságra. Reméljük, megvalósulhat ez a meglehetősen ambiciózus projekt. És bízunk abban is, hogy elkészülte után a film elérhető lesz a világ evangélikussága számára. Magam, aki Brazíliából származom, örömmel venném, ha a nálunk beszélt portugál nyelven is hozzáférhető lenne. Különösen a fiatal generációk számára lenne vonzó ez a feldolgozás.

Az egyik központi kérdése a kétnapos bizottsági ülésnek egyébként éppen az volt, hogyan tudatosítsuk az ifjúságban, mit jelent mindaz, amit a *reformáció* szóval illetünk – mi történt és hogyan. Hasonlóan fontos, hogy a történteknek mi a jelentőségük a mában. Egy ilyen animációs film igen hasznos eszköz lehet mindennek a bemutatásában.

– *Ön Luther Márton munkásságának, az ökumenizmusnak és „a felszabadítás teológiájának" kutatója. Ebbéli minőségében kérdezem: mit tart a reformáció aktuális üzenetének a mai modern társadalmakban Európában és a világban?*

– Számos teológiai aspektusa van a reformációnak, de közülük a legfontosabb talán az a felismerés, hogy Isten szeretete *szabadon* elérhető bárki számára, mert az emberi lényeknek végtelen értékük van Isten szemében. Mi nem „termékek" vagyunk, akiket adni-venni lehet – egymással és az Istennel való kapcsolatunk az ő szabad kiválasztásán alapul. És a mi erre adott válaszunktól függ. Ez az alapja a tiszteletnek, a szolidaritásnak, az együttműködésnek.

Évtizedek óta foglalkozom Luther teológiájával, a kereszt teológiájával, a szentségekkel, az egyház lényegével, társadalompolitikai kérdésekkel. Mi, keresztények Istentől kapott értékekkel vagyunk jelen a világban, megpróbálunk ezekkel az emberi értékekkel részt venni a társadalomban, és igyekszünk formálni azt; igyekszünk elősegíteni a békét, amely bennünket is Istenhez köt. Felelősen képviselni mindezt: ez a mi feladatunk.

– *Mint említette, Ön brazíliai származású. Mesélne pályájáról, hazájában betöltött tisztségeiről?*

– Teológiai tanulmányaim befejezése után Dél-Brazíliában végeztem gyülekezeti lelkészi szolgálatot. 1974-től a São Leopoldó-i teológiai egyetemen adtam elő rendszeres teológiát. 1981–1987 között az intézmény vezetője voltam. Tanítottam vendégprofesszorként az Egyesült Államokban, Minnesotában, 1989–1994 között pedig a São Leopoldóban működő Ökumenikus Intézet igazgatója voltam. A brazil evangélikus egyház vezetői testületeiben 1990 óta veszek részt, 1995–2001 között a Latin-amerikai Egyházak Tanácsának elnöke voltam. 2003 óta pedig a Lutheránus Világszövetség vezető testületeiben is megválasztott tagként tevékenykedem.

– *Végül megosztaná olvasóinkkal magyarországi emlékeit?*

– 1984-ben részt vettem a budapesti nagygyűlésen. Különleges, történelmi pillanat volt ez a vasfüggöny mögötti Magyarországi Evangélikus Egyház életében csakúgy, mint az ország történetében. Az önök egyháza sajátos helyzetben volt 1984-ben, és abban a sajátos politikai-társadalmi közegben tett bizonyságot Isten igéjéről, Jézus Krisztus evangéliumáról.

Számomra is rendkívül fontos és emlékezetes élmény volt a nagygyűlés. Mi akkor Brazíliában katonai diktatúra alatt éltünk, amely lassan a vége felé közeledett. Önök is olyan rezsimben éltek, amely azóta már megszűnt létezni. Mindkét ország sikeresen túljutott ezeken a rezsimeken. 1984-ben meg tudtuk osztani egymással reményeinket és vágyainkat; a magyar testvérekkel való találkozás kölcsönösen erősítette hitünket.

Manapság újra előkerül a budapesti nagygyűlés témája az LVSZ-ben folytatott beszélgetésekben, és az derül ki belőlük, hogy bizonyos értelemben ellentmondásos volt, azonban nagy jelentőségű eseménysorozatot indított be az egyházban. Elősegítette a kapcsolattartást a világ más pontjain élő evangélikus egyházakkal.

Nagyon örülök, hogy huszonhét év után ismét itt lehetek! Jó megtapasztalni a változásokat, amelyek a társadalomban, az országban lezajlottak. Azt gondolom, itt a földön nem létezik tökéletes társadalmi berendezkedés. Mindig vannak, lesznek problémáink, mindig kihívást fog jelenteni, hogy igazságos társadalmat próbáljunk kialakítani, amelyben a béke uralkodik, és amelyben az emberek nagyobb tiszteletet tanúsítanak egymás iránt. Az emberek élvezik a szabadságot, ugyanakkor azt is tudják, hogy a szabadság nem önmagáért való, nem öncélú érték, hanem nagyon fontos eszköze a felebaráttal való kapcsolatnak és az Istenbe vetett bizalomnak.

■ Kőháti Dorottya

Lutheránus gyümölcsös

Őshonos gyümölcsfákkal újonnan beültetett kertjének ünnepélyes megnyitójára várta a Béri Evangélikus Egyházközség december 6-án a vendégeket. Az eseményen részt vett *Gáncs Péter,* a Magyarországi Evangélikus Egyház elnök-püspöke, valamint *Fülöp Sándor,* a jövő nemzedékek országgyűlési biztosa is.

A szép, napsütéses időben a sajtó képviselői és az érdeklődők *Thuránszky Istvánnak,* a Béri Evangélikus Egyházközség lelkipásztorának vezetésével járták be a kertet. A lelkész zsoltárolvasása, imádsága után Gáncs Péter megáldotta a gyümölcsöst *(képünkön).*

Az ünnepélyes aktus annak a – Fülöp Sándor által kezdeményezett – megállapodásnak az első „gyümölcse" volt, amelyet több egyházi vezető, szakmai és civil szervezet, valamint a Vidékfejlesztési Minisztérium államtitkára írt alá 2011 szeptemberében természeti örökségünk megóvásáról és értékeink megőrzéséről. A kezdeményezés célja az, hogy a hazai mezőgazdasági génállomány, közöttük a gyümölcstermő fás szárú növények mint ritka tájfajták minél nagyobb számban újra elterjedjenek.

Így került sor a béri avatóra, hiszen ez év októberében a kertben hatvan őshonos gyümölcsfát – többek között Sóvári almát, mézkörtét, Bódi szilvát, Althann ringlót, Serminát és még több más fajtát – ültettek a kezdeményezés támogatói.

A SZERZŐ FELVÉTELEI

Az előkészítő munkákat a helyi evangélikus gyülekezet tagjai és a Bükki Nemzeti Park szakemberei végezték. Az őshonos gyümölcsfajták fennmaradását célzó programra a béri közösség mellett további ötven helyszínről jelentkeztek eddig; az érintett földterület több mint száztízezer négyzetméter. Minderről *Ángyán József,* a Vidékfejlesztési Minisztérium államtitkára számolt be az egyházközség gyülekezeti házában tartott sajtótájékoztatón. Az államtitkár kiemelte, hogy a történelmi egyházak jelentős szerepet játszanak a programban.

Ehhez kapcsolódóan Gáncs Péter püspök arról beszélt, hogy az egyházaknak mindig is feladatuk volt a hit értékeinek őrzése, védelme, továbbadása. „Örülök, hogy az ősi természeti értékek megőrzésének, védelmének terén is részt vállalhatunk – mondta a püspök. – Külön öröm, hogy evangélikus közösségeink is szép számban jelentkeztek, hiszen az eddigi ötvenegy résztvevőből tizennyolc egyházunknak a tagja."

Bakonycsernye, Bakonytamási, Bénye, Bér, Bonyhád, Bük, Dunaújváros, Galgagyörk, Györköny, Győrújbarát, Káva, Kisapostag, Mende, Nagybörzsöny, Pápa, Rábaszentandrás, Súr, Tótkomlós… be lehet állni a sorba, lehet csatlakozni! Erre hívta fel a figyelmet *Szabadkai Andrea* a Magyar Nemzeti Vidéki Hálózat (MNVH) képviseletében. Mint mondta, a jelentkezéshez az MNVH honlapjáról *(http://www.mnvh.eu/)* letölthető nyomtatvány áll rendelkezésre.

A sajtótájékoztató végén a jelenlévők *Grédics Szilárdtól,* a Bükki Nemzeti Park igazgatójától és a jelen lévő szakértőktől kaphattak választ kérdéseikre.

■ Wiszkidenszky András

HIRDETÉS

Karácsonyi örömhír

Isten segítségében bízva a 2012. esztendőben is ökumenikus zarándoklatokat szervez az Ökumenikus Tanulmányi Központ. A csoportok tagjai Bibliával a kézben felkeresik a Szentírásból ismert, nevezetes történelmi helyeket: azt, ahol a *Hegyi beszéd* elhangzott; Názáretet, ahol a karácsonykor megszületett Jézus Krisztus élt; Kánát, ahol a vizet borrá változtatta; a Gecsemáné-kertet, Jeruzsálemet és további, a kereszténység számára alapvető jelentőségű bibliai helyszíneket.

A következő esztendőben két csoport indul. Az első április 29. és május 5., a második szeptember 7–15. között. Szentföldi látogatásainkat már huszonkét éve szervezzük; sok-sok csoport tagjai részesültek az utak lelki áldásaiból, gazdagodtak élményekben a látnivalók által.

A zarándokcsoportot lelkész vezeti, a magyar fordítást mindenütt biztosítjuk. A minden kiadást magában foglaló költségekről és a látogatási program részleteiről készséggel ad felvilágosítást az Ökumenikus Tanulmányi Központ (1114 Budapest, Bocskai út 15. III. em. 3.; tel: 1/466-4790; e-mail: tanulmanyikozpont@gmail.com) vagy *Gimesi Zsuzsa* szervező lelkész: 70/508-7624; email: ssngms@citromail.hu.

Isten emberré lételének, karácsonynak az örömüzenetét hirdetve hívjuk és várjuk az érdeklődőket az Ige szavaival: *„Velünk az Isten."* (Mt 1,23)

Az erdélyi költő

Emlékezés Reményik Sándorra a Litea könyvesboltban

▶ Szép és nemes szándék: a kolozsvári könyves emberek Budapestre is eljöttek, hogy az anyaországiakkal együtt emlékezzenek a hetven éve elhunyt evangélikus költőre, *Reményik Sándorra.* A november végi estén zsúfolásig megtelt a budai várbeli Litea könyvesbolt és teázó apró pagodája vendégekkel, főleg erdélyiekkel.

Úgy látszik, a fiatalon távozott költő neve ma is hívó szó. Megrendítő sorsköltészete imádság, a külső és belső béke nem fogyó tápláléka.

Incze Ildikó és *Óss Enikő* színművészek rögtönzött válogatása fölvillantotta Reményik gazdag életművét. A hazafias és istenes versek legszebb darabjait. A tudós vendégek – *Hantz Lám Irén* tanárnő, *Kántor Lajos* irodalomtörténész és *Dávid Gyula,* a Polis Kiadó igazgatója – a küzdelmes évtizedekről beszéltek. Hogy miként sikerült a hallgatásból feltámasztani a költőt, új és új kötetekkel közelebb hozni az emberekhez. A családias hangulatú, tartalmas est után két szerkesztőt kértünk, osszák meg velünk gondolataikat.

Hantz Lám Irén helytörténész, mint kincset, úgy szorongatta kezében a szebbnél szebb köteteket. Meghatóan idézte föl a költő gyorsan lepergő évtizedeit.

– A mai estnek azt a címet adtuk: *Könyves találka Reményik Sándorral.* Úgy terveztük, hogy eljönnek azok a kiadók, amelyek az utóbbi időben Erdélyben könyvet jelentettek meg a költőről.

FOTÓ: BARTA IMRE

Édesapámnak, *Lám Bélának* jó barátja volt Reményik; szüleim halála után örököltem egy szekrényre való kéziratot, fényképet és más dokumentumot. Négy könyvet adtam ki ebből a gazdag hagyatékból. Az első Lám Béla levelezését közli *Áprily Lajossal, Mannsberg Arvéddal, Olosz Lajossal* és Reményik Sándorral. Öt férfi csodás barátsága ez, költők és osztálytársak sírig tartó kapcsolata.

A lámpagyújtogató című kötet a költő életét mutatja be képekben és versekben. A harmadik az *Erdélyi nyár Áprily Lajossal.* A Baár–Madas-gimnázium néhány végzett diáklánya 1936-ban két hétig járta a gyönyörű tájakat Áprilyvel, s közben velük lehetett – nyolc napon át – Reményik is. Ennek az útnak a lírai dokumentuma a könyv. A legutóbbi kis kötet a *Benéz a havas* címet viseli. Ebben az évben jelent meg. Reményiknek azokat a verseit válogattam bele, amelyekben szerepel egy-egy ismert folyó, hegy, aranyló őszi erdő. Az Erdélyi Kárpát Egyesület tagjai adták hozzá a remek fotókat.

Nem feladatom, hogy méltassam Reményik Sándort – mondja a tanárnő –, nem is ez volt a célom. Mindenki olvassa el a verseit, és döntse el maga, miért szereti őt. Szerintem ő az a költő, aki az erdélyi magyarság legégetőbb problémáira választ adott. És azért olyan népszerű, mert az általa fölvetett gondok ma is aktuálisak.

Kántor Lajos, a Korunk Baráti Társaság elnöke a kolozsvári folyóirat friss számát osztogatta, a régen látott írókat, barátokat üdvözölte, mielőtt időt szakított a beszélgetésre.

– Reményik Sándor halálának évfordulóján a Kolozsvár Társaság kezdeményezett egy sorozatot. A társaságot öt éve alapítottuk azzal a céllal, hogy ösztönözze a város magyar lakosságának megmaradását és gyarapodását. Kolozsvárt volt két hete egy sikeres rendezvény, három napja Sepsiszentgyörgyön emlékeztünk a költőre a Székely Nemzeti Múzeumban.

Legjobban annak örülök, hogy reneszánsza van Reményiknek. 1990 óta szabadon olvashatjuk – addig is tették titokban, de most már a teljes anyagot ismerhetjük. Én úgy kerültem a közelébe, hogy Erdélyben az első kötetét 1983-ban én válogattam és szerkesztettem, így kerültem közel hozzá. Negyvenezer példányban jelent meg az a kötet, ami ma már szinte hihetetlen. Az eredeti címet nem engedélyezte a cenzúra, így *Az építész fia* címmel látott napvilágot. Sokáig el volt zárva Reményik költészete, de amit a verseiben képviselt, az olyan aktuális és olyan mozgósító erő, hogy ráirányítja a költőre a figyelmet. Szavalóversenyeken sokan választják a fiatalok közül, és úgy látom, szeretik mindenfelé.

Mint irodalomtörténész elmondhatom: Reményik sokszínűbb, mint amilyennek a közvélemény tartja, amilyennek *Babits* és *Németh László* hitte annak idején. Azt gondolták, hogy neki nincs magánéleti költészete, csak politikai jellegű, harcos verseket írt. A nagy drámai élmények „erdélyi költővé" tették, s a hátrahagyott versekből az is kiderült, hogy rendkívül színes szerelmi lírája van.

Most már elmondhatjuk, hogy Reményik Sándort a magyar költészet klasszikusai között tartjuk számon. Erkölcsi üzenete ma is aktuális: az ellenségeskedéssel – „mindig a másik fél a hibás" – fel kell hagyni. Békességben, egymást segítve kell élnünk.

■ – FENYVESI –

Színészkönyvek „bőrkötésben"

Véletlennek tekinthető-e, hogy a nagy színészegyéniségek – e pillanatban csak *Tolnay Klárira* és *Mezey Máriára* gondolva – az írást nagyobb becsben tartották, mint a színészetet? Mezey Mária, miközben éberen figyelte, hogy a romlatlan világot miként kísérti meg a civilizáció, józanul mérlegelte, a művészetek közül melyik fékezheti meg eredményesebben a romlást. A tollat dicsérte: „Írj, az több a színészetnél…"

Ez a felismerés ősi vezérmotívuma volt – és jelenleg is az – a színészkönyveknek. A vágy, hogy a toll megörökíthesse a színész küzdelmét egészen a sírig, a beteljesülés óhajtása volt. A színpadon játszó ember nagy pillanatait a néző persze őrizte emlékezetében, ameddig csak tudta; a szájhagyomány is segítette az időt legyőzni, de még a legnagyobb egyéniségek színi története is elhalványult az időben. A film és a televízió megjelenése előtt természetes volt tehát, hogy a színészi lét meghosszabbítására a könyvek, emlékszobák, a múltra hitelesen és eredményesen visszatekintő múzeumok a legalkalmasabbak.

A színészkönyvek idősebb rokonai a romantika világában fogant naplók voltak, amelyekben a lépkedő idő históriái öltöttek testet. *Déryné* például nemcsak színészetének és magánéletének küzdelmeit vette be színes feljegyzéseibe, hanem a kor társadalmi és politikai harcait is. A színészi élethelyzetek megjelenítéséhez később kedvet kaptak a „színházőrzés kutyái" is, azok a színikritikusok, akik immár hivatásszerűen adtak hírt a színházak körül zajló eseményekről.

* * *

Ruttkai Éva, a múlt század egyik legnagyobbja például arról elmélkedett, hogy „színészként jelen időben, a színpadon akar élni, nem hajdani szép napokra emlékezni" – ennek ellenére újabb és újabb színészkönyvek jelentek meg róla és társáról az olvasók könyvespolcain. Több oka is volt ennek.

Talán a legáldásosabbat *Szigethy Gábor,* a színészkönyvek egyik leghivatottabb írója öntötte szavakba: „Ezerkilencszáznyolcvannégy áprilisában fogalmazódott meg bennünk: Éva elindult az ég felé. Felkerestem Kardos Györgyöt, a Magvető Kiadó igazgatóját. Amíg kérésemet, javaslatomat előadtam, rezzenetlen arccal, némán hallgatott.

– Éva rettenetesen szeretné, ha Zoltán írásai, a Ködszurkáló és mindazok, amelyeket a nyilvánosságnak szánt, megjelennének."

Latinovits Zoltán különleges „színészperiratáról" van itt szó, amelynek megjelentetését a nagyon beteg Ruttkai Éva nemcsak főhajtásnak szánta az égbe hívott kedves előtt, hanem kiáltásnak is, hogy meghallói – ha lesznek ilyenek a jövőben – érdemeik szerint becsüljék a tehetségeket.

Tehát voltak könyvek, amelyek a hatalmat, a színházakon belül tort ülő tehetségtelenséget támadták; ilyen volt a *Ködszurkáló* is, amelyben a „Pünkösdi Lángnyelv" – ahogyan *Nagy Gáspár* nevezte versében Latinovitsot – istenes haraggal ostorozta a rendszer kultúrmágnásait.

Később – immár a visszanézés nyugalmával és békéjével – Szigethy Gábor hitvesével, Ruttkai Éva leányával, *Gábor Júliával* megalkotta a színészkönyvek egyik legszebbikét, az *Álomszínészpárt.* (Alcíme: *Történetek Ruttkai Éváról és Latinovits Zoltánról.*) E könyv inkább művészeti album, amely nemcsak életrajzi motívumokkal, a színpaddal való mérkőzés hiteles leírásaival, szerencsés kézzel válogatott fotókkal, hanem az élethelyzetek irodalmi rangra emelt megjelenítésével bűvöli el olvasóit.

Roppant igényes színészkönyv – ez esetben is albumról beszélhetünk inkább – a *Mensáros László élete és pályafutása* című munka. Ebben a művészről alkotott képet több szerző – írók, költők, családtagok, kollégák – rajzolja fel Mensáros László irodalmi értékű életrajzi írásaiba ágyazva. A könyv mottója *Thornton Wilder A mi kis városunk* című színművéből való (s ez akár általánosságban is érvényes lehet a jó színészkönyvekre): „Valahol mélyen minden emberi lényben van valami örökkévaló…"

* * *

A színészkönyvek arzenáljában vannak filológiai hitelességgel megalkotott művek is. Az egyik ilyennek a foglalatában olvasható: „Földes Anna merészen és ihletetten, tiszteletre méltóan gazdag dokumentumanyagot szólaltatva meg idézi elénk Jászai felejthetetlen alakját: életre kelti a nem mindennapi embert és művészt s vele együtt a magyar színjátszás fél évszázadát."

Földes Anna Jászai Mariról írt életregényéről van szó, amely hitelesen követi a nagy színésznő életútját. Betegágyán írt naplójából való ez az idézet: „Tanulok meghalni. Ennél nehezebb szerepem sohasem volt… Hányszor haltam meg kifogástalanul és élethűen, és most, amikor igazándiból kellene, most nem megy. Szeretnék »szépségesen« meghalni, és nem tudok…"

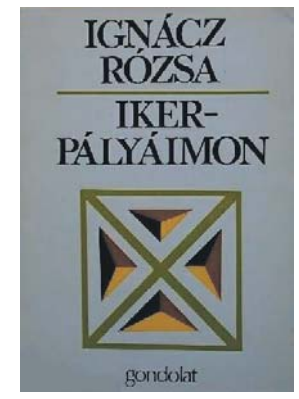

A *Sári-gyöp,* a méltatlanul gyorsan elfeledett *Horváth Teri* életrajzi könyve szociográfiai pontosságú leírásokat rejt. Sári-gyöp Rábatamási (Győr-Moson-Sopron megye) „édenje", ahonnan kockás kendőbe kötött batyuval elindult Tercsi a fényes messziségbe, hogy gyökeret eresszen a nagyváros színpadi deszkáin. E könyvben nincs legenda – számos kötet erre fűzi fel egy-egy színészember színes lampionjait –, Horváth Teri könyve maga a rögvalóság, egy tehetség paraszti életindulása:

„Jászai András tanított bennünket a szépre. Ő volt az én első mesterem. Olvastatott velem valami ismeretlen szöveget. Hallgatta, hallgatta; azt mondta:

– Terike, belőled színésznőt csinálunk. Te a Mari néném sarujából pottyantál ki!

– Én?! – elpirultam, mint a pipacs szepegtem. Hallottam hírét a legendás nagyasszonynak. Jászai Mari az én falumban, Rábatamásiban sokat tanyázott. József öccse volt itt a néptanító. Ennek fia András, ő az én felfedezőm. Míg élek, hálás vagyok Jászai Andrásnak."

* * *

Ablonczy László figyelmét, midőn megírta, megszerkesztette *Árvai Réka csodái* című kötetét – méltó alcímet is kapott: *Kubik Anna könyve* –, nem kerülte el az ismert szentencia: az idő kegyetlen a színészhez. Kegyetlen, de nem legyőzhetetlen. Visszavágni az időnek a már említett módokon dukál, de a maradandóságnak is szolgálatot tenni ötletes színészkönyvvel lehet.

Ablonczy nem alanyának, hanem szerzőtársának szegődtette Kubik Annát, aki az életrajzi motívumokon túl színes mesékkel, írásokkal szolgál az olvasónak. Megkapó stílusban írt halotti búcsúztatókat *Lukács Margitról, Sütő Andrásról* és a fiatalon eltávozott *Selmeczi Rolandról,* ékesen bizonyítva azt, hogy a színész élete nem csak „mások" szövegéből táplálkozik. E könyvnek az a legfőbb értéke, hogy nem csupán Kubik Annáról szól. A műben önálló életet él a vers, az esszé, a mese, ám végül minden sora Ősziszép Annává lényegül.

Ignácz Rózsáról nem tesz említést a hazai színészlexikon, jóllehet a színészkönyvekről szólva említést érdemel. *Ikerpályáimon* című kötetében igézően ír a színészmesterség és az irodalom párhuzamairól, megkísérli e művészetek találkozásainak bemutatását. Itt tehát egy író-színésznő művéről van szó, egy újabb, másfajta minőségről a színészkönyvek kavalkádjában.

A Kovásznán született Ignácz Rózsa Kolozsváron érettségizett, és Budapesten végezte a színiakadémiát 1931-ben. A szegedi, majd a fővárosi Nemzeti Színház tagjaként számos darabban (*A velencei kalmár, Haramiák, Peer Gynt, A Noszty fiú esete Tóth Marival, Tragédia* stb.) „színpadi gavallérja volt az akkor még némán statisztáló, fess, fiatal Básti Lajos". Színpadtól íróasztalig nincs nagy távolság – írta. Tanítómestere, *Németh Antal* okította a bölcsességre: „Egy helyben ugrás, és íróvá is lehet, kiben szín- és írásművészet kettőssége jelen van." Az „ikerelméletet" pedig *Petőfi, Arany,* illetve néhány más vándorszínész nevének pecsétjével hitelesítette.

* * *

A színészkönyvek legszubjektívebb feltáró- és ábrázolótechnikája az egyes szám első személyű fogalmazás. Tolnay Klári a róla szóló könyvben ragaszkodott ehhez: „Most, hogy visszatekintek az elmúlt évtizedekre, s magamban is felteszem a kérdést: ki vagyok én? – van bennem jó adag félsz is. Ha tárva van az ajtó, kihűl a szoba. Magyarán: azon töprengek, hogy magánéletem bevilágítatlan zugaiba mennyi fényt engedhetek. Ha néhol szemérmesnek mutatkoznék, ez neveltetésem, emberi-művészi világlátásom következménye. Azt azonban jó lelkiismerettel ígérhetem, hogy lelki cipzáramat nem csak félig nyitom ki."

A színészvilág könyvei, mint a színpadok jupiterlámpái, megannyi fénycsóvát vetnek a színészek arcára. Hol szinte vakítót, máskor pedig sápadtabbat; némelyik bőrkötésben várja, hogy kézbe vegyék, mások szerényebb küllemmel takarják az értékes tartalmat. Válogatni, szemezgetni is többféleképpen lehet közülük.

E könyvek, meglehet, „vigasztaló emlékezések" – ahogyan *Sütő Andrástól* tanultuk.

■ PÁRKÁNY LÁSZLÓ

Aki csak a szeretet gyógyító erejében hitt

Írótársakkal emlékezve Gyurkovics Tiborra

Élt közöttünk egy különös férfi. Szálkás versek költője és még annyi más: író, drámaíró, szerkesztő, színész, pszichológus, képgyűjtő, bohóc, nők kedvence… De mindenekelőtt *Gyurkovics Tibor!* A magyar irodalom egyik legsokoldalúbb alkotója. Regényhős és -figura, aki fáradhatatlanul meg is örökítette magát. Fél évszázadon át kíméletlen, vitriolos nyelvvel bírált és buzdított, tollhegyre szúrta ellenfeleit. Olykor barátait is, akik együtt a legcsodálatosabb társaságot alkották. A halál nagyon megtizedelte őket. Már csak ketten élnek a hatok közül. Őket kerestem meg, s kértem: emlékezzenek az elmúlt évtizedek örömeire és fájdalmaira, idézzék fel néhány mondatban az Istennel gyakorta perlekedő író barátot, aki idén lett volna nyolcvanéves.

Kiss Dénes költő, író, maga is születésnapos, a téli délelőttben eljött a Magyarok Házába, ahol sokat találkoztak. A folyosó csendes homályában idéztük az ünnepeltet.

– Több mint ötvenéves barátság volt a mienk Gyurkovics Tiborral. Egy szobrász, *Andrássy Kurta János* műtermében találkoztunk. Ott volt *Szakonyi Károly,* később megismerkedtem *Bertha Bulcsuval* is. Feltűnt a semmiből négy kezdő író, akik az évek folyamán észrevétlenül közel kerültek egymáshoz. Nemsokára Pestre került *Lázár Ervin* is, így egy tüneményes emberrel lett teljesebb kis csapatunk.

Gyurkovics Tibornak négy lánya van, meg egy fogadott; tizenhét unokája. Elképzelheted, mikor együtt felköszöntötték születésnapján. Tibor rendkívüli egyéniség volt, s ennek köszönhetően „rokoni” kapcsolat szövődött közöttünk. Amikor lehetett, összejöttünk, béreltünk egy villát Szárszón, és érkeztek a feleségek, a gyerekek.

Gyurkovics magával ragadó férfi volt, mindig a társaság középpontja. Nemcsak íróként, de emberként is szerettem, mert bárkiért bármit megtett, segített, ahogyan tudott. Még most sem vagyok képes tudomásul venni, hogy nincs közöttünk! Többet sose beszélgetünk. De látom, amint jön, integet, indulatosan mond valamit.

Sajátos gyurkovicsi verseket írt, és szép lassan áttörte a gáncsoskodók falát. És írt remek színdarabokat, némelyiket nagy sikerrel játszották. Haláláig megmaradt a jó baráti kapcsolat, jó lenne, ha még egyszer újra lehetne kezdeni. Ezek a végleges lezárások rettentőek. Gyurkovics kedves társam volt, amikor engem küldött ki az írószövetség a Szovjetunióba 1974-ben. Meg kellett nevez-

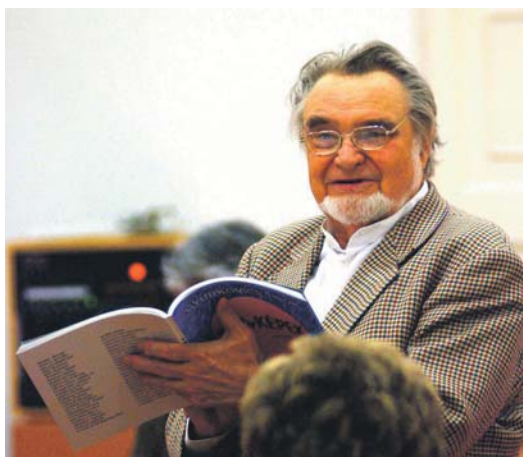

nem egy másik írót, én őt jelöltem, de csak az utolsó pillanatban dőlt el, hogy mehetünk együtt. Eljutottunk nagyvárosokba, szegény kis falvakba, ahol mire beért a gabona, már leesett az első hó…

Halála előtt néhány héttel találkoztam vele a kórházban. A sorsába belenyugvó ember feküdt előttem, nem a régi, mindig tervező barát. Ez már a búcsúzás volt.

Azt hiszem, maradandót alkotott. Prózai írásai is remekek, de hozzám a versei állnak közel, az eltéphetetlen barátság… Küzdő ember volt, nálam jobb kedélyű. Fáj, hogy elment; bizony nagyon sok dolgot kellett volna még megbeszélnünk.

* * *

Szakonyi Károly író, drámaíró sokszor megörökítette a kedves barátot. Mondhatni, egymásból éltek. Gyurkovics remek novellákban él tovább, és föltámad, ha elolvassa valaki őket. Az írószövetségi klubban idézte föl Szakonyi a nyolc évtizede született Gyurkovics Tibor alakját.

– Kicsit engem is megtévesztett a sok ráemlékezés. Versek, prózai írások, filmek azt sugallták: él, itt van közöttünk. Talán a rádióban beszél a zenéről, a televízióban tart előadást *József Attiláról,* vagy új verseit olvassa zsúfolt közönség előtt.

Fél életemet átszövi ez a barátság. Most is látom: kalapban, télikabátban érkezik. Öltönyös, nyakkendős úr, pszichológus az elmegyógyintézetben. Mesél a női zárt osztály betegeiről, hogy nyúlnak felé, simogatják, sírnak, nevetnek. Szeretettel lehet csak bírni – mondta mindig, nem hitt más gyógyításban, csak a szeretetben!

Boldogan mutatta első kötetét, a *Grafitot,* azután a *Kenyértörést,* különös novelláit, izgalmas regényeit. Később együtt szorongtunk színdarabjain: *Az öreg* bemutatóján, *Páger* és *Bilicsi* alakításán; Veszprémben, ahol dramaturg is volt, és végre játszhatott a *Fekvőtámaszban.*

Nagyszerű színész volt. Nem a szó eredeti jelentésében. Társaságban, műsorokban, de leginkább a vendéglői fehér asztaloknál. Akármit csinált, akárkiről beszélt, mindig szeretettel tette, olykor sarkítva, de a bántást nem ismerte. Sokszor panaszkodott: „Írni kell, írni, ezt nem lehet kibírni”, de mint minden igazi nagy író, hatalmas örömet érzett, ha jó mű sikeredett. És neki nagyszerű munkái vannak!…

Emlékek. Fölmerülő arcok. Mintha tegnap történt volna, a kis konyhában vitatkozunk. Szeretett éjszaka főzni, sokáig fent lenni, verseket olvasni magnetofonszalagra. Most én is ezt teszem, egyik kedves versét idézem befejezésül: „Valahol meg kell állni, / valahol meg kell halni, / valami könnyű réten / akarok elfakadni. // Nem félek a haláltól. / Megállok vele szemben, / de amikor lesújt rám, / Isten, ölelj meg engem.”

■ Fenyvesi Félix Lajos

Csuhéevangélium a múzeumban

Pásztorok, angyalok, napkeleti bölcsek és természetesen a betlehemi istálló főszereplői láthatók ismét – december 6. és 2012. január 15. között – a fővárosi Magyar Mezőgazdasági Múzeumban, a Vajdahunyadvárban.

A Magyar Kézművességért Alapítvány idén tizennyolcadik alkalommal rendezte meg *Betlehemi jászol* című népszerű kiállítását, amelynek darabjai az azonos nevű pályázatra érkeztek. A kiírásra hivatásos alkotók (népi iparművész, a népművészet mestere vagy a népművészet ifjú mestere címmel elismert kézművesek, iparművészek) mellett amatőr alkotók vagy alkotói közösségek is jelentkezhettek határon innen és túlról.

A kiállított művek a legváltozatosabb anyagból és technikával készültek. Egy közös bennük: mindegyik a karácsony csodájáról, a Megváltó születéséről szól, függetlenül attól, hogy óvodáskorú pályázó szorgoskodása nyomán jött létre, vagy épp nyugdíjas alkotta.

■ Boda Zsuzsa *felvétele*

Magyar Mezőgazdasági Múzeum, 1146 Budapest, Városliget, Vajdahunyadvár. Nyitva tartás: keddtől péntekig 10–16 óra, szombat–vasárnap 10–17 óra között. Hétfő szünnap.

Nagybányai hegyi beszéd

Ferenczy Károly gyűjteményes kiállítása a Magyar Nemzeti Galériában

A százötven éve született *Ferenczy Károly* a 20. század egyik nagy hatású festőművésze volt. Szentendre, München, Párizs, Nagybánya – napfényben fürdő tájakat megörökítő – mestere. Érett olajképei a természet szenvedélyes szeretetét, álomszerű, költői hangulatát sugározzák. Az 1900-as évek után színei kitüzesedtek, stílusa közeledett az impresszionizmushoz.

Legbensőbb vallomásai a nemes veretű bibliai képek. *A hegyi beszéd,* a *Háromkirályok,* az *Ábrahám áldozata,* a *Keresztlevétel, A tékozló fiú,* a *Józsefet eladják testvérei* szorosan kötődnek a nagybányai sűrű lombú erdőkhöz, tiszta rétekhez. A *Királyok imádása* és a *Pietà* új hang lehetőségét villantják föl. Kár, hogy korai halála (1917) megakadályozta ebben.

A Magyar Nemzeti Galéria az elmúlt esztendőkben sokat tett azért, hogy a modern magyar művészet kialakulását bemutassa. *Rippl-Rónai József, Mednyánszky László, Vaszary János* után most Ferenczy Károly kiváteles életművét állította fénybe. A gyűjtemény az első érettebb munkáktól az utolsó esztendők összegző munkáiig tekinti át Ferenczy művészetét.

HEGYI BESZÉD – RÉSZLET (1897, OLAJ, VÁSZON)

A régen várt kiállításhoz több száz oldalas katalógus is készült, a kiadvány a festményeken kívül a művész grafikáiból is bő válogatást ad. A tárlat megnyitásával egy időben jelent meg a Ferenczy Károly levelezését közlő kötet is.

A nagyszabású tárlat 2012. május 27-ig tekinthető meg.

■ F. F. L.

Emléktábla a volt KIE-székház falán

Vas utca 2/C – minden „kiésnek” megdobban a szíve e budapesti cím hallatán. Mert a város szívében, a Rákóczi útról nyíló rövid utcácskában áll az az épület, amely a régi KIE (Keresztyén Ifjúsági Egyesület) 1943-ban épített székháza volt. Az épületet a KIE együtt építtette az akkori Protestáns Katonai Helyőrséggel. Földszintjén a helyőrség temploma volt, az emeleten irodák és tárgyalók, fentebb a főállású alkalmazottak szolgálati lakásai, valamint vendéglakások álltak a keresztyén ifjúsági szervezet rendelkezésére.

A neves építész, *Várady-Szabó Lajos* korszerű épületet álmodott ide, ma is megfelelne a kor minden igényének. Ma azonban az épületben a Színház- és Filmművészeti Egyetem működik. A háborús zűrzavarban ugyanis a főváros által adományozott telek tulajdonjogát elfelejtették átírni, így az ma is állami tulajdon. A volt templomban színház működik…

Mintegy negyvenen gyűltek össze december 7-én az épület előtt – a Keresztyén Ifjúsági Egyesület régi és jelenlegi tagjai, a Protestáns Tábori Püspökség képviselői, valamint a Klauzál Téri Református Egyházközség tagjai –, hogy a *Szabó Lajos* „öreg kiés” kezdeményezésére elkészült emléktáblát leleplezzék. Az emlékbeszédek után zengett az utca a KIE himnuszától: *„Föl, barátim, drága Jézus zászlaja alatt!…”*

■ Lupták György

Rádió és szolgálat

„A zenében megszólal a jó hír”

Önkéntesek hozták létre és napjainkban is önkéntesek működtetik a Budapesten és környékén fogható Civil Rádiót (FM 98). A közösségi médium minden csütörtökön este hattól – a *Gospel Café* című műsornak köszönhetően – „tisztán soul”. Az adásról a szerkesztőkkel, a hazai keresztény zenei rádiózás úttörőivel, *Kelemen Gáborral* és *Bíró Zsolttal* beszélgettünk.

– *Hogyan indult a Gospel Café?*

Bíró Zsolt: Tíz évvel ezelőtt a Civil Rádió megkeresésére indítottuk a *Református 30 percet.* Készítése közben rájöttem, hogy nemcsak ez az egy műsor kellene oda, hanem egy keresztény zenei programra is szükség lenne; ekkor indult a *Napkelet – keresztyén könnyűzene.*

Gáborral a műsor kapcsán kezdtünk el beszélgetni. Pontosabban küldött egy levelet, amelyben rákérdezett, hogyan lehet ilyen szörnyű címe… Ő egészen más címmel készítene ilyen jellegű adást. Elkezdtünk ezen vitatkozni. Kiderült, hogy egy másik rádióban ő volt a *Gospel Café* egyik szerkesztője. Ez pedig nagyon jó cím. Mondtam Gábornak, hogy újévkor készítsünk egy *Gospel Café* különkiadást a *Napkelet* keretében. Elkészült, és úgy láttuk, jó lenne folytatni. Három éve működik így az adás.

– *Miben különbözik a régi és az új műsor?*

B. Zs.: A *Napkelet* csak zenét kínált, míg a *Gospel Café* zenei és beszélgetős adásnak indult, és könnyed kávéházi műsor lett.

Kelemen Gábor: Nekem meggyőződésem, hogy *keresztény könnyűzene* nem létezik. Vagy van *jó* könnyűzene, vagy nincs. Az a fontos, hogy kik készítik; tehát én nem hiszem, hogy konkrétan az a stílus, hogy keresztény könnyűzene, létezne, ahogyan mondjuk a funky. Vannak olyan emberek, akik keresztények, és jó zenét vagy rossz zenét alkotnak, adnak elő… Mi azt szeretnénk, hogy a jó zenét közvetítsük, ami történetesen keresztény emberek műve. Az teljesen másodlagos, hogy kinek, tehát hogy keresztényeknek vagy nem keresztényeknek. A zene nem ismer határokat – pontosan ezért is adtuk ezt a címet, hogy *Gospel Café,* mert komoly dolgokról beszélgetünk könnyedén. Jó hírről – kávéházi stílusban. Eleinte nem akartunk súlyos témákat feldolgozni, de az idők folyamán…

B. Zs.: …a témák egyre súlyosabbak lettek.

K. G.: A stílus most is változó, ahány műsorvezető, annyi karakter. Mindenki másfajta, így különböző a program is… Van, amikor nagyon nehéz a beszélgetés, és van, amikor kifejezetten könnyű. Van, amikor egy zenésszel beszélgetünk könnyűnek mondható témákról. Igazából nem lehet megmondani, hogy egy téma könnyű-e vagy nehéz. Egyiknek ilyen, másiknak olyan.

– *Nem csak rádióval foglalkoznak…*

K. G.: Ahogy múlik az idő, a *Gospel Café* körül egy produkciósiroda-féleség bontakozik ki. Lehetőségünk adódik különböző helyekre – például a *Művészetek Völgye fesztiválra* – előadókat vinni. Nem véletlenül választottunk gospelprodukciókat: egyrészt ezekről ismernek minket, másrészt ezeket kérték tőlünk. Olyan színpadokon szólalnak meg ezek az előadók, ahol eddig még nem.

A *Gospel Café* is hasonlít erre, hiszen a hallgatók olyan dolgokról hallanak a rádióban, amelyekről korábban nagy valószínűséggel nem nagyon értesültek. Ha felkelti az érdeklődésüket az adás, akkor a továbbiakban is hallgatni fogják. Előbb-utóbb a gospel üzenetét is meghallják, de nem földbe döngölős stílusban.

B. Zs.: A zenében megszólal a jó hír, az evangélium. A *Gospel Café* egyébként soha nem csak egy műsor volt. Van internetes felületünk, készítünk oldalt a *Facebookon,* fórumozunk, felvesszük a kapcsolatot a hallgatóinkkal. Kérdésekre válaszolunk, játékokat szervezünk.

FOTÓ: DR. KÁROLY-ÁGOSTON MÁRTA

Kelemen Gábor és Bíró Zsolt

K. G.: Szeretnénk egy rádiót is elindítani, mert nagy hiányossága a magyar médiának, hogy a rendszerváltás óta sincs Magyarországon felekezetközi keresztény médium. Olyan adót akarunk, amely befogad mindenféle egyházat, akár a kisegyházakat is, és a keresztény üzenetet közvetíti a hallgatóknak.

B. Zs.: Ez a nagy álmunk – aki ismer bennünket, tudja, hogy a szívünk helyén rádió szól…

K. G.: A rádiónak az lenne a lényege – mint ahogyan a *Gospel Caféné*k is –, hogy az evangéliumot olyan formában szólaltassa meg, amely felkelti az emberek érdeklődését. Nincsen keresztény rádió – olyan rádió van, amelyet keresztény emberek készítenek. Ez olyan lesz.

– *Várjuk.*

■ Károly György Tamás

Tranosciustól

Aki útjára indította a szlovák

A gyakran „szláv *Lutherként*” emlegetett, a magyar evangélikus egyház életére is nagy hatást gyakorló *Tranoscius* származása és élete sajnálatosan kevéssé ismert nemcsak a szélesebb közvélemény, hanem az evangélikus egyház hívei előtt is. Pedig Tranoscius lelkészi, énekszerzői és énekeskönyv-szerkesztői tevékenysége a 17. századtól kezdve alapjaiban határozta meg a felvidéki szlovák, német és magyar műveltséget és kultúrát. Az 1636-ban kiadott *Cythara sanctorum* a szlovák evangélikusok legfontosabb énekeskönyve lett. Jelentősen befolyásolta a magyar evangélikusok énekkultúráját, alapvető kegyességét is, hiszen az evangélikus egyház alapjában véve „éneklő egyház”.

A magyarországi szlovák és magyar evangélikus hívek által egyszerűen csak *Tranosciusként* emlegetett énekeskönyv első, lőcsei kiadása 412 éneket tartalmazott, közülük több mint 150 Tranoscius szerzeménye vagy fordítása. A hihetetlenül népszerű gyűjtemény a későbbi századok során egyre bővült – ma mintegy 1200 éneket tartalmaz –, s a 20. század végéig 140 kiadásban jelent meg.

Tranosciust nyelvterületenként más-más névvel illetik, hiszen több nép is a magáénak tekinti: magyarul *Tranovszky György,* csehül *Jiří Třanovský,* szlovákul *Juraj Tranovský,* németül *Georg Tranowski.* Eredetileg *Jerzy Trzanowskiként* keresztelték meg, a világ azonban leginkább a latinosított *Georgius Tranoscius* alakban ismeri a nevét.

A Trzanowski család az akkori Tescheni Hercegség, a tescheni Szilézia területén fekvő, még ma is jórészt lengyelek által lakott Trzanowice (ma Třanovice, Csehország) községből származott. A pátriárkai kort megért, százhárom éves korában elhunyt *Adam* dédapa a saját erejéből és szorgalmával kiváltotta magát és családját a jobbágysorból, és a falu bírói posztjára került. Nemcsak példamutató életet élt, egész valóját a mélyen átélt vallásos hit hatotta át, amely áldásként beragyogta minden gondolatát és tettét. Amikor a faluját elérte a reformáció hulláma, megértette az üzenetet, a szívébe zárta, mert úgy érezte, hogy Isten igéje új, tiszta ruhába öltözött, és a lelket is megújítja. A község elöljárójaként mindent elkövetett a lutheri tanítás megismertetésére.

Tranoscius édesapja, *Walenty Trzanowski* a testvérére hagyta a családi birtokon való gazdálkodást, kitanulta a kovácsmesterséget, és Teschen (ma Cieszyn, Lengyelország és Český Těšín, Csehország) városába költözött. Ott előbb a hercegi sörfőzőben dolgozott, később a harangöntőcéhben mesteri rangra emelkedett. Felesége, *Jadwigę Zientek* a Visztula-parti Šmiłowice községből származott; hozományát nem anyagi javak képezték, hanem a szív kincsei: az élő hit és az Isten szeretete sugárzott a lelkéből. A házaspár 1587-ben részletre – amelyet 1593-ig törlesztettek – megvásárolta a Régi piactér sarkán álló házat, ahol 1592. március 27-én megszületett első gyermekük: Jerzy.

A család sűrűn látogatta a falusi rokonokat. Adam dédapa nagyon szeretett a gyermekei, unokái, később a dédunokái körében énekelni, miközben a dalokat hárfán kísérte. Az éneklés a dédapai házban ugyanúgy hozzátartozott az élethez, mint a mindennapi kenyér. A kora gyermekkori zenei hatások és élmények kitörölhetetlen nyomot hagytak Tranoscius lelkében, és később meghozták máig ható gyümölcseiket.

* * *

Teschen városát a legenda szerint a három szláv testvér: *Leszek, Bolko* és *Cieszko* alapította; a 16. és a 17. század fordulóján is többnyire a három szláv népből származó emberek éltek itt: lengyelek, csehek és szlovákok. A város evangélikus templomát – ahol Tranosciust a szlovák származású szuperintendens, *Timoteus Lovčány* keresztelte meg – *Ádám Vencel* herceg építtette szülei, *Vencel Ádám* és *Katalin Szidónia* emlékére.

Tranoscius az elemi iskolát szülővárosában végezte. A tanítás alapja a Szentírás volt, ebből tanultak meg a gyerekek írni és olvasni. Az otthon kapott nevelést tökéletesen kiegészítette az iskolai oktatás. Az iskolában tanult cseh és latin dalokat – állandó templomi kórus hiányában – a diákok gyakran énekelték a vasárnapi istentiszteleteken. Tranosciust minden dal érdekelte, amelyeket otthon, az iskolában vagy a templomban hallott, de mivel a család nem engedhette meg magának, hogy gyermekünknek külön, saját énekeskönyvet vegyen, ezért Tranoscius az énekeket a memóriájában raktározta el, majd otthon lejegyezte. A templomban többnyire cseh dalokat énekeltek, de otthon lengyelül társalogtak, és lengyel dalokat énekeltek.

A Tescheni Hercegség vegyes népességű volt, a lengyel többség mellett jelentős számban csehek is lakták. A mindennapi életben az emberek mind a cseh, mind a lengyel nyelvet minden nehézség nélkül használták (négyszáz évvel ezelőtt a két nyelv még sokkal közelebb állt egymáshoz, mint napjainkban). A két nyelv használati köre azonban különböző volt: az írásbeliség és az irodalom a lengyelek között – mint Ma-

Gábriel, a

Nyolc evangélikus fiatal – tiz

***Háttal a vonaton* címmel tartott lemezbemutató koncertet a közelmúltban Bonyhádon a *Gábriel* zenekar. A helyi evangélikus ifjúsági együttesnek ez a második műsor-összeállítása. A csapat frontembere – a zeneszerző – a teveli *Antal Bálint;* további tagjai: *Antal Zsófia, Aradi András, Aradi Rebeka, Arndt Bernadett, Győrffy Lajos, Jenei József, Kálmán Ákos.* A 12 dal 12 hónapot, illetve 12 vasúti állomást jelképez, s a koncerten a szövegek – elgondolkodtató fotókkal együtt – kivetítve is követhetők voltak. A telt házas műsort követően Antal Bálinttal beszélgettem.**

– *A* Háttal a vonaton *már a második műsorotok.*

– Az *Eredendő bűn* című könnyűzenei oratórium volt az első. Abból is született CD, csak még kezdetlegesebb, mert nem volt annyi technikai eszközünk, mint ma. Most már fel tudunk venni házi körülmények között sokkal jobb minőségű hanganyagot is. Aradi Andrásról tudtam, hogy komoly zenei múltja van – játszott a *Promise* együttesben is –, és mikor idejött Bonyhádra lelkésznek, felkerestem zenekar-alapítási ötletemmel.

– *Ezek szerint már akkor is írtál dalokat?*

– Már rég a fiókomban volt az *Eredendő bűn,* vagyis az *Ádám és Éva* anyaga, és kapóra jött a lehetőség: megmutatni valakinek. Aradi András és fiatal evangélikus társaim nagyon örültek neki, és az alapötlet nyomán együtt összeraktuk a dalokat. A szövegeket és a dallamokat többé-kevésbé én írom, de kell egy csapat, amelyik ebben támogat, és szülők, akik segítenek. Az első és a mostani zenei anyag is egy-egy történet köré épül, és terveink szerint a következők is hasonlóan fognak összeállni.

– *Hogyan született a* Háttal a vonaton *cím?*

– Budapesten tanulok, sokat vonatozom, és ilyenkor van időm átgondolni dolgokat. Elkezdtem elmélkedni azon, hogy ha a kupéban a menetiránynak hátrafelé ülve nézünk ki az ablakon a távolba, akkor a múltat nézzük, s vajon van-e elég bátorságunk megfordulni… Az alaptörténet e gondolat köré szövődött. A vonat szimbólum, az üzenet pedig, hogy ne a múltból táplálkozzunk, hanem mindig legyen reménységünk a jövőbe nézni, s hogy ehhez kérjünk is erőt. Mivel 12 dalt szerettem volna, kézenfekvő volt, hogy kössük őket a 12 hónaphoz. És hogy legyen egy keret is, elindulunk a vonattal, majd leszállunk – úgy, ahogy az élet útján is elindulunk, és egyszer le kell szállni.

a *Tranosciusig*

k evangélikusok énekeskönyvét

gyarországon és más európai országokban is – latin nyelven indult el, a lengyel nyelvű írásbeliség a csehhez képest később alakult ki. A cseh nyelv már a 15–16. században a diplomácia nyelve volt Közép-Európában. A nemzetközi kapcsolatokban egész Sziléziában, Csehországban, Morvaországban és Magyarországon is ez dominált. Így a Tescheni Hercegségben hivatalos rangra a cseh nyelv emelkedett, ezt használták a közigazgatásban, a templomokban és az iskolákban.

A 16. század második felétől kezdve a sziléziai evangélikus egyház nyelve is ez lett: a hívek cseh nyelvű Bibliát olvastak, az istentiszteleten cseh nyelvű volt a liturgia és a prédikáció, cseh nyelvű énekeket énekeltek. Tranoscius is ezért használta énekeskönyvében a cseh nyelvet. Noha léteztek lengyel nyelvű énekeskönyvek is, az új nemzedékek gyermekkoruktól kezdve megszokták a cseh nyelvű énekeket, s ezek annyira rögzültek a hívek szívében, hogy később, a 17–18. században, az üldöztetések idején is ragaszkodtak hozzájuk.

* * *

Mivel szülővárosában nem volt megfelelő szintű iskola, ahol tanulmányait folytathatta volna, Tranoscius idegen városokban képezte tovább magát. A sziléziai szokásoktól eltérően azonban ő nem a terület szellemi központjában, Boroszlóban (ma Wrocław, Lengyelország) keresett iskolát. Először a lausitzi Gubinban (ma Németország), a németek és szorbok által lakott város gimnáziumában tanult, ahol pótolhatta addigi tanulmányainak hiányosságait. Majd a már biztosabb tudás birtokában a Baltitenger partján fekvő Kołbergben (ma Kołobrzeg, Lengyelország) fejezte be a középiskolát, és tett érettségi vizsgát.

Kołbergre azért esett a választása, mert a helyi gimnázium messzi földön kiváló hírnévnek örvendett, és nem elhanyagolható szempontként esett a latba, hogy a város – többnyire német – polgárai a tehetséges diákoknak ösztöndíjat, ingyenes lakhatást és ellátást biztosítottak. A megszerzett tudás birtokában – a klasszikus ismeretek és a német nyelv elsajátítása mellett tökéletesen megtanult latinul és görögül – már bátran jelentkezhetett bármelyik egyetemre.

Először Krakkó ősi egyetemére gondolt, aztán mégis a reformáció kovácsműhelyét, a wittenbergi egyetemet választotta. 1607 és 1611 között tanult Wittenbergben, ahol az előadásokat akkoriban még belengte Luther, *Melanchthon* és a többi neves reformátor szelleme.

A Tranoscius 1910-es magyarországi kiadása

A tudás elmélyítése közben a diákoknak nemcsak az értelmük fejlődött, hanem a szívük és a lelkük is megerősödött a vallási hűségben és az Isten szeretetében. A lutheri teológia abban az időben érte el az első csúcspontját, főként a dogmatika területén.

Tranoscius 1607. április 13-án iratkozott be. Az egyetem anyakönyvébe az akkor szokásos módon Georgius Tranoscius néven jegyezték be; a nemzetiségét „Teschiniensis Silesius", azaz tescheni sziléziaiként nevezte meg. A filozófiai és teológiai tanulmányok mellett *Taubmann* professzor vezetésével komoly poétikai képzésben is részesült. Első költői szárnypróbálgatásai, latin nyelvű vallásos himnuszai erre az időre datálhatók.

Visszaemlékezett családja régi, falusi éveire, a nádtetős kis házban énekelt dalokra, és ezeket új formába öntötte. Így születtek meg énekeskönyvének első szerzeményei. A fiatal Tranoscius költészetét áthatotta a szláv érzelmesség, ám – kortársaival ellentétben – dalai nem a földi reményekről: szerelemről, lányok szívéről szóltak, hanem Isten szeretetéről, aki odaadta szívét az embereknek, hogy tisztán és szeretetben élhessenek.

* * *

A wittenbergi tanulmányok kitörölhetetlen nyomot hagytak Tranoscius lelkében. Egy hosszabb lausitzi és alsó-sziléziai utazás után tért haza, hogy rövid pihenést követően elkezdje élete nagy zarándokútját, és közben megírja főművét, az énekeskönyvet.

Tanulmányait végül Prágában fejezte be. 1612-től Prága Kisoldal (Malá Strana) nevű városrészében, a Szent György-templom melletti gimnáziumban tanított, majd a következő évben meghívták a morvaországi Holešov iskolájába rektornak. 1615-ben a közeli Valašské Meziříčí evangélikus lelkészének választották meg.

A fehérhegyi csatavesztés (1620) után osztozott a csehországi protestánsok sorsában, menekülnie kellett. 1623-ban elfogták, és egy ideig raboskodott, 1625-ben rövid időre visszatért szülővárosába. A következő évtől Bielskóban udvari prédikátor lett a *Szunyogh* grófok birtokán.

1627-ben üldözött hite miatt Magyarországra menekült: először Árvaváralján (ma Oravský Podzámok, Szlovákia), majd 1631-től Liptószentmiklóson (ma Liptovský Mikuláš, Szlovákia) működött.

1637. május 29-én hunyt el Liptószentmiklóson.

■ Bikfalvi Géza

a zenekar

zenkét dal – tizenkét állomás

Tizenkét dal – tizenkét állomás. Minden kis történet üzen valamit.

– *Ki a célközönségetek?*

– Egyházi zenekar vagyunk, *Gábriel* a nevünk, dalainkkal Isten igéjét szeretnénk hirdetni. Célunk azonban mind a világi, mind az egyházi közönség megszólítása. Az *Ádám és Évát* bemutattuk a Szélrózsa országos evangélikus ifjúsági találkozón, a *Háttal a vonaton* műsorunk előadására még várjuk a felkéréseket.

– *Vannak-e újabb dalok a fiókodban?*

– Természetesen, és bízom abban, hogy azoknak a végleges formába öntéséhez is kapunk erőt és időt. Az együttes tagjai vagy tanulnak valahol, vagy már dolgoznak, de reméljük, hogy még sokáig tudunk együtt zenélni.

* * *

Bálint korábban rockzenekarban is játszott, de úgy érzi, mostanra talált rá saját stílusára. Öccse időközben fagottozni kezdett, így ötletként már az is felmerült, hogy színpadra állíthatnának vonós vagy szimfonikus hangszerelésű feldolgozást is…

■ Máté Réka

A SZERZŐ FELVÉTELE

EVANGÉLIKUS GYŰJTEMÉNYI SZEMLE

„A templomjáró öregeket faggattam"

Haan Lajos emlékezete

THESAURUS

Rovatgazda: Kovács Eleonóra

▶ ***Haan Lajos* békéscsabai evangélikus lelkész személyében nem csupán az egyháztörténet, a történetírás, az iskolatörténet, de a gyűjteményügy is jeles elődöt köszönthet, hiszen az egykori akadémiai tag rendezte elsőként a ma már önálló levéltárat fenntartó békéscsabai evangélikus gyülekezet iratanyagát.**

„Haan Lajos, ki a szószéken, a közéletben, a levelezésben annyira hatalmában volt a nyelvnek, ki csinos költeményeket írt három nyelven, s kinek vonzó előadása mindig lebilincselte hallgatóit, az irodalomban magában jóformán sohasem értékesítette elbeszélőképességét, és sohasem törekedett szép stílusra" – e szavakkal a jeles történetíró, *Márki Sándor* illette Haan Lajos békéscsabai evangélikus lelkészt, Békés vármegye és Békéscsaba múltjának egyik legjelentősebb búvárlóját.

Haan életművének 20. századi kutatója, *Székely Lajos* ellenben ekképp méltatta őt: „Több művét egyidejűleg magyar és szlovák nyelven adta ki anélkül, hogy akár egyetlen mondatot is meg kellett volna változtatnia bármelyik elfogultság javára a két változatban."

A két idézet érzékelteti, hogy Haan történetírói stílusa nem illeszkedett a 19. század dagályos túlzásaihoz. Az alábbiakban Haan egyéniségét és tevékenységét szeretném megvilágítani. Nem rövid életrajz írására törekszem, hanem személyiségének néhány jellemző vonását kívánom bemutatni.

Haan Ágoston Lajos a Nógrád vármegyei Sámsonházán született 1818-ban. Édesapja, *Haan János* evangélikus lelkészként szolgált, de fia születése után Békéscsabára került. A dorbézoló életmód döntő szerepet játszott ebben: igaz, nem Haan Jánosé, hanem elődjéé, *Boszi Mihályé,* akit emiatt „csapott el" a csabai gyülekezet.

Haan Lajos tanulmányait a mezőberényi gimnáziumban kezdte, de amikor ez 1834-ban Szarvasra költözött, ő Eperjesen tanult tovább. 1841–1842-ben német egyetemeket látogatott, előbb Jenában, majd Berlinben. 1843-tól Selmecbányára hívták meg lelkésznek. 1848-ban, a forradalom idején nemzetőr és tábori lelkész volt, 1849-ben Nagylakon, 1855-től pedig Békéscsabán teljesített lelkészi szolgálatot. Itt a közélet ismert alakjává vált. 1891-ben hunyt el.

Milyen ember volt? Mélyen vallásos, hazája, nemzete, felekezete és gyülekezete iránt elkötelezett, szerény és jó humorú tudós. Naplójegyzeteiben is egyszerűen írt, de nem unalmasan – írásaiból egy szerény, kimért, sorsával az őt ért csapások ellenére megbékélt, az isteni akaratot elfogadó, szívében haragot nem tápláló, finom humorú ember egyénisége sejlik fel. *Dedinszky Gyula A vidám Csaba* című írásában ezt konkrét példával is alátámasztotta: „Az 1744-ben lelkésszé választott Tessedik Sámuel idejében még zúgó-forrongó méhkashoz hasonlított Csaba népe. Tessedik azonban vaskézzel rendet teremtett, a sokféle néptöredékből egy egységes népet formált, amint Haan Lajos szellemesen megjegyezte: Tessedik a sok fejet egy kalap alá szorította."

Haan nem ír hosszan arról sem, hogyan kezdte érdekelni Békéscsaba múltja: „Ha csak tehettem, elmulasztottam az iskolát, s ott állottam az ótemplom ajtaja mellett, s a templomjáró öregeket faggattam, kérdéseimmel a régi Csabáról tudakozódván." Szerénysége leginkább ott és akkor érhető tetten, amikor olyan dolgokról ejt szót, amelyeket hibásnak vél. Ilyenkor véleményt nyilvánít, de nem ítélkezik. A fenti naplórészletben arról írt, hogy gyakran járt az iskola mellé. Hogy miért? Ezért: „De hát akkor a tanítási szisztéma is igen tökéletlen volt. Minden tanító azt tanította, ami neki tetszett. Emlékezem, hogy a természetrajzból egész éven át az elefántról tanultunk, a hazai történelemből pedig I. Andrásról."

Mielőtt még bárki ítélkezne az ifjú Haan Lajos felett, talán nem érdektelen idézni a szarvasi *Tessedik Sámuelt:* „Önállóan nem gondolkodhatni, magamnak nem vizsgálódhatni, ez volt az én második nagy kínom; a harmadik pedig az, hogy az iskolában friss vérrel és egészséges testtel 3-4 órát kellett egyfolytában ülnöm."

Haan iskolát illető bírálata csak eddig terjedt; nem kezdett lamentálásba, hogy miért van ez így. De súlyosabb esetekben sem perelte magának az ítélkezés jogát. Így akkor sem, amikor a jénai diákok tivornyáit idézi fel, noha a mélyen vallásos, a munka és fegyelem iránt elkötelezett Haan képtelen volt ezzel azonosulni: „Minket, magyarokat valamennyien szerettek és becsültek, s bár egy társulatba sem tartoztunk, azért szívesen láttak Comerseiken. Emlékszem, hogy egyszer a Westphallerek Comersén voltunk. Már 12 óra tájban alig lehetett valakivel józanul beszélni."

Hadd vegyek búcsút Haantól egy tőle kölcsönözött mondattal, amellyel édesapját jellemezte, de igaznak bizonyult a mondás, hogy az alma nem esett messze a fájától: „A lélek tisztaságából származó jókedv és humor soha el nem hagyta őt."

■ Katona Csaba

A szerző történész, a Magyar Tudományos Akadémia Történettudományi Intézetének főmunkatársa

Haan Lajos hagyatékának egy részét nem egyházi intézmények őrzik. Magyar nyelvű naplója az Országos Széchényi Könyvtár kézirattárában, egyéb iratai a Békés Megyei Levéltárban lelhetők fel. 1991-ben emléktáblát helyeztek el tiszteletére a csabai parókia falán. Művei megtalálhatók az Evangélikus Országos Könyvtárban. Békéscsabáról írt könyveit, a Tranoscius-énekeskönyvről írt füzetét ma is gyakran idézik. Digitalizált művei az interneten: http://medk.lutheran.hu/bekescsaba_1866.pdf

»EVANGÉLIKUS REMETESÉG«

A keresztyén ember mestersége az imádkozás

„Ahogy a cipész cipőt készít, a szabó ruhát varr, a keresztyén ember imádkozik. A keresztyén ember mestersége az imádkozás." Ez a *Luther* által megfogalmazott kijelentés adta az ötletet ahhoz, hogy lelkészek számára induljon egy olyan kurzus, ahol az imádság áll a középpontban. Nekik mint Isten főállású szolgáinak és igéje hirdetőinek valójában ez mesterségük: napi élő, közvetlen kapcsolatban lenni azzal, akit szolgálnak.

A kurzus arra szolgált, hogy Istené legyen az idő. Nem kellett hivatali ügyeket intézni, temetésre vagy igehirdetési alkalomra készülni, hittanórára menni, hanem volt idő együtt lenni Istennel, jutott idő az imádságra.

Azt tapasztalom, hogy a lelkészek hétköznapjaikban rendkívül leterheltek. Ezt a három napot úgy élték meg, mint egy nagy és jóleső levegővételt, amely által egy kicsit közelebb kerülhettek önmagukhoz. Úgy élhették meg hitüket, azt, hogy az élő Jézus bennük és rajtuk is végzi munkáját, hogy nem szorongatta őket a naptárukba bejegyzett következő szolgálati időpont.

Ennek a védett légkörnek a megteremtéséhez szükség volt egy csendes, nyugodt helyre.

A figyelmes bibliaolvasó az evangéliumokban gyakran találkozik olyan félmondatokkal, melyek Jézus magányos elcsendesedéséről, a tömegtől való visszavonulásáról árulkodnak. Ezekben a – nemritkán hosszú órákig tartó – csendekben Jézus együtt volt az Atyával. Az Istennel való együttlétnek tehát meghatározó eleme a csend, a belső szobában való tartózkodás.

A kurzus helyszínét illetően tudatosan esett a választás egy olyan helyre, amely, úgymond, egyfajta „csendház". A majki – egykori kamalduli – remeteség erdő közepén fekvő épületegyüttese már a létezésével is mintegy hív az imádkozásra. A remeték, hogy egész életüket Isten jelenlétében éljék és Istennek szenteljék, idejük nagyobb részét csendben (hallgatási fogadalomban) töltötték. Foglalatosságuk az imádkozás és Isten igéjének tanulmányozása volt.

Aki csak egyszer is járt Majkon, az szinte kézzel tapinthatja e hely „beimádkozott" légkörét. Az imádkozás mesterségét így korábbi mesterek otthonában gyakorolhatták a kurzus résztvevői.

Aki valamilyen mesterséget gyakorol, annak ismernie kell annak a fortélyait. A kurzus fontos célja volt különféle imamódszerek megismertetése és begyakorlása. Négyféle meditációs gyakorlattal ismerkedtek közelebbről a résztvevők.

Az első Luther *Tízparancsolat, Hiszekegy* és *Miatyánk* imádsága volt. Ennek lényege, hogy a *Tízparancsolat, Hiszekegy, Miatyánk* egy-egy mondatát négyféle szempontból, mintegy négyszeres koszorút fonva imádkozza körbe valaki: tanításként, hálaadásként, gyónásként és kérésként.

A Jézus életéről, szenvedéséről és feltámadásáról végzett meditáció volt a második gyakorlat. Ez a fajta imádság az adott történet filmszerű „elképzeléséből", a cselekmény közvetlen közelről való átéléséből, majd azt követően egy Istennel és Jézussal folytatott beszélgetésből áll.

A lelkiismeret vizsgálatának gyakorlata is a kurzus részét képezte: a nap lezárásaként az aznapi gondolatok, szavak és cselekedetek emlékezetbe idézése és Isten elé helyezése.

Végül a negyedik gyakorlat a szemlélődő imádság volt, melyben az imádkozó Isten jelenlétére figyel, szeretettel, a most pillanatában.

■ Percze Sándor

Menj be a belső szobádba!

„Csend legyen!" – halljuk kisgyermekkorunktól az iskolában, hogy a tanítónk szóhoz juthasson. „Csendesnapokat" tartunk. Azután előadás hangzik, okos tanácsok, bölcs gondolatok. „Csendesedjünk el! Imádkozzunk!" – halljuk is, mondjuk is gyakran a felszólítást. Aztán megszólal egy hang, és hangzik az imádság. „Vigyük csendben Isten elé mindazt, ami még lelkünket terheli!" De talán fél percig sem engedünk teret a csendnek.

Ha otthon egyedül vagyunk, bekapcsoljuk a rádiót vagy a tévét. Hadd szóljon! Mintha félnénk a csendtől! Hátha beleveszünk az ürességébe. Hátha nem bírjuk elviselni. Hátha szembesít minket valakivel. Hátha nem tudjuk magunkat érvényesíteni a csendben.

Isten emberei másképpen viszonyultak hozzá: *keresték* a csendet.

Isten választott népe és a bibliai ősatyák közül többen rákényszerültek megjárni a csend birodalmát: a pusztaságot. A próféták oly mértékben keresték a csendet, hogy önként mentek ki a pusztába, ahol híján voltak ételnek, víznek, kényelmes ruhának vagy lakóhelynek. Úgy látszik, hogy mindezt megérte vállalni, mert a csend cserébe sokkal többet adott.

Jézus is kereste a csendet. Rövid földi életében is talált időt, hogy rendszeresen eltávolodjék a tömegtől, amely új és új elvárásokkal bombázta: „Beszélj hozzánk!" „Gyógyíts meg!" „Taníts minket!" „Ő azt mondta… Te mint mondasz?"

Egyházatyák, középkori keresztyén elődeink élete is szoros kapcsolatban volt a csenddel; hol a sivatagban, hol egy barlangban, löszfalba vájt remetelakásban, kolostorok csendességében teremtették meg maguknak.

A felvilágosodás és racionalizmus korszaka már nem tudott mit kezdeni a csenddel, a szemlélődő életmóddal. A nem tanító vagy gyógyító szerzetesrendeket feloszlatták. Ami nem tűnt ésszerűnek vagy hasznot hozónak, az feleslegesnek ítéltetett. Ezzel azonban egy olyan életforma is kiveszett, amely szorosan kapcsolódott a keresztyénség addigi történetéhez. Elveszett valami, ami a puszta létével, a példájával tanít.

Elhajítottunk valamit, ami bár nagyon is hasznos, haszna közvetlenül nem mérhető, pénzben ki nem fejezhető. Addig meghatározó volt az egyház útmutatása a világ számára – akkortól az egyház igazodott a racionalitás elvárásaihoz, amennyire ez lehetséges volt. Két külön világ jött létre: a vallásos, fennkölt világ, főleg a templomfalak mögött. És egy ehhez alig kapcsolódó hétköznapi, egyre rohanóbb világ „a racionalitás talaján". Tudathasadás következett be azzal, hogy különvált a szent és a profán, az egyházi és a világi, a transzcendens és az immanens.

A csend háttérbe húzódott, de megmaradt mint lehetőség. Jézus szava a vásári zűrzavar lármájában is így hív: *„Te pedig, amikor imádkozol, menj be a belső szobádba!"* Egyre nagyobb szükség van erre a csendre. Mondhatnánk úgy is: sóvárogva várja egy idegbeteg világ. Sokan azt állítják: „Csend ma már nincsen sehol, nem is érdemes keresni." Mások gyanakodva tekintenek az elcsendesedésre, és azt kérdik: „És azután mi történik ott a csendben?" Közelebb áll az ember mai természetéhez az a kérdés: *„Mit tegyünk, atyámfiai, férfiak?"*

De már egyre többek számára érthető az, amiről *Túrmezei Erzsébet* így írt:

Ha nem teszek semmit sem

Most nem sietek,
most nem rohanok,
most nem tervezek,
most nem akarok,
most nem teszek semmit sem,
csak engedem, hogy szeressen az Isten.

Most megnyugszom,
most elpihenek
békén, szabadon,
mint gyenge gyerek,
és nem teszek semmit sem,
csak engedem, hogy szeressen az Isten.

S míg ölel a fény
és ölel a csend,
és árad belém,
és újjáteremt,
míg nem teszek semmit sem,
csak engedem, hogy szeressen az Isten,

új gyümölcs terem,
másoknak terem,
érik csendesen
erő, győzelem…
ha nem teszek semmit sem,
csak engedem, hogy szeressen az Isten.

Égető szükségük van erre az elcsendesedésre lelkészeknek és gyülekezeti tagoknak egyaránt. Égető szüksége van rá a lármás világnak, mert máskülönben képtelen meghallani Isten szavát a szívével is. „Merész" vállalkozók ebből a csendből kaptak kóstolót 2011 őszén az evangélikus lelkigyakorlatos napok keretében Majkpusztán. Köszönet érte egyházunk döntéshozóinak és a szervezőknek, vezetőknek.

■ Jánosa Attila

Négy nap szóképes krónikája

Elindulni. Megérkezni. Elcsendesedni. Testben. Lélekben. Valóban figyelni – befelé és felfelé. Hallgatni. Meghallani. Szembesülni. Megtapasztalni. Szemlélődni. Megszemlélni. Mélységet, magasságot. Észlelni. Érzékelni. Istent. Önmagamat. Másokat. Közösségben. Lélekben. Lélek által. Kiüresedni. Feltöltődni. Változni…? Elindulni. Hazaérkezni…

■ Gazdag Zsuzsanna

FOTÓK: JÁNOSA ATTILA

Mint lapunknak a Szentírást a bibliaolvasó *Útmutatót* követve (is) naponként forgató olvasói bizonyára észrevették, az *Evangélikus Élet* múlt heti számának utolsó oldalán már az advent negyedik hetére vonatkozó igemagyarázatok kerültek – a harmadik heti helyett – az *Új nap – új kegyelem* című rovatba. Az alábbiakban azonban nemcsak azért közöljük pótlólag *Hulej Enikő* értékes gondolatait, hogy szerzőnk ne érezhesse feleslegesnek fáradozását (hisszük, hogy igeversekben való elmélyülése egyébként sem volt hiábavaló fáradozás), hanem azért is, mert előfizetőink többsége csütörtökön (december 15-én) kezébe veheti jelen lapszámunkat, így a hét második felében az *EvÉlet* kedvelt – sokak számára: legkedveltebb – rovata már „naprakész" lelki munícióval szolgálhat. Mindazonáltal a szerkesztőségi hibáért mind a szerző(k)től, mind az olvasóktól elnézést kérünk!

– A szerk.

Új nap, új kegyelem

Vasárnap (december 11.)
Kezedben van sorsom. Zsolt 31,16 (2Tim 1,9; Mt 11,2–6/7–10/; 1Kor 4,1–5; Zsolt 85) A 31. zsoltár írója nehéz helyzetbe került; bajban van, szomorú, ellenség üldözi, de reménykedik az Úrban, és tőle várja a szabadulást. Tudja, hogy – a látszat ellenére – nem a véletlenen vagy embereken múlik az élete, hanem az Úr Istenen. Talán minket is utolért a baj, és úgy érezzük, olyanoktól függ a munkánk, a családunk, az egészségünk, akik nem a mi javunkat keresik. Igyekszünk talpon maradni, de kezdjük elveszíteni a bizalmat, a reményt, és hitünk is ingadozik. Ezért kérdéssé formálódhat számunkra a mai ige: tudjuk-e még, hogy végső soron az Úr kezében van a sorsunk?

Hétfő (december 12.)
Jézus Krisztus mondja: „Én azért jöttem, hogy az én juhaimnak életük legyen, sőt bőségben éljenek." Jn 10,10 (Ézs 35,6b; Mt 3,1–6; Ézs 44,21–28) Jézus a jó pásztor, aki gondoskodik a juhairól, megvédi őket, utánamegy az elveszettnek, és életét adja azért, hogy ők élhessenek. Talán most úgy érezzük: elveszett, szűkölködő, veszélyben lévő báránykák vagyunk, és vágyunk a megtaláltság, a megelégítettség, a biztonság megtapasztalására. Advent csendje drága lehetőséget kínál arra, hogy készüljünk az Úr érkezésére, s így – éppen félidőben – a hozzánk is közeledni akaró Úr szava kérdéssé formálódhat szívünkben: tudjuk-e, hogy ő azért jön, hogy életünk legyen, sőt bőségben éljünk?

Kedd (december 13.)
Az Úrban bízik szívem. Ő megsegített, ezért vidám a szívem, és énekelve adok neki hálát. Zsolt 28,7 (Lk 1,49; Mt 3,7–12; Ézs 45,1–8) A zsoltáros fantasztikus dolgokat él át: az Istenbe vetett bizalmat és a megtapasztalt segítséget, mely örömmel és hálával tölti el. Megszabadított emberként énekelve tesz bizonyságot a Szabadítóról. Az Úr ma is egészen közel lép sokunkhoz segítő szándékával, mentő szeretetével, bűnökön-bajokon győztes hatalmával. Már csak az a kérdés, hogy vajon hol van a sok vidám szívű, hálát mondó, őt dicsérő ember.

Szerda (december 14.)
Más alapot senki sem vethet a meglevőn kívül, amely a Jézus Krisztus. 1Kor 3,11 (Ezsd 3,11b; Mt 21,28–32; Ézs 45,9–17) Korinthusban viszály tört ki: egyesek Pálhoz húztak, mások Apollóshoz, és megosztottá vált a közösség. Pál ezért egyértelműen fogalmaz: nem az igehirdető a fontos, hanem Krisztus. A veszély ma is valós lehet: előfordulhat, hogy elsősorban lelkészhez, ifivezetőhöz, lelki munkáshoz, azaz emberhez kötődünk, s nem az Úr Jézushoz. Ha elveszítjük ezt a valakit, vagy csalódunk benne, akkor könnyen összeomolhat minden, és úgy eltűnünk a gyülekezetből, hogy nyomunk sem marad. A kérdés, amelyet ma az ige elénk hoz, az alapjainkig ás le: ugye, ott Jézus Krisztus van?

Csütörtök (december 15.)
Igazságodról beszél a szám és szabadító tetteidről mindennap, bár nem tudom felsorolni őket. Zsolt 71,15 (2Kor 6,14; Mt 11,/7–10/11–15; Ézs 45,18–25) A zsoltáros – idős ember lévén – hosszú évekre tekint vissza, és megállapítja, hogy felsorolhatatlan az a sok helyzet, amikor Isten szabadító tettét élte át. Ma gyakran készítünk listákat – tenni és vásárolni való dolgokról, megoldandó feladatokról, meghívandó vendégekről –, de vajon számba vesszük-e mindazt, amiért hálásak lehetnénk Urunknak? Ne menjünk messzire: csak erre a mögöttünk lévő tizennyolc adventi napra gondoljunk vissza! Mennyit tudunk felsorolni abból a felsorolhatatlanul sok áldásból, amelyet kaptunk?

Péntek (december 16.)
Úgy ajánljuk magunkat mindenben, mint Isten szolgái: mint szegények, de sokakat gazdagítók, mint akiknek nincsen semmijük, és akiké mégis minden. 2Kor 6,4.10 (Zsolt 40,18a; Jn 19,17–22; Ézs 46,1–13) Sokszor nem az gazdagít másokat, aki anyagiakban gazdag, és nem az érzi, hogy övé minden, akinek – objektíven mérve – valóban megvan mindene. Pál és társai sokszor élték át ezt. Pénzes erszényük időnként kiürült, de lelki kincsekkel tele volt az életük, és ahogy egyre többet szolgáltak, úgy jutott el egyre több emberhez az áldás. Isten mai szolgáiként, akiknek van hiányuk, és nincs semmijük, vajon hogy állunk a lelki kincsekkel és mások gazdagításával?

Szombat (december 17.)
Ezért ahogyan mindenben bővelkedtek: hitben és igében, ismeretben és minden buzgóságban és a tőlünk rátok áradó szeretetben, úgy ebben az adakozásban is legyetek bőkezűek. 2Kor 8,7 (1Krón 29,9; Lk 1,26–38; Ézs 49,1–6) Gyűjtés indult a gyülekezetekben az éhínség miatt nélkülöző jeruzsálemi testvérek megsegítésére. Nem volt még szociális segély, központi támogatások, de a gyülekezetekben erős volt a felelősségérzet egymás iránt. Ma is adódhat olyan helyzet keresztény testvérek életében, akiket például egyházmegyei alkalmakról jól ismerünk, hogy hiányt szenvednek, és mi tudnánk nekik segíteni. Bőkezűen segítünk-e ilyenkor?

■ Hulej Enikő

A ti egyszarvúitok is

Idén nyáron különös kis új szereplő került a családunkba. Aki ismer, az tudja, hogy nem vagyok az a könnyedén „megfőzhető" szülő. Nem bólintok rá a gyermekeim minden vásárlási szándékára. Nem is igen tehetem, de nem is szeretném, ha mindig mindent megkapnának. Az élet nem ilyen. Nálunk létezik a „nem" szó. Különösen a játékvásárlásban vagyok rendíthetetlen. Öt gyerek között már megtanultam, hogy sokkal jobban elszórakoznak a papírral, cérnával, ollóval, gyurmával, mint egy nagy halom drága játékkal.

Azon a kora nyári napon valahogy mégis engedtem kislányomnak, a négyéves *Borsikának,* amikor egy aprócska, szinte a tenyerében elférő, lila plüss egyszarvút szorongatva rám emelte könyörgő tekintetét. Olyan sóvárgással és rajongással nézett, hogy megéreztem, ez most nem az az „Unatkozom, vegyél ezt meg azt, csak hogy történjen valami" szöveg.

– Anya, itt van az egyszarvú barátom! Megtaláltam! – suttogta áhítattal.

És én rövid fontolgatás után rábólintottam.

Az egyszarvú tehát a kosarunkba került. Azaz miket is beszélek, dehogy került a kosarunkba! Borsika ugyanis el nem eresztette attól kezdve. A pénztárnál egy pillanatra *kölcsönadta,* míg a kódját lecsippentik, azonkívül esténként, amíg ő fürdik, addig kimoshatom. Máskülönben állandó társa lett. Szigorúan ragaszkodik hozzá. Vele játszik, alszik, eszik, együtt mennek oviba, játszótérre. Ez persze némi veszéllyel is jár. Néha ugyanis elveszítjük.

Életem nehéz napjai voltak, amikor a Balaton felé tartva maradt el tőlünk valahogy a kis lila jószág. Borsika vigasztalhatatlan volt, és naponta vagy százszor megkérdezte, hogy ugye otthon meg fogjuk találni, merthogy éppen a másik pulcsija zsebében maradt. A legrosszabb az volt, hogy mind a kettőnknek úgy rémlett: induláskor még megvolt. Féltünk, hogy valahol ott pottyant ki az autóból, ahol megálltunk tankolni. Vagy esetleg a nyaraló előtti parkolóban. Titokban tehát jó párszor végigbogarásztam azt a területet. Félrehajtottam a bokrok lelógó ágait, turkálgattam a lábammal a gyöngykavicsot, hogy nem temette-e be a csöpp kis állatkát. Nem voltam biztos benne, hogy azonnal észreveszem, mert egyszarvú a sok szorongatás és morzsolgatás miatt ronda szürke és alaktalan lett.

A sok guberálásom végül nem is volt haszontalan! Megtaláltam a nyaraló nagy fűnyírójának egyik végleg elveszettnek hitt alkatrészét. De egyszarvút sajnos nem. Talán majd otthon. Közben minden adandó alkalommal, amikor kitettük a lábunkat bárhová, csak azt figyeltem az ajándékstandokon, hogy a sok limlom között véletlenül nem pillantok-e meg valahol egy hasonló kis lila plüsst. De ez sem jött be. Úgy látszik, nem menő a lila egyszarvú manapság.

Azért csak biztatgattuk magunkat meg egymást. És imádkoztunk is. Először csak Borsika, de ahogy a napok teltek, és az egyszarvú csak nem merült feledésbe, már egyre inkább mi is. A nyaralás végére állandó imalistámban előkelő helyet kapott az egyszarvú. A kegyelemdöfést az adta meg, hogy otthon sem találtuk. Ettől kezdve Borsika csak ült, és kis kezeit összetéve sóhajtozott.

– Úr Jézus, találd meg, légy szíves, az egyszarvúmat! Kérlek, kérlek, kérlek!

Összeszorult a szívem. Olyan bizalommal mondta, és most mégis minden hiába. Már éppen felkészültem rá, hogy elmagyarázom neki, bizony vannak dolgok, amiket nem kapunk meg, amikor *Anna* lányom – a szennyesét a mosógépbe rakosgatva – hatalmasat sikított. A bőrönd alján, beszorulva a szorítógumik közé, ott lapult az egyszarvú! Az, hogy lapult, jelen esetben szó szerint értendő, mert a kis jószág szinte kétdimenziós volt, de megkerült. Borsi könnyes szemmel ölelte, és boldogan rohangált vele a lakásban.

– Köszönöm, Úr Jézus, tök jó fej vagy!

Akkor azt gondoltam, ez életem egyik legszebb pillanata. De azóta a jelenet már megismétlődött párszor. A különbség csupán a helyszín meg az egyszarvú színe. Hagytuk már el cipőboltban, forgalmas utcán, buszon, óvoda falevéllel borított udvarán, játszótéren. Nemrég pedig, amikor a közeli városban maradt el tőlünk, és kerestük, kicsit összezavarodtunk a „személyleírásban".

FOTÓ: FÜLLER MIHÁLY

– Nem tetszett látni egy falatnyi kis lila egyszarvút? – kérdezte az egyik gyanútlan járókelőt *Kamilla* lányom, akinek nagyon erős a képzelőereje, és ezek szerint az emlékezőtehetsége is.

– Inkább szürke, olyan jó koszos barnásszürke – javította ki Anna lányom, aki nagy realista.

– Csillog a szarva, és mindig megkerül – tette hozzá némi rajongással Noémi, akinek szintén volt ennyi idős korában egy lehetetlen színű kis kedvence, ezért jól érti a csodát.

– És az enyém, brühühühühű! – bőgte el magát Borsika.

A járókelő tétován nézett egyikről a másikra, amikor a szél meglibbentette a leveleket, és a közeli mérleghinta alól kibukfencezett a mi egyszarvúnk. Koszos volt, kicsit vizes is, és hamarosan tökéletesen lapos az öleléstől.

– Én tudtam, hogy megkerül. Mindig imádkozom érte. És van neki fésűje is – mosolygott könnyes szemmel Borsika.

A néni elkerekedett szemmel, fejcsóválva ment tovább. Pedig nem is tudta, hogy a kollégistáim minden pénteken, amikor hazajönnek, és megkérdezik a kistestvérüket, hogy mi újság, azt a lelkes választ kapják:

– Képzeljétek, meglett az egyszarvúm!

– Már megint? – tör ki belőlük a nevetés.

Borsika meg elmeséli a legújabb nagy kalandot. Például hogy egyik este mamáéknál maradt az egyszarvú, de nem vettük észre. És amikor aludni mentünk volna, akkor ő nagyon sírt, de végül apa elment mamáékhoz a kis cimboráért, és hazahozta. Szóval minden jóra fordult.

Noémi meg kicsit pimaszul vigyorogva átölel, és odasúgja nekem:

– Avagy nem tudjátok, hogy még a ti egyszarvúitok is mind számon vannak tartva? Mit aggódtok hát, ti kicsinyhitűek?

Azóta mindig ez jut eszembe az egyszarvúról…

■ Füller Tímea

HETI ÚTRAVALÓ

December 18–24.

„Örüljetek az Úrban mindenkor! Ismét mondom: örüljetek. Az Úr közel!" (Fil 4,4–5)

Advent negyedik hetében az *Útmutató* reggeli és ünnepi igéi ezt zengik: Érkezik a Megváltó – örvendezzetek! Örök örömünk forrása: Jézus! „Lelkünk sóvárogva várja az Urat, mert őbenne örül a mi szívünk." (Zsolt 33,20.21; LK) Kétezer éve Isten elküldötte a Fiát megmentésünkre. Így kezdődött: „Ne félj, Mária, mert kedvet találtál az Istennél; íme, méhedben fogansz, és fiat szülsz, alleluja." (GyLK 685) S aki őt dicsőíti (*Magnificat,* lásd EÉ 38): *„Magasztalja lelkem az Urat, és az én lelkem ujjong Isten, az én Megtartóm előtt."* (Lk 1,46–47) Pál – e heti igénk folytatásaként – ezt az ígéretet közli: *„Isten békessége, mely minden értelmet meghalad, meg fogja őrizni szíveteket és gondolataitokat a Krisztus Jézusban."* (Fil 4,7) És meg is indokolja: *„Mert valahány ígérete van Istennek, azokra őbenne* (Fiában) *van az igen, és ezért általa van az ámen is, az Isten dicsőségére."* (2Kor 1,20) Jánosnak egy vén mondott örömhírt: *„Ne sírj! Íme, győzött az oroszlán* (lásd 1Móz 49,9) *Júda törzséből, a Dávid utóda* (lásd Ézs 11,1.10), *és felnyitja a könyvet és hét pecsétjét!"* (Jel 5,5) A felmagasztalt Krisztus nemcsak filadelfiai gyülekezetének üzeni, hanem mai követőinek is: *„Eljövök hamar: tartsd meg, amid van, hogy senki el ne vegye koronádat. Aki győz, azt oszloppá teszem az én Istenem templomában."* (Jel 3,11–12) Eljövetelét a Biblia utolsó verseiben megerősíti: *„Én, Jézus küldtem el angyalomat, hogy ezekről bizonyságot tegyen nektek. Én vagyok Dávid gyökere és új hajtása, a fényes hajnalcsillag." – „Bizony, hamar eljövök."* (Jel 22,16.20) Pál ószövetségi igékkel bizonyítja, hogy zsidók és pogányok együtt dicsőítik Istent a gyülekezetben; pl. *„Örüljetek, népek, az ő népével együtt"* (lásd 5Móz 32,43). S ezt kéri: *„A reménység Istene pedig töltsön be titeket a hitben teljes örömmel és békességgel…"* (Róm 15,10.13) Azon az első, szent karácsony estén *„megjelent az Isten üdvözítő kegyelme minden embernek"* (Tit 2,11). „Áldott az Úr, hogy meglátogatta népét, és váltságot szerzett neki." (Lk 1,68; LK) Az Úr angyala mondta: *„József, Dávid fia, ne félj magadhoz venni feleségedet, Máriát, mert ami benne fogant, az a Szentlélektől van. Fiút fog szülni, akit nevezz el Jézusnak, mert ő szabadítja meg népét bűneiből."* (Mt 1,18.20–21) Beteljesült a prófécia (lásd Ézs 7,14), s íme, a ma született Gyermekben velünk az Isten! *„Az ő Fiáról szól ez az evangélium, aki test szerint Dávid utódaitól származott, a Szentlélek szerint pedig a halottak közül való feltámadásával Isten hatalmas Fiának bizonyult. Ez a Jézus Krisztus a mi Urunk."* (Róm 1,3–4) „Ez a Gyermek csupán egyet akar: betölteni szívünket. Ha tehát a szív hitben kitárul, Jézust gyönyörűségesnek látja. S ahol Jézus megszáll, ott is marad." *(Luther)* Ezért e csendes, szentséges éjben kérd a testté lett Igét: „Ó, jöjj, megváltó Jézusom, / A szívem néked megnyitom." (EÉ 137,5) Tudhatod: „Azért jött Jézus, hogy megkeressen, a kárhozattól megmentsen engem!" *(Ecsedy Aladár)*

■ Garai András

NAPOS OLDAL

Szerkesztette: Boda Zsuzsa

A betlehemi jászolnál

Szenteste éjszakáján a betlehemi pásztoroknak angyalok adták hírül a Megváltó születését. Ezzel egy időben napkeleten bölcs tudósoknak egy csillag jelezte a Király világra jöttét. Mindkét csapat útra kelt, hogy megbizonyosodjon a hírről, és köszöntse a jászolban fekvő Jézust. Az alábbi két kép között KILENC különbség van. Megtaláljátok őket?

RAJZOK: JENES KATALIN

Ebben a szobában aztán jó sok ajándék látható! Húzzátok ki a betűhálóban a tárgyak neveit – vízszintes és függőleges irányban haladjatok! Egy betű több szóhoz is tartozhat. A megmaradt betűkből egy szót olvashattok össze. Hogyan kapcsolódik a karácsonyi történethez?

RAJZ: JENES KATALIN

Gyertyafények

A téli sötétségben sok kis gyertya világít. Minden gyertyához tartozik egy betű. Ezeket a betűket írjátok be a vonalakat követve a megfelelő négyzetekbe! Így összeolvashatjátok, hogy mit mondott Jézus önmagáról.

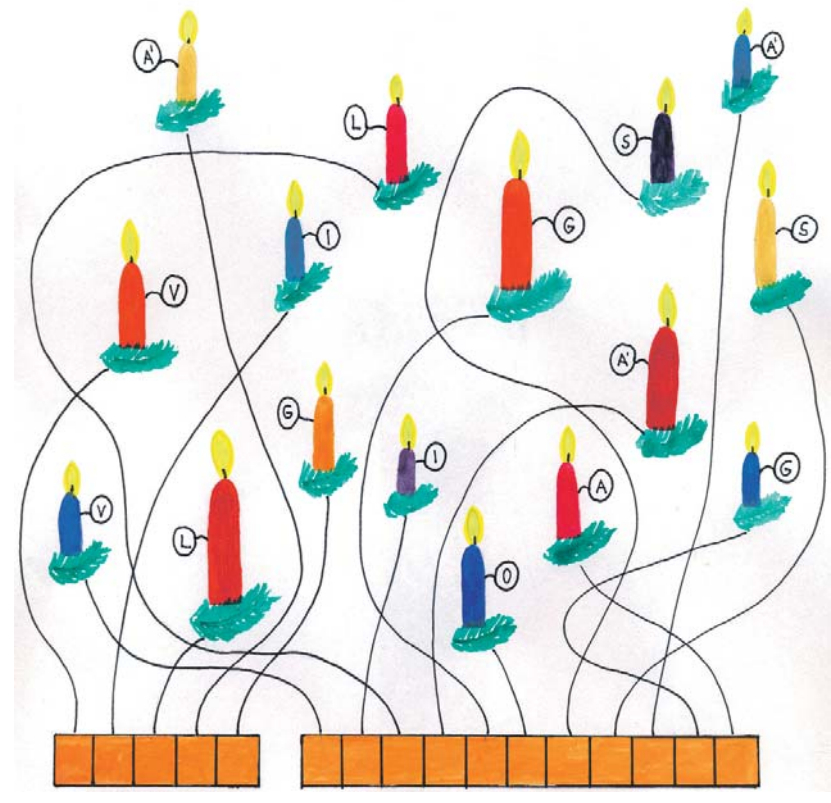

Tündérek, gombák és manók a gimi színpadán

Egyszer volt, hol nem volt, volt egyszer egy Ezerszínű erdő. Nevéhez illően sokféle nép élt benne vidáman: tündérek, manók, törpék, és persze gombák.

Ám egy nap szörnyű dolog történt: Karabossza, a fekete szárnyú tündér egérseregével megtámadta és elpusztította az erdő falvait, s az erdőlakók közül sokan fogságba kerültek. S hogy ki menti ki az uralkodókat – Gránitfült, a törpekirályt, Réparetek Mogyoró rigókirálynőt és Galagonya tündérhercegnőt – Karabossza karmai közül? Egy kis bátor csapat Gombafalváról: Tóni, a befogadott törpe, Vargánya, a bátor gombafiú, Csombor tündérherceg, Emma, az erdőben eltévedt kislány és Csiperke, a fogságba került csinos, Pereszke nevű gombalány testvére. A mese végére újra szabad lesz minden fogoly, az áruló gombafiúnak, Susulykának is megbocsátanak a barátai. De ami a legfontosabb: az erdő lakóinak szeretete legyőzi Karabossza gonoszságát.

A *Fekete szárnyú tündér* című mesét *Iványi Bence,* a Deák Téri Evangélikus Gimnázium 11. osztályos tanulója írta. Színdarabot is rendezett belőle *Sebestyén Nóra* tanárnő segítségével. A november 4-én a gimnáziumi színjátszókör hatodikos tagjainak szereplésével előadott mese nagy sikert aratott.

FOTÓ: BODA ZSUZSA

Felelősen szolgálni

Beszélgetés egyházunk elnök-püspökével és a zsinat nem lelkészi elnökével

A Magyarországi Evangélikus Egyház törvényeinek értelmében a választással kapott megbízás (mandátum) minden egyházi tisztségre, valamint testületi tagságra egy hatéves ciklusra szól – kivétel ez alól a lelkészi és a püspöki tiszt. A nem lelkészi tisztségviselők, valamint a presbitériumi és a képviselő-testületi tagok mandátuma – a gyülekezeti és az annál magasabb egyházkormányzati szinteken egyaránt – az új tagok beiktatásával szűnik meg. A vonatkozó jogszabály – az egyházi szolgálatról és az egyházi szolgálatot végzőkről szóló 2005. évi III. törvény – értelmében 2012-ben általános tisztújításra kerül sor. Erről, illetve egyházunk törvényhozó testülete, a zsinat legutóbbi, november 25-ei ülésén hozott egyes döntéseinek hátteréről beszélgettünk *Gáncs Péter* elnök-püspökkel és *Muntag Andrással,* a zsinat nem lelkészi elnökével.

Gáncs Péter: Mindenekelőtt fontosnak tartom kiemelni, hogy az egyházban hatévente esedékes választások során szolgálatra kész munkatársakat – úgy is mondhatnám, önkénteseket – keresünk, nem pedig rangokat osztogatunk. Bármilyen egyházi szintű tisztségről legyen is szó, szem előtt kell tartanunk a *Miatyánkban* naponta elmondottakat: *„…tied az ország, a hatalom és dicsőség…”*

– A zsinat novemberi ülésén strukturális változást jelentő döntést hozott: a gyülekezeti presbitériumok létszámát az eddigi negyven helyett huszonöt főben maximálta. Ebbe a létszámba a lelkész(ek), a felügyelő és a másodfelügyelő(k) nem számítanak bele. Mi áll ennek a „karcsúsításnak” a hátterében?

Muntag András: Praktikus megfontolás. Egy nagy létszámú testületben nehézkesebb a munkatempó, körülményesebb a döntések meghozatala. Egy karcsúbb grémium – jól előkészített ügyek esetében – hatékonyabban tud működni. Ha az adott gyülekezeten belül a különböző munkaterületek képviselői kerülnek be a presbitériumba, felelősen elkészítik az éves munkatervet, döntenek ennek anyagi hátteréről, akkor ők rugalmasan szervezhetik meg azokat a munkacsoportokat, amelyekben a gyülekezet minden tagja megtalálhatja a maga feladatát.

– A szűkebb létszámkeret miatt attól tarthatnak egyes hívek, hogy a családokban eddig tradicionálisan nemzedékről nemzedékre öröklődő presbiteri tagság megszűnik, vagy esetleg bizonyos vélemények nem kaphatnak majd hangot.

G. P.: Én ennek a zsinati döntésnek inkább a pozitívumát látom. Az egyházközségek tagjaiból álló közgyűlésnek most még inkább megnövekszik a felelőssége, hogy olyan szempontok szerint válasszon presbitereket, amelyek a gyülekezeti munkát előreviszik, és a közösség lelki épülésére szolgálnak.

– Azt a rendelkezést, hogy a presbitériumoknak legalább hat főből kell állniuk, nem változtatta meg a zsinat.

M. A.: A zsinatban folyt vita arról, hogy eltöröljük-e ezt a minimális feltételt, de az az érv győzött, hogy ahol nem tudnak hat presbitert megválasztani, azt nem is tekinthetjük gyülekezetnek.

– A korábbi törvény értelmében a gyülekezet minden tisztségviselője – például a kántor, gondnok, pénztáros – automatikusan a presbitérium szavazati joggal rendelkező tagja volt. A mostani törvénnyel ez változott?

M. A.: Igen. A lelkészen, a felügyelőn és a másodfelügyelőn kívül a presbitériumnak csak választott tagjai lesznek. Egy tisztségviselő akkor lesz presbiter, ha külön megválasztják. A gyülekezet persze azt az utat is választhatja, hogy a tisztségekről előzetesen eldönti, hogy presbiternek tekinti-e. Ebben az esetben ezt rögzíteni kell, de a huszonötös létszámot velük együtt sem léphetik túl.

– Fontos változás az is, hogy a jövő évi választások során már nem a gyülekezetek közgyűlései, hanem az új presbitériumok döntenek az egyházmegyei, -kerületi tisztségviselőkről, illetve a püspök személyéről.

G. P.: Ezt bölcs lépésnek tartom. Eddig ugyanis teljesen esetleges volt, hogy azon a vasárnapon, amikor a közgyűlés például esperest és egyházmegyei felügyelőt választott, kik vettek részt az istentiszteleten, és ott maradtak-e egyáltalán a közgyűlésen. Ezzel szemben most a presbitérium „felkészülhet” a jelöltekből, egy külön alkalomra meg is hívhatja őket, személyesen megismerkedhetnek egymással.

– Ha már országos szinteknél tartunk: ezentúl a zsinat választja meg az országos felügyelőt is.

G. P.: A kétfős országos elnökség másik tagjának, az elnök-püspöknek a személyéről eddig is ez a grémium döntött…

– Nem érezhetik úgy a gyülekezeti tagok, hogy e zsinati döntés értelmében ezentúl nem szólhatnak bele, ki legyen az egyház világi képviselője vagy – ahogyan egyesek fogalmaznak – az „egyház arca”?

G. P.: A gyülekezeti tagok ezután is elmondhatják a véleményüket, hiszen presbitériumuk választja meg az egyházmegyei zsinati küldöttet. A küldöttek dolga pedig, hogy képviseljék az őket delegálók álláspontját. Az átlagos gyülekezeti tagok sokszor csak a közismertség alapján választottak országos felügyelőt, de ez nem feltétlenül elég.

– Rossz nyelvek szerint azért került ilyen szűk körű testülethez a választás joga, hogy a lobbiérdekek jobban érvényesülhessenek.

G. P.: Ezt lehet pozitívan is értelmezni. Ha van például két alkalmas jelölt, nagyobb az esélyük, hogy kampánybeszédükkel maguk mellé állítsák azt a szavazati joggal bíró hatvanhét küldöttet, mint egy-egy, a sajtóban megjelenő, pár soros bemutatkozó cikkel a háromszáz gyülekezetet. Az egyházi ügyekben amúgy is jártas és azokról felelősen gondolkodó testület tagjai a meghallgatáson sokkal nagyobb eséllyel tudják „letesztelni” a jelöltek alkalmasságát, egyházi beágyazottságát.

M. A.: Az is fontos, hogy a következő ciklustól kezdve az országos felügyelői tiszt jelentősége némiképp csökken, hiszen visszaáll a három püspökből, valamint az országos és a négy kerületi felügyelőből álló, hétfős országos elnökség rendszere. Az országos presbitérium (OP) is visszakap a zsinattól bizonyos feladatköröket, illetve ezentúl mind a püspökök, mind pedig a négy felügyelő szavazati jogú tagjai lesznek a zsinatnak.

Az elnök-püspöknek és az országos felügyelőnek így remélhetőleg könnyebb lesz a dolga, mivel önálló feladatkörként elsősorban más egyházakkal és az állammal való kapcsolatokban képviselik egyházunkat, illetve bizonyos testületi üléseket vezetnek. De olyan önálló döntések nem nehezednek a vállukra, mint a mostani ciklusban nehezedtek…

– Ezek szerint van alapja azoknak a véleményeknek, melyek szerint nincs is szükség az országos felügyelői posztra?

M. A.: Ez a kérdés a zsinaton nem vetődött fel, mivel nem volt ilyen tárgyú beadvány.

– Kik és mikor jelölhetnek országos felügyelőt?

M. A.: A háromfős országos jelölőbizottság jelölhet személyeket. Hozzájuk bárki elküldheti a javaslatát, ettől függetlenül minden egyházmegyét meg fognak keresni. A megváltozott rend értelmében az országos felügyelő valószínűleg 2012 novemberében, az új zsinat alakuló ülésén lesz megválasztva.

– Az változott-e, hogy az országos felügyelő felügyeli az országos iroda tevékenységét?

M. A.: Igen, ezt a zsinat kihúzta a feladatkörei közül. Amúgy is elég általánosan volt ez megfogalmazva a törvényben, de a gyakorlati kivitelezése is elég lehetetlen volt.

– Változtatott a zsinat az országos irodaigazgatói posztról rendelkező jogszabályon is. Ezentúl nem a legmagasabb szintű grémium, a zsinat választja meg e tisztség betöltőjét, hanem az országos presbitérium.

M. A.: Minden országos tisztségviselőt a zsinat választ, mint például az országos bíróság elnökét vagy az országos ügyészt. Bár az országos irodaigazgatói tisztség megmarad országos tisztségnek, az ezt betöltő személyről ezentúl valóban az országos presbitérium dönt – vagyis az a grémium, amely felé amúgy is beszámolási kötelezettsége van, és amellyel az igazgatónak együtt kell dolgoznia a mindennapokban.

G. P.: Reménység szerint ezzel a döntéssel egy nagyon fontos feszültségforrás fog megszűnni a jövőben. Nem titok, hogy eddig nem mindig volt egyértelmű, a különböző tisztségek és testületek közül melyiknek meddig terjed a kompetenciája…

– Több területen is cél a karcsúsítás. Ezzel szemben az új zsinat létszáma nemhogy csökkenni, de növekedni fog. Ejthetnék erről is néhány szót?

M. A.: Sőt fontosnak is tartom, hogy beszéljünk róla! Volt egy terv arra vonatkozóan, hogy a mostani hatvankét fős taglétszámot negyvenöt körülire csökkentsük, ám sajnos valóban inkább nőni fog a testület szavazati joggal bíró küldötteinek száma.

A zsinat jelenleg a következőképp áll össze: mind a tizenhét egyházmegye egy lelkész és egy nem lelkész tagot küld. A három kerület hat-hat tagot delegál – három lelkészt és három nem lelkészt –, az Evangélikus Hittudományi Egyetem egy főt, az evangélikus közoktatási, valamint szeretetintézmények két-két tagot küldenek, a missziói szolgálatban álló lelkészek pedig egy küldöttet. Ez az ötvennyolc fő választás útján kerül be. A zsinatnak eddig hivatalból szavazati joggal bíró tagja volt az országos számvevőszék és az országos lelkészi munkaközösség elnöke. A mostani változás értelmében ők tanácskozási joggal rendelkeznek majd. Azonban – ahogy korábban is említettük – az új zsinatban a hétfős elnökség tagjainak is állandó szavazati joguk lesz. Így a zsinat szavazati jogú tagjainak száma hatvanöt lesz.

– Azáltal, hogy a zsinat mostani feladatköréből kikerülnek bizonyos munkaterületek, továbbra is indokolt lesz az évi négy ülés?

G. P.: Abban bízunk, hogy nem. Jó előkészítés után talán elég lesz egy tavaszi és egy őszi ülésszak, amelyek viszont valószínűleg többnaposak lesznek.

M. A.: A zsinat feladatai közé ezentúl a törvényalkotás és néhány stratégiai jellegű teendő fog csak tartozni. Így például a munkaágak meghatározása vagy a hitvallásokkal és a liturgiával kapcsolatos kérdésekben is övé a végső szó. Ez utóbbiak szakmai felelőssége a püspöki tanács vállán marad, ők is terjesztik a javaslatokat a zsinat elé.

Viszont bizonyos külügyi kérdésekben – beleértve a más egyházakkal és az állammal kapcsolatos álláspontokat is – a legfelső döntéshozó szerv határoz. A gazdasági jellegű kérdések közül a költségvetési tervet és a zárszámadást is a zsinat fogadja el, illetve az ő joga határozni a kétszázmillió forintot meghaladó beruházásokról. Ezáltal a zsinat kivonul a végrehajtási döntéshozás területéről, s annak csak a kereteit határozza meg.

– Mi lesz a feladatköre a második legnagyobb jogkörrel bíró egyházi testületünknek, az országos presbitériumnak?

M. A.: Az összes feladat hozzá fog tartozni, amely intézményeink fenntartásával kapcsolatos. Így az intézmények alapításával, átvételével, működésével, vezetőik megbízásával kapcsolatos munkajogi kérdések mellett a gazdasági ügyeik tárgyalása is az OP feladatköre lesz. Emellett minden olyan döntésnél az OP kerül előtérbe, amelynél több munkaági bizottság véleményét kell összehangolni.

– Ez több ülést is fog eredményezni?

G. P.: Nem. A jövőre már hétfős országos elnökség továbbra is havonta fog ülésezni, és minden második hónapban egészül ki az OP többi tagjával. Mivel ezek sokkal kisebb létszámú testületek, rugalmasabban összehívhatók, ez pedig az intézményeket érintő ügyekben gyorsabb intézkedést tesz majd lehetővé. E kérdések a legutóbbi ciklusban a ritkábban összeülő zsinat jogkörébe tartoztak.

– Ha már itt tartunk: a zsinat a határozatképesség ügyében is változtatásokat vezetett be.

M. A.: Kettős lépés történt: a határozatképességet az eddigi kétharmadról a zsinati tagok felének jelenlétéhez kötötte a törvényhozó testület, de törvényalkotáshoz megmaradt a kétharmados előírás. Viszont a zsinati póttagok ezentúl csak akkor jutnak szerephez, ha a rendes tag mandátuma megszűnik.

– Hetilapunk tudósításaiban is rendre olvasható az a szomorú tény, hogy egy-egy törvény szavazására az adott ülésszakon már nem kerülhetett sor, mert a zsinat elvesztette a határozatképességét. Magyarul a zsinati atyák és anyák előbb hazamentek. Hogyan lehetne elérni, hogy a küldöttek komolyan vegyék és felelősen végezzék a rájuk bízott feladatot?

G. P.: Nagyon nehéz kérdés. Talán ha az őket küldő testületek rendszeresen kérnék a beszámolóikat.

– A nyilvánosság is sokat segíthetne ebben. Például az Evangélikus Életben *közölni lehetne az adott ülésszak jelenléti ívét, mellékelve a tagok távozásának időpontját is…*

M. A.: Nagyon fontos, hogy a jövő évi választások során a jelöltek tudatosítsák magukban: ha elvállalják a rájuk bízott feladatot, azt a gyülekezeti tagok iránti felelősséggel – akár áldozatok árán is – végezzék. A küldő testületek felelőssége pedig az, hogy olyan képviselőket válasszanak, akik megfelelő módon tudják szolgálatukat ellátni.

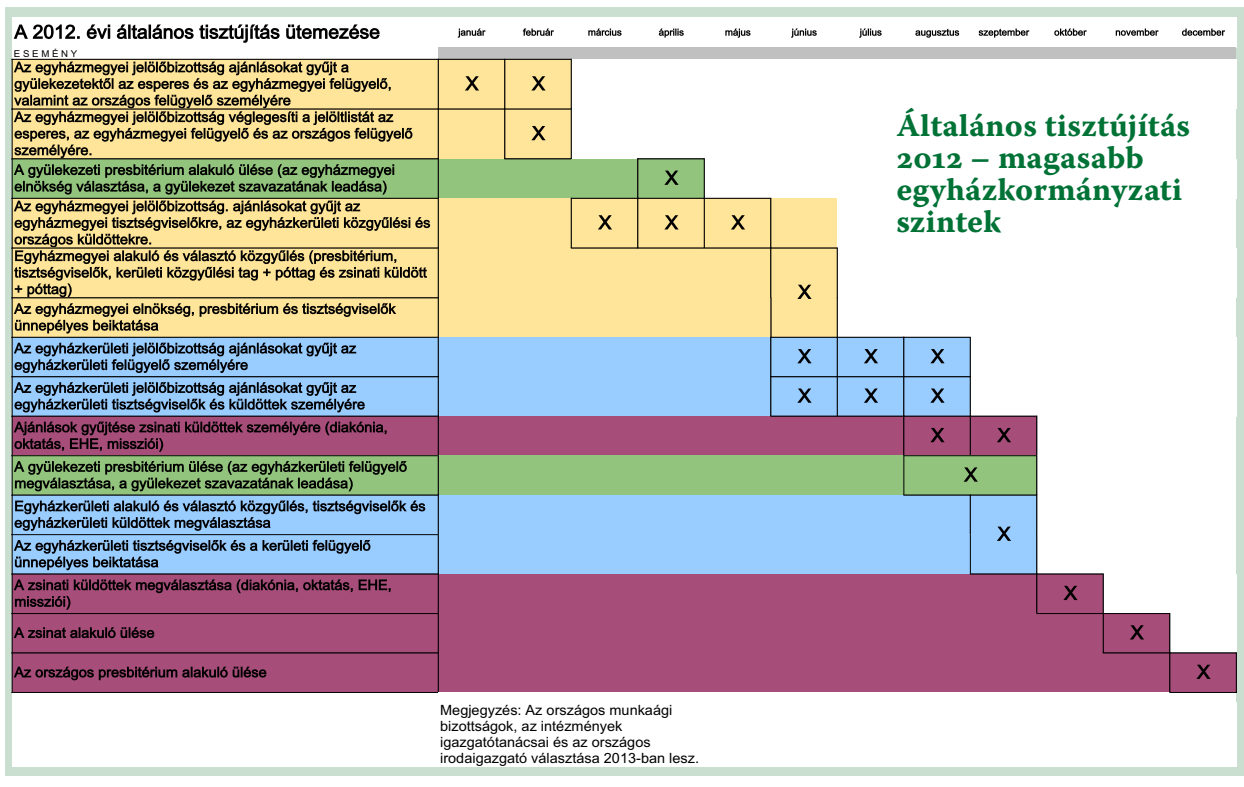

■ Boda Zsuzsa

EVANGÉLIKUS ISTENTISZTELET-KÖZVETÍTÉS A MAGYAR RÁDIÓBAN

Bemutatkozik a Budahegyvidéki Evangélikus Egyházközség

Budapesten a Déli pályaudvartól pár percnyire, a XII. kerület, Kék Golyó utca 17. alatt található a budahegyvidéki gyülekezet új temploma és gyülekezeti központja. Több mint fél évszázados út vezetett addig, amíg gyülekezetünk ebben a szép templomban megtarthatta első istentiszteletét.

A gyülekezetalapítás és templomépítés szándéka már az 1920-as években felmerült a budavári gyülekezethez tartozó, de a budai hegyvidéken élő evangélikusok szívében. 1936-ban egy iskolában megtartották az első budahegyvidéki istentiszteletet, 1943-ban megalakult a budahegyvidéki lelkészi kör.

1953-ban lett önálló a gyülekezet; első lelkésze *Danhauser László,* segédlelkésze *Ruttkay Elemér,* első felügyelője *dr. Kardos Ernő* volt (utóbbi születésének századik évfordulójáról éppen a múlt vasárnap emlékezett meg imádsággal gyülekezetünk).

Az istentiszteleteket 1951 és 2000 között a Tartsay Vilmos utcában, egy lakásból átalakított kápolnában tartottuk. Itt volt az istentiszteletek csendes résztvevője *Ordass Lajos* püspök is, gyülekezetünk tagja. 1994-ben jutottunk hozzá a Kék Golyó utcában egy telekhez, amelyen egy elhanyagolt, műemlék jellegű lakóépület és számos garázs állt. A telken 1998-ban Isten csodálatos kegyelméből lerakhattuk templomunk alapkövét, felújíthattuk az épületet, felépíthettük és 2001-ben felavathattuk templomunkat, 2002-ben pedig megszólalt új orgonánk is. Ez év áprilisában ünnepeltük meg templomunk felszentelésének tizedik évfordulóját, melyen gyülekezetünk lelkészei: *Keczkó Pál* parókus, *Keczkó Szilvia* beosztott és *Bencéné Szabó Márta* helyettes lelkész is szolgált. Velünk együtt ünnepelt és igehirdetéssel szolgált az Északi Egyházkerület nyugalmazott és jelenlegi püspöke, valamint velünk voltak finn és német testvérgyülekezeteink delegációi is.

Evangélikus istentisztelet a Kossuth rádióban

December 25-én, karácsony ünnepén 10.04-től istentiszteletet hallhatunk a Kossuth rádió hullámhosszán a budapest-budahegyvidéki evangélikus templomból. Igét hirdet *dr. Fabiny Tamás* püspök.

A hegyvidéki az egyik legnagyobb területű budapesti gyülekezet. A főváros XII. kerülete, az I. kerület egy része és Budakeszi is hozzánk tartozik. Gyülekezetünkben hétszáz családot tartunk nyilván; családtagokkal együtt mintegy ezer hívet számlálhatunk. Budakeszi lányegyházközségünkben immár négy éve *Lacknerné Puskás Sára* végzi a lelkészi szolgálatot, melynek eredményeként szépen erősödik a helyi közösség.

FOTÓ: KISS TAMÁS

Gyülekezetünk jellemzője a nyitottság. Mindenkit szeretettel hívunk és várunk, aki felkeresi istentiszteleteinket, biblia- és hittanóráinkat, a zenés áhítatokat, keresztyén értelmiségi fórumunkat. Mindenki számára vannak rendszeres alkalmaink, a baba-mama körtől ifjúsági óráinkon és énekkarunkon keresztül a középnemzedéken át az idősebbek csütörtök délelőtti bibliaórájáig. Minden istentiszteletünknek szerves része az úrvacsora, a gyülekezet nagy része rendszeresen él is e szentség áldásával. Fontos célunk gyermekeink és fiataljaink minél nagyobb számban történő összegyűjtése, valamint diakóniai munkánk megerősítése.

Istentiszteleti rend • 2011. december 18.

Advent 4. vasárnapja. Liturgikus szín: lila. Lekció: Fil 4,4–7; Ézs 52,7–10. Alapige: Lk 1,46–55. Énekek: 137., 134.

I., Bécsi kapu tér de. 9. (úrv.) Balicza Iván; de. 10. (német) Johannes Erlbruch; de. 11. (úrv.) dr. László Virgil; du. 6. Balicza Iván; **II., Hűvösvölgyi út 193., Fébé** de. 10. (úrv.) Keveházi László; **II., Modori u. 6.** de. 3/4 11. Sztojanovics András; **Pesthidegkút, II., Ördögárok u. 9.** de. fél 10. (úrv.) Fodor Viktor; **Csillaghegy–Békásmegyer, III., Mező u. 12.** de. 10. (úrv.) dr. Csepregi Zoltán; du. 4. (gyerekkarácsony) Donáth László; **Óbuda, III., Dévai Bíró M. tér** de. 10. (karácsonyi gyerekműsor) Hokker Zsolt; **Újpest, IV., Lebstück M. u. 36–38.** de. 10. Solymár Péter Tamás; **V., Deák tér 4.** de. 9. (úrv.) Smidéliusz Gábor; de. 11. (úrv.) Cselovszky Ferenc; du. 6. (Bach: Karácsonyi oratórium) Gáncs Péter; **VII., Városligeti fasor 17.** de. fél 10. (angol nyelvű, úrv.) Scott Ryll; de. 11. (úrv.) Szirmai Zoltán; du. 4. (gyerekkarácsony) Aradi György; du. 6. (dzsesszistentisztelet) Pelikán András; **VIII., Üllői út 24.** de. fél 11. (úrv.) Szabó Bertalan; **VIII., Rákóczi út 57/a** de. 10. (szlovák, úrv.) Gulácsiné Fabulya Hilda; **VIII., Karácsony S. u. 31–33.** de. 9. Szabó Bertalan; **IX., Haller u. 19–21., I. emelet** de. 11. (úrv., énekes liturgia) Koczor Tamás; **Gát u. 2. (katolikus templom)** du. 6. (vespera) Bolba Márta, liturgus: Muntag Lőrinc; **Kőbánya, X., Kápolna u. 14.** de. 10. Benkóczy Péter; **Kelenföld, XI., Bocskai út 10.** de. 8. (úrv.) Kovács Viktor; de. fél 11. (úrv.) Kovács Viktor; du. 6. (vespera) Missura Tibor; **XI., Németvölgyi út 138.** de. 9. Missura Tibor; **Egyetemi és főiskolai gyülekezet, XI. Magyar tudósok krt. 3.** du. 6. (adventi zenés áhítat a Kőmíves Quartett-tel) Gáncs Tamás; **Budagyöngye, XII., Szilágyi E. fasor 24.** de. 9. (úrv.) dr. László Virgil; **Budahegyvidék, XII., Kék Golyó u. 17.** de. 10. (úrv.) Keczkó Pál; negyed 12. Keczkó Pál; **Angyalföld, XIII., Kassák Lajos u. 22.** de. 10. Grendorf Péter; **Zugló, XIV., Lőcsei út 32.** de. 11. (úrv., gyerekkarácsony) Tamásy Tamásné; **XIV. Gyarmat u. 14.** de. fél 10. Tamásy Tamás; **Pestújhely, XV., Templom tér** de. 10. (úrv.) Szabó B. András; du. 3. (adventi sokadalom); du. 6. (Új találkozás istentisztelet); **Rákospalota, XV., Juhos u. 28. (kistemplom)** de. 10. Ponicsán Erzsébet; **Rákosszentmihály, XVI., Hősök tere 10–11.** de. 10. (úrv.) Bakay Beatrix; **Cinkota, XVI., Batthyány I. u.** de. fél 11. dr. Agod Anett; du. 4. (karácsonyváró teadélután); **Mátyásföld, XVI., Prodám u. 24.** de. 9. dr. Agod Anett; **Rákoshegy, XVII., Tessedik tér** de. 9. Nagyné Szeker Éva; **Rákoskeresztúr, XVII., Pesti út 111.** de. fél 11. Nagyné Szeker Éva; **Rákoscsaba, XVII., Péceli út 146.** de. 9. Kovács Áron; **Rákosliget, XVII., Gózon Gy. u.** de. 11. Kovács Áron; **Pestszentlőrinc, XVIII., Kossuth tér 3.** de. 10. (úrv.) dr. Korányi András; **Pestszentimre, XVIII., Rákóczi út 83. (református templom)** de. 8. dr. Korányi András; **Kispest, XIX., Templom tér 1.** de. 10. Széll Bulcsú; **XIX., Hungária út 37.** de. 8. Széll Bulcsú; **Pesterzsébet, XX., Ady E. u. 89.** de. 10. Győri János Sámuel; **Csepel, XXI., Deák tér** de. fél 11. Zólyomi Mátyás; **Budafok, XXII., Játék u. 16.** de. 10. Solymár Gábor; **Budaörs, Szabadság út 75.** de. 10. Endreffy Géza; **Soroksár, Otthon Közösségi Ház, Szitás u. 112.** du. 2. Győri János Sámuelné; **Budakeszi, Fő út 155. (gyülekezeti terem)** de. fél 10. (úrv.) dr. Lacknerné Puskás Sára.

Istentiszteleti rend • 2011. december 24.

Szenteste. Liturgikus szín: fehér. Lekció: Zsid 1,1–6; Ézs 9,1–6. Alapige: Mt 8,19–20. Énekek: 150., 154.

I., Bécsi kapu tér du. 3. (gyerekistentisztelet) Bence Imre; du. 4. (úrv.) Balicza Iván; du. 6. (német) Johannes Erlbruch; éjfél Bence Imre; **II., Hűvösvölgyi út 193., Fébé** du. 4. Gertrud Heublein; **II. Pesthidegkút, II., Ördögárok u. 9.** du. fél 3. (úrv.) Fodor Viktor; **Csillaghegy–Békásmegyer, III., Mező u. 12.** du. 2. Donáth László; éjjel 11. (úrv.) Donáth László; **Óbuda, III., Dévai Bíró M. tér** du. 4. Hokker Zsolt; **Újpest, IV., Lebstück M. u. 36–38.** du. 4. Solymár Péter Tamás; **V., Deák tér 4.** du. 4. Cselovszky Ferenc; **VII., Városligeti fasor 17.** du. 4. Pelikán András; **VIII., Rákóczi út 57/a** du. 2. (szlovák-magyar kétnyelvű, családi) Gulácsiné Fabulya Hilda; **VIII., Karácsony S. u. 31–33.** du. 4. Szabó Bertalan; **IX., Haller u. 19–21., I. emelet** du. 4. Koczor Tamás; **Kőbánya, X., Kápolna u. 14.** du. 4. Benkóczy Péter; **Kelenföld, XI., Bocskai út 10.** du. 4. (úrv.) dr. Blázy Árpád; **XI., Németvölgyi út 138.** du. 3. dr. Blázy Árpádné; **Egyetemi és főiskolai gyülekezet, XI. Magyar tudósok krt. 3.** du. 4. Körmendy Petra; **Budagyöngye, XII., Szilágyi E. fasor 24.** du. 4. dr. Fabiny Tamás; **Budahegyvidék, XII., Kék Golyó u. 17.** du. 5. Keczkó Pál; **Angyalföld, XIII., Kassák Lajos u. 22.** du. 3. (gyerekbarát istentisztelet) Grendorf Péter; **Zugló, XIV., Lőcsei út 32.** du. fél 4. (karácsonyi orgonamuzsika); du. 4. Tamásy Tamásné; **Pestújhely, XV., Templom tér** du. 4. Kendeh K. Péter; **Rákospalota, XV., Juhos u. 28. (kistemplom)** du. 5. Ponicsán Erzsébet; **Rákosszentmihály, XVI., Hősök tere 10–11.** du. 4. (gyermekek karácsonya) Börönte Mária; **Cinkota, XVI., Batthyány I. u.** du. fél 5. (családi) Vető István; éjszaka 11. Vető István; **Mátyásföld, XVI., Prodám u. 24.** du. 3. Vető István; **Rákoshegy, XVII., Tessedik tér** du. 5. Kovács Áron; **Rákoskeresztúr, XVII., Pesti út 111.** du. 5. Nagyné Szeker Éva; **Rákoscsaba, XVII., Péceli út 146.** este 8. Wiszkidenszky András; **Pestszentlőrinc, XVIII., Kossuth tér 3.** du. 4. dr. Korányi András; **Kispest, XIX., Templom tér 1.** du. 3. Széll Bulcsú; **Pesterzsébet, XX., Ady E. u. 89.** du. 3. Győri János Sámuel; éjfél Győri János Sámuel; **Budafok, XXII., Játék u. 16.** du. fél 4. Solymár Gábor; **Budaörs, Szabadság út 75.** du. 6. Endreffy Géza; **Budakeszi, Fő út 155. (gyülekezeti terem)** du. 4. dr. Lacknerné Puskás Sára.

Összeállította: Boda Zsuzsa

VASÁRNAPTÓL VASÁRNAPIG

Ajánló a rádió és a televízió műsoraiból december 18-ától december 25-éig

VASÁRNAP

6.00 / Tenkes Rádió (Siklós)
Lélekhangoló. Az Evangélikus Rádiómisszió összeállítása
10.30 / m1
Evangélikus magazin
(ismétlés: 13.30 / m2)
10.55 / m1
Református ifjúsági műsor
Az idei országos református ifjúsági találkozó
11.05 / m1
Csillagpont 2011
13.00 / Bartók rádió
Karácsonyi koncert a békéért Koppenhágából
14.05 / Bartók rádió
A Helsinki Barokk Zenekar hangversenye a helsinki Kallio-templomból
19.00 / Bartók rádió
Walter Braunfels: Angyali üdvözlet (négyfelvonásos misztériumjáték)
21.30 / m1
2 nap Párizsban (francia–német vígjáték, 2006) (96')

HÉTFŐ

12.05 / Bartók rádió
A Monteverdi Kórus és az Angol Barokk Szólisták Bach-hangversenye
70., 132., 147. kantáta
13.30 / Kossuth rádió
Erős vár a mi Istenünk!
Az evangélikus egyház félórája
14.00 / Bartók rádió
A hét zeneszerzője: Bartók Béla
14.30 / m1
Budapest természeti értékei
14.45 / Filmmúzeum
A szív hídjai (amerikai filmdráma, 1995) (135')
16.20 / Duna 2
Vajdasági orgonák (magyar dokumentumfilm)
19.00 / Duna Tv
Sportcsillagok gálaestje 2011
00.10 / Duna Tv
Budapest ostroma (magyar dokumentumfilm-sorozat) IV/1.

KEDD

5.25 / m1
Hajnali gondolatok
12.35 / Duna 2
Magyar történelmi arcképcsarnok
14.15 / Duna Tv
Napok, évek, évszázadok
Tőkéczki László műsora
14.35 / Kossuth rádió
Tér-idő
„Ünnepnapoknak színes templomormán" – Gondolatok az ünnepről
16.15 / Duna Tv
Találkozások a taizéi Roger testvérrel (francia dokumentumfilm) II/1. (2. rész: csütörtök, 16.15)
19.30 / PAX Tv
Hét ima (koncertfilm)
19.35 / Bartók rádió
Wagner: Parsifal (háromfelvonásos opera)
22.25 / Duna 2
Pillangó (magyar tévéfilm, 1970) (68')

SZERDA

5.25 / m1
Hajnali gondolatok
10.00 / Bartók rádió
Hang-fogó
Benne:
Elgar: *Benedictus* és *Te Deum*
13.30 / Kossuth rádió
„Tebenned bíztunk eleitől fogva…"
A református egyház félórája
14.40 / Duna Tv
Heuréka! Megtaláltam!
16.45 / Duna Tv
Virágzó Magyarország
Fehérgyarmat
16.50 / Duna 2
Dunai anziksz 58.
21.05 / m1
On the Spot (dokumentumfilm)
23.30 / Bartók rádió
Ars nova
Benne: Orbán György: *Tripla szextett*
24.00 / m1
Szellem a palackból…
Szikora Róbert, a gyűjtő

CSÜTÖRTÖK

12.55 / m2
Arborétumok, gyűjteményes kertek
14.05 / Kossuth rádió
Arcvonások. Csuka Tamásné, Margó református lelkész
16.15 / Duna Tv
Találkozások a taizéi Roger testvérrel (francia dokumentumfilm)
19.42 / Kossuth rádió
Karácsonyi dallamok népi hangszereken
20.40 / Duna 2
„Maradok, másként nem tehetek" – In memoriam Sütő András
21.30 / Duna Tv
Lúdas Matyi (magyar játékfilm, 1949) (102')
23.30 / Bartók rádió
Ars nova
Az Amadinda ütőegyüttes játszik
24.00 / m1
Múlt-kor (történelmi magazinműsor)

PÉNTEK

13.30 / Kossuth rádió
Az Úr közel!
A baptista egyház félórája
13.35 / Bartók rádió
XXII. miskolci nemzetközi kamarakórus-fesztivál 2011
Benne:
Lukas: *Pater Noster*
14.05 / Kossuth rádió
Arcvonások
Kiss Márton (Marci atya Bélfenyérről)
14.35 / m2
Szabadlábon Somogyban
15.10 / Duna Tv
Lyukasóra (irodalmi műsor)
15.40 / Pax Tv
Szent István – az államalapító öröksége
19.42 / Kossuth rádió
Karácsonyi angyalok
Gryllus Vilmos és barátai zenélnek
00.25 / Duna Tv
Gyógyító hangok
Lovász Irén koncertje a Szent István-bazilikában

SZOMBAT

12.15 / Duna Tv
A háromkirályok (dokumentumfilm)
13.03 / Kossuth rádió
Karácsony az asztal körül
13.30 / Bartók rádió
Csajkovszkij: *Diótörő*
15.04 / Kossuth rádió
Az Isten állatkertje
A Biblia állatai
16.35 / Duna 2
Szállást keres a szent család…
17.04 / Petőfi rádió
Ghymes-koncert a Szent István-bazilikában
18.00 / Bartók rádió
Úton Betlehembe
Zenés irodalmi összeállítás
19.04 / Kossuth rádió
Munkás karácsony
21.04 / Kossuth rádió
Szív Ernőből karácsonyi ajándék lesz
24.00 / RTL Klub
Mária, egy anya története (brazil film, 2003) (96')

VASÁRNAP

10.03 / Kossuth rádió
Evangélikus istentisztelet
Igét hirdet: Fabiny Tamás püspök
10.40 / m2
Evangélikus templomok
11.00 / m1
Karácsonyi református istentisztelet
14.33 / Kossuth rádió
A Biblia növényei
19.30 / Tv2
Shrek 2. (amerikai animációs vígjáték, 2004) (82')
19.30 / Duna 2
Karácsonyi orgonamuzsika
21.07 / Kossuth rádió
Saulus
Gáll István hangjátéka
21.10 / Bartók rádió
Az emberi hang dicsérete
Benne:
Bach: *Karácsonyi oratórium*
23.00 / m1
Biblia: Jézus (olasz–német tévéfilm, 1999)
II/1. rész

Tollas lakók a városban

„Budapest: az autók, buszok, villamosok forgatagában, a járdákon nemegyszer hömpölygő emberáradatban vajon hányan veszik észre, hogy székesfővárosunknak tollas lakói is vannak? Madarak, amelyek elhagyták eredeti élőhelyüket, az erdőt, a bokrokat vagy a sziklás hegyoldalt, és a városba költöztek. Nemcsak a zöldövezetbe, hanem a betondzsungelbe is. Kora hajnalban, amikor még éppen csak dereng a keleti égbolt, a kémény sarkán vagy valamelyik magas épület tévéantennáján megszólal a kis házi rozsdafarkú hímje, nyomban rá flótázni kezdenek a fekete rigók, ujjongva énekelnek a tengelicek és zöldikék, a Gellért-hegy oldalában csattognak az erdei pintyek, és a háztetők egyikéről károgva köszönti az új napot egy dolmányos varjú."

Schmidt Egon és *Bécsy László Madarak Budapesten* című könyve a fővárosnak olyan arcát mutatja be, amelyet valószínűleg csak nagyon kevesen ismernek. A legtöbb embernek talán eszébe sem jut, hogy Budapestnek van egy efféle varázslatos oldala is. Persze a galambokat látjuk, vannak, akik etetik is őket, és persze vannak olyanok is, akik nem szeretik ezeket a madarakat. Mindkét félnek ajánlom, hogy olvassa el ezt a könyvet, talán máshogyan tekintenek ezután ezekre a kis lényekre.

Szoktak állatkertbe menni? És mit néznek ott meg? Az oroszlánt, az elefántot, a majmokat, a krokodilokat? És mi van a verebekkel? Észrevették már őket? Pedig rengeteg van belőlük. Igaz, hogy nem ketrecekben, madárröptetőkben élnek, hanem szabadon, mert őket nem messzi földről szállították ide, hanem egyszerűen beköltöztek – maguktól. És jóllehet bármikor elmehetnének, mégis maradnak, mert az állatkert a verebek számára valóságos paradicsom. „Kedvük szerint röpködhetnek egyik ketrecből, egyik kifutóból a másikba, akár naponta máshol reggelizhetnek, válogathatnak az elefántok, oroszlánok, majmok, kacsák vagy a disznók eleségének maradékai között."

De nem csak ők érzik jól magukat ebben a hatalmas parkban, az élelmesebbek a telelés gondjait is megoldják, méghozzá úgy, hogy beköltöznek a pálmaházba. Jöhet a fagy, a jég, a hideg és a süvöltő szelek, néhány ökörszem vagy vörösbegy meghúzódik a jó melegben, ahol az élelemszerzés sem túl megerőltető feladat. A tavaszi-őszi madárvonulás idején egyébként is nagyszerű átmeneti luxusszállást találnak az állatkertben a füzikék, légykapók, vörösbegyek.

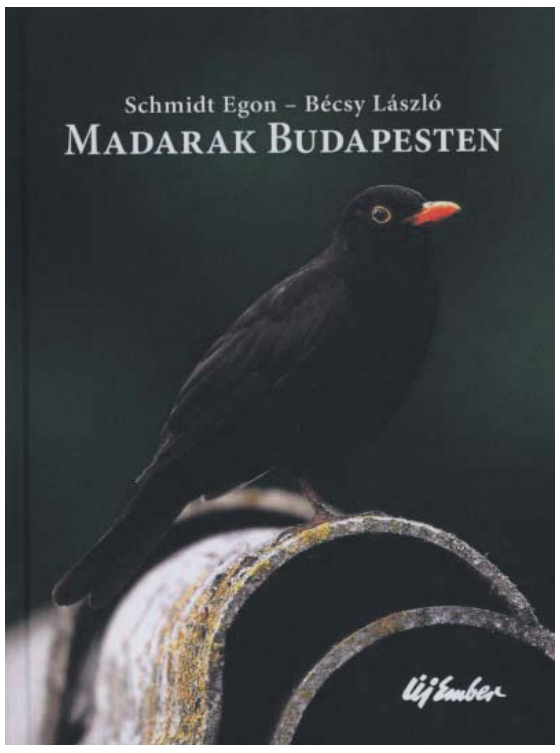

A Duna-hidak koldusait ismerik? Bizony sokan vannak, és beérik az összegyűjtött kenyérmorzsával vagy az apróra vágott kenyérhéjjal. Hát persze, hogy a sirályok hálás hadáról van szó! Az vízbe szórt első eleségadagra százával jelennek meg, és fehér felhőként örvénylenek, keringenek a híd körül. A sirályok három fajtáját is meg lehet figyelni itt: a dankasirályt, a viharsirályt és a sárgalábú sirályokat. A bőséges ünnepi lakomák után, aki megteheti, sétáljon egyet a Duna-parton! És a kenyérhéjat se felejtse otthon!

Aki kitartó, kőműves madarat vagy kéményseprő madarat is láthat Budapesten. Nem valami ismeretlen, egzotikus madarak ezek, hanem régi ismerősök. A csuszka a költésre kiszemelt odú nyílását mint gondos mesterember körbetapasztja, saját testméretére szűkíti. Ettől a kis madártól sokat tanulhatnánk mi, 21. századi emberek: tartós, mondhatni, sírig tartó párkapcsolatban él, a többi madártól eltérően ősszel és télen is együtt marad a pár.

A kéményseprő madár pedig a házi rozsdafarkú népi elnevezése, amelyet szintén megtalálhat az érdeklődő szemlélő a nagyvárosban is.

Érdemes egy kicsit más szemmel körülnézni ebben a nagyvárosban! Sokfajta tollas kis élőlényt lehet megfigyelni nappal is, éjjel is. Az alkalmazkodás jó példái ők, akik mindenhol megtalálják a megfelelő élőhelyet. Először azonban olvassák el az *Evangélikus Élet* gyermekrovatában, a *Napos oldalon* is rendszeresen publikáló Schmidt Egon könyvét, amelyet Bécsy László természetfotós képei illusztrálnak!

■ S. A.

Schmidt Egon – Bécsy László: Madarak Budapesten. Új Ember, Budapest, 2011. Ára 2500 Ft.

ÜZENET AZ ARARÁTRÓL

Rovatgazda: Sánta Anikó

EVÉLET-LEVÉL

Megható megemlékezés

Megható megemlékezésben volt részünk december 5-én, hétfőn délelőtt a Magyarországi Református Egyház Zsinati Irodájának épületében. *Bölcskei Gusztáv* püspök hirdette az igét azon az istentiszteleten, amelyet követően a jelenlévők arra emlékeztek, hogy hatvan évvel ezelőtt, 1951-ben történt a diakonissza-anyaházak feloszlatása. Többek között *Hamar István* és *Cseri Kálmán* református lelkipásztorok idézték fel a diakonisszákkal kapcsolatos, kedvesebbnél kedvesebb emlékeiket.

A megemlékezésre meghívást kapott a Fébé Evangélikus Diakonisszaegyesület is. A Fébéről *Madocsai Miklós* lelkész beszélt, a rendszerváltozást követő újraindulásáról diaképeket is vetített. A megemlékezés kedves percei voltak, amikor néhány református diakonissza rövid bemutatkozás után elmondta felszenteléskor kapott igéjét. Sajnos az ünnepségen csak két egyenruhás diakonissza volt jelen: egy svájci testvér Riehenből és *Szén Berta* Fébé-diakonissza testvér…

A megemlékezés azzal az előremutató összegzéssel zárult, hogy a diakóniai munkát, amelynek a diakonisszák példamutató hősei voltak, folytatni kell, mert Jézus Krisztus szeretetparancsa erre kötelez minket.

A Fébé Evangélikus Diakonisszaegyesület számára azért is volt időszerű az ünnepség, mivel jövőre emlékezünk a Fébé újraindulása utáni első főnökasszonya, *Túrmezei Erzsébet* születésének századik évfordulójára. Ennek apropóján a 2012. esztendőben a Magyarországi Evangélikus Egyházzal számos közös programot szervezünk, amelyekről természetesen részletesen tájékoztatjuk majd az *Evangélikus Élet* olvasóit.

VEPERDI ZOLTÁN *Fébé-lelkész (Budapest)*

SZERETETVENDÉGSÉGRE

Karamellás-mandulás kalács

Hozzávalók a tésztához: *1,5 dl tej, 10 dkg kristálycukor, 10 dkg Rama margarin, 3 dkg élesztő, 50 dkg finomliszt, 10 dkg vékony lapocskákra vágott, hámozott mandula, 6 dkg mazsola, 2 tojás*

A tészta meghintéséhez: *5 dkg Rama margarin, 5 evőkanál kristálycukor, 1 kiskanál őrölt fahéj*

A tetejére: *5 dkg Rama margarin, 6 evőkanál méz, 2 evőkanál kristálycukor, 10 dkg vékony lapocskákra vágott hámozott mandula.*

FOTÓ: BODA ZSUZSA

A tejet a cukorral és a margarinnal addig melegítjük, míg az utóbbiak föl nem olvadnak benne. Ha már csak langyos, belemorzsoljuk az élesztőt. A lisztet a mandulalapocskákkal, a mazsolával, a tojásokkal és az élesztős keverékkel összegyúrjuk. Letakarva, meleg helyen legalább fél óráig kelesztjük.

Ezalatt a tetejére való margarint, mézet, cukrot és mandulát egy serpenyőben 3-4 perc alatt világosbarnára pirítjuk. Vigyázzunk, nehogy túlkaramellizáljuk, hisz még sülni fog a tésztával. Ezután – még melegen – egy sütőpapírral kibélelt, 26 cm átmérőjű tortaformában egyenletesen elsimítjuk.

A megkelt tésztát enyhén megliszteztett gyúrólapon téglalap alakúra nyújtjuk, és megkenjük az olvasztott margarinnal. Meghintjük a cukros fahéjjal, és bejgliszerűen feltekerjük. 8 darabra vágjuk. Egyenként kissé meggömbölygetjük és a mézes mandulára tesszük az így kapott cipókat. Letakarva kelesztjük, amíg a sütő 160 fokra melegszik. Fél óráig sütjük. A sütőből kivéve rácsra borítjuk, és így hagyjuk kihűlni.

HIRDETÉS

BÉRES Az egészséges emberért

A legnagyobb ajándék az egészség!

Karácsony közeledtével hajlamosak vagyunk a rohanásra, a kapkodásra, gondolataink az ajándékozás és az előkészületek körül forognak. Keressük családtagjaink, barátaink számára a leghasznosabb meglepetéseket, izgatottan várjuk az ajándékok átadásának pillanatát. Sajnos sokszor a nagy rohanásban nem találjuk meg mindig azt, amivel igazán örömet szerezhetünk. A Béresnél is lelkesen készülnek a karácsonyra, többféle összeállítást is kigondoltak, hogy mindenkinek a megfelelő csomag kerülhessen a fa alá, hiszen a legnagyobb ajándék az egészség.

Az alábbi csomagok az ajándék termékekkel a gyógyszertárakban, a nagyobb drogériákban és hipermarketekben kaphatók:

1. Béres Egészségtár Porcerő FORTE 90 db + AJÁNDÉK Béres Egészségtár Porcerő FORTE 30 db
2. Béres Egészségtár Porcerő FORTE 90 db + AJÁNDÉK Béres Egészségtár Porcerő MAX 20 db
3. Béres Egészségtár Szemerő Lutein FORTE 90 db + AJÁNDÉK Béres Egészségtár Szemerő Lutein FORTE 30 db
4. Béres Egészségtár Koenzim Q10 60 db + AJÁNDÉK Béres Egészségtár Magnézium+B6 30 db
5. Béres Egészségtár Csonterő 60 db + AJÁNDÉK Béres Egészségtár Kalcium 500 mg 30 db
6. Béres Egészségtár Omega-3 60 db + AJÁNDÉK Béres Egészségtár Magnézium+B6 30 db

BPF1112PR

A Béres Egészségtár – Porcerő FORTE filmtabletta ízületi betegségben szenvedők különleges táplálkozási igényeihez igazított összetételű, speciális – gyógyászati célra szánt – tápszer glükozamin-szulfáttal, kondroitin-szulfáttal és metil-szulfonil-metánnal (MSM).

A Béres Egészségtár – Porcerő MAX narancsízű pezsgőtabletta ízületi betegségben szenvedők különleges táplálkozási igényeihez igazított összetételű, speciális – gyógyászati célra szánt – tápszer glükozamin-szulfáttal, kondroitin-szulfáttal és édesítőszerrel.

A Béres Egészségtár – Szemerő Lutein Forte filmtabletta időskori szembetegség (például makuladegeneráció), illetve az erős fénysugárzás oxidatív szemkárosító hatása esetén a különleges táplálkozási igény kielégítésére szolgáló, speciális – gyógyászati célra szánt – tápszer.

A Béres Egészségtár Koenzim Q10 filmtabletta, a Béres Egészségtár Magnézium+B6 filmtabletta, a Béres Egészségtár Csonterő filmtabletta, a Béres Egészségtár Kalcium filmtabletta és a Béres Egészségtár Omega-3 étrend-kiegészítő készítmények.

HÍREK, HIRDETÉSEK

50 ÉVE HARANGÖNTÉS ŐRBOTTYÁNBAN
GOMBOS MIKLÓS aranykoszorús harangöntőmester

Kiváló magyar szakemberek által készített, külföldön is elismert magyar termékeket gyártunk a harangokkal kapcsolatos bármely munkához.

Referencia: www.harangontes.hu.

Levélcím: 2162 Őrbottyán, Rákóczi u. 121.
Mobil: 30/948-9575, fax: 28/361-770.
E-mail: gombosmi@harangontes.hu.

APRÓHIRDETÉS

Templomok, templomtornyok felújítása, villámvédelem kiépítése. 29 év referenciával. Bede László, 30/943-5089.

evangelikus.hu
MAGYARORSZÁGI EVANGÉLIKUS EGYHÁZ

EVANGÉLIKUS ÉLET. ÉLED. ÉLED?

HIRDETÉS

Ünnepi nyitva tartás

A Luther Kiadó könyvesboltja december 24-étől az ünnepek és leltározás miatt zárva tart. Nyitás január 16-án, hétfőn. A december 20-a után érkező megrendeléseket január 16-ától tudjuk teljesíteni.

HIRDETÉS

Ünnepi munkarend

Szeretettel tájékoztatunk mindenkit, hogy a Magyarországi Evangélikus Egyház Országos Irodája december 23-tól zárva tart, az első munkanap január 3. A pénztár utolsó nyitvatartási napja december 20., 12 óra.

Új nap – új kegyelem

Vasárnap (december 18.)
Mert ha vannak is úgynevezett istenek, nekünk mégis egyetlen Istenünk az Atya, akitől van a mindenség, mi is őérte, és egyetlen Urunk a Jézus Krisztus, aki által van a mindenség, mi is őáltala. 1Kor 8,5–6 (Jer 25,6; Lk 1,/39–45/46–55/56/; Fil 4,4–7; Zsolt 74) Levelének éppen előző mondatában szögezi le világosan Pál apostol, hogy „Isten nincs más, csak egy". Jól tudja azonban azt is, hogy léteznek ebben a világban olyan hatalmak, amelyek könnyen bálványává válhatnak a megalapozatlan hitű, életét a bizonytalanra építő embernek. Ezért fontos felismerni: létünk és sorsunk a világot teremtő és fenntartó Istennek és az egyetlen Úrnak, Jézus Krisztusnak van alávetve.

Hétfő (december 19.)
Ha vétkezik valaki, van pártfogónk az Atyánál: az igaz Jézus Krisztus. 1Jn 2,1 (Zsolt 38,19; 2Kor 1,18–22; Ézs 49,7–13) A küszöbönálló karácsony csodálatos eseményről üzen: annak az Igaznak a világra jöttéről, aki a bűneinek ügyét rendezni képtelen ember pártfogója, szabadítója. Ezzel a Krisztussal szeretné megismertetni mindenkori olvasóit a levélíró. Jézus ismeretének ugyanakkor olyan látható következménye is van az ember életében, mint az ő parancsolatainak megtartása.

Kedd (december 20.)
Odament Jézushoz egy leprás, aki könyörögve és térdre borulva így szólt hozzá: „Ha akarod, meg tudsz tisztítani." Mk 1,40 (Ruth 2,12; Jel 5,1–5; Ézs 49,14–26) A mi akaratunk igen szűk határok közé van szorítva, gyakran képtelen arra, hogy tetteink mozgatórugója legyen. Az emberi akarat mindig alávetett: vágyak, ügyek, hatalmak szolgálója, s többnyire mégis függetlenségre, önrendelkezésre törekszik. Jézus akarata szabad, ám ő azt páratlan módon mégis önként, mindenben engedelmes Fiúként rendeli alá Atyja akaratának. A történet folytatásából tudjuk: Jézus akarta, hogy ez a leprás meggyógyuljon betegségéből – az ő Isten rendelkezésére bocsátott akarata előtt pedig nincsen akadály.

Szerda (december 21.)
Nektek pedig még a hajatok szálai is mind számon vannak tartva. Ne féljetek tehát. Mt 10,30–31 (Ám 3,6b; Jel 3,7–8.10–11/12/; Ézs 50,4–11) Ha rácsodálkozunk teremtett világunk időbeli és térbeli szédítő távlataira, az éppúgy önmagunk jelentéktelenségének, kiszolgáltatottságának és sebezhetőségének érzését idézheti elő bennünk, mint az embervilág számos esetben megnyilvánuló erőszakossága. Urunk ma arról biztosít minket, hogy a mennyei Atyának gondja van a legkisebbekre, a leggyengébbekre és a legapróbb részletekre is. Gondviselő szeretete képes elűzni minden félelmünket.

Csütörtök (december 22.)
Jézus megkérdezte tanítványaitól: „Hát ti kinek mondotok engem?" Péter így válaszolt neki: „Te vagy a Krisztus." Mk 8,29 (Zsolt 14,2; Jel 22,16–17.20–21; Ézs 51,1–8) Miután a tanítványok megfogalmazták, hogy kinek mondják Jézust az emberek, most nekik is szembesülniük kell a kérdéssel: számukra kicsoda ő? Életünk legkülönlegesebb pillanatai közé tartozik, amikor már nem elég megszólaltatni mások véleményét, nem az a feladat, hogy felmérjük a közvélekedést, feltérképezzük az igényeket, vagy kiigazodjunk a különböző emberi érdekek útvesztőiben, hanem hogy hangot adjunk legszemélyesebb meggyőződésünknek, megfogalmazzuk saját hitvallásunkat. A legfontosabb kérdés ma is ez: kicsoda számodra Jézus?

Péntek (december 23.)
Áldott az Úr, Izráel Istene, hogy meglátogatta népét, és váltságot szerzett neki. Lk 1,68 (Zsolt 145,10; Róm 15,8–13; Ézs 51,9–16) Zakariás énekének első mondata ez, amellyel Keresztelő János születésekor a némaságából meggyógyult édesapa ad hálát Istennek csodatetteiért, s amely a keresztény egyház liturgiájának is évszázadok óta fontos eleme. A népét meglátogató s neki váltságot szerző Isten szabadításának megkerülhetetlen mérföldköve a karácsonyi esemény. Az emberré lett Üdvözítő útját készíti majd elő az a gyermek, kinek világra jötte felett Zakariás most dicséretet énekel.

Szombat (december 24.)
Megjelent az Isten üdvözítő kegyelme minden embernek. Tit 2,11 (Ézs 26,4; Mt 1,/1–17/18–21/22–25/; Róm 1,1–7; Ézs 52,7–12) Karácsony lényegét foglalja össze Pál apostol bejelentése. Nélkülöz ez a mondat minden dekorációt, minden díszletet: nem olvashatunk itt jászolbölcsőről, pásztorokról vagy napkeleti bölcsekről, mégis mennyire eleven, mennyire mozgalmas és sokatmondó a híradás. Megtudhatjuk belőle, hogy mi a célja Istennek az emberrel, miként akar eljuttatni országába.

■ Smidéliusz András

SEMPER REFORMANDA

„Ez a Gyermek csupán egyet akar: betölteni szívünket. Ha tehát a szív hitben kitárul, Jézust gyönyörűségesnek találja. Azután felemelkedik a szív az Atyába, ki kegyelméből Fiát nekünk adta. Megmagyarázhatatlan és elképzelhetetlen, hogy fér bele akkora kincs parányi szívünkbe. Meg-megújuló csodajel ez, melyből a szív boldog vigasztalást és rettenthetetlen békességet merít minden érhető nyomorúságban. Mi baja is eshetnék?! Ahol Jézus megszáll – ott meg is marad. A szív és a Gyermek nem szakadnak el."

▶ *Luther Márton:*
Jer, örvendjünk, keresztyének!
(Szabó József fordítása)

FOTÓ: BODA ZSUZSA

Zsolnai Mihály fafaragó népi iparművész: Szent család

SZENTESTE – MT 8,19–20

Otthontalanul

Otthontalan az Emberfia. Jézus egy lelkes embert azzal tart vissza, hogy ne siesse el követését, mert nem lesz könnyű élete. Azt mondja, hogy a rókáknak is van barlangjuk, a madaraknak is fészkük, mindennek és mindenkinek van helye ebben a világban, de neki és az őt követőknek nincs. Ez egyrészt arra utal, hogy kényelmetlen vándorlásra indulnak, de még inkább arra, hogy Jézust és követőit nem fogadja be a világ.

Otthontalan a szent család. Ma azt ünnepeljük, hogy József és Mária, engedelmeskedve a császári parancsnak, elindult Názáretből Betlehembe, hogy részt vegyen a népszámláláson. Sokan lázadtak fel ebben az időben, hiszen az összeírás egyfajta leigázó erőszak volt. József nem lázadt, hanem engedelmesen elindult mindenórás feleségével, hogy megtegye ezt a száz kilométernyi távolságot. Halálosan fáradtan érkeztek Betlehembe. Az asszonynak már erős jósló fájásai voltak. Itt azonban némileg eltér a valóság a hagyománytól. Az istálló, amelyben helyet kaptak, nem volt szörnyű hely. Minden bizonnyal itt tanyáztak a pásztorok, amikor nem voltak kint a szabad ég alatt. Tiszta volt, barátságos, és mindenképpen otthonosabb helyet nyújtott, mint egy férfiakkal vagy idegen családokkal telt vendégfogadó.

Jézus tehát szülei názáreti otthonától távol jött a világra, hogy beteljesedjék a próféták szava, és a Messiás valóban Júdából származzék. Távol az otthonától? Mai igénk mutatja, hogy a távolság nem az a száz kilométer volt, amely elválasztotta Betlehemet Názárettől. Ez a távolság csak Mária és József idegenségét mutatta. Jézus országa nem ebből a világból való.

Otthontalanok körülöttünk az emberek. Érdekes, hogy a karácsonyeste az az ünnep, amelyik a legerősebben előhozza az otthontalanság érzését. A szakértők figyelmeztetnek arra, hogy ilyenkor hirtelen megnő a veszélye az öngyilkosságnak, mert sokan nem tudják elviselni azt a magányt, amellyel az év többi napján viszonylag jól együtt tudnak élni. Vannak, akik úgy mutatják meg szeretetüket mások iránt, hogy karácsonyeste magukhoz fogadnak valakit vacsorára, hogy átsegítsék a nehéz órákon.

Olykor a családban élők is magányosak szoktak lenni ezekben az órákban. *Katona Klári* dalában szívbemarkolóan énekli *Demjén Ferenc* sorait: „Legyen ünnep az égben és ünnep a földön, bár engem rég nem érdekel, pedig égnek a gyertyák, s a könnyem kicsordul. Miért, miért nem lehetsz most közel?" Van, aki számára ilyenkor derül ki az, hogy mennyire nem részesül abból a szeretetből, amelyet az egész világ ünnepel. Bár mindenki igyekszik ilyenkor jónak lenni, mégis elromlanak pillanatok, visszafordíthatatlanul sebet tudunk ütni egymáson. Karácsony nem könnyű ünnep.

Az otthontalanság érzése pedig körüljárja a világot: népek vándorolnak idegen országokba, menekülnek emberek, vannak, akik börtönben ülve élik át ezeket az órákat, vannak, akik kórházi ágyukon remélik, hogy talán nem tart soká… Aztán ott van saját otthontalanságunk érzése is.

Az otthontalanságra érdekes választ ad a vallás, hiszen sokan éppen a vallásosságban vélik felfedezni azt a támaszt, amelyet elveszítettek, amely otthont nyújtott nekik ebben az idegen világban.

Jézus tiltakozik. Ez nem az a vallás! Itt nem lesz otthonod! Sőt otthontalanság vár rád, hiszen az Emberfiának sincs fejét hova lehajtania.

Ritkán találkozunk azzal, hogy Jézus saját komfortjáról beszélne, arról, hogyan érzi magát. Itt sem erről szól. Sokkal inkább a követéséről. Jézus idegen ebben a világban. *János evangéliuma* így ír erről: *„Az Ige volt az igazi világosság, amely megvilágosít minden embert: ő jött el a világba. A világban volt, és a világ általa lett, de a világ nem ismerte meg őt: saját világába jött, és az övéi nem fogadták be őt."*

Jézus találkozik egy emberrel, aki maga vállalkozik arra, hogy követője lesz. Nem akárkiről van szó, egy írástudóról. Az írástudókat általános tisztelet övezte, hiszen nagyon komolyan vették a törvény megtartását és megtartatását. Ez az ember stabilan állt a vallásában. Számára a zsidó vallás egészen biztosan otthont jelentett. Az, hogy Jézus után indult – a történtek ismeretében –, kitaszítja őt saját vallásos közegéből. Általában ezt a történetet az elutasítás történeteként olvassuk. Egy ember ajánlkozik, Jézus pedig visszautasítja ezzel a mondattal. Pedig nem tudjuk a választ. Az írástudó válaszát már nem közli az evangélium. Lehet, hogy Jézus éppen az írástudó döntésével összhangban mondja: te is kiléptél a magad biztonságos környezetéből, az Emberfiát akarod követni, ez nem teremt neked új otthont, de te már tudod, mi vár rád. Így jöhetsz nyugodtan.

AZ ÜNNEP IGÉJE

Az is ritka, hogy valaki maga ajánlkozik követőnek – inkább Jézus szokta elhívni tanítványait. A pillanat titkát nem tudjuk megfejteni, de akár az írástudóval összhangban, akár őt eltaszítva, Jézus a követés lényeges elemét fogalmazza meg. Egyben karácsony lényegét is. Isten idegenként van jelen világunkban.

Karácsony nem arra hivatott, hogy otthont teremtsen nekünk elvadult életünkben, hanem hogy megmutassa, Isten mit vállalt értünk. Közénk jött egy őt gyűlölő világba, hogy valamiként megmutassa ennek embertelenségét. Úgy jött el értünk, mint ahogy a fuldokló után beugrik valaki a vízbe, maga is vállalva a pusztulást. Talán nem véletlen, hogy *Máté evangéliumában* ez után a rész után a tenger lecsendesítéséről szóló történet következik.

Mi, a megmentettek ünnepelünk ma. Átélve a hozzánk hajoló Isten szeretetét megpróbálunk egymáshoz hajolni. Otthontalanságunkban az otthontalanságot vállaló Isten szeretetéből készítünk vackot magunknak és egymásnak. Talán az így gyújtott fények, az így kimondott szeretetmondatok enyhítik szeretetünk hétköznapi kudarcait.

■ Heinemann Ildikó

Imádkozzunk! Kérünk, Istenünk, hogy merjünk ezen az estén egymás szemébe nézni! Merjük kimondani a szavakat, amelyeket oly régen elfelejtettünk! Merjünk kezet nyújtani egymásnak! Nem azt kérjük, hogy legyél otthon nálunk, hanem hogy mutasd meg annak boldogságát, hogy hozzád és országodhoz tartozunk! Ámen.

Angyal

– Tamás bácsi, ugye csak a nagyon jó gyerekek lehetnek angyal?

Az óvoda tornatermében már megtörtént a csoda: Zakariásnak és feleségének, Erzsébetnek kisfia született. Az agg pap, akit abban az évben kisorsoltak, hogy a szertatást elvégezze, már a padot tologatja vissza a helyére, az ugrószőnyeg mellé. Erzsébet pedig, aki épp az előbb hozta világra várva várt kisfiát, Jánost, egy másik kislánnyal arról kezd beszélgetni, hogy jött-e már az anyukájuk értük.

A nép, mely imént még Zakariást ünnepelte a templom előtt, valamint az újszülöttnek örvendező rokonság, amely összegyűlt az idős pap házában, felalá rohangászik a teremben, minden tiltakozásom ellenére. Igazuk van, vége a foglalkozásnak, itt a rohangászás ideje.

Egyedül az angyal marad ott mellettem. Kicsit túlmozgásos, nagy kerek szemüvegű fiúcska. A társai nem nagyon kedvelik, valamiért tehernek érzik a közelségét. Igaz, néha engem is bosszant, hogy mindig beleszólogat a történetbe. Ma azonban ő volt az angyal. A kellő pillanatban a padról egészen az égig röpült. Miközben a magasba emeltem, ő kalimpált a szárnyaival, így pontosan Zakariás orra előtt landolt. Elmondta az örömhírt a gyerek születéséről, kellőképpen ráncolta a homlokát, amikor nem hittek a szavának, aztán visszaröpült a padra. Most, amikor a többiek már ügyet sem vetnek rám, talán csak a gitáromra, hogy melyikük pengethetné meg, ő egész közel furakszik hozzám:

– Tamás bácsi, ugye csak a nagyon jó gyerekek lehetnek angyal?

Tudom, hogy az ilyen bibliai játékoknak olykor életre szóló szereposztásuk van. Most mégis elszorul a szívem.

– Tudod, Balázs, attól leszünk jók, hogy Isten angyalainak választ.

Hogy lehet nem meghazudtolni a lutheri teológiát egy ötéves előtt? Aztán arra gondolok, hogy milyen gyakran tennénk fel mi is ilyen egyszerűen a kérdést egymásnak vagy Istennek: jó vagyok? – de félünk a választól, amelyből kiderülne, hogy nem vagyunk azok.

A gyerekek kiszaladnak, sokukat már várják. Én is szedelőzködöm. Megyek a másik óvodába.

– És én jó vagyok, Istenem? – kérdezem magam elé dünnyögve.

A folyosón télikabátos asszony megy előttem. A kerek szemüveges fiúcska a nyakába ugrik:

– Képzeld, anya, én voltam az angyal!

Hosszasan matatok a kerékpárom zárjával.

■ Koczor Tamás

KARÁCSONY ÜNNEPE – ZSID 1,1–3

AZ ÜNNEP IGÉJE

Üzenet az információ korszakában

Az információ korszakában élünk. Megtapasztalói és átélői vagyunk a szédületes fejlődésnek. Lelkészi szolgálatom kezdetén még interurbán telefont használtam. „Tekerőjét" (tárcsa nem is volt rajta) megforgatva csak a helyi postahivatalt tudtam közvetlenül elérni. Onnan kézi kapcsolással próbáltak összeköttetést létesíteni. Volt, hogy egy teljes napba telt, míg sikerült létrehozni a kontaktust… Micsoda nagy szó volt, amikor bekapcsoltak bennünket a nemzetközi automatikus telefonos rendszerbe! Amikor néhány szám tárcsázásával várakozás nélkül tudtam kapcsolatba lépni a világ másik felén lévő ismerősökkel. Azóta az interneten keresztül már láthatjuk is egymást beszélgetés közben, szöveget, hangot vagy képet is küldhetünk. És ma már mindezt akár a zsebünkben lévő okostelefonunkkal is megtehetjük…

Ugyanígy eltűnődhetünk azon, hogy micsoda fejlődésen ment át a képi adatrögzítés, a fényképezésben. Micsoda képek készülnek a világűrben lévő Hubble űrteleszkóppal távoli galaxisokról! A gyógyászatban pedig már olyan parányi kamerákat használnak, amelyeket az emberi erekbe vezetve meg lehet keresni a vérrögöt.

De mi ez ahhoz képest, amiről a *Zsidókhoz írt levélben* olvasunk! Micsoda óriási minőségi változás Isten adatátvitelében: *„…régen sokszor és sokféleképpen szólt Isten az atyákhoz a próféták által, ezekben a végső időkben a Fiú által szólt hozzánk…"!*

Isten évszázadokon át mindig közvetve szólt. Ezekhez a megszólalásokhoz különböző csatornákat használt. Az emberek az üzenetek eszközei lehettek. Szólt ismert vezetőkön, prófétákon, királyokon, papokon keresztül, de olyan is előfordult, hogy a főpapnál növekedő gyermek, Sámuel volt Isten üzenetének eszköze. Néha még állatokat is felhasznált, mint Bálám szamarát, esetenként pedig az ókori világ történelmi eseményein, természeti jelenségeken keresztül (lásd a bölcseket vezető csillagot) vagy épp pogányok révén szólt. Sokszor és sokféleképpen. Megnyilatkozásai mindig rendkívüliek. De egyik sem olyan rendkívüli, mint a karácsonyi esemény maga. Ezekben a végső időkben a Fiú által, Jézus Krisztus által szólt.

A születésnapok többségén szóba sem kerül a születés története… Nem azért, mert a születés nem fontos. Ahogyan az ismeretlen férfiak első közös témája általában a katonaság, az anyáké mindig a szülés. Mégis nagyon ritka, hogy születésnapokon téma lenne a születés. A tortán meggyújtott gyertyák száma utal ugyan a születésre, de inkább a születés óta eltelt időre.

Jézus születésének ünnepén mai igénk sem a születést járja körbe, hanem az első karácsonykor történt eljövetelének céljára, értelmére hívja fel figyelmünket. A születésnap magáról az életről szól. Nemcsak az egykori újszülöttről, hanem az időközben felnőttről, az ünnepeltről.

Mai igénkben Jézusról úgy tanúskodik a *Zsidókhoz írt levél,* mint akiben Isten a korábbiakhoz képest összehasonlíthatatlanul „jobb felbontásban, sokkal tisztábban", sokkal érthetőbben szólalt meg! Most már nem közvetetten, hanem közvetlenül.

Az örökkévaló Isten teremtett világába lépett. Emberi történelmünk részévé vált. Alávetette magát a térnek és az időnek. Hozzánk hasonlóan hatottak rá a fizikai törvények. Őt is idekötötte a gravitáció. Neki is be kellett lélegeznie a föld levegőjét. Neki is asztalhoz kellett telepednie, és ennie kellett az itt termett étkekből. Dolgozott és elfáradt ő is. Gyalog kellett járnia, és a saru az ő lábát is feltörte. Érezte az éhséget és fájdalmat is. Neki is része volt csalódásokban, magányban, meg nem értettségben. A betániai temetőben Lázár sírjánál sírt is, amikor a gyász megrendítette. Érezte a félelmet és a halálfélelem borzalmát.

Ennyire közel jött. Beszélte kortársai nyelvét. Írt, tanított, és beszélgetéseket kezdeményezett. Még Zákeussal és a samáriai asszonnyal is szóba állt. Értette és átérezte a körülötte élők problémáit. Számtalanszor és számtalan helyzetben segített. Rengeteg beteget meggyógyított, éhezőknek enni adott, bajban lévőknek segítséget nyújtott. Feltámasztott halottakat is, hogy reményt adjon. Üzenete azonban mindig a még nagyobb szabadítás felé mutatott…

Mi el vagyunk ámulva az emberi technika és a kommunikáció csodáitól. Pedig sokszor még arra sem vagyunk képesek, hogy itt a földön egy másik emberrel, akár a mellettünk élővel megértsük egymást…

Karácsony arra a döbbenetes lépésre hívja fel figyelmünket, hogy Isten – szeretetből – hozzánk hasonló testbe öltözött. Képes és hajlandó volt arra, hogy itt éljen, itt járjon közöttünk, hogy sokkal érthetőbben, három dimenzióban, emberi kereteink között, a mi világunkba konvertálva tapasztalhassuk meg Isten szeretetének valóságát.

„Ő Isten dicsőségének a kisugárzása és lényének képmása, aki hatalmas szavával hordozza a mindenséget…"

Jézusban karácsonykor sem egy törékeny, kiszolgáltatott, segítségre szoruló gyermeket kell látnunk, hanem Istennek azt a felfoghatatlan empátiáját és szeretetét, amelyre csak ő képes. Ő a legbiztosabb kapaszkodónk. Ő az egyedüli reménységünk itt, ebben a létben is, de mindezeken túl – ami még ennél is fontosabb – ő nyitott számunkra igazi távlatot Jézus Krisztusban.

A betlehemi törékeny gyermek csodája akkor lesz számunkra igazán érthető, ha golgotai törékenységét, a kereszten bűneinkért elszenvedett halálának és húsvéti győzelmének összefüggését megértjük. Ha meglátjuk és meghalljuk, hogy benne van örök életünk esélye.

■ Szemerei János

Imádkozzunk! Urunk, Istenünk! Az első karácsonykor Jézus Krisztus eljövetelében a korábbi időkhöz képest összehasonlíthatatlanul jobb és érthetőbb formában szóltál az embervilághoz és hozzánk. Sajnos nemcsak az adótól, de a vevőtől is függ a kapcsolat. Ám a mi fülünk sokszor süket, szemünk vak csodáid meglátásához, szívünk pedig érzéketlen szereted megérzéséhez. Kérünk, érints meg bennünket, hogy gyógyuljanak érzékszerveink, hogy megérthessük üzenetedet, és tedd érzékennyé szívünket, hogy érezzük szeretetedet! Ámen.

Oratio œcumenica

Mennyei Atyánk, akinek mindeneket átölelő, teremtő és megtartó irgalmát Jézus Krisztus által ismertük meg, aki betöltötte várakozásainkat, és reménységgel ajándékozott meg, hálával és könyörgéssel fordulunk hozzád imádságban.

Könyörgünk a teremtett világért és az emberiségért! Add, hogy Jézus Krisztus által felismerjük a természetben a te teremtésedet és embertársainkban a testvért. Ébressz bennünk felelősséget és áldozatkészséget, hogy legyen gondunk a világra; egy irgalmas és igazságos világért, a természetre és embertársainkra tekintettel éljünk.

Könyörgünk gyülekezetünkért! Add, hogy Jézus Krisztusban a te szereteteddel, elfogadásoddal, irgalmaddal találkozzunk a gyülekezeti csoportokban: az istentiszteleten, a bibliaórán, az ifjúsági órán… Vezesd a gyülekezet vezetőit. Építsd a gyülekezet békességét. Add, hogy Krisztus jelenlétét tudjuk egymás számára közvetíteni!

Könyörgünk a családokért! Hordozd szereteteddel a családok életét! Éreztesd közöttük jelenlétedet. Add, hogy a veled való találkozás helye lehessen a házasság, a szülői és a testvéri kapcsolat, amelyekben a te szeretetedet és elfogadásodat tanuljuk. Hálát adunk az öregekért. Add, hogy Jézus Krisztus által tudjuk felismerni és tisztelni méltóságukat.

Könyörgünk a magányosokért! Éreztesd velük közösségedet, elfogadásodat, tedd teljessé életüket, láttasd meg velük tervedet. Adj melléjük társakat, tégy minket alkalmassá elfogadásod közvetítésére.

Könyörgünk a szenvedőkért és a gyászolókért! Hálát adunk, amiért Jézus Krisztusban érezhetjük, hogy egészen közel vagy hozzánk, legközelebb is a szenvedőkhöz. Adj türelmet a betegeknek, vigasztalást a gyászolóknak. Jöjj szabadításoddal, hogy a szenvedés ne tarthassa fogva életünket, ne választhasson el örök országod látásától.

Mennyei Atyánk! Hálát adunk neked, hogy a karácsony a te irántunk való szeretetedre emlékeztet, és megújít abban a reménységben, hogy miként Fiad eljött ebbe a világba, úgy teljessé teszed országodat, amelybe meghívtál, befogadtál bennünket – a megszületett, meghalt és feltámadt Jézus Krisztus, a mi Urunk által.

Ámen.

SEMPER REFORMANDA

„Nevetséges, hogy a felséges egy Isten emberré legyen, s egy személyben egyesüljön teremtő és teremtmény. Az ész teljes erővel tiltakozik az ilyesmi ellen. Itt megrekednek a »bölcs« gondolatok, melyekkel az eget csapkodó ész Istent világkormányzó fenségében szeretné kifürkészni. Ehelyett az egész világot otthagyva Bethlehembe kell sietnem, ahol istállóban-jászolban egy kisded fekszik. Bizony hideg zuhany ez az észnek."

Luther Márton:
Jer, örvendjünk, keresztyének!
(Szabó József fordítása)

KARÁCSONY 2. NAPJA – 1JN 3,1–3

Lássátok meg, amit a világ még nem lát

Karácsonyeste behunyjuk a szemünket. Nem csak a gyermekek. Sokszor mi, felnőttek is. Amikor már kezd elcsendesedni körülöttünk a világ, és már nem az őrült konzumkarácsony zűrzavara uralkodik, hanem a külső körülmények, az ünnepi kulisszák és belső vágyunk is segít ráhangolódni a lényegre, behunyjuk a szemünket. Talán az imádságra koncentrálunk csukott szemmel, lehet, hogy egyszerűen a megnyugvást fejezzük így ki, vagy múltbeli emlékeket idézünk fel. Képeket a régi karácsonyokról, a meghitt családi ünnepekről, vagy éppen a nehéz emlékek derengenek gondolatainkban. Becsukott szemmel próbáljuk kizárni a zavaró valóságot, a válságvilágot, a médiumok mutatta rémképeket vagy a kereskedelem által erőltetett, a valóságot eltakaró giccslátványt.

S akkor megszólal az ige, és szemnyitogató módon mondja: Lássátok meg, milyen nagy szeretetet tanúsított irántunk az Atya. *Kosztolányi Dezső* – számomra életmeghatározó – verse, a *Hajnali részegség* jut eszembe. Az álomvilágban élő és gyönyörködő költőre egyszerre égi figyelmeztetés tör: „ébredj a valóra". De mi a valóság? – kérdezzük mi, mai, virtuális világgal megfertőzött, sok becsapó élménnyel megzavart emberek. Mi a valóság? – ugyanaz a kérdés, mint amit Pilátus is feltett: mi az igazság? A válasz – amit sajnos sokan nem veszünk komolyan – egy név: Jézus neve. Azé a Jézusé, aki azt mondta: én vagyok az igazság (valóság), az út és az élet.

A becsukott szemű vagy eltakart tekintetű embereknek hangzik: Lássátok! Lássátok a valóságot, a valóság pedig – minden látszat ellenére – Isten emberi testet öltött, Jézusban megtapasztalható szeretete.

Nem is kell messzire menni a tapasztalatért, csupán önmagunkba és önmagunkra tekinteni. Milyen nagy szeretetet tanúsított *irántunk* az Atya. Nem is kell másra gondolnunk a felszólítás nyomán, csak magunkra: ki vagyok én. Elveszett, halálra ítélt ember. De Isten irántam tanúsított nagy szeretete miatt mégis gyermeke lehetek. Mert a tékozló fiút hazafogadta a szeretetét tékozló Atya. Bár nem érdemlem meg, Isten a gyermekének tekint. Nem csak annak hívnak, de az is vagyok.

Karácsony a gyermek ünnepe. De nem úgy, ahogy mi érteni szoktuk, gyermeteggé téve az egyik legnagyobb és legkomolyabb napot. Karácsony az Isten-gyermek, Jézus ünnepe. A karácsonyi gyermeknek vannak testvérei. Jézus miatt mi is az Atya gyermekei vagyunk. Nem csak lehetünk, vagyunk is. Ez az igazi karácsonyi ajándék: az Isten-gyermekség. Az elsőszülött és mi, a testvérei, akik Istent *mi Atyánknak* hívhatjuk.

Karácsony első nagy kérdése pedig az, hogy ráébredünk-e újra a valóságra, meglátjuk-e, milyen nagy szeretetet tanúsított irántunk. Az ünnep minden igéje, találkozása, eseménye erre emlékeztet minket. Akkor lesz igazán ünnepünk, s akkor folytatódik az ünnep ajándékfolyama a hétköznapokban, ha megtaláljuk mindennek a középpontját, Isten szeretetét, amely – tegyük hozzá az apostollal – megjelent a mi Urunkban, Jézus Krisztusban.

Karácsony második kérdése az, hogy megismer-e a világ. Azaz: meglátják-e rajtunk Isten nagy szeretetének a következményeit? Meglátják-e rajtunk, hogy kihez tartozunk? Van-e életünknek Isten-gyermeki kisugárzása? Ha magunkba nézünk – szégyellve valljuk be, hogy nagyon ritkán –, akkor sem eléggé látszik meg életünkön az, amit hiszünk és vallunk. János apostol azt írja, hogy azért nem ismer minket a világ, mert nem ismerte meg Istent.

A kereszténység nem abban különbözik, hogy a hívők jobbak, hibátlanabbak, mint mások. A tanítványok abban különböznek, hogy tudják, bőrükön tapasztalják és megélik a titkot: kicsoda az Isten. Az Isten szeretet – ahogy később olvassuk ugyanebben a jánosi levélben.

E nagy szeretet jóvoltából most már gyermekek vagyunk, ez a tény. E szeretet jele a keresztségünk, ahova vissza lehet, vissza kell naponként térnünk: meg vagyok keresztelve. Változott a világ, változtam én, de Isten befogadó kegyelme nem változott. Amit kimondott – „gyermekemmé fogadtalak" –, nem változtatja meg. A tény tény marad. Ma ez a helyzet, ebből élünk.

S most jön a váratlan fordulat az igében: *„…de még nem lett nyilvánvaló, hogy mivé leszünk."* A bejelentés Isten-gyermekségünkről már önmagában meg kell, hogy változtasson mindent. De egyszer csak kinyílik a perspektíva, s valami még ennél is nagyobb változásról beszél. Még nem tudjuk, mivé leszünk, nem tudjuk, mi is vár ránk.

Vannak sejtéseink az ige nyomán, hogy amit szem nem látott, fül nem hallott, Isten azt készítette el az őt szeretőknek. Jézus újra meg újra adott jelzéseket arról, mit hoz a végső jövő, s hogy az Atya házában sok hajlék van, hiszen ő készítette számunkra a helyet. *A jelenések könyve* halmozza a képeket, hogy valamit kifejezzen a szavakban ki nem fejezhető valóságról, s beszél a Bárány menyegzőjéről, az Isten városáról, az üvegtengerről és sok minden másról, ami az Isten közvetlen közelében megváltozott életről éreztet meg valamit. De mindennek ellenére még nem tudjuk, mivé leszünk. Csak annyit árul el mai igénk, hogy *„amikor ez nyilvánvalóvá lesz, hasonlóvá leszünk hozzá, és olyannak fogjuk őt látni, amilyen valójában".*

A kiteljesedő jövő tehát Isten gyermekei előtt áll. Mindez abból indul ki, hogy úgy szerette Isten a világot, hogy emberré lett, és egyszülött Fiát adta – a mondat folytatását már jól ismerjük *János evangéliuma* 3. fejezetéből.

Drága karácsonyi evangélium ez, amely túlmutat a fényt hozó bensőséges télünnepen, az okát feledett karácsonyi ajándékozáson, a fenyőfakultuszon. Megszületett az élet – Isten gyermekeinek élete, örök élete. Ott, a betlehemi jászolban és ma mindenütt, ahol rájönnek emberek, milyen nagy szeretetet tanúsított irántunk az Atya.

János azzal zárja a gondolatot, hogy akiben megvan ez a reménység, megtisztítja magát, mint ahogyan ő is tiszta. Nem a karácsony előtti nagytakarítás teszi tisztává az embert és környezetét, hanem a karácsonyi örömhír Krisztus születéséről, amely 2011-ben is gyökeresen megváltoztathatja életünket. Engedjük!

■ Dr. Hafenscher Károly (ifj.)

AZ ÜNNEP IGÉJE

Urunk, Istenünk, mennyei Atyánk, segíts naponként rácsodálkoznunk arra a tényre, hogy gyermekeid lehetünk, és gyermekeidként élhetünk. Köszönjük neked, hogy egyszülött Fiadban testvért adtál nekünk, aki megmutatja az utat hozzád.

Válság idején is gazdag a karácsonyi istentisztelet

▶ Rovatunk is ünnepel. Hol, ha nem itt, a *Régi-új liturgikus sarokban* kell megszólaltatnunk Krisztus születésének csodálatos titkát, annak felfogható, megjeleníthető, elmondható valóságát. Az egyházi év ünnepeinek egyik csúcspontja a karácsony. Az istentisztelet segít minket, hogy megértsük az ünnep igazi lényegét. A liturgia elmélyít abban, amit János evangélista így fogalmaz: Az Ige testté lett.

A sok-sok szóban, amely az istentiszteleten elhangzik, hallható valósággá válik az Isten szava. Az igehirdető, liturgus, szolgálattevő ajkán Jézus hangját lehet hallani: *„Aki titeket hallgat, engem hallgat."* Az Ige 2011 karácsonyán is testté lesz.

Az oltárra helyezett ostyából és borból – Krisztus teste és vére lesz, mert elhangzik felette Jézus szava: *„Ez az én testem, ez az én vérem…"* Hogy miként történik ez? Nem tudjuk. Titok marad. De az Ige 2011 karácsonyán is testté lesz – az úrvacsorában.

Karácsony ilyen értelemben az istentisztelet ünnepe is egyben. Még akkor is, ha esetleg „telítődünk". Szentestétől újév napjáig ebben az évben öt olyan nap lesz, amelyen egy átlagos magyar evangélikus gyülekezetben istentiszteletet tartanak (van olyan év, amikor még ennél is több!). S ahogy hazánkban az ünnepeket nemegyszer kíséri jelképes vagy valódi bejglimérgezés, bizonyára többen úgy érzik, az istentisztelet túladagolása is veszélyes lehet. Pedig mi az ilyen ünnepi istentisztelet-dömping ahhoz képest, hogy az első keresztények – *Az apostolok cselekedetei* második fejezete szerint – *naponként* voltak együtt igét hallgatni, imádkozni és a kenyeret megtörni.

Higgyék el olvasóink: ha a szolgálattevők Istentől elfogadott és továbbadott minőségben végzik küldetésüket, és a gyülekezet valóban nyitott szívvel fogadja a feléje áradó áldást, akkor nem lehet ráunni az istentiszteletre. Akkor nem csillapodik az éhség egy-két alkalom „elfogyasztásával", hanem nő a vágy az újabb iránt: hadd halljam újra, hadd éljem át újra, hadd kóstoljam újra…

Az istentisztelet állandó részei („ordinárium" tételek) karácsonykor így kapnak gazdagabb értelmet. Az „Uram, irgalmazz" *(Kyrie)* alázata attól a Krisztustól tanul alázatot, aki megalázta magát, amikor emberré lett, és engedelmeskedett mindhalálig (Fil 2,8).

A *Glóriában* („*Dicsőség a magasságban Istennek…*" – Lk 2,14) különösen csengenek ezen a napon a szavak, hiszen az első glória a betlehemi mezőn hangzott el, amikor felcsendült az angyalok éneke.

A hitvallás mindkét formájában kiemelkedik ezen a napon a karácsonyi összefoglaló: „fogantatott Szentlélektől, született Szűz Máriától". A *Niceai hitvallásban* így: „Hiszek az egy Úrban, Isten egyszülött fiában, aki az Atyától született minden idő előtt… született és nem teremtetett… Értünk emberekért és üdvösségünkért leszállt a mennyből. Megtestesült a Szentlélektől és Szűz Máriától, és emberré lett."

A háromszor szent Istenről szóló *Sanctus* (Ézs 6,3) azzal fejeződik be: „Dicsősége betölti a mennyet és a földet." Ez az állandó rész is összecseng az angyalok énekével, akik a magasságban dicsőséget, a földön pedig békességet hirdetnek. A karácsonyi hit pedig meglátja, hogy a betlehemi gyermekben ott a Seregek Ura, a mindenség Ura, aki itt járt a földön, mennybe ment, de eljön ítélni élőket és holtakat.

Az istentisztelet ötödik oszlopa, állandó része az *Agnus Dei,* az Isten Bárányáról szóló ének. Karácsonykor, amikor könnyen egyoldalúvá válik a látásunk, és csak egy kedves kisgyermekre figyelünk, emlékeztet és figyelmeztet a liturgia: lássátok (= íme), a kis csecsemő az Isten Báránya, aki hordozza a világ bűneit, akinek irgalmára szorulunk.

Az istentisztelet változó részei („proprium" tételek) még szembetűnőbben és első hallásra is érthetően feltárják előttünk a karácsony tartalmát. Az új énekre biztató zsoltár keretverse (Ézs 9,5) a prófécia beteljesülését hirdeti meg: *„Gyermek született nékünk, Fiú adatott nekünk. Az uralom az ő vállán nyugszik, és így nevezik: Csodálatos Tanácsadó, Erős Isten, Békesség Fejedelme."*

A bűnvallásra hangzó feloldozás úgy beszél a Krisztusról, mint aki gazdag létére szegénnyé lett értünk, hogy az ő szegénysége által meggazdagodjunk (2Kor 8,9).

Az istentisztelet első harmadát lezáró imádságban azért könyörög az egyház népe, hogy a testté lett Ige világossága ragyogja be az emberi szívet, és tükröződjék vissza a tanítványok cselekedeteiben.

Az úrvacsorai liturgia kezdetén álló nagy hálaadó imádság is így beszél a hálaadás (= eucharisztia) alapjáról: „Adjunk hálát Jézus Krisztus által, akiben a láthatatlan Isten látható emberré lett, és békességet hozott a világnak."

Micsoda gazdagság! Hányféle módon bontja ki számunkra az istentisztelet a karácsonyi csodát! Aki így ünnepel, annak nem maradnak felszínesek ezek a jeles napok.

Végül karácsonyi imádságunkként álljon itt az ünnep Krisztust dicsőítő *Kyriéje:* „Királyok Királya, akinek születését elsőként pásztorok vihették hírül, Uram, irgalmazz! Uraknak Ura, aki a bűnösök megszabadítására szolgai formát öltöttél, Krisztus, kegyelmezz! Örök Ige, aki halandó testben jöttél a világba, hogy a mulandóság átkát elvéve örök életet ajándékozz, Uram, irgalmazz!"

■ Dr. Hafenscher Károly (ifj.)

RÉGI-ÚJ LITURGIKUS SAROK

475 esztendeje állított először karácsonyfát Luther

Kisgyermekkorom óta az egyik leginkább várt alkalom számomra a karácsony. Különösen szeretem a falusi karácsonyokat. A mi családunkba jobbára vidéki emberek tartoznak, sok vidéki rokonnal, máig több falun élővel. Veszprém és Vas megye határán, a Marcal-medencében terül el az a kis község, ahonnan – egyik részről – származunk, egy régi-régi lutheránus faluból.

Amikor kint jártunk, kisgyermekként mindig ámulva néztem e kis falu – Marcalgergelyi – evangélikus templomát, amely télen, havasan olyan romantikus, titokzatos tudott lenni. Mintha nem is egy kis falu temploma lenne, mert olyan méltóságteljes, nagy. Kisgyermekként is jó párszor hallottam a harangját; mondták is az öregek, azért szól olyan szépen, mert maga a császár ajándékozta. Nagyapám s apám is többször hallotta a gergelyi harangot gyerekként, s hívta magát a családot is keresztelőre, esküvőre, temetésre. Sok régi karácsonyra is hívott ez a harang…

Ott láttam én is először falusi karácsonyt, ott éreztem én is először a falusi sütemények meg a frissen fejt tej illatát, s találkoztam először falusi karácsonyfával. Szerénnyel, de széppel; annyira nem ütött el a kisvárosiaktól, mégis más volt. A sokat megélt-átélt rokonság mindig mesélte, az ő ifjúságuk idején kockacukrot csomagoltak szaloncukornak, meg almát kötöttek fel az ágakra. Ajándékra nem nagyon futotta – mégis boldogok voltak.

Luther családja körében 1536 karácsonyán (Carl August Schwerdgeburth metszete)

Azt hiszem, a karácsonyfa díszítése, a kész fa látványa, a gyertyák meggyújtása mindenki számára kedves. No de hányan tudják azt, hogy az első gyertyafényes karácsonyfa a hagyomány szerint *Luther Mártonhoz* fűződik?

Idén négyszázhetvenöt esztendeje annak, hogy a reformátor Wittenbergben, családja körében 1536-ban felállította a világ első karácsonyfáját. A hagyomány szerint ugyancsak Luther volt az, aki szokásba hozta a gyermekek megajándékozását. A korábbi jutalmazó – és büntető –, *Szent Miklós* püspök alakja Luther szándékainak megfelelően nem épült be ebbe az ünnepbe. Szerepét a gyermek Jézus megtestesítője, a „Christkindlein", azaz „Jézuska" vette át.

A változtatás célja az volt, hogy a gyermekek lelkét megkíméljék a negatív élményektől, a félelemtől. Szent Miklóst ugyanis láncot csörgető, patás-szarvas krampuszok kísérték, akiknek alakja a keresztény gondolatkör gonoszelképzeléseire vezethető vissza. „Jézuskát" viszont tiszta szívű, fehér inges gyermekként ábrázolták először, majd angyalforma, angyalszárnyú lánygyermek képét öltötte.

Luther karácsonyfa-állításáról fennmaradt egy kedves kis történet is: e szerint karácsonyeste kint járt az erdőben, és gyönyörködött a havas ágú fenyőfákban, s miután az élményt képtelen volt szavakba önteni, egyszerűen bevitte a szobába az egyik fenyőfát, gyertyákkal világította ki, és így ünnepelték, először fenyőfával, Krisztus születését.

Egyébként a különböző ünnepek során a fák, az örökzöld növények minden népnél nagy szerepet játszottak. A magyar népi hagyományokban a karácsonyi életfa vagy termőág tekinthető a karácsonyfa elődjének.

Magyarországon csak a 19. század második felében kezdett elterjedni ez a szokás a bécsi udvar ösztönzésére. Először csak a nemesi családoknál – Magyarországon először *Brunszvik Teréz* grófnő állított karácsonyfát 1824-ben –, később a módosabb polgároknál is elterjedt. A parasztok körében csak a 20. században, sokaknál csak 1945 után honosodott meg a fenyőfaállítás.

Emlékezve a múlt karácsonyaira, közeledve az idei karácsonyhoz, érezzük át *Dsida Jenő* sorait: „Itt van a szép, víg karácsony, / Élünk dión, friss kalácson: / mennyi finom csemege! / Kicsi szíved remeg-e? / Karácsonyfa minden ága / csillog-villog: csupa drága, / szép mennyei üzenet: / Kis Jézuska született."

■ Kerecsényi Zoltán

Advent fényei

Szinte mindenki számára ismert hagyomány a gyertyagyújtás az adventi koszorún. Azt azért érdemes megemlíteni, hogy az első koszorút 1839-ben Johann H. Wichern német evangélikus lelkész készítette, akkor még egy kocsikerék segítségével. Azon a koszorún a vasárnapokat jelképező négy fehér gyertya mellett a hétköznapokra kisebb lila színű gyertyák jutottak, összesen huszonhárom.

Manapság már csak a vasárnapokat szimbolizáló gyertyákat használjuk. Van, ahol ezek egyszínűek, van, ahol eltérő a méretük. (A katolikus hagyomány három lila és egy rózsaszínű gyertyát használ.) A gyertyáknak azonban nemcsak fizikai megjelenésük fontos, hanem jelentésük is: hit, remény, szeretet és öröm.

Ahogy múlnak a hetek, egyre nagyobb fénnyel égnek, hiszen először csak egy világol, majd kettő, három, végül négy ragyog fel.

A négy gyertya fénye akár egy kereszt négy végpontját is jelentheti.

Valójában az igazi jelentését – szerintem – úgy láthatjuk meg, ha kicsit összehúzott (talán könnyes) szemmel, távolabbról pillantunk a gyertyák felé. Ekkor a lángjuk összeolvadva egyetlen nagy ragyogásban egyesül.

A betlehemi csillag ragyogásában, a csoda megtörténtében. A csodában, melyben Isten emberré lett. A világ teremtése óta megtörtént legnagyobb csodában.

■ Bak Péter

Karácsonyi lapjaink

„Utálom a karácsonyt, minden a pénzről szól", „Képtelenség mindent kifizetni, ami az igazi karácsonyhoz kellene" – ezt hallottuk innen is, onnan is. A gyerekek kikerekedett szemmel figyeltek. Persze, nagy a szegénység, de valahogy megrázó volt mindezt hallgatni. Én sem tudtam, hogyan fogalmazzam meg nekik, mitől nem lehet ez mégsem igaz. Aztán otthon leültünk karácsonyi képeslapokat készíteni. A reklámújságokból mindenfélét kivágattam velük, ami szerintük a karácsonyhoz tartozik. Szép nagy kupac hangulatos kép gyűlt össze. Aztán leültünk a sok csillogó, havas és ajándékos fotóból kirakni a mi karácsonyunkat. Az első képen megmutattam nekik, hogyan képzelem én. Középen üresen hagytam egy csillagot.

FOTÓ: FÜLLER MIHÁLY

– Látjátok, köríthetünk mindenféle szépséggel, csillogással, örülhetünk, ha hó van, annak is, de a lényeg középen üresen marad. Azt csak Isten adhatja. És az a jó a karácsonyban, hogy ő adja is.

Összemosolyogtunk, és ilyen képeslapokat készítettünk idén.

■ Füller Tímea

Egy dal, amely meghódította a világot

Karácsonyeste kis fények gyúlnak a díszes karácsonyfákon. Itt is, ott is felhangzik a *Stille Nacht (Csendes éj)* ismert dallama, melyet a földön milliók énekelnek. Az osztrák Alpok ősi falvában, Oberndorfban 1818-ban hangzott fel először, s nagy sikere lett. A *Stille Nacht* generációkon átívelve, ma is a karácsony szerves része. Jó néhány nyelven éneklik, de ritkán emlékeznek meg szerzőiről, az országról, ahol alkották.

A Salzach folyó menti Oberndorf autóval félórányira van Salzburgtól, *Mozart* szülővárosától, a nyarankénti salzburgi zenei fesztiválok helyszínétől. Súlyos építésű, kétemeletes házai ékes oromzatukkal, festett külsejükkel régi hajós településről tanúskodnak. Lakói a sót a halleini bányákból Bécsig és tovább szállították a folyón lefelé.

A tetőket és a hegycsúcsokat most befedi a hó. A salzburgi táj és a szomszédos bajor vidék csillogó fehér áhítatban pompázik. Oberndorfból különös varázs sugárzik szét, mely azóta az egész világon elragadja az embereket. A Salzach-hajósok *Szent Miklósról* elnevezett oberndorfi templomában csendült fel első ízben a *Stille Nacht* dal.

Egy kép a múltból: 1818 szentestéje. Hóeséses téli éjszakán a Szent Miklós-templom karácsonyi miséjére mennek a földműves, hajós polgárok. A régi orgona éppen a napokban mondta fel a szolgálatot. De a fiatal katolikus segédlelkész, *Josef Mohr* és jó barátja, a szomszédos Arnsdorf kántortanítója, *Franz Xaver Gruber*

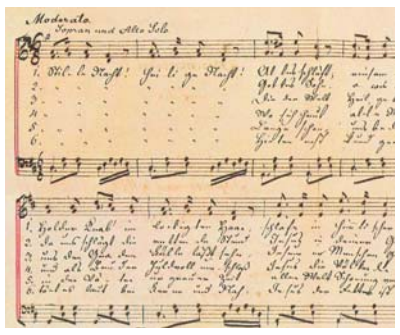

segíteni tudtak a gondon. Gitárt hoztak, és a világi hangszer akkordjaival kísérve hangzott fel először az ének: *„Stille Nacht, heilige Nacht…"*

A hívek feszült figyelemmel hallgatták Mohr népi ihletésű versét és a szívhez szóló melódiát, amelyet Gruber komponált hozzá a szentestére. Karácsonyi miséjük szebbé tételére, szükségmegoldásként szerezték közösen a dalt. Örültek, hogy tetszett a templomi hallgatóságnak. Azon az estén, az átszellemült pillanatokban a résztvevők egyikének sem lehetett fogalma arról a népeket összekötő, világméretű sikerről, amelyet ez az ének majd elér…

Joseph Mohr (1792–1848) Salzburgban született. Apja katona volt, muskétás, püspöki szolgálatban. Anyja költőnő. Gyermekkorától papi pályára szánták. 1815-ben szentelték pappá a salzburgi dómban. Először káplánként vándoréletet kezdett. Papi pályafutása, költői tehetsége Oberndorfba helyezésével bontakozott ki.

Mohr bizalmas barátai közé tartozott az arnsdorfi kántortanító, Franz Xaver Gruber (1787–1863), aki Oberndorfban is ellátta az orgonistaszolgálatot. Több misét és dalt komponált, de a jó baráti kapcsolat máig legismertebb eredménye a *Stille Nacht.*

A szeretetre méltó szerzőpáros, Mohr és Gruber megajándékozta az egész világot egy maradandó dallal, az „egyszerű szerzeménnyel" („einfache Komposition…"), mellyel örökszépet alkottak. Az Alpok országának egy régi karácsonyát idéző *Stille Nacht,* a megbékélés angyali üzenete ma is a szívekben visszhangzik. A miénkben is.

■ Dr. Domonkos János

Az Irsai Mustármag Óvoda csöppségei boldogan bontják ki a Magyarországi Evangélikus Egyház (MEE) Gyermek- és Ifjúsági Osztálya által karácsonyra küldött ajándékcsomagot, melyben – többek között – a betlehemi történet kesztyűbábjai rejtőztek. (Az ajándékcsomagot természetesen egyházunk minden óvodájába eljuttatták.)

■ Fakan Zsuzsa *felvétele*

Doktoravatás a hittudományi egyetemen

Ünnepélyes keretek között vehette át doktori (PhD-) oklevelét *Gömböcz Elvira* és *Szent-Iványi Ilona* december 7-én az Evangélikus Hittudományi Egyetemen (EHE). Ahogyan *Gáncs Péter* elnök-püspök fogalmazott köszöntőjében, az intézményben a reformációi tematikus évek sorában ez alkalommal kezdődött el a 2012-es, *a reformáció és a nők* témájú esztendő. (A püspök ezzel arra utalt, hogy az egyetem két hölgynek adományozott doktori címet.)

A frissen avatott doktorok laudációját *Béres Tamás* egyetemi docenstől, a rendszeres teológiai tanszék vezetőjétől hallhatták az egybegyűltek.

PhD-disszertációjában mindkét doktor olyan aktuális és gyakorlati kérdéssel foglalkozott, amely nemcsak teológiai szakmai berkekben, hanem szélesebb körben is érdeklődésre tarthat számot: Szent-Iványi Ilona a keresztyén–iszlám vallásközi megbékélés kérdését vette górcső alá, Gömböcz Elvira pedig az egyház globalizációval kapcsolatos felelősségét vizsgálta dolgozatában.

■ Kiss Tamás
felvételei

Egyházak és globalizáció

Interjú a frissen doktorált Gömböcz Elvirával

▶ ***Dr. Gömböcz Elvira* közgazdász, teológus; az Evangélikus Hittudományi Egyetem (EHE) tanársegédje, valamint a nemrégiben átvett Sztehlo Gábor Evangélikus Óvoda, Általános Iskola és Gimnázium etikatanára. Az *Evangélikus.hu* munkatársa, *Kiss Tamás* doktori disszertációja megvédésének apropóján beszélgetett vele.**

– Disszertációjának fő célkitűzése az egyházak felelősségének szemszögéből vizsgálni a világban tapasztalható jövedelmi egyenlőtlenségeket, illetve magát a globalizációt. Mindenekelőtt arra kérem, mutassa be röviden az olvasóknak a globalizáció jelenségét.

– Maga a globalizáció nagyon aktuális és sokféle összefüggésben definiálható fogalom. Dolgozatomban elsősorban a gazdasági globalizáció kérdéseivel foglalkoztam, így az ezen a területen elterjedt fogalmakból alkottam meg az általam használt definíciót. E meghatározás szerint tehát a gazdasági globalizáció egyrészt a nemzetek közötti kölcsönös függés erősödése, másrészt pedig – az 1970-es évektől kezdődően – a kapitalista gazdálkodás világméretű (transznacionális) elterjedése.

Jellemző a folyamatra, hogy a gazdasági globalizáció előnyös és hátrányos hatásai egyenlőtlenül oszlanak meg a világban. Például egy közelmúltbeli ENSZ-jelentés szerint a világ kétszáz leggazdagabb emberének a jövedelme nagyobb, mint két és fél milliárd ember, azaz a világ lakossága negyvenegy százalékának az együttes jövedelme. Vagy egy másik adat szerint a világ három leggazdagabb emberének jövedelme meghaladja a világ negyvenegy legszegényebb országának összesített jövedelmét. A negatív hatások pedig, bár globálisak, súlyosabban érintik a szegényebbeket. A déli országok szenvednek először és legerőteljesebben a klímaváltozástól és a környezetpusztítástól.

Dolgozatomban arra kerestem a választ, hogy az egyház mint társadalmi szervezet mit tud tenni a negatív hatások enyhítéséért. Az, hogy az egyházak állást foglalnak gazdasági témában, nem új jelenség, hiszen az első ilyen jellegű megszólalásnak *XIII. Leó* pápa enciklikáját, az 1891-es *Rerum novarumot* tekinthetjük, amelynek fő témája a munkáskérdés. A pápa felszólalt az ipari forradalom munkásosztályának emberhez méltó élet- és munkakörülményeiért.

– Honnan jött az ötlet, hogy ezt a témát válassza a disszertációjához?

– 2006-ban Koppenhágában lehetőségem volt részt venni az Egyházak Világtanácsának ifjúsági szervezete, a WSCF *(World Student Christian Federation)* által rendezett, az egyház és társadalom témájával foglalkozó konferencián, ahol – többek között – az Egyházak Világtanácsának egyik vezetője tartott előadást a globalizációról. Ez adta az inspirációt, hogy a témával mélyebben is foglalkozzam, először az előadáson bemutatott dokumentummal. Ez lefordítva, aktuális magyar tanulmányokkal kiegészítve – *Alternatív globalizáció a népekért és a Földért* címmel – meg is jelent a Luther Kiadó és a Védegylet gondozásában. Ez a munka indított arra, hogy a doktori értekezésemet is erről a témáról írjam.

– Milyen módszerekkel zajlott a kutatás?

– A dolgozat két részre bontható. Az első rész elméleti jellegű: a teológia, a közgazdaságtan és a szociológia tudományában való jártasságot kívánt meg. Ennek a résznek a megírásához a legnagyobb segítséget az Osztrák Evangélikus Egyháztól kapott négy hónapos kutatói ösztöndíj jelentette, amelynek révén olyan szakirodalmakhoz juthattam a Bécsi Egyetem könyvtárában, amelyek Magyarországon nem vagy csak részben voltak elérhetők. Sok időt töltöttem a hazai egyetemek könyvtáraiban is, elsősorban a Corvinusében, ahol sok, viszonylag friss nemzetközi publikáció lelhető fel. Rengeteget böngésztem az interneten is, például a különböző globalizációkritikus mozgalmak honlapjain. Emellett sokat jártam és járok a mai napig a témába vágó előadásokra.

A második rész kérdőíves kutatásaim eredményeit ismerteti. Mivel Magyarországon ebben a témában empirikus kutatás még nem készült, ezért munkámnak ez a része feltáró jellegű kutatás *(pilot study).* Ebben a munkában a Magyar Tudományos Akadémia Szociológiai Intézetének professzora, *dr. Füstös László* és kollégái nyújtottak hatalmas segítséget. A kérdőíves felmérést ezerfős mintán, hólabdamódszerrel végeztük, miután előzőleg mélyinterjúkat készítettünk.

Fontos megjegyezni, hogy amikor egyházakról beszélek, akkor egyházon a Magyarországon működő három legnagyobb történelmi keresztény felekezetet (katolikus, református, evangélikus) értem. Hiszen az volt a kutatásom célja, hogy a magyarországi keresztény egyházak tagjainak körében végezzek felmérést.

– A globalizációt divat démonizálni, pedig számtalan pozitív hatása is van. Mit hozott a globalizáció a vallásos – és itt szándékosan nem csupán a kereszténységre gondolok – emberek, illetve a vallások életébe?

– Azzal sok kutató egyetért, hogy a világban összességében csökkent a szegénység, illetve az életszínvonalunk növekedett. Persze sokan ennek ellenkezőjét állítják, hangsúlyozva, hogy a társadalmi rétegek közti szakadék folyamatosan mélyül. Egyértelműen pozitív hatásnak mondhatjuk a technológia fejlődését és a technológiához való könnyebb hozzáférhetőséget, valamint a kommunikáció hatékonyságának növekedését, gondolva itt az internetre, az interneten keresztül zajló telefonálásra, a közösségi oldalakra – hogy a teljesség igénye nélkül megemlítsünk párat.

– A globalizáció negatívumai közül mik azok a főbb hatások, amelyek leginkább befolyásolják a világ népességének életét?

– Bár néhányan még tagadják, a kutatók többsége egyértelmű tényként kezeli a globális klímaváltozás létét. Ez olyan változásokat indít el (például a mezőgazdaságban, a környezeti állapotokban, a migráció területén), amelyek mindenkit érintenek. Ugyanilyen súlyos következmény a jövedelmi különbségek fokozódása, ami extrém társadalmi feszültségeket gerjeszt. Ezt láttuk például tavasszal Észak-Afrikában vagy most a New York-i Wall Street-tüntetések kapcsán.

Szintén súlyos probléma a természeti erőforrások apadása. A jelenlegi globális gazdaság az olcsó és nem megújuló (fosszilis) energiára épül. A vezérelv pedig az állandó növekedés: arra törekszünk, hogy növekedjen a GDP, növekedjen a termelés és a fogyasztás. Ennek pedig egyenes következménye a Föld erőforrásainak kizsákmányolása, valamint az, hogy irdatlan mennyiségű hulladék és környezetkárosító anyag keletkezik. A Föld eltartóképességét már jelentősen meghaladtuk.

– Kutatásai során milyen konstruktív, megoldásokat is kínáló globalizációkritikus mozgalmakkal találkozott?

– Számos ilyen létezik. Gyakran járok különböző rendezvényekre, előadásokra, és biztató, hogy sokan beszélnek a valódi problémákról, és valós megoldásokat kínálnak. A minap például a tízéves francia *Degrowth* (Nemnövekedés) mozgalom előadásán vettem részt. A fő üzenetük az, hogy az olcsó energiára és a növekedésre alapozott gazdaság nem tartható fenn. Tudjuk, hogy 1980 óta túlterheljük a Földet, ez a tendencia azóta egyre csak erősödik. Különösen a nyugati országok terhelik meg életvitelükkel, termelésükkel és fogyasztásukkal a környezetet. A déli félteke szegény országai eközben aránytalanul keveset fogyasztanak, és rendkívül kevés energiát használnak.

Többek között ez a mozgalom is azt hangoztatja, hogy a sok szállítással és nagy energiabefektetéssel járó termelésről át kell állni a takarékosabb, a helyben előállítható termékeket előnyben részesítő, fenntartható gazdaságra és életmódra. A gazdaságnak a tartalmas, közösségi kapcsolatokban gazdag és emberközpontú életet kell szolgálnia. Hibás elv ehelyett egyedül a GDP-növekedésre koncentrálni és mindent egyebet e köré szervezni.

– Van-e érdemi hatásuk ma az egyházaknak a globalizáció folyamataira? Próbálnak-e a vallások alternatívát nyújtani a globalizáció negatív hatásainak enyhítésére?

– A globalizáció mint gazdasági folyamat nagyon nehezen megállítható vagy lassítható rendszer, és láthatóan az összeomlás felé vezet. Az egyházak szempontjából fontosnak tartom *II. János Pál* pápa kijelentését, amely szerint létezik egy jó globalizáció: a szeretet globalizációja. Eszerint ha az egyházak – mint jelentős társadalomszervező erők – által hirdetett tanítás megvalósul a világban, vagyis ha mi, egyháztagok felelősen élünk, felelősen megéljük a hitünket, és ezt sugározzuk kifelé, akkor ennek igenis hatása lesz a világra.

Dolgozatom egyik megállapítása éppen az, hogy az elmúlt húsz-harminc évben az egyházi nyilatkozatok mondanivalójában jelentős elmozdulás figyelhető meg: a karitatív tevékenységekről a nyilvános és kritikus – egyfajta prófétai – megszólalásra esik nagyobb hangsúly. Papíron tehát az egyházak részéről mindenképpen szándék mutatkozik arra, hogy megtegyék a tőlük telhetőt a globalizáció negatív hatásainak enyhítésére. Azért mondom, hogy papíron, mert kutatásaim eredményei is nyilvánvalóvá teszik, hogy a gyakorlatban eddig ebből kevés valósult meg.

– Melyek a legfontosabb területek, amelyeken a vallás befolyásolhatná a globalizáció jövőbeli alakulását?

– Azt hangsúlyoznám ismét, amit az előbb elmondtam: a vallás alapvető értékeket közvetít. Például ha valóban hitelesen megéljük, ami a nagy parancsolatban szerepel – szeretni Istent, önmagunkat és a felebarátunkat –, akkor ez már önmagában is társadalomformáló erővé válik. Ha ezt mindenki hitelesen megvalósítaná az életében, akkor a globalizáció negatív hatásai nem is jelentkeznének, hiszen akkor valóban egy emberközpontú gazdaságot működtetnénk. Akkor nem az ember volna a gazdaságért – ahogy ma tapasztaljuk –, hanem a gazdaság csupán eszközként létezne az emberért.

A vallások és felekezetek alapsejtjei a kis közösségek, gyülekezetek. Ezek a kis közösségek szintén nagy hatással vannak a környezetükre. Fontos tehát, hogy e közösségek egyrészt hitelesen élik-e meg a vallásukat, hitüket; másrészt pedig, hogy miként gondolkodnak a gazdasági, társadalmi, környezeti kérdésekről, milyen programokat vállalnak fel. Hogyan tudják képviselni egyházuk társadalmi tanítását.

– Van-e arra egyáltalán esély, van-e akkora súlya az egyháznak, hogy globális folyamatokon változtasson?

– Jó kérdés. Ez tulajdonképpen az egyház „normál missziója": az evangélium és az ebből fakadó értékrend eljuttatása minél több emberhez. Dolgozatom elsősorban a magyarországi történelmi keresztény egyházakra koncentrált, és ne feledjük, hogy a világban vannak még jelentős világvallások. Én hiszem, hogy minden vallás – ha a hívek hitelesen élik meg – ugyanolyan pozitív hatásokat tudna elérni. Ezzel szemben a tapasztalat az, hogy amiképpen a kereszténységet sokan amolyan kultúrkeresztényként élik meg, ugyanez elmondható más vallásokra is.

De ha belegondolunk abba, hogy a világ lakosságának egyharmada keresztény – több mint kétmilliárd ember –, akkor ez nagyon jelentős súlyt képvisel a világban. Persze csak akkor, ha ez a kereszténység valódi megélt hitet és értékrendet jelent, nem pedig csak névleges, felszínes magatartást, címkét.

– Melyek voltak a kutatás legmeglepőbb eredményei?

– Nagyon sok globalizációkritikus mozgalommal ismerkedtem meg. Legtöbbjük valláshoz nem köthető, kifejezetten szekuláris mozgalomként is nagyon hasonló elveket és célokat fogalmaz meg, mint amilyeneket a katolikus egyház társadalmi tanítása vagy az Egyházak Világtanácsa által deklarált, témába vágó nyilatkozatok. Mindannyian hangoztatják, hogy fellépnek egy emberközpontú gazdaság felépítéséért. Ehhez képest meglepő, hogy ha mindenki egyetért és ugyanazt akarja, akkor miért ilyen kevés a megvalósult eredmény.

A másik meglepetés a hangsúlyeltolódás az egyházak megszólalásaiban: a karitatív tevékenységről a nyilvános és kritikus felszólalás irányába. Ezzel kapcsolatban az az érdekes, hogy hangzatos és a neoliberális rendszert kritizáló nemzetközi szintű nyilatkozatok születnek, aztán sajnos – egyelőre helyi szinten – ezekből kevés valósul meg. Sőt a gyülekezetekhez e dokumentumok tartalmából is nagyon kevés jut el.

A prófétai megszólalást, amely az ószövetségi hagyományra vezethető vissza, csak nagyon kevesen tekintik az egyház feladatának.

– Lesz-e a kutatásnak a gyakorlatban is hasznosuló, kézzelfogható eredménye egyházunkban? Találkozhat-e Önnel az olvasó e téma kapcsán?

– Ami a kézzelfoghatóságot illeti, mindenképpen hasznos volna egy kézikönyv kiadása. Akár a vesztfáliaiak által használt globalizációs kézikönyv lefordítása és hazai tapasztalatokkal, aktualitásokkal frissített változatának elkészítése. Mindenképpen dolgozni fogok ez ügyben, mivel látjuk, hogy ma már megkerülhetetlen a gazdasági globalizáció és a válságból való kiútkeresés témája. Ezenkívül szívesen beszélgetek érdeklődőkkel, gyülekezeti csoportokkal, mert azt gondolom, ez olyan téma, amely napról napra aktuálisabbá válik.

▶| *Forrás: Evangélikus.hu*

Hitünk a médiában

A kérdés, amelyre keresem a választ: *lehet-e keresztény a világi sajtó?* A szóhasználat tudatos, ugyanis mindjárt az elején le kell szögeznünk: a tömegkommunikáció ma két minőségi szinten zajlik: a szélesebb kört elérő és alacsonyabb színvonalú szórakoztató média, illetve a komoly sajtó szintjén. A komoly sajtónak nem feltétlenül kell komorabbnak lennie, mint a modern kori médiacirkusznak. De erről később…

A szórakoztató média szereplői idomárok, légtornászok, zsonglőrök, bohócok. A sajtó munkatársai viszont értelmiségiek, akiknek címerében a legfontosabb elem a kérdőjel. Lehetnek-e keresztények e tamáskodók? A 19. és 20. század materialista gondolkodói szerint aligha. Még *Max Weber* tanulmánysorozatában, *A protestáns etika és a kapitalizmus szelleme* című munkájában is úgy fogalmaz, hogy létezik egy alapvető értelmiségi attitűd a hittel kapcsolatosan, s ez a viszonyulás inkább a menekülés útja, semmint az értékteremtés alapja.

Az értelmiség – így Weber – úgy fogja fel a világot, mint értelemproblémát, különféle utakon próbál minden részletében folyamatos értelmet kölcsönözni a történéseknek – éppen a történések elemzésével foglalkozik ma a kor követelményeivel lépést tartó újságíró –, s amikor konfliktusba kerül a világ realitásaival, a világ rendjével és a világban lehetséges életvitellel, bekövetkezik a világtól való tipikus értelmiségi menekülés. Az a vallásosság, amelyre az értelmiségi törekszik, mindig egyfajta belső elesettségből, lelki ínségből vagy nyomorból fakad – magyarázza Weber.

Ezek szerint a vallásos újságíró elesett, lelki ínségtől kínzott, nyomorban élő ember volna?

Krisztus a világ megszentelését tűzte ki célul, nem pedig a tőle való menekülést. Így azok az újságírók, akik valódi keresztények, nem a menekülés útját járják. Nyomoruk nem lelki ínség, profánabb oka van annak: a világi politikai hatalom megvető, ellenséges magatartása a sajtóval szemben, a gazdasági cenzúra korszerű értelmezése és eredményes alkalmazása: a szerkesztőségeket sújtó bérilletékek és adóterhek. De ezek elsorolása nem tartozik e cikk témájához.

* * *

Arról, hogy a keresztény újságíróra szüksége van a komoly sajtónak, a keresztény sajtóra pedig szüksége van a társadalomnak, nem kell meggyőznöm az olvasókat. A keresztény újságíró ugyanis azt az értelmiségi feladatot látja el, amelyet ellát többek között a lelkész is. Az emberi létezés káoszában keresi a rendet, hogy bizonyságot tegyen róla a közönsége, közössége előtt, a rendhez pedig az igazságon keresztül vezet az út. Aki tehát az isteni rendet, rendeltetést keresi, annak az igazság problematikájával kell szembenéznie. Az igazság azonban nem lesz több magánvéleménynél, hacsak az igazság keresése közben a kérdező nem találja meg az Igét. Így tehát a vallásosság nem a következménye, hanem az eredete az értelmiségi magatartásnak.

Az újságírás – a közhiedelemmel, a tölcsérelmélet híveinek meggyőződésével ellentétben – nem változtatja meg a sajtófogyasztók kialakult vagy kialakulóban lévő véleményét. Az újságíró nem alkimista, aki újságtölcséren át üres fejekbe általa megválogatott gondolatokat tölt át. A sajtó szerepe mindenekelőtt a megerősítés.

Két kísérlet igazolja, hogy a sajtófogyasztó kialakult véleményét a tények, amelyeket a sajtó szolgáltat, nem befolyásolják.

Az egyiket az Egyesült Államokban végezték el. Az amerikai elnökválasztási kampányban vannak olyan nemzetbiztonsági kérdések, amelyekre a jelöltek azonos választ adnak. A sajtóban bemutatott azonos kérdésekre adott azonos válaszok ismeretében kérdezték meg a republikánus, illetve demokrata választókat, hogy szerintük melyik jelölt javaslata vezethet a probléma megoldásához. A demokrata szimpatizánsok a demokrata jelölt, *Al Gore,* a republikánus szimpatizánsok a republikánus jelölt, *George W. Bush* válaszait tartották elfogadhatónak.

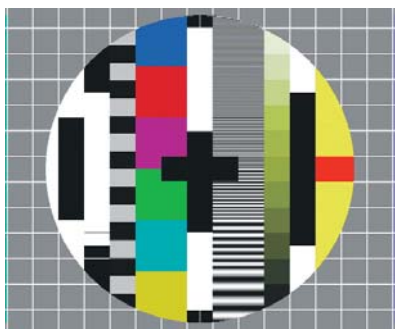

A keresztény sajtó szerepe tehát megerősítő szerep: a *Tízparancsolatból* levezethető erkölcsi normák melletti kiállást, illetve ama krisztusi parancsolatnak a máig tartó érvényességét hangsúlyozza, amely előírja, hogy úgy szeressük felebarátainkat, mint önmagunkat.

A másik kísérletet a szabad sajtó gyakorlatát nélkülöző Oroszországban végezték el. Egy helyhatósági választás idején azt kérdezték meg a lakosságtól, hogy a tévévita során a miniszterelnök, *Vlagyimir Putyin* által támogatott párt vagy az ellenzék kínált-e életképesebb megoldást az ország gondjaira. A válaszolók olyan arányban tartották jobbnak Putyin pártjának programját az ellenzékénél, amilyen arányban az győzött is a választásokon: 97 százalékban. Csakhogy a választási kampányban nem is tartottak tévévitát!…

* * *

A média butító hatásának következményeként a mai ember ma már nem azt hiszi, Tamás módjára, amit lát, hanem azt látja, amit hisz. Legfennebb azt hiszi, amit a média megmutat neki a való világnak nevezett kulisszákból: gyilkosságokat, házasságtörést, természeti katasztrófákat, csalást, lopást, korrupciót. A Gonosz diadalát.

A tömegmédia mindenhol konfliktust jelenít meg, akár a nagypolitikáról tudósító hírről, akár a médiafogyasztó közvetlen környezetéből származó információról legyen szó. Az emberek életvilága csak akkor lesz érdekes a tömegmédia számára, ha ott valami rendkívüli, szokatlan, többnyire az életvilág zavarát jelző konfliktus bontakozik ki. És a médiafogyasztó elhiszi, hogy *ez* a világ, amelyben ő él. Ha nem is immorális, de legalábbis amorális tere a tragikus létezésnek, ahol nyoma sincs Istennek.

A keresztény kommunikáció viszont nem a világ konfliktusait helyezi a közlendője középpontjába, éppen ellenkezőleg, a konszenzus, a társadalmi harmónia lehetőségét emeli ki. Ez a kibékíthetetlen ellentét a magyarázata az egyházi kommunikáció sikertelenségének a tömegmédia területén.

A keresztény sajtó feladata a teremtett világ bemutatása. A nagy kozmikus csillagvárosoktól a szubatomi részecskékig, de elsősorban a föld és az emberiség nagyszerűségéig. *Szophoklész* is rácsodálkozott arra, hogy sok minden van, ami csodálatos, de az embernél semmi sem csodálatosabb. Ez a csoda pedig a Teremtőt dicséri. Az emberi történelem pedig nem az erkölcstelenség és erkölcsnélküliség folyama. Az Isten törvényei szerint élő ember érdekesebb és figyelemre méltóbb események részese és szereplője, mint a gyilkosságok, a pusztítás. A szeretet parancsát teljesítő emberek története érdekfeszítő olvasmány és hitet erősítő példa.

Sokan megkérdezték tőlem – több ízben társaságban is –, hogy a *Brassói Lapok* miért nem közöl úgynevezett fekete krónikát, miért nem ír a sztárok és a celebek hányatott szerelmi és magánéletéről, mint a legtöbb „menő” lap. Ez a szerkesztői koncepció! – ennyi a válaszom. Egy ízben rákérdeztek: Talán mert keresztény lap? Ha a gonoszság, a rútság, a szenny népszerűsítésének a megtagadása keresztényi magatartást jelent, akkor az. S ha keresztényi magatartás a közönség számára azokat a kérdéseket tárgyalni, amelyek összekötnek, és elvetni azokat, amelyek szétválasztanak, akkor megalakulásának pillanatától kezdve keresztény újság a *Brassói Lapok,* hiszen már az 1849-es megalapításakor, majd később, 1898-as újraindulásakor ezzel a szándékkal jelentkezett. Ennyit a megerősítésről.

* * *

A keresztény világi sajtónak más küldetése is van: az előevangélizálás. Azoknak a megismertetése a teremtett világgal, akik keresik az élet értelmét, keresik az „ismeretlen Istent”.

A kilencvenes évek elején a sajtó egyik legtöbbet vitatott kérdése az volt, hogy miként lehet a kommunista előéletű lapokban, rádiókban, tévékben megjeleníteni a vallásos témákat. Kézenfekvő megoldásként kínálkozott a keresztény ünnepek előtt tematikus oldalakat szerkeszteni, amelyek lelkészek szövegeit közölték – mint ahogyan korábban a pártkongresszusok idején megszólaltak az üzemi párttitkárok, téeszelnökök.

Ha a szocialista sajtóban szigorúan be kellett tartani a munkások, parasztok, értelmiségiek; férfiak, nők; illetve románok, magyarok, szászok arányát, a vallási oldalakon is kötelezően egy időben kellett publikálnia – és ebben a sorrendben – a római katolikus, az evangélikus, a református és az unitárius lelkésznek. (Voltak lapok, amelyek a lakosság felekezeti összetételét is figyelembe vették: az adott vidéken domináns egyház képviselője írta a leghosszabb cikket, a legkisebb egyház vezetője a legrövidebbet.)

Az ünnepi lapszámban aztán a lelkészi gondolatok mellett olvasni lehetett az egyházat ért sikkasztási vádakról, a gyerekeit megerőszakoló belgiumi magyar lelkészről, a hetedszer elváló popsztárról, a kábítószer hatása alatt alkotó tinibálvány toplistás sikeréről, a véleményoldalon pedig arról, hogy be kellene tiltani a karácsonyt, mert a szeretet nem a legfőbb, hanem az individualista társadalmak boldogságát megzavaró jelenség.

Voltak, akik azt az utat választották, hogy a keresztény szellemiségű lapnak minden egyes számában, minden egyes oldalán, minden egyes hasábján sajátos eszközökkel, a prozelitizmus kísértésének ellenállva, a keresztény etika szerint írnak. Kiegészítve a mózesi és krisztusi törvényeket az újságírói tízparancsolattal, mely – *Ritoók Jánost* parafrazálva – így hangzik:

Ne hazudj.
Ne hazudj.
Ne hazudj.
Ne hazudj.
Ne hazudj.
Ne hazudj.
Ne hazudj.
Ne hazudj.
Ne hazudj.
Mondj igazat!

Nem valami negatív értelemben vett „dogmatikus” igazságot ismételgettek ezek a lapok, hanem a keresztény hitet igyekeztek erősíteni, illetve átadni *Teilhard de Chardin* szellemében. Ezeknek a lapoknak a felelősen gondolkodó szerkesztői felismerték, hogy a sajtó pozitív, de ugyanakkor negatív hatással is lehet az emberek lelki, erkölcsi és szociális fejlődésére, a társadalom szerkezetére és működésére, a világszemléletre. Ezért tudatosan választották azt, hogy a tájékoztatás legyen tisztességes és hasznos, mely nem sérti az erkölcsöt, az emberi méltóságot.

Tudatosították, hogy a sajtótermékek eredményesen felhasználhatók az evangélium hirdetésére, de arra is, hogy kiűzzék a hitet az emberek szívéből. Ezért megfogalmazott céljuk lett nevelni, érzékennyé tenni az olvasóikat a lelki értékek iránt, megtanítani mások, a másság tiszteletére, a szolidaritásra.

A kommunikáció kulturális megközelítésének elmélete szerint a sajtó elsősorban nem az információáramoltatás eszköze, hanem olyan közeg, amellyel egy világnézetet mutatnak fel vagy erősítenek meg. A keresztény sajtó az esemény- és értékreprezentáció közege, érvényes séma a világ értelmezésére. Akik ezt felismerték, ezzel valójában az örömhír hirdetésére vállalkoztak, s úgy értékelem, jó vállalkozás volt ez, és az is maradt. Ráadásul minden üzleti tapasztalatnak ellentmondva ezek a lapok gazdasági szempontból is sikeresek maradtak.

* * *

Visszatérek az eredeti kérdésre: *lehet-e keresztény a világi sajtó?* Erdélyben, ahol a lakosság döntő hányada hívő keresztségnek tartja magát, megkockáztatom: nehéz, de nem lehetetlen. Ami pedig az újságírói magatartást illeti: lehet pesszimizmust és lehet optimizmust sugallni. Korántsem mindegy, hogy mi hitet, reményt öntünk-e egymásba, vagy elkedvetlenítjük egymást, olyképpen, hogy rosszabbnál rosszabb példákat sorolunk fel.

Én azt várom az erdélyi magyar újságírótól – de mindenki előtt magamtól követelem ezt meg –, hogy amikor a gondokról, bajokról beszél, vegye figyelembe, hogy mindig, minden élethelyzetben van, ami előremutató, ami reményt ad, ami cselekvésre ösztönöz bennünket. És ez az evangélium.

■ Ambrus Attila

A szerző református presbiter, a Brassói Lapok *főszerkesztője. Írása a Romániai Evangélikus-Lutheránus Egyház egyetemes lelkészértekezletén, 2011. szeptember 8-án Kolozsváron elhangzott előadásának szerkesztett változata.*

Német börtönben egy magyar lelkész

Mielőtt bárki felháborodottan felhördülne: „Na, ne!”, avagy sóhajtana egy nagyot: „Na, végre!”, elárulom, hogy a cím végére illett volna odaírni: „tanulmányúton”. Tudniillik a lelkészt nem kétségtelen csibészségeiért kapta el a német rendőrség, hanem az evangélikus börtönlelkészség tagjaként járt Bajorország néhány börtönében, vett részt a kollégák éves konferenciáján, s készítette elő az együttműködési megállapodást.

E sorok íróját mint az evangélikus börtönlelkészek koordinátorát *Fabiny Tamás* püspök még december elején delegálta e tanulmányútra, melyet *Schmehl János* dandártábornok, a Fővárosi Büntetés-végrehajtási Intézet parancsnoka támogatott.

Ugyan *Szent Istvánnak* s *Henrik* bajor herceg lányának, *Gizellának* a frigye óta vagy ezertizenöt év telt el, a bajor–magyar börtönlelkészségek együttműködése még csak az elején tart…

A konferencia résztvevői „bemelegítésként” egy úgynevezett „köztesház” vezetőjével, lakóival és körülményeivel ismerkedhettek meg Münchenben. Börtönből szabadultak laknak e házban, nyolcvannégyen, többségükben olyanok, akik a börtönévek alatt veszítették el otthonukat. Az itt tölthető egy-két évben mindegyikük dolgozik vagy tanul. Alkoholtilalom nincs, napközben vendéget is fogadhatnak. A „Bodelschwing-Haus” a belvárosban (!) található…

A börtönbéli istentisztelet – ahogy itthon is – felemelő. Rácsok mögött is át lehet élni Isten gyermekeinek viszonylagos szabadságát! Hogy valóban megváltozik-e benn az életük, azt eldönteni nem a lelkész feladata. Ám hogy együtt énekelve, imádkozva, igét hallgatva vagy csak csendben ülve könnyebb-e kibírni a börtönlétet, az nem kérdéses. Tegyük hozzá: aki dolgozik, az annyit keres, amennyiről egy „átlagmagyar” álmodni sem mer (hatszáz euró!), plusz kosztkvártély-rezsi-mundér. (Ez utóbbi ugyanaz a „mákos” rabruha, mint minálunk.)

A tizenhét evangélikus, illetőleg huszonhat katolikus börtönlelkész konferenciája Straubing városkában zajlott, itt került sor a magyar börtönlelkészség zenés, vetített képes bemutatására is. A magyar lelkész egyébként szinte otthon érezhette magát a német kollégák körében, annyira egyformák a dilemmák, a sikerek és a kudarcok. Mindez indokolja, hogy a két állam börtönlelkészei együttműködési megállapodást írjanak alá, csatlakozva a már meglévő bajor–magyar egyházközi megállapodáshoz.

A börtönlelkészek nem szeretnék, ha ezen megállapodás abban merülne ki, hogy ott a magyar delegáció jó bajor sört, a hozzánk látogató bajor delegáció nálunk pedig finom tokaji bort inna. Fontosabb cél a bűnelkövetők szembesítése a szabad, szent és jó Istennel. Így talán kevesebben „buknak” vissza, s ha kevesebb a bűnelkövető, talán kevesebb az áldozat is… Az együttműködési megállapodás még aláírásra vár, de hogy miként lehet megtölteni konkrét tartalommal, arra mindkét részről született már néhány ötlet.

■ Bízik László

Rászorultak – *rá* szorultak

Karácsonykor megszületett Jézus, Mária fia egy betlehemi barlangistállóban. Nem emberhez méltó helyen. A be nem fogadottság, voltaképpen a kitaszítottság körülményei között. Hajléktalanhelyzet ez a javából, és nem csak egyetlen éjszakára. Hiszen egy korabeli, „első adóösszeírás” a dávidíták törzsi birtokcentrumában, a római adminisztráció adópolitikáját figyelembe véve, bizony lassú és erőszakos folyamat volt.

Aztán Egyiptomban évekig idegenek adtak neki és családjának védettséget. A Lázár feltámasztása nyomán kiadott üldözési rendelet következtében élete utolsó negyven napját is körözött hajléktalanként, bujdosásban élte át, kiszolgáltatottabban a rókáknál, madaraknál. Neki nincs hol lehajtania a fejét addig, amíg „nem jött el az ő órája”. Hajléktalankezdet és hajléktalanvég. Különös „alfa”, és különös „ómega”. Az Isten Fiának méltán lehet üzenete a hajléktalanságról. Kérdezed: vajon micsoda?

Mindenekelőtt tudatja velünk: spirituális értelemben mindannyian hajléktalanok vagyunk. Utolsó napjaiban tanítványait azzal vigasztalta, hogy ő azért megy el, hogy számukra hajlékot építsen, lakóhelyet biztosítson. Mert a bűneset óta az ember elveszítette az éden biztonságát, s voltaképpen földönfutóvá lett. Ezt a tényt nem könnyen ismerjük el. Pedig milyen világosan fejezi ki Pál: „nincs itt maradandó lakhelyünk”. Takargatjuk magunkat fügefalevelekkel, hiányainkat falat betöltő plazmatévével és házimozirendszerekkel igyekszünk betölteni.

Jó lenne a szívünkbe vésni: Jézus szerint nekünk, jól fésült keresztyéneknek és az utcákon, tereken, erdőkben kuporgó hajléktalanoknak sokkal több a közös vonásunk, mint gondolnánk. Több a minket összekötő elem, mint a szétválasztó.

2011 karácsonyán Isten azt szeretné, ha új módon tekintenénk magunkra.

Jézus az Isten országáról szóló példázatban képet rajzolt egy nagy lakodalmas teremről, amelyet csupacsupa hajléktalan – sikátorokban és sövények tövében élő ember – töltött meg, csupa kétes egzisztenciájú vendég sürgött-forgott. Az elit kimaradt. Mert valamilyen rejtélyes módon, szellemi értelemben, meg kell élnünk és fel kell vállalnunk, el kell fogadnunk a koldus- és hajléktalanstátust, hogy a mennyei hajlék tulajdonosai és a mennyei lakoma élvezői lehessünk.

Ezen a karácsonyon Isten azt szeretné, ha megértenénk őt, és új módon tekintenénk a hajléktalanokra is. Miért? Mert ők emlékeztető jelek lehetnek számunkra! Sőt tanítani tudnak minket! Íme néhány tétel.

Az utca emberei el tudják mondani szégyenérzet nélkül, egészen természetesen, hogy mire van szükségük, és valóban csak azt kérik, amire tényleg szükségük van. Ezt teszik hétről hétre rendszeresen. Ők csak a legritkább esetben tagadják, hogy saját maguk döntően felelősek a helyzetükért. Nem kellene nekünk is így állnunk Isten előtt, elismerve, hogy rászorultak vagyunk?

Nekik egyetlen szatyorban – jobb esetben hátizsákban – van mindenük, de nem zúgolódnak emiatt. Mi pedig bolond gazdagként újabb és újabb „csőröket” építünk, hogy elférjen a sok felesleges és haszontalan kacat, amelynek hiányában valósággal betegnek éreznénk magunkat.

Ők jobban vágynak a meleg otthonra, pedig esélyük sincs rá, mint mi arra a mennyeire, pedig az személyre szabottan épül számunkra Jézus Krisztus érdeméből.

Akit Isten elhív szeretetszolgálatra, sok-sok ajándékot kap. A legnagyobb éppen a megváltozott látásmód önmagáról és a hajléktalanokról. Ez az ajándék nélkülözhetetlen is. Mert az egyetlen megújuló erőforrás. Enélkül az ember előbb vagy utóbb felemészti önmagát.

Idén is lesz karácsony a Fraknó utcában, a kelenföldi evangélikus gyülekezet családsegítő szolgálatánál. És idén is el fognak jönni, ápoltabban, mint a hétköznapokban. Lesz meleg étel, sütemény, talán még egy jó kávé is. Lesz ajándékcsomag, benne ige. És fel fogják olvasni, örömmel és bátran. Egymás számára és nekünk, munkatársaknak. A rászorultak a rászorulóknak. Mert mindnyájan *reá* szorultak vagyunk.

■ Lázár Attila

Mindig segítő kezek kerestetnek!

Interjú dr. Boronkay Piroskával

Jó néhány évvel ezelőtt, 2003 novemberében jelent meg az *Evangélikus Életben* egy hosszabb jegyzet a kórházi lelkigondozói szolgálatokról, arról, hogy szükséges lenne minden egészségügyi intézményre kiterjeszteni a működésüket. A *Segítő kezek kerestetnek!* című írást – szerzőként – a szolnoki Hetényi Géza Kórházban dolgozó *dr. Boronkay Piroska* jegyezte. Nyolc év múltán vele, a szolnoki evangélikus gyülekezet köztiszteletben és közszeretetben álló tagjával beszélgettünk.

– Változást sürgető cikkében Piroska néni – többek között – ezt írta: „Vannak kórházak, és vannak osztályok – szerencsére egyre kisebb számban –, ahol a vezetés még napjainkban sem tart igényt a lelkigondozói együttműködésre, és a pszichológust is feleslegesnek tartják.” Nyolc év óta változott-e a helyzet?

– Igen, méghozzá pozitív irányban! Talán nincs is olyan megyei kórház, klinika, ahol ne működnének ezek a szolgálatok. A városi kórházak jelentős részében is elérhetők a lelkigondozók. A különböző fenntartók által működtetett egészségügyi intézmények szobákat – néhol kápolnákat –, infrastrukturális lehetőségeket bocsátanak rendelkezésre a zavartalan munkához. De a legfontosabb talán a szemléletváltozás! Régebben több helyen koloncként tekintettek a szolgálatra, manapság pedig a betegellátó osztályok igen sok helyen igénylik és nagyra értékelik a lelkigondozók munkáját.

– Mi történik a betegekkel a hazakerülésük után? És mi van azokkal, akik bár krónikus betegek, nem szorulnak kórházi ellátásra? Gondoljunk a különböző súlyosságú mozgáskorlátozottsággal élőkre, az otthonukban ápolt, ágyhoz kötött súlyos betegekre, a nagyon idősekre, a teljesen egyedül élőkre…

– Az otthoni szakellátást a háziorvosi és a körzeti nővéri szolgálat, illetve a házi szakápolási szolgálatok végzik, a legtöbb helyen magas szinten, ideértve a gyógytornászok, dietetikusok és más szakemberek munkáját is. Természetesen ezek az ellátási formák csak akkor működhetnek igazán jól, ha a rászorulók minden segítséget megkapnak családtagjaiktól is, ha a családtagok a szakemberek útmutatásai szerint látják el hozzátartozójukat.

– És mi a helyzet az otthoni lelkigondozással? Olykor a családtagoknak is igen nagy szükségük van a lelki támaszra, a hit erejére…

– Tudjuk, hogy az igen erősen leterhelt lelkészek minden igyekezetük ellenére sem képesek mindig meglátogatni a rászorulókat. Ezért nagyon fontos lenne a közösség, a gyülekezet arra alkalmas tagjainak folyamatos segítsége! Empátiával, türelemmel, jóindulattal és sok emberszeretettel megáldott, kellő szabad idővel bíró segítőkre volna szükség – nagy számban! Különösen azoknál, ahol nincsenek családtagok, vagy csak ritkán érhetők el.

– Miben tudnának segíteni az önkéntesek?

– Minden olyan lelki gondban, amihez nincs feltétlenül szükség pszichológusra és/vagy lelkészre. Beszélgetni, a bizakodó, derűs életszemlélet kialakítását egyengetni, felolvasni, meghallgatni a másikat… Vannak, akik a Bibliát vagy a bibliaolvasó *Útmutatót* sem tudják már önállóan olvasni, noha szeretnék. Tudunk olyan esetekről is, amikor a hivatalos ügyek intézésére, takarításra, bevásárlásra, egyéb házimunkákra „szerződtetett” asszonyka az igen magába forduló, zord idősszel is olyan jól megtalálta a hangot, hogy a beteg zárkózottsága oldódott, életminősége jelentősen javult, s egy idő után ő maga kérte a felolvasásokat, beszélgetéseket, noha korábban még a köszönést sem nagyon viszonozta.

– Csak nyugdíjas segítők jöhetnének szóba?

– Nem gondolom, hogy csak a nyugdíjasoknak volna szabad idejük. A betegápolás, lelkigondozás az a fajta önkéntes munka, amely az arra vállalkozó lelkét is építi. Kifejezetten üdvös volna, ha ezt mind többen felismernék, és diákok, háziasszonyok, férfiak-nők egyaránt bekapcsolódnának ebbe a szolgálatba. Bárki, aki szeretettel, türelemmel képes viszonyulni felebarátjához. Nem vitás, ez ugyanakkor nem könnyű, sőt olykor embert próbálóan nehéz, ám igen szép feladat.

– Piroska néni mit javasol? Egy-egy gyülekezet önkéntesei csak az adott felekezethez tartozókhoz járjanak?

– Dehogy! Bárkihez, aki segítségre szorul, aki azt igényli és elfogadja.

– A kórházból hazakerült és/vagy otthonukban régebben ápolt krónikus betegeken kívül is sokan vannak, akik lelki segítségre szorulnak…

– Úgy látom, súlyosbodó terhek rakódnak szinte mindenkire. A munkanélküliek igen veszélyeztetettek. Sajnos munkahelyet nem tudunk kínálni, s az otthonok elvesztésének, a családok széthullásának szörnyűségeit sem tudjuk megakadályozni. De lelki tartásuk megőrzéséért tudunk tenni, megpróbálhatjuk éltetni a hitet…

Persze mondhat bárki bármit, az az érzés, hogy nem tudom a lakáshiteleket, a rezsit fizetni, nem tudok a gyermekeimnek enni adni, cipőt, ruhát, iskolaszereket venni, bizony megroppanthatja egy mégoly erős embernek a tartását is… Sajnos a kilátástalanság miatti öngyilkosság sem ismeretlen.

Idáig azonban nem lenne szabad eljutnia senkinek! A szűkebb-tágabb közösségnek, a gyülekezetnek igenis vannak, kell, hogy legyenek lehetőségei. Az anyagi segítségen túl emberi, erkölcsi, hitbéli munníciói egyaránt. Meg kell őrizni, át kell menteni a jövőnek az egyént, a családot minden rendelkezésre álló eszközzel! A nehézségek, a tragédiák nem a család széteséséhez, hanem – épp ellenkezőleg – még szorosabb összetartozásához kellene, hogy vezessenek. És szükség lenne arra, hogy a közösségek ehhez is hozzá tudjanak járulni.

– Mostanság kallódó gyermekekről, kamaszokról is újfent egyre többet hallani…

– Elsősorban a szétesett családok gyermekei ők, de egészséges, ép környezetből is kieshetnek fiatalok. Igen nagy az alkoholizmus, a kábítószer-használat veszélye is.

– Kallódó fiatalokkal kapcsolatban immár világi szakemberek is az első helyen szokták említeni a szeretethiányt…

– Pontosabban a biztos hátteret jelentő családi törődés elmaradását vagy felszínes voltát. Közismert, hogy vannak jó anyagi helyzetű családok, amelyekben a pénzbeli „ellátmány” jelenti az egyetlen érdemi kapcsolatot szülők és gyerekek között.

– Ezeknek a kamaszoknak hogyan lehetne segíteni?

– Ez a munka igen nagy felkészültséget, gyakorlati tapasztalatot igénylő szakterület. Laikus segítőknek inkább a megelőzésben lehetne szerepük. Például felhívni rájuk a család vagy – szükség esetén – a szakemberek: orvosok, pedagógusok, pszichológusok és nem utolsósorban a lelkészek figyelmét. Ha ugyanis nem jól „nyúlunk bele” a fiatalok életébe, többet árthatunk, mint használnánk. Ezért kellenek a szakértők.

– A családtagjukat elveszítőket „tapintatosan” magukra szoktuk hagyni gyászukban…

– Sokféle ember van, a teherbírás sem egyforma. Akik szeretteik elvesztésével teljesen egyedül, támasz nélkül maradtak, nagy valószínűséggel örömmel vennék a lelkész, a pszichológus segítségét. De gyakran a laikus segítség sem nélkülözhető, hiszen amikor hozzátartozója elvesztésével az addigi megfeszített figyelem, munka hirtelen megszakad, az üresség, feleslegesség érzése lehet úrrá az emberen. Amíg ki nem alakul a megváltozott életrend – de gyakran azután is –, hatványozottan jólesik mindenkinek a törődés, a figyelem, egy látogatás, pár kedves szó. A közösségi életbe való fokozatos bevonás, új célok, lehetőségek felvázolása is jó hatású lehet.

És mindig segíthet a hit ereje. Ápolóknak, gyászolóknak egyaránt. Ezt ne felejtsük el soha. Igen, a családtagok, hozzátartozók lelkigondozása kiemelt feladata kell, hogy legyen minden közösségnek! Csak ismételni lehet: odafigyeléssel, a másik meghallgatásával, szeretettel, pár jó szóval minden ember segíthet a másikon. Gondoktól barázdált, szenvedő arcra egy mosolyt varázsolni – nos, ez igazi csoda! A szolgáló szeretet követeivé kell válnunk. Mindannyiunknak!

■ Papp Andrea

Névjegy

Dr. Boronkay Piroska a Budapesti Orvostudományi Egyetem Gyógyszerésztudományi Karán végzett. Doktori disszertációját a gyermekkori növényi mérgezések témakörében írta 1989-ben. 1981-ben gyógyszerhatástanból, 2004-ben klinikai gyógyszerészetből tett szakvizsgát. Az 1970-es évektől dolgozik a szolnoki Hetényi Géza Kórházban mint intézeti, klinikai gyógyszerész, majd a műveseállomás szakgyógyszerésze. Huszonhárom éve a szolnoki egészségügyi szakoktatásban is részt vesz tanárként. Három gyermeket nevelt fel, öt unoka boldog nagymamája. Hitvallása szerint az életet kell szolgálni, mert az élet egyszeri és megismételhetetlen. A munkának akkor van értelme, ha az ember szolgálatnak tekinti.

Élelmiszersegélyek a Magyar Ökumenikus Segélyszervezet 2011. évi „mérlegén”

Összesen *2500 tonna* tartós élelmiszert osztott ki a Magyar Ökumenikus Segélyszervezet (MÖSZ) a Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal közreműködésével az *EU-élelmiszersegély program* keretében május és december között. Magyarország *500 településén* mintegy *500 000 rászoruló* részesült az adományból.

Az országos program keretében az uniós forrásból származó élelmiszereket az MVH a vele – nyertes pályázat alapján – szerződött segélyszervezetek, így például a MÖSZ közreműködésével juttatja el a rászorulóknak.

Az ökumenikus segélyszervezet – egyik kiemelt, nagyszabású akciójaként – hatodik éve vesz részt az EU-élelmiszersegélyek kiosztásában, s tevékenysége kiterjed az ország összes megyéjére. A segélyakció támogatottjai a létminimum alatt élők, a kisnyugdíjasok, valamint a hátrányos helyzetű gyermekes családok.

Az egyenként mintegy tizenkét kilogrammos csomagok lisztet, többfajta tésztát, kekszet, konzervet tartalmaztak. Az adományok átadása a helyi önkormányzatokkal együttműködésben történt.

Mivel a segélyprogram több millió forintos *járulékos költségeit* a Magyar Ökumenikus Segélyszervezetnek kell előteremtenie, ezért a program lebonyolításához köszönettel fogad adományokat „hazai tevékenység” megjelöléssel a következő számlaszámon: 11705008-20464565; a *www.segelyszervezet.hu* oldalon pedig online lehet támogatni a segélyezést.

A Magyar Ökumenikus Segélyszervezet ezúton is szeretne köszönetet mondani minden adományozójának, akik támogatásukkal hozzájárulnak a segélyprogram lebonyolításához!

Slovenská príloha

Stranu zostavila: Hilda Guláčiová-Fabuľová

Zjavila sa milosť Božia, spásonosná všetkým ľudom. (Titovi 2,11)

Nebojte sa!

„Ale anjel im povedal: Nebojte sa, veď zvestujem Vám veľkú radosť, ktorá bude všetkému ľudu, lebo narodil sa vám dnes v meste Dávidovom Spasiteľ, ktorý je Kristus Pán.“ (Evanjelium podľa Lukáša 2,10–11)

Ako rýchlo a ako ľahko sa do nášho života vkradne strach. Stačí len jediné slovo na to, aby sa dni nášho pokojného života zmenili na zúfalstvo s ním spojené. Stačí jedno jediné slovo a všetka radosť, ktorú sme prežívali sa premení na smútok. „Smrť, choroba, rozvod, nezamestnanosť, povodeň, havária, vražda, nešťastie, zrada, krádež“, tieto a ešte mnohé iné slová prinášajú do nášho života strach, nepokoj a beznádej. Oni sú tou čiernou dierou v ktorej mizne radosť i nádej, pokoj i šťastie . Prítomnosť problému, či situácie vyvolávajúcej strach, si často vysvetľujeme ako neprítomnosť Boha v našom živote. Toho mocného Boha, ktorý stvoril svet, jediným slovom tvoril vesmír i všetko čo ho napĺňa. Mnoho veriacich ľudí sa práve na základe ťažkej životnej situácie rozhodne odvrátiť od viery v živého Boha. Utekajú od Toho, ktorý je Kniežaťom pokoja rovno do rúk Božieho nepriateľa. Koľkí z kresťanov sa namiesto utiekania k Bohu a vytrvalej modlitbe vrhli do rúk liečiteľa, veštca, či jasnovidca? Či azda Boh mlčí a preto nám ani nič iné v dnešnej dobe nezostáva?

Boh nemlčí. On sa prihovára v tom správnom čase k nám, aby nám nanovo vlial do života nádej, radosť i potešenie a daroval nám svoju lásku. Hovorí ku nám, aby priniesol svetlo do našej tmy. Podobnú situáciu prežívali aj pastieri, ktorí si v jednu pokojnú noc konali na betlehemských poliach svoju prácu. Strážili si stádo a premýšľali nad svojim životom, rodinami, nad tým, či ich stádo v noci nič neohrozí a spolu čakali na príchod nového dňa. V tom ich premýšľanie niečo vyrušilo. Zjavil sa anjel Pánov a oni sa začali báť. Mocní, nebojácni muži, ktorí boli odhodlaní svojím životom brániť a chrániť svoje stádo, zrazu dostávajú strach. Nevedia čo sa deje, na túto situáciu neboli pripravení. Oni čakali nepriateľa a zrazu ich postretlo niečo úplne iné a nečakané.

Ako často si aj my vzdychneme: „Tak toto sme naozaj nečakali. Všetko iné áno, ale toto nie!“. Spanikárime a začneme hľadať odpoveď na otázku: „Prečo práve ja? Kto mi dá radu, kto mi teraz pomôže?“ Neunáhlime sa. Čakajme na Božie slovo aj v tej najneočakávanejšej chvíli.

Keby boli pastieri v nečakanej chvíli naplnený hrôzou a strachom utiekli, neboli by sa dozvedeli posolstvo Božej lásky. Ak by zutekali, nepatrili by medzi prvých, ktorí mohli vidieť Ježiša. Prestrašení pastieri čakali a počúvali slovo adresované práve im v tomto nočnom ustráchanom čase. *„Nebojte sa, veď zvestujem Vám veľkú radosť...!“*

Naozaj sa netreba báť? Skutočne mi Boh prináša riešenie? Môže On pomôcť prekonať môj strach, vyriešiť moju ťažkú situáciu? Niekto povedal, že v Biblii sa 365 krát nachádza výrok „neboj sa“ – „nebojte sa“. Priznám sa, že som to nepočítala, ale viem, že stačí len jediné Božie Slovo a strach pominie. Krásne to vyjadril stotník z Kafarnaume, keď vyznal: ...povedz len slovo a ozdravie môj sluha.“ (Mat 8,8)

Pán Boh sa k nám aj počas tohtoročných vianočných sviatkov prihovára svojím mocným a verným slovom. Slovom nádeje, radosti a pokoja. Nebojte sa, nebojme sa! Boh je s nami. Ak jedno slovo dokáže zmeniť naše pokojné dni na trápenia, dovoľme Pánu Bohu, aby Jeho jediné slovo upokojilo búrku v našom živote. Otvorme uši i srdce počas prichádzajúcich sviatočných dní a započúvajme sa do Božieho slova plného lásky a nádeje. Veď i nám znie tá radostná zvesť z betlehemských polí: *„Nebojte sa, veď zvestujem Vám veľkú radosť, ktorá bude všetkému ľudu, lebo narodil sa vám dnes v meste Dávidovom Spasiteľ, ktorý je Kristus Pán.“*

■ Hana Peničková

Štedrý večer

Izaiáš 7,10–14

V Pánovi Ježišovi k nám prichádza sám Boh. Acház odmieta ponuku žiadať si znamenie od Hospodina. Jeho slová, že nechce pokúšať Hospodina, znejú zdanlivo veľmi pobožne. V skutočnosti sú prejavom jeho nedôvery. Vtedy prichádza sám Hospodin so Svojou iniciatívou a dáva znamenie: Ajhľa, Panna počne porodí syna a dá mu meno Immanuel. Immanuel, čiže Boh je s nami. Definitívnym spôsobom sa toto znamenie uskutočnilo vtedy, keď sa narodil a na Zemi posôbil Boží Syn, Pán Ježiš Kristus. Jeho meno Immanuel, vyjadruje obsah a zmyseľ Jeho životného diela: On bol a asj dnes je reprezantom Svojho nebeského Otca pre nás, ľudí. Meno Immanuel sa dá ľahko zneužívať a býva zneužívané v tom mysle, že si človek alebo skupina ľudí povie: Boh je na našej, nie na vašej strane. To je hrubé, hriešne zneužitie tohto krásneho mena. Pán Ježiš sa nenarodil na to, aby potvrdil naše sebecké ciele, ale prišiel preto, aby nám otváral oči, aby nám ukázal, v čom sa mýlime, aby nám ukázal, čo sú pravé hodnoty života a aby nám pomohol hľadať a získať ich. Uprostred radostnej vianočnej nálady nám treba mať otvorené uši a srdce pre počúvanie pravdy, aj kritickej pravdy o nás.

Spolu s božou pravdou prichádza v Ježišovi Božia milosť. Immanuel, Boh s nami,nám prináša oboje: pravdu aj milosť.

1. slávnosť vianočná

1. Jánov 3,1–6

Nenápadný začiatok svetovej udalosti. Narodenie Spesiteľa v Betleheme bolo také nenápadné, že o ňom vedel málokto. Napriek tomu však bolo začiatkom úžasného diania celosvetého významu, ktorého prenikavý vplyv cítiť dodnes. Slnko začína vychádzať celkom nenápadne, no zakrátko sa jeho svetlo šíri všetkými smermi. Tak sa v betlehemskom dieťati zjavila Božia dobrota a láskavosť voči nám, ľudom. Je to veľký Boží dar, ktorý dostávame zadarmo, bez svojich zásluh. Ježiš Kristus nám prišiel povedať, že nás Pán Boh prijíma, akceptuje, hoci sme pre svoje hriechy nepriateľmi. Nielenže nás príjma, ale aj tvorivo zasahuje do nášho života. Koná na nás nový stvoriteľský čin, ktorý možno označiť ako nové narodenie, nové stvorenie. Pán Ježiš na to vytvoril predpoklady celým Svojím životom a vykupiteľským dielom. Duch Svätý nám dáva silu a vedie nás, aby sme mohli zo dňa na deň rásť a približovať sa k svojmu konečnému cieľu vo večnosti. Narodené betlehemské dieťa nám už teraz umožňuje osvojovať si mnohé z toho, čo nás čaká vo večnom živote. Vianočné dary, ktoré sú prejavom lásky, treba vdačne prijať. V celkom osobitnom zmysle to platí aj o jedinečnom vianočnom dare, ktorý nám Pán Boh dáva vo Svojom Synovi, Pánovi Ježišovi. Každý má toľko slnka, koľko sám prijme.

Daniela Horínková

Vďaka

Milovaný Spasiteľu,
dobrý Pane Ježiši!
Prijmi našu vďačnosť vrelú,
Syn človeka najtichší!

Ďakujeme za Tvoj príchod,
skromný-slávny zároveň.
Nímž' si historii vdýchol
nádej-ducha pochodeň.

Ďakujeme za Tvoj život
plný práce, obetí,
miloval si tak hriešnikov,
jak starcov, ženy, deti.

Ďakujeme, že si liečil,
kázal, odpúšťal viny,
mŕtvych vzkriesil, živých učil,
smrť podstúpil nevinný.

Vďaka i za cirkev svätú
vystavenú na skale,
spasenie, čo nesieš svetu,
za poklady trvalé.

Karácsonyi jegyzetlapok

Advent. A megszentelt várakozás. Gyerekkorunkban éltünk így, örökös vágyakozásban: az első hóesésre, ajándékkal hazatérő apánkra. Őérte a türelmetlenség, akit kétezer éve hallgatunk sírni a bölcsőben, ügyetlenül ringatunk a kezünk között. Azzal, hogy Isten belépett az időbe, módunkban áll nekünk is kiemelkedni az időből. A mély csöndben egyre tisztábban halljuk az élet fájdalmait, hogy nem szűnik a gyűlölet, fölfaljuk egymást. Milyen csodálatos, az elviselhetetlenbe született bele a mi Jézusunk, hogy e világban is, a szörnyű napokban is nyilvánvalóvá tegye Isten szeretetét.

* * *

Karácsony éjszakája. Mint az észrevétlenül megeredő hóesés, olyan a várva várt est szépsége. Mária és József alakja az istálló homályában, a bölcsőben fekvő gyermekkel: a család feltündöklő képe. „Ugyanakkor azonban – írja *Pilinszky* –, szinte észrevétlen fordulattal, isteni költészettel: az örök szüzesség képe is. A család, a termékenység jegyei mögött itt az ember másik magasrendű életformájának, a természetfölötti élet előképének, a szüzességnek is legbensőségesebb »hármasában« gyönyörködhetünk." A fölsíró Jézus, a törékeny Mária és József alakja, a szent család, a karácsonyi menedékbarlang kimeríthetetlen ajándéka mindenkinek. Egyszerű és egyetemes. Megszentelt gondolat, hogy minden ember fontos láncszeme a történelemnek és Isten végtelen szeretetének. Örökké tartó pillanat ez, ott dereng körötte az eljövendő dráma: Júdás árulása, a kereszt alvó szögei, a bal és jobb lator… A szendergő kisdedet, a háromkirályokat, a türelmetlen pásztorokat kiapadhatatlan odaadással örökítették meg a lepergő évszázadok.

* * *

A Háromkirályok-oltár. *Rogier van der Weyden* fájó-szép táblaképe (1460) összegzi Jézus születéstörténetét. A színek tiszta harmóniája, szelíd drámája, az emberi arcok bámulatos megformálása a képzőművészet egyik legnagyobb remekművévé avatja! Az első táblán Gábriel angyal Máriával közli Isten üzenetét. A középső, nagyobb táblán az ámuló Máriát és Józsefet látjuk, a gyermek Jézus az egyik király tenyerében pihen, akinek a szótlan pásztorok is hódolnak. Jobbra a templomi bemutatást csodálhatjuk meg. És ami miatt még különösen kedves nekem, ezen a „legemberibb" a két mellékszereplő: a langymeleget szuszogó szamár és ökör. Kicsit szegényes, széllel bélelt az istálló, de mindent betölt. Weyden tűzmeleg színekbe vonja az olajképet. Jézusból sugárzik minden fény, és az arcokon, a körbeölelő tájon az ő világossága tükröződik.

* * *

Szenteste. Jézus Krisztus megtestesülésének az ünnepe, de a szereteté is. A szeretet Jézus nélkül is él, de vele halhatatlan. Ez a szeretet átviszi az embert a legnehezebb akadályokon, hogy elérjünk az Atyáig. Ebben a szelíd, hóillatú ünnepben – rejtetten – benne van a húsvét misztériuma is. Tudjuk, mi lesz a Kisded sorsa, mégis most a várakozás, a sejtelem és az öröm az életünk. Jézus isteni származása okán az örök születés szentje. Nem véletlen, hogy a szegényeknek karácsonykor Krisztus a gazdagság. Az egy csillag a betlehemi jászol fölött a világ összes kincsénél fényesebben ragyog. Elcsukló hangon mondom: békesség az embereknek!

* * *

Ajándék. Karácsonyra kapott könyveim ott vannak egész évben mellettem. Előveszem, átpakolom, végül a legkedvesebbet újraolvasom. Most *Kapiller Ferenc* riportkötetét forgatom: a Salföldön élő *Somogyi Győző* festőművészt vallatja. Lassan ízlelgetem az oldalakat, mint finom óbort, s régi szokás szerint aláhúzom a kedvenc sorokat. Ilyeneket mond a festő: „Arra a kérdésre, hogy van-e történelmi fejlődés erkölcsi értelemben, én nemmel válaszolok. Hogy Jézus javított-e a világon, erre csakis igent lehet mondani." A sötét tónusú grafikákkal illusztrált kötet vége felé újból gyöngyszemeket találok: „Valószínű, hogy a betegek és a szenvedők imája tartja fönn a világot. Az imából misztikus és titokzatos »anyag« keletkezik, amely lelki védőkupolát képez az emberiség fölött, és létben tart bennünket; láthatatlan hálójával összekapcsolja az egymástól távol élő embereket Istennel."

* * *

A legszebb. A házigazda váratlanul megkérdezi tőlem, melyik volt a legszebb karácsonyom. Visszapergetem az időt, emlékeim között kutatok. Magam is meglepődöm, az 1955-ös esztendő villan elő. Elvettek tőlünk mindent, lezavartak az ablaktalan, huzatos istállóba! Alig pakoltuk le a motyónkat, máris kopogtak. „József és Mária!" – kiáltott föl apám félig komolyan. „Csináljunk gyorsan rendet" – sürgetett bennünket anyám. És lett sürgés-forgás, ámulás. A szakadt tetőn beesett a hó, az apró fenyőfán gyertya lobbant, a jászolban szalmapárnán a kis Jézus feküdt: nagyanyám gyerekkori babája. Mellettük apám hatalmas bőrkabátja: József, az ács; anyám összecsavart nagykendője: Mária… Néhány perc, s már ott álltunk, bátyám szépen, halkan kezdte az éneket: „Csordapásztorok, midőn Betlehemben / Csordát őriznek éjjel a mezőben…" Lassan, botladozva mi is bekapcsolódunk: „Isten angyali jövének melléjök, / Nagy félelemmel telék meg ő szívök." Annyi évtized távolán át, megdöbbenve, most látom: anyám szemében egy-egy fénylő könnycsepp.

* * *

Költők és versek. Gyertyát gyújtok szenteste előtt, bort bontok, azután föllapozom kedves könyveimet. Keresem a karácsonyi verseket; az első sorokat mondom kívülről: „Tegnap harangoztak, / Holnap harangoznak, / Holnapután az angyalok / Gyémánt-havat hoznak. // Szeretném az Istent / Nagyosan dicsérni…" *Ady* a gyerekkorát idézi, az 1883-as erdélyi esztendőt. És itt a másik kedvencem: „Adjonisten, Jézusunk, Jézusunk! / Három király mi vagyunk. / Lángos csillag állt felettünk, / gyalog jöttünk, mert siettünk, / kis juhocska mondta – biztos / itt lakik a Jézus Krisztus." *József Attila* Vásárhelyen írta kedvesjátékos rímeit ajándékot váró unokaöccsének. Versek: hóillatúak, versek: békések, derűsek. *Babits, Juhász Gyula* hívja a jó pásztorokat és bölcs királyokat, *Rónay György, Nagy László, Nagy Gáspár* az újszülött didergő sírását idézi. És itt van a most legkedvesebb, az alig ismert költemény, *Weöres Sándor: Betlehem.* Ezt dúdolom, ezt mondom magamban, meg-megállva, hogy zengjenek a sorok: „Ó fényességes / Ó békességes / Ó dicsőséges / Karácsony! // Szénakazlak mellett, / lám, angyal közelget. // Az égből indulva / üzenetét hozza. // Ma született gyermek, / a világ ismer meg! // Ó fényességes / Ó békességes / Ó dicsőséges / Karácsony. // Pásztorok hirdessék, / minden szívnek tessék: // Ő az istállóban / fekszik a jászolban. // Fekhelye gyalult fa, / pelenkája szalma. // Ó fényességes / Ó békességes / Ó dicsőséges / Karácsony! // József és Mária / ajkán zeng ária. // Ökörke, szamárka / kétfelől csodálja. // Világ ékessége, / kezdete és vége!"

■ Fenyvesi Félix Lajos

Gárdonyi Géza

Fel nagy örömre!

Fel nagy örömre! Ma született,
Aki után a föld epedett.
Mária karján égi a fény,
Isteni Kisded Szűznek ölén.
Egyszerű pásztor, jöjj közelebb,
Nézd csak örömmel Istenedet.

Nem ragyogó fény közt nyugoszik,
Bársonyos ágya nincs neki itt.
Csak ez a szalma, koldusi hely,
Rá meleget a marha lehel.
Egyszerű pásztor, térdeden állj!
Mert ez az égi s földi király.

Glória zeng Betlehem mezején,
Éjet elűzi mennyei fény;
Angyali rendek hirdetik őt,
Az egyedül szent Üdvözítőt.
Egyszerű pásztor, arcra borulj,
Lélekben éledj és megújulj!

Babits Mihály

Karácsonyi ének

Mért fekszel jászolban, ég királya?
Visszasírsz az éhes barikára.
Zenghetnél, lenghetnél angyalok közt:
mégis itt rídogálsz, állatok közt.

Bölcs bocik szájának langy fuvalma
jobb tán mint csillag-űr szele volna?
Jobb talán a puha széna-alom,
mint a magas égi birodalom?

Istálló párája, jobb az neked,
mint gazdag nárdusok és kenetek?
Lábadhoz tömjén hullt és arany hullt:
kezed csak bús anyád melléért nyult…

Becsesnek láttad te e földi test
koldusruháját, hogy fölvetted ezt?
s nem vélted rossznak a zord életet?
te, kiről zengjük hogy „megszületett"!

Szeress hát minket is, koldusokat!
Lelkünkben gyujts pici gyertyát sokat.
Csengess éjünkön át, s csillantsd elénk
törékeny játékunkat, a reményt.

ADY ENDRE

Virágos karácsonyi ének

Óhajtozom el a Magasságba,
Nagy a csúfság idelenn,
De van Karácsony, Karácsony,
Istenem, én Istenem
S ember-vágy küldte Krisztusunkat.

Két gerlicét vagy galamb-fiókát,
Két szívet adnék oda,
Hogyha megint visszajönne
A Léleknek mosolya
S szeretettel járnánk jászolhoz.

Krisztus kivánata, Megtartóé,
Lázong át a szívemen,
Mert Karácsony lesz, Karácsony,
Istenem, én Istenem,
Valaha be szebbeket tudtál.

Óhajtozom el a Magasságba
Gyermekségemben kötött
Minden szűzséges jussommal,
Mert az emberek között
Nem így igértetett, hogy éljek.

Követelem a bódító álmot,
Karácsonyt, Krisztus-javat,
Amivel csak hitegettek,
Amit csak hinni szabad,
Csúfság helyett a Magasságot.

Lábainknak eligazitását
Kérem én szerelmesen,
Karácsony jöjjön, Karácsony
És száz jézusi seben
Nyiladozzék ékes bokréta.

ÁPRILY LAJOS

Karácsony-est

Angyal zenéje, gyertyafény –
kincses kezem hogy lett szegény?

Nem adhattam ma semmi mást,
csak jó, meleg simogatást.

Mi győzött érdességemen?
Mitől csókolhat úgy kezem?

Simogatást mitől tanult?
Erembe Krisztus vére hullt?

Szemembe Krisztus-könny szökött? –
kinyúló kézzel kérdezem.

Áldott vagy a kezek között,
karácsonyi koldus-kezem.

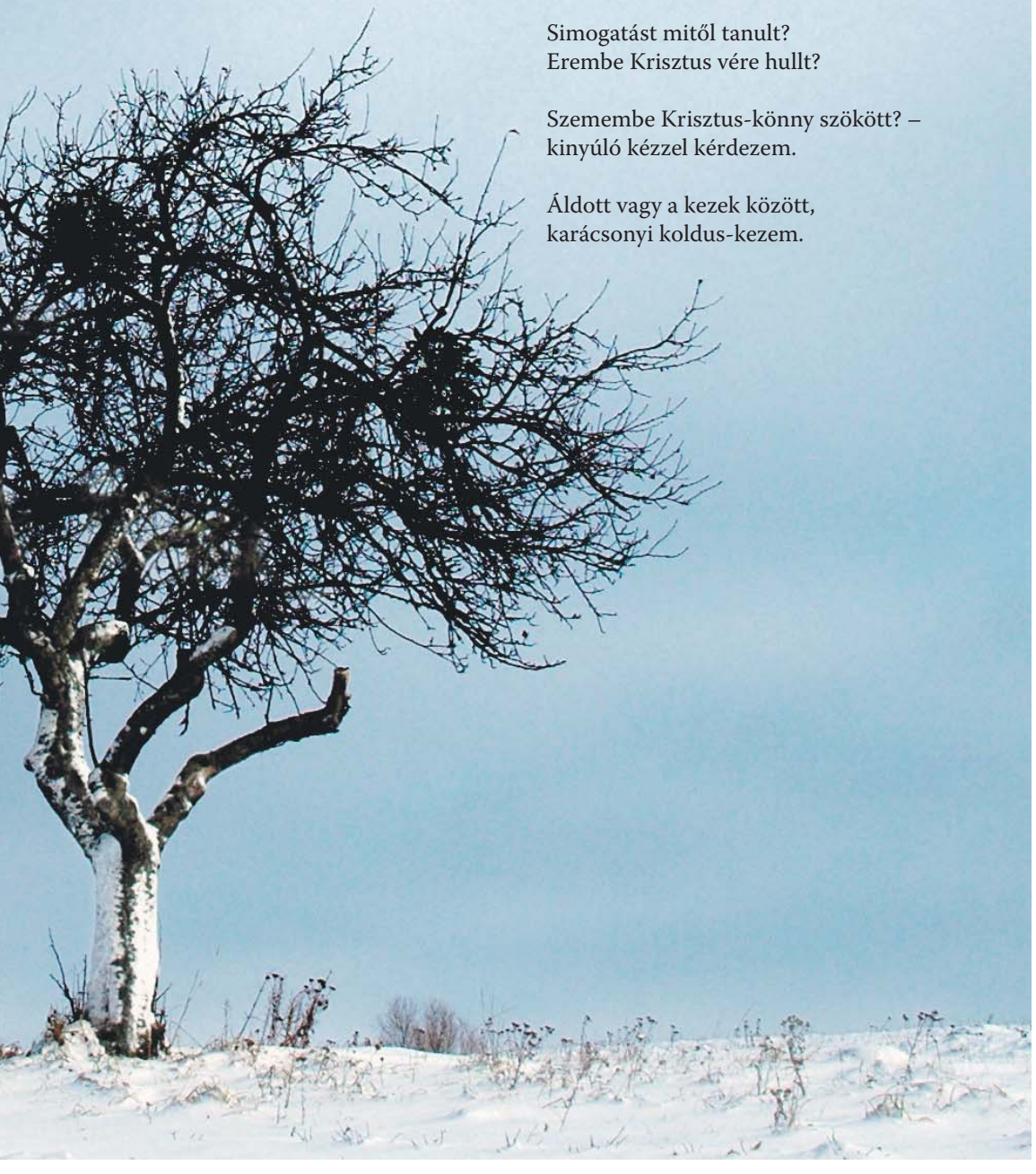

„Jó kis fiúk és leánykák”

A születés kultúrtörténetét feldolgozó kötete után *Deáky Zita* néprajzkutató újabb nagymonográfiát tett le az olvasók asztalára: a kisgyermekkor magyarországi történeti néprajzát. Az ötszáz oldalas kiadvány az Eötvös Loránd Tudományegyetem Bölcsészettudományi Karának habilitációs eljárásában elfogadott munka alapján készült, és a Századvég Kiadó jelentette meg.

„Amikor a falvakat járva idős emberekkel beszélgettem, feltűnt, hogy életük különféle szakaszairól szívesen beszélnek, egy-egy eseménynél hosszan elidőznek, de gyermekkorát a többség átugrotta, egy-két mondat után elterelte a beszélgetést más irányba” – írja könyvének bevezetőjében a szerző. Ha az adatközlők eljutottak odáig, hogy beszéljenek a gyerekkorukról, előbb csak a szépet és jót mondták, később sokszor maguk is megdöbbentek – egykori sérelmeikre visszatekintve. Ezek a beszélgetések indították arra a néprajzkutatót, hogy megírja a kisgyermekkor történeti néprajzát.

Deáky Zita a kutatások, a történeti és néprajzi források tükrében – néhány témakör feldolgozásával – azt szeretné bemutatni, milyen helyet foglaltak el a gyermekek Magyarországon a különböző korokban és társadalmi csoportokban. A kisgyermek helyzete és élete visszatükrözi az adott kor társadalmi viszonyait, állapotát, gondolkodásmódját és értékrendjét. Ennek eredményeként a könyv – akárcsak az egykori adatközlők visszapillantásai – nem a kisgyerekkor rózsaszínű képét rajzolják meg, tekintettel arra, hogy mindenki másképp emlékszik vissza életének első hat-hét évére. A kisgyermekek a könyv által átfogott évszázadokban átéltek betegségeket, járványokat, ínségeket, háborúkat, hétköznapi tragédiákat, volt részük szenvedésben – de természetesen mindenkinek voltak szép időszakai, pozitív élményei is. S bár a könyv főszereplője a kisgyermek, a lapokon valójában az őt körülvevő felnőttvilág jelenik meg.

Mivel egy korábbi kötetben Deáky Zita és *Krász Lilla* már feldolgozta a születés és a csecsemőkor kérdéskörét (*Minden dolgok kezdete – A születés kultúrtörténete Magyarországon [XVI–XX. század]*, Századvég Kiadó, 2005), ez a munka két-három éves korától az iskoláskorig követi a gyermeket. A vizsgált időszak a 16–17. századtól az első világháború végéig tart. A kezdeti időpont nem véletlen, hiszen már e századokból maradtak ránk olyan, főúri családokból származó adatok, amelyek a kisgyermekek életére világítanak rá.

A kötet történetiségénél fogva túlmutat az etnográfia keretein, igazi művelődéstörténeti monográfiát vehet kezébe az olvasó, amely a Kárpát-medence soknyelvű népeivel kapcsolatban kitér etnikai, felekezeti és státusbeli különbségekre, illetve meghatározó gazdasági, társadalmi és kulturális jellemzőkre is.

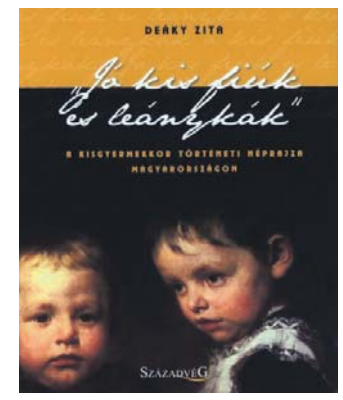

A szerző a teljesség igénye nélkül, mégis átfogóan igyekszik kibontani azokat a témaköröket, amelyeket történeti-néprajzi forrásokkal és adatokkal a leginkább árnyalni lehetett, és amelyek kevéssé ismertek az átlagolvasó számára.

A kötetből nyilvánvalóvá válik: a gyermekkor, a gyermekélet bizony jócskán különböző lehet a különböző kultúrákban, társadalmakban, közösségekben, korokban.

A kötet – összefoglaló jellegénél fogva – hiánypótló munka, hiszen a néprajztudomány foglalkozott ugyan a gyermekvilág részterületeivel, de sohasem láttatta a gyermekéletet a maga teljességében. A munka igen gazdag tematikájának részletezése szétfeszítené e könyvismertető kereteit, így – ünnepi időszakunkra való tekintettel – csupán a gyermekeknek a legtöbb élményt kínáló karácsonyi ünnepkör néhány eleméről essék szó.

A karácsonyi emlékek a visszaemlékezők számára – társadalmi státustól függetlenül – meghatározóak voltak. Deáky Zita *báró Podmaniczky Frigyest* idézi: „Különösen a karácsony ünnepe tartozik kegyelt gyermekkori emlékeim közé, éspedig azért is, mert azóta sem láttam oly fenséges celebritással megülve, mint családunkban. Boldogult anyám nemcsak mély vallásos érzületét, de az ő családjának ősi tradícióit is átplántálta a karácsony megünneplésében mihozzánk.”

Podmaniczkynél már megjelenik az ajándékozás szokása, sőt a kívánságlista is, amelyet a szülők átnéztek, és ha a kívánt ajándék hiábavalóságnak bizonyult, átíratták. Podmaniczky úgy véli, hogy a karácsonyfa-állítás szokását is édesanyja honosította meg Magyarországon. Bár ez eddigi ismereteink szerint az 1824-es évhez és *Brunszvik Teréz* grófnő nevéhez köthető, ezek a források alátámasztják, hogy a karácsonyfa először a főúri családoknál jelent meg.

A 19. században az óvodák és az iskolák minden bizonnyal nagyban hozzájárultak a karácsonyfa-állítás elterjedéséhez. Deáky Zita forrásai szerint a nagyszebeni evangélikus szászok már 1827-ben, Brassóban pedig 1828-ban állítottak karácsonyfát, előbb a templomokban, majd az iskolákban, aztán ezek mintájára a családokban. A szokásnak egyébként osztrák–német gyökerei vannak, mint ahogyan az ajándékozásnak is. Az erdélyi szászok továbbá zöld bukszussal és mohával feldíszített jászolt állítottak. A templomi és otthoni jászolállítás szokása az egész Kárpát-medencében elterjedt hagyomány volt.

A szászoknál maradva: egyes erdélyi falvakban december 24-én az éjféli istentisztelet után kopogtatott be a karácsonyapó (Weichnachtsmann), és zsákjából ajándékot osztogatott a gyerekeknek. „Az ajándékozás is térben és időben a feldíszített fához kapcsolódott, így az a meleg, békés, szeretetteljes, süteményillatú karácsonyi család idillikus kifejezőjévé vált” – írja Deáky Zita a karácsonyi ünnepkörről szólva.

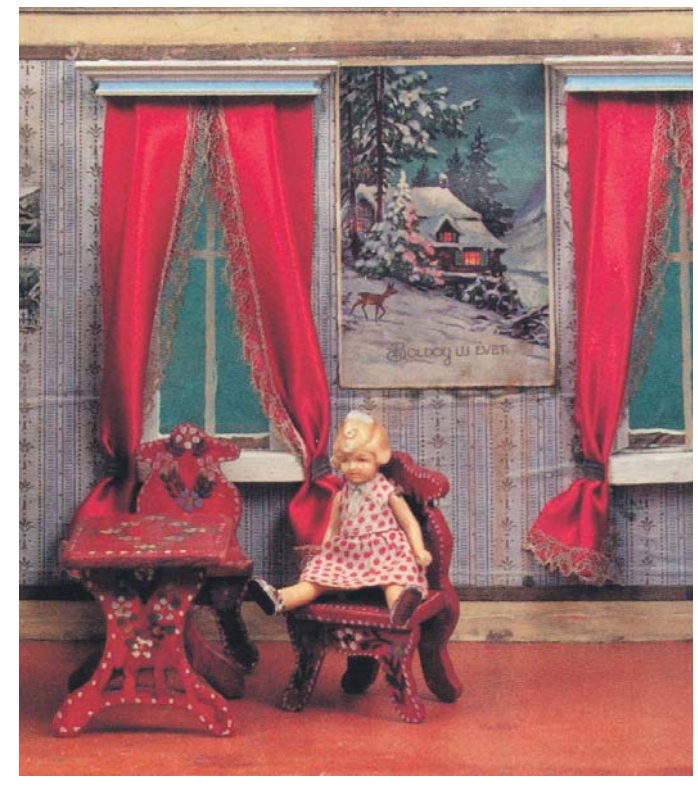

Ha már a karácsonyfát emeltem ki, alatta tökéletes ajándék lehet Deáky Zita könyve kicsiknek és nagyoknak egyaránt.

■ VERES EMESE-GYÖNGYVÉR

Deáky Zita: „Jó kis fiúk és leánykák” – A kisgyermekkor történeti néprajza Magyarországon. Századvég Kiadó, Budapest, 2011. Ára 5730 forint.

Deutsche Anlage

Redakteur:
Holger Manke

Kein gutes Zeugnis für die Kirche

Ein nicht ganz unpolemischer Blick auf brennende Wunden

▶ „Kirchendämmerung“ war der Aufreger des Jahres 2011 in der evangelischen Presselandschaft. So heißt das neueste Buch des Münchner Theologieprofessors *Friedrich Wilhelm Graf.* Zunächst sind es soziologische Beobachtungen, Zahlen und Ergebnisse von Untersuchungen und Befragungen, die den Autoren leiten. Es geht um eine kritische Sichtung der gegenwärtigen Lage. Die Anforderungen, vor der die Kirchen – evangelische wie katholische – stehen, sind gewaltig: steigende Kirchenaustritte, Missbrauchsfälle, zugleich höhere Arbeitsbelastungen und Verwaltungsaufwand des Kirchenpersonals verbunden mit Erschöpfungszuständen. Dagegen, klagt Graf in seiner Streitschrift, verpackt in sieben knackigen Essays, würden die Kirchen auf die gestellten Probleme nicht angemessen reagieren.

Milieuverengung, der Verfall der gottesdienstlichen Feier oder fehlende Streitkultur an den theologischen Universitäten sind nur einige der Punkte, die Graf benennt. Obwohl insbesondere Pfarrerinnen und Pfarrer noch einen hohen Vertrauensvorschuss bei den Kirchenmitgliedern genössen, hätten sich viele der Kirchenvertreter noch nicht darauf eingestellt, dass sich die Erwartungen an sie grundlegend verändert haben. Viele Gläubige treten nur an den Pfarrer heran, wenn sie seine Dienste auch wirklich brauchen, ansonsten stehen sie der Institution kritisch gegenüber. Die Welt ist individueller und mobiler geworden. Das gilt gerade auch für die Lebensentwürfe der Gläubigen. Dagegen zeige gerade die bayerische Kirche bei den eigenen Mitarbeitern ein anderes Bild: Fehlende Mobilität und Pfarrstellen, die lieber den eigenen Bewerbern gegeben werden als einem weitaus kompetenteren aus einer anderen Landeskirche. Dies führe dazu, so klagt Graf, dass gerade junge, hochmotivierte Theologinnen und Theologen merkten, dass Kreativität und eigene biographische Wünsche, wie etwa die Partnerwahl, im Dienst der Kirche nur schwer umsetzbar seien. Zu viele würden daher in die freie Wirtschaft abwandern.

Gerade an den wenigen Berührungspunkten mit Kirche würden die Gläubigen einem gesteigerten Moralismus begegnen. In den Weihnachtsgottesdiensten, die nach wie vor steigende Besucherzahlen verzeichnen, begegnen die Besucher, so Graf, platten Alltagsweisheiten, Populismus und „Kanzelschelte gegen böse Banker“, als wüssten die Prediger besser als die politisch Verantwortlichen was zu tun sei. Zugleich steigere dieser starke Moralismus das Missverständnis, dass die Gottesdienstbesucher die Gesamthaftung für das große Elend in der dritten Welt tragen müssten und dass Pfarrerinnen und Pfarrer bessere Menschen seien.

Unterstützt wird dieser befremdliche Eindruck durch das zunehmende Macht- und Hierarchiedenken in der von Männern dominierten Kirchenleitung. Gerade in Anbetracht der verschieden Amtstrachten der Geistlichkeiten meint der Autor das Phänomen mangelnder Demut greifen zu können: „Inzwischen herrscht in Sachen Amtskleidung im deutschen Protestantismus bunte, nicht selten peinlich schrille Vielfalt. Wohl um gegen katholische Amtsträger bestehen zu können, kleiden sich nicht wenige evangelische Spitzenkleriker in violette oder rote Leibchen mit Kollar (Römerkragen), und je höher das Amt, desto größer und schwerer muss das goldene Kreuz sein, dass man trägt.“

Am bekanntesten und auch in Tageszeitungen diskutiert, sind Grafs Ausführungen zum Thema der theologischen Sprachlosigkeit. Betrachtet man Predigten, die Texte von Kirchenliedern und biographischen Ansprachen etwa bei Beerdigungen, hat das gesprochene Wort im Protestantismus eine besondere Bedeutung. Der evangelische Pfarrer, die Pfarrerin sind, wie man auch an ihrer eigentlichen Amtstracht, Talar und Beffchen, erkennen kann, für Graf universitäre Gelehrte. Kernstück aller Tätigkeit sei das Wort, die Predigt. Dennoch würden immer mehr evangelische Geistliche weniger mit dem Kopf, als vielmehr aus dem Bauch predigen. Emotionen und die subjektive Befindlichkeit des Predigers stünden theologischen Aussagen voran. Schwierige theologischen Einsichten und Botschaften würden radikal vereinfacht: „Der zeitgeistaffine Gegenwartsgott ist immer nur reine Liebe, Güte, Gnade und Herzenswärme, ein trostreicher Heizkissengott für jede kalte Lebenslage … Von religiösen Haltungen, wie Gottesfurcht oder scheuer Ehrfurcht vor dem Heiligen ist in diesen Predigten nicht mehr die Rede … Deshalb sollen wir uns dann in was auch immer «einbringen» und überhaupt nett zueinander sein, weil auch Gott so nett geworden ist.“ Alle unverfügbaren, unergründlichen Seiten des Glaubens würden ausgeblendet. Gott würde somit vom allmächtigen „König der Ehren“ zu einem „Wohlfühlgott“ gemacht.

Zusammenfassend betrachtet bietet das Buch „Kirchendämmerung – Wie die Kirchen unser Vertrauen verspielen“ eine hochaktuelle Bestandsaufnahme gegenwärtiger Phänomene und Probleme der Kirchen. Der Autor und Leibnitzpreisträger sieht sich argumentativen Streit und theologischem Ernst verpflichtet. Zwar bietet Graf kaum Lösungsansätze, dafür lesen sich seine Analysen oft unterhaltsam. Das liegt zum einen an klugen Sprachspielen und Wortschöpfungen. So überschreibt Graf seine Essays als die „7 Untugenden der Kirche“. Anderseits verschärft sich seine Kritik durch polemischen Formulierungen. Graf ist einer, der den intellektuellen Streit sucht und kirchliche Missstände aufzeigen will. Einer, der mit allen Mitteln anstoßen will, dass es den Kirchenverantwortlichen endlich dämmert.

■ Julian Lademann

Friedrich Wilhelm Graf: Kirchendämmerung. Wie die Kirchen unser Vertrauen verspielen, 2. Auflage, München 2011.

Respekt durch persönliches Miteinander

Im Gespräch mit dem englischen Gemeindepfarrer und Militärseelsorger Alan Stockbridge

▶ Grenzen überwinden – und dabei die weltweite Kirche Jesu Christi besser verstehen. Das könnte als Motto über dem langjährigen Dienst von Reverend Alan Stockbridge stehen. Er ist im Jahr 1933 in London geboren – und durch seinen Dienst als Gemeindepfarrer und Militärseelsorge weit herum gekommen. Der Blick über den Tellerrand des eigenen Landes und der eigenen Kirche haben sein Verständnis der weltweiten Kirche maßgeblich geprägt.

– Du hast als Kind den Zweiten Weltkrieg erlebt, heute lebst du in Deutschland. Die Deutschen – früher Kriegsgegner, heute deine Nachbarn. Wie hat sich dein Bild der Deutschen im Laufe Deines Lebens verändert?

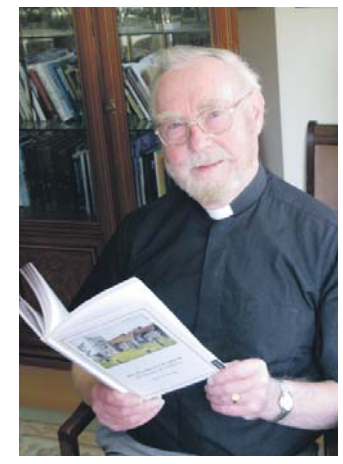

– Ich war gerade sechs Jahre alt, als der Zweite Weltkrieg ausgebrochen ist. Wir hatten damals natürlich ein Bild von Deutschland als der große Feind. Wenn wir als Kinder miteinander spielten, gab es immer Kämpfe zwischen Deutschen und Engländern. Ich war in London, als London bombardiert wurde. Später kam dann in ein Internat, eine römisch-katholische Klosterschule in Westengland, da möglichst alle Kinder aus London herauskommen sollten. Dadurch waren der Krieg – und auch Deutschland – mitunter eher ein Hintergrundgeschehen. Die großen Schlachten und die Versenkungen von Kriegsschiffen haben wir in ihrer Tragweite dort fernab in Westengland in ihrer Tragik sicher nicht in vollem Umfang erfasst. Für uns Kinder war das alles immer eine Art ernsthaften Spieles.

Nach dem Krieg, mit etwa 13 Jahren habe ich auf dem Gymnasium angefangen deutsch zu lernen. Dadurch wuchs auch mein Interesse und meine Sympathie für Deutschland. Ein paar Jahre später, ich war in der Unterprima nahm ich an einem Schüleraustausch teil. Mein deutscher Austauschschüler stammte aus Hanau, er war Pastorensohn. Erst kam er zu uns, später war ich dort. Und ich konnte eine sehr bewundernswerte, engagierte und christliche deutsche Familie kennenlernen. Aus diesem Kontakt entstand eine echte Freundschaft. Und dieser persönliche Kontakt hat aber auch mein ganzes Deutschland-Bild stark geprägt. Und nicht zuletzt bin ich mit einer Deutschen verheiratet.

– Unlängst hast du in Unterfranken die Ansprache zum Volkstrauertag gehalten. Keine Selbstverständlichkeit, dass ein Engländer in Deutschland an diesem Tag spricht.

– Es war für mich ein großes Privileg. Ich fühle mich insoweit mit den älteren Leuten verbunden, weil wir einer Generation angehören, die den Krieg erlebt haben. Ich weiß, wie ich mich damals fühlte. Und ich kann mir gut vorstellen, dass es ihnen ganz ähnlich ging. Das stiftet eine Nähe zwischen Menschen meiner Generation, von wo aus sie auch immer den Krieg erlebt haben.

– Neben England und Deutschland warst du auf Singapur, Menorca und Zypern, in Irland und Gibraltar als Pfarrer tätig. Was hat diese „Internationalität“ mit dir und deinem Glauben gemacht?

– All das hat meine Sicht der Kirche wesentlich beeinflusst. Aber eigentlich wurde ich schon ganz von Anfang an ökumenisch erzogen. Schon durch die Klosterschule während des Zweiten Weltkrieges kam ich mit der römisch-katholischen Kirche in Berührung. Und als ich späteren Jahren viel unterwegs war, habe ich überall, wo ich hinkam, Anschluss zur Ortskirche gesucht.

Nur ein Beispiel für Kontakte über Grenzen hinweg – stellvertretend für viele andere: In meiner Zeit als Gemeindepfarrer haben wir enge Beziehungen mit einer russisch-orthodoxen Gemeinde in der Ostukraine geknüpft. Ukrainische Jugendlichen hatten uns jedes Jahr in den Ferien besucht, um ihre Sprachkenntnisse zu verbessern. Gegen Ende des Kommunismus durften sie ja bereits zu uns reisen.

Ein besonderes Erlebnis war, dass mir der dortige Bischof im Gottesdienst ein Kreuz um den Hals gehängt hatte, das ich dann nach orthodoxer Sitte auch küssen musste. Das hätte ich eigentlich nicht gemacht, aber in diesem Fall habe ich mich in diesen Brauch eingefügt. Und das ist ein Beispiel dafür, wie man durch das persönliche Miteinander auch Verständnis für andere Traditionen zu schätzen lernt, obwohl man diese Traditionen nicht unbedingt teilt. Man lernt die Ansichten anderer zu respektieren.

Das Miteinander der Kirchen ist übrigens auch ein wichtiger Aspekt der Militärseelsorge. Da ist die Zusammenarbeit über Konfessionsgrenzen unerlässlich. Meine Erfahrung ist, dass es Soldaten meist egal ist, welcher Konfession der Seelsorger angehört. Entscheidend ist, dass er ihnen beisteht. Auch das hat auch zu meinen Blick auf Welt und Kirche mitgeprägt.

– Unlängst ist dein Buch „Die Kirche von England – The History of a Mystery“ erschienen. Was ist dir besonders wichtig, deinen Lesern über deine Kirche – die anglikanische Kirche – mitzugeben?

– Für die anglikanische Kirche ist grundlegend, dass der Glaube auf der Bibel basieren soll. In einem Glaubensartikel heißt es: Alles, was in der Heiligen Schrift zu finden ist, ist unerlässlich. Und alles, was nicht darin gefunden werden kann noch daraus bewiesen werden kann, darf einem anderen nicht aufgezwungen werden zu seinem Segen und Heil. Das bedeutet, dass andere Christen aus Gewissensgründen an verschiedenes glauben können. Und man kann auch akzeptieren und respektieren, dass sie das glauben, aber man kann es anderen Christen nicht als unerlässliche Glaubensbedingung aufzwängen. Das ist meiner Meinung nach der Kern der anglikanischen Kirche. Die englische Königin Elizabeth I. hat gesagt: „Ich habe nicht den Wunsch, in die Seelen meiner Untertanen zu schauen. Was sie glauben, ist eine Sache zwischen ihnen und Gott.“ Die anglikanische Kirche zögert immer, an den Grenzen dessen Antworten zu geben, was zu glauben sei. Vielmehr konzentriert sie sich auf den Kern, die Heilige Schrift. Und das Wesentliche steht ja auch in den drei großen Glaubensbekenntnissen.

■ Holger Manke

Alan Stockbridge: Die Kirche von England. The History of a Mystery, Münster 2010.

Szív a karácsonyban, karácsony a szívben

Karácsony ünnepén gondolataim visszaszállnak kisgyermekkoromba, amikor egy nagy teremben a karácsonyfát díszítették, s mi izgatottan vártuk, mikor léphetünk be, és milyen meglepetésben lesz részünk. A karácsonyról beszélgettünk, de ez nekünk akkor csak a karácsonyfát és az ajándékokat jelentette. Amikor kinyílt az ajtó, és megláttuk a gyönyörűen feldíszített, nagy fenyőfát, csodálkozástól kikerekedett szemmel bámultuk. Mindegyikünk kapott egy szerény kis csomagot, és boldogan énekeltük a karácsonyi énekeket, örültünk az ünnepnek.

Ez volt akkor a mi árvaházi karácsonyunk. Gyermeki boldogság töltötte be szívünket, hogy nekünk is van karácsonyunk. Arról fogalmunk sem volt, hogy mennyi emberi szív mozdult meg, hogy az árváknak is jusson ajándékcsomag. A gyermekáhítaton megismertük Jézus születésének történetét, sőt arról is szó esett, hogy a mi szívünkben is megszülethetik Jézus, s ez lesz az igazi karácsonyunk. Kicsik voltuk, nem értettük, azon gondolkodtunk, hogyan lehetséges ez.

Egy későbbi karácsonyt súlyos betegen kórházban töltöttem. Fiatal gyermek voltam, szorongó érzésekkel gondoltam arra, lesz-e karácsony a kórházban. Amikor aztán a kórterembe behoztak egy feldíszített kis karácsonyfát, lázpírtól égő, fáradt arcunk egy pillanatra felragyogott. Szelíd, boldog mosollyal kezdtük énekelni a karácsonyi éneket: *Krisztus Urunknak áldott születésén…* Újra eszembe jutottak az árvaházi áhítaton elhangzottak: hogy Jézus megszülethetik a mi szívünkben is, de még mindig nem értettem, a gondolat azonban foglalkoztatott. Örültünk, hogy a kórterem meleg otthonná vált, enyhült a fájdalmunk, és boldogok voltunk, hogy a melegszívű ápolónők szeretete karácsonyt varázsolt a mi számunkra is.

Amikor már nagyobbak lettünk, az a gondolatunk támadt, milyen jó lenne, ha mi is örömet szerezhetnénk másoknak. Elhatároztuk, hogy megtakarított pénzünkön karácsonyi csomagokat viszünk megfáradt, megtört, idős emberek otthonaiba. Nagy örömmel fogadtak bennünket, és együtt énekeltük a karácsonyi énekeket. Mi is örültünk, de ez az öröm már nagyobb volt a kisgyermeki örömnél, mert éreztük, hogy szívünkben szeretetet vittünk a szeretetre vágyó magányos, idős embereknek.

Akkor azt tapasztaltam meg, hogy a segítőkész emberi szív karácsonyi ünnepet tud teremteni az árváknak, a betegeknek, a szegényeknek, az egyedül élő idős embereknek. Az fogalmazódott meg bennem, hogy egyetlen ünnepünkben sincs olyan nagy jelentősége a szeretetteljes szívnek, mint karácsonykor. Arra gondoltam, hogy amikor a harangok hangjai ünneplésre hívogatnak, akkor megszólalnak az emberi szívek láthatatlan ezüstharangjai is, s arra hívják fel a figyelmet, hogy szívnek kell lennie a karácsonyi ünneplésünkben, az éneklésünkben, az adakozásunkban, a cselekedeteinkben. Mit ér ünnepi énekünk, ha csak hangszalagjaink jönnek rezgésbe, de nem rezdül meg benne a szívünk? Éreznünk kell, hogy a szívünkkel énekelünk.

Ugyancsak részt kell vennie szívünknek a karácsonyi adakozásunkban is, ami nem lehet más, mint szívünk hálaadása a felénk hajlott isteni szeretetért. De a karácsonyi cselekedeteinkben is szívnek kell lennie, hogy Isten dicsőségére cselekedhessünk, ne csupán önző módon önmagunkért. Igaza lesz akkor a költő *Szabolcska Mihálynak,* aki ezt írja egyik versében: *„Mit ér a hozsánna / Az Úrhoz, a mennyhez: / Ha szivünkben nincs szeretet / Minden emberhez.”*

Tapasztaltam, hogy mennyi csomagot, levelet adnak postára karácsony ünnepe alkalmából. Minden egyes csomag, minden egyes levél valakinek a szívét, szeretetét viszi. Milyen nagy forgalom van a pályaudvarokon, az utakon az ünnep táján! Bizonyára otthonukba vágyakozó szívek térnek ilyenkor haza. Igaza van a költőnek, amikor ezt írja: *„Ha soha egyébkor eszembe se jutna, / Karácsony estéjén hazaszállnék mindig / A mi kis falunkba.”*

Később megértettem Isten karácsonyi üzenetét. Rádöbbentem, hogy mindennél fontosabb: van-e karácsonya a szívnek? Isten azt akarja, hogy az emberi szívnek is legyen karácsonya.

A szív széppé, örömteljessé és áldottá teszi a karácsonyt, de ez nem elég. Nem elég, hogy szív legyen a karácsonyban, hanem karácsonynak kell lennie a szívben is.

Mit jelent ez? A karácsony Krisztus születésének ünnepe. Azt zengi ajkunk: Krisztus megszületett. Vagyis akkor lesz igazi a karácsonyunk, ha Krisztus a mi szívünkben is megszületik.

Jézus Krisztus a maga születésével az Isten országát hozta le a földre. Amikor a farizeusok megkérdezték őt, hogy miként jön el az Isten országa, így felelt: *„Az Isten országa nem szemmel láthatólag jő el. Sem azt nem mondják: Ímé itt, vagy: Ímé amott ott van; mert ímé az Isten országa ti bennetek van.”* (Lk 17,20–21)

Most már komolyan elgondolkodtam: Hol keressem hát a karácsonyt? Keressem fényes ünnepléseken? A templom csendjében? Keressem ünnepi élvezetekben, lakomákban? Rádöbbentem, hogy ha csupán ezekben keresem, akkor nem találom meg. Keresnem kellett mindenekelőtt a szívemben. Ezt Isten igéje világította meg nekem. Rámutatott arra, hogy az én szívem üres, nincs benne a betlehemi jászolbölcső a benne a megszületett Jézussal, a világ Megváltójával.

Mindezeket többször végiggondolva, 1943-ban számomra is eljött az igazi karácsony. Ekkor értettem meg a lényeget: nem a kapott vagy a másoknak adott ajándékok jelentik az igazi karácsonyt. Isten azért küldte el az ő szent Fiát, hogy megváltson bennünket bűneinkből. Istennek ezt a megváltó szeretetét elfogadtam, és ezzel az Úr Jézust befogadtam a szívembe. Ez tette igazán áldottá a karácsonyomat.

Megtapasztaltam, hogy ővele boldogabb lett az életem. Ez a karácsonyi öröm véglegessé tette számomra, hogy megváltó Krisztusom van, aki megszabadított bűneimből, szabaddá tett az ő szolgálatára. Azóta vele járok, szívem csak érte ég. Így lett örökös karácsonyom.

Kívánom, legyen szív a karácsonyunkban, és ami ennél fontosabb: ne hiányozzék szívünkből az igazi karácsony, hogy nagyon sokan boldogan énekelhessük: *„Nagy örömmel fogadunk, / Jöjj, siess, te szent követ! / Mi hideg jászol helyett / Szívünkben adunk helyet.”*

Adjon a mi Urunk mindnyájunknak ilyen áldott karácsonyt!

■ Szenczi László

Örömmel adjuk hírül, hogy az Evangélikus Élet Élő víz *oldalán is gyakorta publikáló szerzőnknek,* Szenczi Lászlónak *a napokban újabb kötete látott napvilágot. Az alábbiakban a szekszárdi Babits Kiadónál megjelent könyv ajánlásaként írt előszót közöljük, az evangélikus körökben is jól ismert nyugalmazott református lelkipásztor tollából.*

Jézus Krisztus egyszer azt mondta: *„Az én Atyám mind ez ideig munkálkodik, én is munkálkodom.”* (Jn 5,17) Erről szólt már *Szenczi László* első könyve is, az *Árvaságtól boldogságig,* de ennek illusztrációja ez a második is. Isten munkája a történelemben, az egyháztörténetben és egy hozzánk hasonló ember életében.

Ez a könyv azonban egy kis enciklopédia is. Hol van Kiskoszmály; mi volt a Béthel mozgalom; kik voltak a kis Timóteusok és kis Tábiták; miért nem tűnt el egy 16 éves gyerekkatona a világháború káoszában; miért veszélyes egy nagyváros főterén felállított tenyérjósgép használata; hogyan lehet több kedvvel és eredményesebben olvasni a Bibliát; miért akar egy tanár az oktatáson túl nevelni is; hogyan gondolkodik egy 83 éves nyugalmazott tanár a konfirmációról, miért szereti annyira a mai fiatalokat; miről prédikált *Szenczi Molnár Albert* húsvétkor; csakugyan vannak mélyen hívő, világhírű természettudósok; hogyan maradhat tartalmas és boldog egy házasság fél évszázadon át is…? Ezekhez hasonló kérdésekről olvashatunk ebben a könyvben, közben pedig több olyan remek hitépítő mű rövid ismertetését kapjuk, ami kedvet csinál ezek elolvasásához is. A végén pedig még egy kis fogalmi szótárt is ad *Spurgeon* igehirdetéseiből.

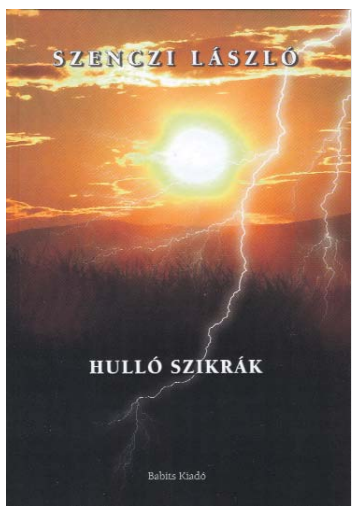

Korabeli dokumentumok, életformáló olvasmányokból vett találó idézetek, a szerző színes stílusa, őszinte és alázatos lelkülete, de legfőképpen a megváltó Krisztus iránti szeretete és embertársai iránt érzett felelőssége teszi igazán értékessé ezt a könyvet. Valóban olyan szikrák ezek a beszámolók, amelyek lángra lobbanthatnak sok szívet.

De végső soron mindegyik arról szól, hogy Isten cselekszik, Isten mindenható, Isten kimondhatatlanul szeret bennünket. S akinek az életét ez a szeretet újjáteremtette, annak „egész élete hálaáldozat”. Ennek a hálának jó illata érződik az itt olvasható bizonyságtételen.

■ Cseri Kálmán

Olcsó kis faggyúgyertyák vagyunk valamennyien

„A gyertyát elfújták. És a gyertya kialudt. Olcsó kis faggyúgyertyák vagyunk valamennyien.” A sajnálatos módon kevéssé ismert erdélyi író, *Karácsony Benő* (eredeti nevén *Klärmann Bernát,* 1888–1944) regényében, a *Napos oldalban* hangzik el e néhány mondat – egy halálesettel kapcsolatban.

Az egyszerű, őszinte szavak mélyen szíven ütöttek most, az év vége közeledtével, a meleg szobában, egy pohár forró tea mellett ülve, miközben számot vetettem magammal, visszanéztem a mögöttem lévő esztendőre, és arra gondoltam, vajon mit tartogathat nekem az új év, 2012…

Mert számomra a december mindig ilyen. Elsősorban visszatekintést jelent, és igen, egy kicsit talán tervezgetést is. Idén azonban nem csupán magam összegeztem és ábrándoztam bizakodva. Ráhagytam ezt másra. Egy méltatlanul elfeledett szerzőre, aki egykor papírra vetette a nagy igazságot: Olcsó kis faggyúgyertyák vagyunk valamennyien…

Születünk, élünk, szeretünk, szenvedünk, meghalunk. Hiszen csak olcsó kis faggyúgyertyák vagyunk valamennyien… Vagy ahogy *Luther* mondta egykor: Koldusok vagyunk, ez az igazság… Koldusok, akik életre, fényre, szeretetre vágynak… Megbékélést és örömöt keresnek mindannyian… Egy helyet a világban, amelyről azt mondhatják: ez az otthonuk… És néhány olyan embert, akikről úgy érezhetik, hozzájuk tartoznak… Mert ha szeretnek, már van miért élniük.

Legigazabban és legmélyebben talán azok érezhetik át ennek a mondatnak a súlyát, akik úgy tartják, ők „emberektől elhagyottak”. Magányosak. Érzéseikre, gondolataikra senki sem kíváncsi, szavaik nem lelnek nyitott szívre és halló fülekre. Olcsó kis faggyúgyertyák valamennyien.

Az óév végén, az új év közeledtével azt kívánom nekik, érezzék meg és éljék át, hogy csendben, puha léptekkel melléjük lép, és atyai szeretetével átöleli és vigasztalja őket, apró teremtményeit az erős, élő, hatalmas Isten.

■ Gazdag Zsuzsanna

HETI ÚTRAVALÓ

December 25–31.

„Az Ige testté lett, közöttünk lakott, és láttuk az ő dicsőségét.” (Jn 1,14a)

Karácsony hetében az *Útmutató* reggeli s ünnepi igéi Istenünk Jézusban megjelent örökkévaló szeretetét hirdetik; ez „abban nyilvánult meg irántunk, hogy egyszülött Fiát elküldte a világba, hogy éljünk őáltala” (1Jn 4,9; LK). Ezért: „Az Úrnak énekeljetek, és mindennap áldjátok az ő szent nevét!” (GyLK 734) Üdvözítő született ma nektek, az Ige testté lett – hirdet nagy örömöt az angyal, de nem csak a pásztoroknak, akik erről személyesen is meggyőződtek: *„Elmentek tehát sietve, és megtalálták Máriát, Józsefet és a jászolban fekvő kisgyermeket.”* S az angyali seregekkel együtt zenghetjük a nagy glóriát: *„Dicsőség a magasságban Istennek, és a földön békesség, és az emberekhez jóakarat.”* (Lk 2,16.14) Azon az első karácsonyon *„megjelent a mi üdvözítő Istenünk jósága és emberszeretete”* – de miért? Pál nem marad adós a válasszal: *„…hogy az ő kegyelméből megigazulva reménységünk szerint részesei legyünk az örök életnek.”* (Tit 3,4.7) Jézus valóságos Isten, egylényegű az Atyával, s az idő teljességében eljött e világba, s *„akik befogadták, azokat felhatalmazta arra, hogy Isten gyermekeivé legyenek; mindazokat, akik hisznek az ő nevében”* (Jn 1,12). *Luther* szerint: „Nem illet meg senki mást a belévetett hit dicsősége, csak Istent egyedül. Ezért jött Isten maga, lett emberré, és adta oda magát, hogy hitre önmagához vonjon.” Isten tökéletes kijelentése Fia által történt: *„Ő Isten dicsőségének a kisugárzása és lényének képmása.”* (Zsid 1,3) A szeretet apostola névünnepén azt kéri, *„hogy szeressük egymást. Ez a szeretet pedig azt jelenti, hogy az ő parancsai szerint élünk.”* (2Jn 5.6) S Isten szeretete új életre indít ma is. Az „aprószentek” szava Heródes gyermekgyilkosságára utal, s ő bosszúból *„megöletett Betlehemben és annak egész környékén minden kétesztendős és ennél fiatalabb fiúgyermeket”,* mert az Egyiptomba menekített Jézust nem érhette el (Mt 2,16; lásd Jer 31,15). Isten szeretete az ünnepek után sem múlik el; *„…és mi ismerjük és hisszük azt a szeretetet, amellyel Isten szeret minket.”* (1Jn 4,16) „Aki vallja, hogy Jézus az Isten Fia, abban megmarad az Isten, és ő is az Istenben.” (1Jn 4,15; LK) A Szentírás ezt tanítja az angyalokról: *„szolgáló lelkek mind, akik azokért küldettek szolgálatra, akik örökölni fogják az üdvösséget.”* S év végén a Fiúról így szól az Írás: *„A te trónusod örökké megáll, ó, Isten”; „te pedig ugyanaz maradsz; és esztendeid nem fogynak el.”* (Zsid 1,14.8.12) Az óév éjféli óraütés is, ezt hirdeti: *„Irgalmas és kegyelmes az Úr, türelme hosszú, szeretete nagy.”* (Zsolt 103,8) Urunk ekkor is vigyázásra int: *„Boldogok azok a szolgák, akiket az úr, amikor megérkezik, virrasztva talál. Ti is legyetek készen, mert abban az órában jön el az Emberfia, amikor nem is gondoljátok!”* (Lk 12,37.40) Övéit semmi, az idő múlása sem szakíthatja el Isten szeretetétől, *„amely megjelent a mi Urunkban”* (Róm 8,39). „Most is egy év határánál / Áhítattal állunk. / Hálaadás oltáránál / Hozzád száll fohászunk.” (EÉ 175,2) „Isten, áldd meg a magyart…”

■ Garai András

HIRDETÉS

NEHÉZSÉGET OKOZ A VÁSÁRLÁS?
NEM LÁTJA A TERMÉKEK ÁRÁT?

ÓVJA ÉLESLÁTÁSÁT!

Próbálja ki az Ocuvite® LUTEIN forte étrend-kiegészítőt

6 db Ocuvite bónuszmatrica összegyűjtése után
egy teljes doboz Ocuvite ajándék - részletek a termék dobozán.

HIRDETÉS

Karácsonyi sorban állás helyett válassza a Digitalstandot!

Ajándékozzon digitális újság-előfizetést, melyet gyorsan, kényelmesen és kedvező áron megvásárolhat!
A Digitalstand széles kínálatában Ön is megtalálja barátai, családtagjai kedvenc lapjait!

www.digitalstand.hu
Csatlakozzon hozzánk a Facebookon is!

HIRDETÉS

szeretet.éhség.hu

ÉTELT AZ ÉHEZŐKNEK
OTTHONT AZ OTTHONTALANOKNAK
ESÉLYT AZ ESÉLYTELENEKNEK

ÖKUMENIKUS SEGÉLYSZERVEZET
HIA-HUNGARY

ADOMÁNYVONAL
1353
MINDEN HÍVÁS SEGÍT!
EGY HÍVÁS 250 FT ADOMÁNYT JELENT
A feltöltő kártyás (prepaid) adományozók esetében az adomány összege a mindenkori hatályos áfa értékével csökkenhet.

Szilveszteri *lencsevég*

MENYES GYULA *képes összeállítása*

Siessünk az orgona javításával, már elkezdődött érte a hálaadó istentisztelet!

Amikor a hittantáborunkhoz kapott adományokat csomagoltuk ki, egy ilyen feliratú dobozt is találtunk közöttük. Nem mertünk hozzányúlni.

Fabiny püspök urat beidézték Rómába (háttérben az a templom, amelyben Luther megszállt római útján)

Szabó György kerületi felügyelő tilosban (egy katolikus kegyhelyen)

Akik nem fértek be a templomba…

Senki nem mondta, hogy fekete öltönyben kötelező a megjelenés!…

„Tiszibácsi love” – az rendben van, lelkész úr, hogy népszerű az ifjúság körében, de mikor volt utoljára mosatni?

Kárpátalján a feszület és Lenin még jól megférnek egymás mellett… (Drechert György fotója)

Szárszói zárszó

A Balatonszárszói Evangélikus Konferencia- és Missziói Otthon KEOP 6.2.0./B/-09-2010-0012 azonosítószámú, *Komplex fenntarthatóság* című mintaprojektje a befejezéséhez közeledik. Egy projekt eredményességét a támogató szemszögéből az elért eredmények, illetve a mutatószámok igazolhatják.

Az otthon honlapján elhelyezett (és a külső-belső tájékoztató táblákra is kifüggesztett) megtakarításszámláló jól mutatja, hogy időarányosan valamennyi mutató tekintetében teljesítjük a vállalást, egyesek pedig jelentősen meghaladják a kitűzött célt. Mindezt a cikkünk alatt látható táblázat mutatja.

A projekt kommunikációját illetően is előrehaladásról számolhatunk be, mind a rendezvények számát, mind az ezekkel elérni tervezett személyek számát tekintve.

Természetesen nem csak a számszerű eredményeket vizsgálhatjuk, ha a projekt eredményeit, hatásait nézzük. Mind a lelkészek, mind az intézményvezetők körében megfigyelhető, hogy tudatosabban keresik a természetet védő, energiát megtakarító megoldási módokat. Örvendetesen emelkedik a KEOP-pályázatot tervező és megvalósító gyülekezetek, intézmények száma. Többen külön tanulmányúttal készültek fel egy-egy projekt tervezési szakaszában a pályázat elkészítésére.

A megvalósítással kapcsolatban a fő tanulság talán az öregebb szakiktól jól ismert „kétszer mérni, egyszer vágni” alapszabályban foglalható össze. Az alaposnál is alaposabb tervezés kell ahhoz, hogy a megvalósítás minél zökkenőmentesebb legyen. Fontos, hogy szakemberekkel terveztessük meg az energetikai fejlesztéseket, akik nemcsak a lehetőségeket ismerik, nemcsak a pályázaton elérhető támogatás összegét látják, de fel tudják mérni azt is, hogy melyik a számunkra megfelelőbb fejlesztési mód, és hogy pontosan milyen hatásfokú eszközök beszerelésére van szükség.

Érdemes természetesen több szakember véleményét is meghallgatni, de nem szabad elveszni a különböző ajánlatok között. Általános tapasztalat, hogy a kivitelezést is végző vállalkozások pontosabb ajánlatot tudnak adni, hiszen az ilyenek nemcsak a tervezőasztal mellől ismernek egy-egy berendezést, hanem a gyakorlatban előforduló problémák kezelésében is jártasságot szereztek.

Összességében megállapítható (Szárszónak is egy a vége…), hogy a fejlesztésekkel a tervezett megtakarításokat el tudjuk érni, és valóban mintaként, katalizátorként működött az otthonban megvalósult projekt.

■ KOCSIS ISTVÁN

Energiamegtakarítás 2011. november 21-én

	Heti		Havi		Eddigi összes	
	mennyiség	összeg	mennyiség	összeg	mennyiség	összeg
Elektromos áram	34 kWh	653 Ft	175 kWh	3360 Ft	4665 kWh	89 568 Ft
Földgáz	860 m³	42 200 Ft	1743 m³	81 600 Ft	4204 m³	359 649 Ft
Víz	3 m³	1287 Ft	5 m³	2763 Ft	208 m³	107 015 Ft
Hulladék	0 kg		37 kg		577,5 kg	
CO_2-kibocsátás	1306 kg		2690 kg		8232 kg	
Összesen		44 140 Ft		87 724 Ft		556 232 Ft

ÚJ SZÉCHENYI TERV
„KOMPLEX FENNTARTHATÓSÁG” mintaprojekt a Balatonszárszói Evangélikus Konferencia- és Missziói Otthonban
Az Európai Unió és a Magyar Állam által nyújtott támogatás összege:
52 658 434 FT
Kivitelezés ideje: 2010. 10. 01. – 2011. 12. 31.
Kedvezményezett: Balatonszárszói Evangélikus Konferencia- és Missziói Otthon
Nemzeti Fejlesztési Ügynökség
www.ujszechenyiterv.gov.hu
06 40 638 638
MAGYARORSZÁG MEGÚJUL
A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Regionális Fejlesztési Alap társfinanszírozásával valósult meg.

Istentiszteleti rend • 2011. december 25.

Karácsony ünnepe. Liturgikus szín: fehér. Lekció: Lk 2,1–14; Mik 5,1–4a. Alapige: Zsid 1,1–3. Énekek: 151., 156.

I., Bécsi kapu tér de. 9. (úrv.) Balicza Iván; de. 10. (német, úrv.) Johannes Erlbruch; de. 11. (úrv.) Bence Imre; du. 6. Balicza Iván; **II., Hűvösvölgyi út 193., Fébé** de. 10. (úrv.) Gertrud Heublein; **Pesthidegkút, II., Ördögárok u. 9.** de. fél 10. (úrv.) Fodor Viktor; **Csillaghegy–Békásmegyer, III., Mező u. 12.** de. 10. (úrv.) Donáth László; **Óbuda, III., Dévai Bíró M. tér** de. 10. (úrv.) Bálintné Varsányi Vilma; **Újpest, IV., Lebstück M. u. 36–38.** de. 10. (úrv.) Solymár Péter Tamás; **V., Deák tér 4.** de. 9. (úrv.) Gerőfiné dr. Brebovszky Éva; de. 11. (úrv.) Gáncs Péter; de. 11. (gyermekistentisztelet) Cselovszky Ferenc; du. 6. (orgonazenés áhítat) Smidéliusz Gábor; **VII., Városligeti fasor 17.** de. fél 10. (angol nyelvű, úrv.) Scott Ryll; de. 11. (úrv.) Aradi György; **VIII., Üllői út 24.** de. fél 11. (úrv.) Szabó Bertalan; **VIII., Rákóczi út 57/a** de. 10. (szlovák, úrv.) Gulácsiné Fabulya Hilda; **VIII., Karácsony S. u. 31–33.** de. 9. (úrv.) Szabó Bertalan; **IX., Haller u. 19–21., I. emelet** de. 11. (úrv., énekes liturgia) Koczor Tamás; **Kőbánya, X., Kápolna u. 14.** de.10. (úrv.) Benkóczy Péter; **Kerepesi út 69.** de. 8. (úrv.) Tamásy Tamás; **Kelenföld, XI., Bocskai út 10.** de. 8. (úrv.) dr. Blázy Árpádné; de. fél 10. (gyermekistentisztelet) Kovács Viktor; de. fél 11. (úrv.) dr. Blázy Árpádné; du. 6. dr. Blázy Árpád; **XI., Németvölgyi út 138.** de. 9. (úrv.) dr. Blázy Árpád; **Budagyöngye, XII., Szilágyi E. fasor 24.** de. 9. (úrv.) Bence Imre; **Budahegyvidék, XII., Kék Golyó u. 17.** de. 10. (úrv., rádiós istentisztelet-közvetítés) dr. Fabiny Tamás; **Angyalföld, XIII., Kassák Lajos u. 22.** de. 10. (úrv.) Grendorf Péter; **XIII., Frangepán u. 41.** de. 8. (úrv.) Grendorf Péter; **Zugló, XIV., Lőcsei út 32.** de. 11. (úrv.) Tamásy Tamás; **XIV. Gyarmat u. 14.** de. fél 10. (úrv.) Tamásy Tamás; **Pestújhely, XV., Templom tér** de. 10. (úrv.) Szabó B. András; **Rákospalota, XV., Juhos u. 28. (kistemplom)** de. 10. (úrv.) Ponicsán Erzsébet; **Rákosszentmihály, XVI., Hősök tere 10–11.** de. 10. (úrv.) Börönte Márta; **Cinkota, XVI., Batthyány I. u.** de. fél 11. (úrv.) Vető István; **Mátyásföld, XVI., Prodám u. 24.** de. 9. (úrv.) Vető István; **Rákoshegy, XVII., Tessedik tér** de. 9. (úrv.) Nagyné Szeker Éva; **Rákoskeresztúr, XVII., Pesti út 111.** de. fél 11. (úrv.) Nagyné Szeker Éva; **Rákoscsaba, XVII., Péceli út 146.** de. 9. (úrv.) Kovács Áron; **Rákosliget, XVII., Gózon Gy. u.** de. 11. (úrv.) Kovács Áron; **Pestszentlőrinc, XVIII., Kossuth tér 3.** de. 10. (úrv.) Deák László; **Pestszentimre, XVIII., Rákóczi út 83. (református templom)** de. 8. (úrv.) Deák László; **Kispest, XIX., Templom tér 1.** de. 10. (úrv.) Széll Bulcsú; **XIX., Hungária út 37.** de. 8. (úrv.) Széll Bulcsú; **Pesterzsébet, XX., Ady E. u. 89.** de. 10. (úrv.) Győri János Sámuel; **Szeretetotthon – Virág Benedek u.** de. 8.50 (úrv.) Győri János Sámuel; **Csepel, XXI., Deák tér** de. fél 11. (úrv.) Zólyomi Mátyás; **Budafok, XXII., Játék u. 16.** de. 10. (úrv.) Solymár Gábor; **Budaörs, Szabadság út 75.** de. 10. (úrv.) Endreffy Géza; **Budakeszi, Fő út 155. (gyülekezeti terem)** de. fél 10. (úrv.) dr. Lackner Pál.

Istentiszteleti rend • 2011. december 26.

Karácsony 2. napja. Liturgikus szín: fehér. Lekció: Lk 2,15–20; Ézs 11,1–9. Alapige: 1Jn 3,1–3. Énekek: 399., 163.

I., Bécsi kapu tér de. 9. (úrv.) Bence Imre; de. 10. (német, úrv.) Albert Friedrich; de. 11. (úrv.) Bencéné Szabó Márta; du. 6. Bence Imre; **II., Hűvösvölgyi út 193., Fébé** de. 10. (úrv.) Veperdi Zoltán; **Pesthidegkút, II., Ördögárok u. 9.** de. fél 10. (úrv.); **Csillaghegy–Békásmegyer, III., Mező u. 12.** de. 10. (úrv.) Fülöp Attila; **Óbuda, III., Dévai Bíró M. tér** de. 10. (úrv.) Boncsérné Pecsenya Anna; **Újpest, IV., Lebstück M. u. 36–38.** de. 10. (úrv.) Solymár Péter Tamás; **V., Deák tér 4.** de. 9. Cselovszky Ferenc; de. 11. (úrv.) Smidéliusz Gábor; du. 6. Gerőfiné dr. Brebovszky Éva; **VII., Városligeti fasor 17.** de. 11 (úrv.) Pelikán András; **VIII., Üllői út 24.** de. fél 11. Szabó Bertalan; **VIII., Karácsony S. u. 31–33.** de. 9. Szabó Bertalan; **IX., Haller u. 19–21., I. emelet** de. 11. (úrv.) Koczor Tamás; **Kőbánya, X., Kápolna u. 14.** de. 10. (úrv.) Benkóczy Péter; **Kelenföld, XI., Bocskai út 10.** de. 8. (úrv.) Kovács Viktor; de. fél 11. (úrv.) Kovács Viktor; **XI., Németvölgyi út 138.** de. 9. (úrv.) Missura Tibor; **Budagyöngye, XII., Szilágyi E. fasor 24.** de. 9. (úrv.) Bencéné Szabó Márta; **Budahegyvidék, XII., Kék Golyó u. 17.** de. 10. (úrv.) Keczkó Pál; **Angyalföld, XIII., Kassák Lajos u. 22.** de. 10. (úrv.) Kendeh György; **Zugló, XIV., Lőcsei út 32.** de. 11. (úrv.) Tamásy Tamásné; **XIV. Gyarmat u. 14.** de. fél 10. Tamásy Tamásné; **Pestújhely, XV., Templom tér** de. 10. (úrv.) Szabóné Mátrai Marianna; **Rákospalota, XV., Juhos u. 28. (kistemplom)** de. 10. (úrv.) Ponicsán Erzsébet; **Rákosszentmihály, XVI., Hősök tere 10–11.** de. 10. (úrv.) Bakay Beatrix; **Cinkota, XVI., Batthyány I. u.** de. fél 11. (úrv.) Vető István; **Mátyásföld, XVI., Prodám u. 24.** de. 9. (úrv.) Vető István; **Rákoshegy, XVII., Tessedik tér** de. 9. (úrv.) Kovács Áron; **Rákoskeresztúr, XVII., Pesti út 111.** de. fél 11. (úrv.) Kovács Áron; **Rákoscsaba, XVII., Péceli út 146.** de. 9. (úrv.) Nagyné Szeker Éva; **Rákosliget, XVII., Gózon Gy. u.** de. 11. (úrv.) Nagyné Szeker Éva; **Pestszentlőrinc, XVIII., Kossuth tér 3.** de. 10. (úrv.) Győri Gábor; **Pestszentimre, XVIII., Rákóczi út 83. (református templom)** de. 8. (úrv.) Győri Gábor; **Kispest, XIX., Templom tér 1.** de. 10. Széll Bulcsú; **Pesterzsébet, XX., Ady E. u. 89.** de. 10. (úrv., templomszentelési emlékistententisztelet) Győri János Sámuel; **Csepel, XXI., Deák tér** de. fél 11. (úrv.) Zólyomi Mátyás; **Budafok, XXII., Játék u. 16.** de. 10. (úrv.) Solymár Gábor; **Budaörs, Szabadság út 75.** de. 10. Endreffy Géza; **Budakeszi, Fő út 155. (gyülekezeti terem)** de. fél 10. (úrv.) dr. Lacknerné Puskás Sára; **Solymár (református templom)** de. 10. (úrv.) Fodor Viktor.

Istentiszteleti rend • 2011. december 31.

Óév este. Liturgikus szín: fehér. Lekció: Lk 12,35–40; Ézs 30,(8–14)15–17. Alapige: Zsid 13,8–9.14. Énekek: 397., 146.

I., Bécsi kapu tér du. 6. (úrv.) dr. Fabiny Tamás; du. 6. (német, úrv.) Johannes Erlbruch; éjszaka fél 12. Balicza Iván; **II., Hűvösvölgyi út 193., Fébé** de. 10. Veperdi Zoltán; **II. Pesthidegkút, II., Ördögárok u. 9.** du. 6. Fodor Viktor; **Csillaghegy–Békásmegyer, III., Mező u. 12.** du. 6. Donáth László; **Óbuda, III., Dévai Bíró M. tér** du. 6. (úrv.) Hokker Zsolt; **Újpest, IV., Lebstück M. u. 36–38.** du. 6. Solymár Péter Tamás; **V., Deák tér 4.** du. 6. (úrv.) Cselovszky Ferenc; **VII., Városligeti fasor 17.** du. 6. Aradi György; **VIII. Rákóczi út 57/a** du. 4. (szlovák) Gulácsiné Fabulya Hilda; **VIII., Karácsony S. u. 31–33.** du. 6. (úrv.) Szabó Bertalan; **IX., Haller u. 19–21., I. emelet** du. 4. Koczor Tamás; **Kőbánya, X., Kápolna u. 14.** du. 5. Benkóczy Péter; **Kelenföld, XI., Bocskai út 10.** du. 6. dr. Blázy Árpád; **XI., Németvölgyi út 138.** du. fél 5. dr. Blázy Árpád; **Budagyöngye, XII., Szilágyi E. fasor 24.** du. 6. (úrv.) Bencéné Szabó Márta; **Budahegyvidék, XII., Kék Golyó u. 17.** du. 6. (úrv.) Keczkó Szilvia; **Angyalföld, XIII., Kassák Lajos u. 22.** du. 5. Grendorf Péter; **Zugló, XIV., Lőcsei út 32.** du. 6. Tamásy Tamás; **Pestújhely, XV., Templom tér** du. 6. Szabó B. András; **Rákospalota, XV., Juhos u. 28. (kistemplom)** du. 6. (úrv.) Ponicsán Erzsébet; **Rákosszentmihály, XVI., Hősök tere 10–11.** du. 6. Börönte Mária; **Cinkota, XVI., Batthyány I. u.** du. 5. Vető István; **Rákoskeresztúr, XVII., Pesti út 111.** du. 5. Kovács Áron; **Pestszentlőrinc, XVIII., Kossuth tér 3.** du. 4. László Lajos; **Kispest, XIX., Templom tér 1.** du. 6. Széll Bulcsú; du. 7 (keresztény szilveszter); **Pesterzsébet, XX., Ady E. u. 89.** du. 6. Győri János Sámuel; este 8. (éjfélváró szeretetvendégség) Győri János Sámuel; éjfél (úrv.) Győri János Sámuel; **Budaörs, Szabadság út 75.** du. 6. Endreffy Géza; **Budakeszi, Fő út 155. (gyülekezeti terem)** du. 5. dr. Lacknerné Puskás Sára.

Összeállította: Boda Zsuzsa

„Üdvözlégy, égi gyermek”

Válogatás a közmédia karácsonyi műsoraiból

A közmédia ebben az évben is gazdag programot kínál nézőinek, hallgatóinak az ünnepekre. A vallási főszerkesztőség istentisztelet-közvetítésekkel, lelki épülést szolgáló összeállításokkal kíván hozzájárulni a szeretetteljes napokhoz.

Az adventi időszak figyelemre méltó műsora az *Élő egyház* aranyvasárnapi adása: *Gáspár Mónika* műsorvezető *Szabó Évával,* az Erdélyi Magyar Televízió munkatársával közösen szerepel a képernyőn. A marosvásárhelyi televíziós szakember, a *Hitélet* szerkesztője nem érkezik üres kézzel: az összefogással épülő remeteszegi Szent Család-templomról készített filmösszeállítással kedveskedik a nézőknek (Duna, 9.30).

December 24-én délelőtt a gyermekek *A Biblia gyermekeknek – Újszövetség* amerikai rajzfilmsorozat újabb epizódjában a vámszedő Zákeus történetét ismerhetik meg. Miután Jézus megszáll a bűnös adószedő házában, a házigazda élete is gyökeres fordulatot vesz (m2, 9.00).

Ebéd után *Mennyből az Angyal* – a *Kormorán és vendégei* címmel az m1 koncertfilmet sugároz (13.05; a második részt másnap 12.55 órakor láthatják a nézők). A felvétel 2009. december 22-én a Fővárosi Nagycirkuszban készült, a fellépők között *Deák Bill Gyulával, Kasza Ákos* táncszínházával és a cirkuszművészet fiataljaival találkozhatunk.

A *Tükör* című műsor karácsonyi vallomásokat gyűjtött csokorba. Az összeállításban egy szék elindul Budapesten, találkozik emberekkel,

akik rövid időre megpihennek rajta. Üldögélés közben elmondják, mit jelent nekik a karácsony, a család, és ha lenne egy kívánságuk, ami valóra válhatna, mi is lenne az (Duna 2, 13.15).

Az éjféli misét a Kossuth rádió a Magyar Katolikus Rádióval közösen a Budapest-Soroksári Nagyboldogasszony Főplébániáról közvetíti. „Karácsony üzenetéből az egyik legszebb gondolat számomra: Isten lehajolt hozzám, és én is odahajolhatok jelképesen az ő jászolához – emeli ki szentbeszédéből *Szerencsés Zsolt* plébános. – Nem elég, ha meghatottan a jászol fölé hajolunk, ez még nem találkozás. Engedni kell azt is, hogy Isten hozzád hajoljon, belépjen az életedbe.”

A Születés temploma Betlehemben (fent a betlehemi jászol helyét jelölő csillag)

Betlehemből a karácsonyi éjféli misét a Születés templomából az m1-en láthatják a nézők, a Duna Televízióra kapcsolók pedig a Szent József-plébániatemplom szertartását követhetik (Duna, Duna 2).

Karácsony napján a gyermekek *Szent Miklós – A fiú, akiből a Mikulás lett* című francia ismeretterjesztő filmből ismerhetik meg a mürai szent életét. Miklós családja egész vagyonát embertársai megsegítésére fordítja. Ajándékait, hogy névtelenségét megőrizze, a kéményen keresztül dobja be a rászorulóknak (Duna, 9.00).

A *Református magazin* összeállításában egy Balaton-felvidéki gyülekezet életébe pillanthatnak be a nézők: a jellegzetes karácsonyi ételek mellett helyi szokásokkal is találkozhatnak. A közösség a nélkülözőkre is gondol: az adventi vásár bevételeiből a szegényeknek készül meglepetés a karácsonyfa alá (m2, 9.40). A református istentiszteletet a Magyar Televízió a debreceni Nagytemplomból közvetíti, igét hirdet *Bölcskei Gusztáv* püspök, a zsinat lelkészi elnöke (m1, 11.00).

Az evangélikus istentiszteletet a hívek a budahegyvidéki templomból hallhatják. Igét hirdet *dr. Fabiny Tamás,* az Északi Evangélikus Egyházkerület püspöke (Kossuth rádió 10.04).

Ezt követően délben a nézők *XVI. Benedek* pápa a városnak és a világnak szóló karácsonyi üzenetét, a hagyományos *urbi et orbi áldást* láthatják Rómából (m1, m2, Duna).

A később nyugovóra térők *A Biblia: Jézus* című olasz–német tévéfilmet tekinthetik meg. A kétrészes, nemzetközi összefogással készült alkotás 31 éves korától követi a Megváltó életét: csodálatos vidékeken játszódik, és olyan sztárokkal eleveníti fel a „legszebb történetet”, mint *Jeremy Sisto* és *Jacqueline Bisset* (m1, 23.00; a második részt másnap ugyanebben az időpontban láthatják a nézők).

■ Csermák Zoltán

HIRDETÉS

Evangélikus műsorok a Magyar Televízióban

- December 18-án, vasárnap a *Hajnali gondolatokban* az m1-en 5.30-kor, az m2-n 5.35-kor *dr. Blázy Árpád* lelkész áhítatát hallhatják.
- December 18-án, vasárnap 10.30-kor *Evangélikus magazin* címmel egyházunk műsorát láthatják az m1-en (ismétlés: 13.30 / m2).
- December 24-én, szombaton a *Hajnali gondolatokban* az m1-en 5.30-kor *Lupták György* esperes mondja el gondolatait.
- December 25-én, karácsony ünnepén 10.40-kor *Evangélikus templomok* című műsorunkat láthatják az m2-n.

Istentiszteleti rend • 2012. január 1.

Újév. Liturgikus szín: fehér. Lekció: Lk 2,21; 1Móz 17,1–8. Alapige: 1Kor 3,9–15. Énekek: 182., 349.

I., Bécsi kapu tér de. 9. (úrv.) Bence Imre; de. 10. (német, úrv.) Johannes Erlbruch; de. 11. (úrv.) Balicza Iván; du. 6. Bence Imre; **II., Hűvösvölgyi út 193., Fébé** de. 10. (úrv.) Veperdi Zoltán; **Pesthidegkút, II., Ördögárok u. 9.** de. fél 10. (úrv.) Sztojanovics András; **Csillaghegy–Békásmegyer, III., Mező u. 12.** de. 10. (úrv.) Fülöp Attila; **Óbuda, III., Dévai Bíró M. tér** de. 10. (úrv.) Bálintné Varsányi Vilma; **Újpest, IV., Lebstück M. u. 36–38.** de. 10. (úrv.) Solymár Péter Tamás; **V., Deák tér 4.** de. 9. (úrv.) Gerőfiné dr. Brebovszky Éva; de. 11. (úrv.) Smidéliusz Gábor; du. 6. Cselovszky Ferenc; **VII., Városligeti fasor 17.** de. fél 10. (angol nyelvű, úrv.) Scott Ryll; de. 11. (úrv.) D. dr. Harmati Béla; **VIII., Üllői út 24.** de. fél 11. (úrv.) Szabó Bertalan; **VIII., Rákóczi út 57/a** de. 10. (szlovák, úrv.) Gulácsiné Fabulya Hilda; **VIII., Karácsony S. u. 31–33.** de. 9. (úrv.) Szabó Bertalan; **IX., Haller u. 19–21., I. emelet** de. 11. (úrv.) Koczor Tamás; **Kőbánya, X., Kápolna u. 14.** de. 10. (úrv.) Benkóczy Péter; **Kelenföld, XI., Bocskai út 10.** de. 8. (úrv.) dr. Blázy Árpádné; de. fél 11. (úrv.) dr. Blázy Árpádné; du. 6. Kovács Viktor; **XI., Németvölgyi út 138.** de. 9. (úrv.) Kovács Viktor; **Budagyöngye, XII., Szilágyi E. fasor 24.** de. 9. (úrv.) Balicza Iván; **Budahegyvidék, XII., Kék Golyó u. 17.** de. 10. (úrv.) Bencéné Szabó Márta; **XIII., Kassák Lajos u. 22.** de. 10. (úrv.) Grendorf Péter; **Zugló, XIV., Lőcsei út 32.** de. 11. (úrv.) Tamásy Tamásné; **Pestújhely, XV., Templom tér** de. 10. (úrv.) Szabó B. András; **Rákospalota, XV., Juhos u. 28. (kistemplom)** de. 10. (úrv.) Ponicsán Erzsébet; **Rákosszentmihály, XVI., Hősök tere 10–11.** de. 10. (úrv.) Börönte Márta; **Cinkota, XVI., Batthyány I. u.** de. fél 11. (úrv.) Vető István; **Mátyásföld, XVI., Prodám u. 24.** de. 9. (úrv.) Vető István; **Rákoshegy, XVII., Tessedik tér** de. 9. (úrv.) Nagyné Szeker Éva; **Rákoskeresztúr, XVII., Pesti út 111.** de. fél 11. (úrv.) Nagyné Szeker Éva; **Rákoscsaba, XVII., Péceli út 146.** de. 9. (úrv.) Kovács Áron; **Rákosliget, XVII., Gózon Gy. u.** de. 11. (úrv.) Kovács Áron; **Pestszentlőrinc, XVIII., Kossuth tér 3.** de. 10. (úrv.) dr. Korányi András; du. 6. (úrv.) Győri Gábor; **Pestszentimre, XVIII., Rákóczi út 83. (református templom)** de. 8. (úrv.) dr. Korányi András; **Kispest, XIX., Templom tér 1.** de. 10. Széll Bulcsú; **Pesterzsébet, XX., Ady E. u. 89.** de. 10. (úrv.) Győri János Sámuel; **Csepel, XXI., Deák tér** de. fél 11. (úrv.) Zólyomi Mátyás; **Budafok, XXII., Játék u. 16.** de. 10. (úrv.) Solymár Gábor; **Budaörs, Szabadság út 75.** de. 10. (úrv.) Endreffy Géza; **Budakeszi, Fő út 155. (gyülekezeti terem)** de. fél 10. (úrv.) dr. Lacknerné Puskás Sára.

ÓÉV ESTÉJE – ZSID 13,8–9.14

AZ ÜNNEP IGÉJE

A múló idő állandó gyümölcse

Különös ünnep az év utolsó napja. Időben belesimul a karácsonyi ünnepkörbe, de üzenete teljesen más, mint a megtestesülés és a névadás közötti idő mondandója. Kicsit kilóg a sorból, mégis hozzátartozik az év végének ünnepi időszakához.

Nagy visszatekintés? Hálaadás? A realitások kizárása a jókedv és a lárma óráiban? Nagyon sokféleképpen értelmezhető, átélhető nap és éjszaka szilveszter huszonnégy órája. Az általános megítélése persze a felhőtlen vidámság, amely mögött talán az az érzés húzódik: ezt az évet is túléltük. Ebben az évben sem történt nagyobb baj, ez az év is eltelt különösebb probléma nélkül, ha pedig volt is valami feledésre méltó, fájdalmas pillanat, az már a múlté.

Paradox életérzés a végtelent, az örökkévalót, a tökéletest hajszoló ember életében az az öröm, hogy valami visszavonhatatlanul elmúlt. De ha nincs más lehetősége, és csak e világi dimenziókban bízhat, akkor mondhatja, hogy a még nem látható jövő lehet akár jobb, mint a már biztosan átélt múlt. A szenvedések napjai után jöhetnek a békesség napjai, a szomorúság idejére ráköszönthet az öröm ideje, az elhordozott gyászt talán holnap, jövőre nem kell újra átélni. Talán, esetleg, ha…

Néhány vidám, néha megbolondult, fékevesztett perc és óra annak illúziójával áltat, hogy múlt és jelen között, egy magunk teremtette időrésben csak az számít, amit mi álmodunk, mi akarunk, mi látunk a holnapra nézve.

Balla Zsófia versének két döbbenetes sora így fogalmaz: „Kint papírtrombita, törött üveg / beomlott lármája szólt, – a jövő zenéje."

Több kell ennél, sokkal több. Az igazi örömhöz, a békességben való visszatekintéshez, a reményteli továbbinduláshoz több kell. És a hosszú hetek előkészületei, a hangos-fényes éjszaka, tegnapot felejtő, holnapot nem látó mámor közben néhány kétezer éves sor késztet arra, hogy felemeljük fejünket.

Mert azt hirdeti számunkra az év végének igéje, hogy van időtálló érték a világban. Van, aki tegnap, ma és mindörökké ugyanaz. Van, akit nem lehet leváltani, akit nem lehet elfelejteni, akit nem lehet idejétmúlttá tenni.

Sokszor érezzük, hogy olyan fordulópont az óesztendő utolsó napja, amely különösen alkalmas nagy fogadalmak, nagy elhatározások megtételére. Nem csak saját gondolataink, érzéseink fogalmazódnak meg, hiszen külső hatások is érnek bennünket: a média által palackból kiszabadított korszellem, gazdasági környezet, emberi kapcsolatok. Van, amit kiszórunk az életünkből, van, amit másképp szeretnénk tenni, van, amit meg akarunk erősíteni. De van-e időtálló, amire mindig számíthatunk, amibe mindig kapaszkodhatunk?

Mai igénk Jézus felé fordítja tekintetünket. Személye, szeretete felülmúlhatatlan. Nagysága, végtelen kegyelme az az állandóság, amelyet nem tud elhomályosítani, elkoptatni a világ múló éveinek monoton zakatolása.

Mely kornak, mely életnek, melyik évnek kell nagyobb kincs, mint hogy biztos hitünk lehet arról, hogy nem sodródunk, nem értelmetlen az életünk, és a jövő a teljesség felé vezet? Ennek fényében szemlélve múlt, jelen, jövő háromságát, az óév utolsó percei nem búfelejtő pillanatok, amelyek egy félelmetes, ismeretlen jövő zenéjét csörömpölik fülünkbe, hanem idő, amely hálával és reménységgel tölti el szívünket.

Mert van helye a hálaadásnak. Éves értékelésünkben nagyon sokféle dolog helyet kap. Fel tudjuk sorolni mindazt, amit anyagi létünk feltételeiként meg tudtunk teremteni; vagy hogy mi az, amit az élet ajándékba adott. Ha napról napra egymás mellé tudnánk tenni mindazt, ami örömöt, megelégedettséget, igazi szép meglepetést okozott, magunk is meglepődnénk, milyen hosszú a sor. Jeles napjaink, ünnepeink, családunk eseményei ugyan kiemelkednek a hétköznapokból, de ha a hétköznapi csodák, apró figyelmességek, kedves szavak is mind felsorakozhatnának, döbbenten látnánk, mennyi ajándékot hoz egy év. Igénk azonban még ennél is többről tud. Tud egy olyan lehetőségről, amely mellett – ahogyan fogalmaz – „semmi haszna" hálaadásra felsorakoztatott javainknak.

Nem az a dolgunk, hogy esztendő fordulóján leértékeljük, elégedetlen tekintettel méregessük testi-lelki jólétünk javait. Sokkal inkább az, hogy meglássuk: egy percre sem távozott el tőlünk az a valóság, hogy szívünket mindig megerősítette a kegyelem, amelyet Isten számolatlanul, minden percben odaajándékozott nekünk. Valódi, mindennél nagyobb jólétben éltünk, ha életünket mindig Isten közelségében, a vele való közösségben tudhattuk. Mert így lett ereje a küzdőnek, így lett vigasztalása a szomorkodónak, így lett igazi értéke mindannak, amit a lutheri értelemben vett mindennapi kenyérként kaptunk meg.

És hol van a reménységünk? A „talán"-ban, hogy jövőre is? Hiszen annyi minden változik, annyira törékeny az ember élete, annyi kiszámíthatatlan, beláthatatlan kanyart vesz az élet, a történelem! Az óév igéje ebben is realista: *„nincsen itt maradandó városunk".* De a realitás dimenziója áttűnik az eljövendő perspektívájába, és éppen ezért ad a „talán"-nál sokkal erősebb reménységet: van mit keresnünk! Van eljövendő városunk, van jövőnk, készülődik számunkra a teljesség. Lesz egy pillanat, amely nem azért végső, mert a naptár utolsó lapján jegyezzük, hanem mert véget vet a töredékesnek, a bűnösnek, a mulandónak. Az után már nem egy következő, eltűnő évet kezdünk újra számolni, hanem vége lesz az időnek, mert az örökkévalót nem kell mérni: végtelen.

Óesztendő estéjén sok emlék és sok terv, számvetés és előretekintés kavarog bennünk. Az elmúlt dolgok bizonyossága abban van, hogy megtörténtek, átéltük őket, és átélésük élettapasztalatunk részévé vált. De vajon a holnapra is van ilyen bizonyosságunk? A múló idő percei bizton tudható gyümölcsöket teremnek? Évet búcsúztató, bátorító igénk az elmúlt évet és az egész életet Jézusra nézve láttatja velünk, hogy Jézusnak – aki tegnap, ma és mindörökre ugyanaz – a szeretetében időtálló kincset, kegyelmében valódi jólétet, az általa felkínált eljövendőben pedig igazi egzisztenciális biztonságot találjunk mindennap. Ámen.

■ Ördög Endre

Imádkozzunk! Mennyei Atyánk, múló időnk Ura! Adj nekünk hálás szívet, hogy minden ajándékodat fel tudjuk idézni, amellyel meggazdagítottál bennünket, és olts erős reménységet szívünkbe, hogy a holnap ne félelmetes, kiszámíthatatlan jövőként, hanem kegyelmed drága idejeként álljon előttünk! Ámen.

ÚJÉV ÜNNEPE – 1KOR 3,9–15

A VASÁRNAP IGÉJE

Boldog új építkezést!

Elmondhatjuk, ez az év jól kezdődik, hiszen újév ünnepe vasárnapra esik. Így a feltámadott Krisztus nevében indulhatunk az Úr 2012. esztendejének vándorútjára. A kettős ünnep igehirdetési alapigéje is bátorító nyitány, hiszen az apostol nem kevesebbet állít, mint hogy *„Isten munkatársai vagyunk",* ha a felülről jövő növekedés áldásának reményében együtt fogunk bele a plántálás, öntözés, építkezés munkájába.

De csak úgy lehetünk Isten munkatársaivá, ha bizalommal engedjük, hogy először ő végezze el rajtunk és bennünk áldott munkáját. Erre két, gazdag tartalmú képpel figyelmeztet minket Pál apostol: *„Isten szántóföldje, Isten épülete vagytok".*

Mit jelent Isten szántóföldjének lenni? Engedelmesen alávetem magam a talaj-előkészítő munkálatoknak. Elfogadom, hogy a föld gazdája, olykor fájdalmas eszközök bevetésével, felszántsa, megművelje kőkemény szívünk szikes talaját.

Mindezek után örömmel fogadom be a drága magvetést, és kérem a Lélek éltető harmatát, hogy kicsírázzon a szívembe hullott igemag. Majd mindent megteszek azért, hogy amit Isten elkezdett bennem, az valóban szárba szökkenjen, és termést hozzon. Olyan termést, amely mások számára is táplálék lehet. Olyan gyümölcsöt, amely magában hordozza az élet továbbadásának, a jövőnek a magjait.

Manapság gyakran panaszkodunk, hogy rengeteg hazánkban a parlagon hagyott szántóföld, amely művelés híján csak kártékony gyomnövényeket, parlagfüvet terem, erre pedig egyre többen vagyunk allergiásak.

De vajon mennyi a parlagon hagyott emberi szív és lélek? Hamarosan megismerhetjük a legutóbbi népszámlálás vallási adatait. Minden valószínűség szerint újra felkavaró adatokkal szembesülünk majd. Százezres tömegben élnek közöttünk azok a „rejtőzködő" hittestvéreink, akik névtelenül ugyan evangélikusnak vallják magukat, de gyülekezetépítési szempontból parlagon hevernek.

Ha valóban Krisztus nevében, a jó pásztor lelkületével akarunk nekifogni az új esztendőnek, akkor friss lendülettel és élő reménységgel kell újra hozzálátni a parlagon maradt lelkek felkutatásához és megműveléséhez. A nem könnyű munkához szükséges spirituális energiák begyűjtésére évkezdő erőforrást, alapozást kínál majd a két hét múlva országszerte induló ökumenikus imahét. Éljünk vele!

S ha már az év eleji alapozásnál tartunk, próbáljuk tisztázni a második apostoli kép üzenetét is. Mit jelent, hogy Isten épülete lehetünk?

Egyrészt gondolhatunk arra a csodálatos titokra, amelyről néhány fejezettel később így ír az apostol: *„…testetek a bennetek lévő Szentlélek temploma, amit Istentől kaptatok…"* (1Kor 6,19) A korunkban immár beteges, eltorzult méreteket öltő testkultusszal szemben a mennyei Atya adta meg az emberi testnek a legnagyobb rangot és igazi méltóságot, éppen azon a betlehemi éjszakán, amikor „az Ige testté lett…".

Továbbá – amint erre már utaltam – 2012 vasárnappal indul, emlékeztetve húsvét hajnalának diadalára, amikor a Feltámadott megdicsőült testben, győztesen lépett ki sziklasírjából. Elsőként megkereste riadt tanítványait, és rájuk lehelve így élesztette újjá őket: *„Vegyetek Szentlelket!"* (Jn 20,22) Mindezt, ötven nappal később, megpecsételte azzal, hogy az erő, a szeretet és a józanság Lelkét immár globálisan árasztotta ki a jeruzsálemi tömegre. S ez a pünkösdi csoda azóta is, az új esztendőben is, megismétlődhet. A végtelen Isten 2012-ben is kész szállást venni igencsak véges testünk törékeny hajlékában.

De az apostoli képet érthetjük úgy is, hogy Isten építkezése vagyunk. A bölcs építőmester az új esztendőben is szeretné tovább építeni az övéit. Az alap stabil és változatlan! *„Mert más alapot senki sem vethet a meglévőn kívül, amely a Jézus Krisztus"* – figyelmeztet az apostol a keresztény élet titkának fundamentális építkezési törvényére. Bár az alap többnyire láthatatlan, de mindent meghatároz: az épület funkcióját, teherbíró és befogadóképességét.

Az év elején, a közelgő vízkereszt ünnepének fényében érdemes újra felidézni keresztény életünk nyitányát, alapozását, keresztségünk életre szóló ajándékát. Bizonyos tekintetben ez a fundamentum is „láthatatlan", hiszen többnyire nincsen róla tudatos, személyes élményünk, csupán a keresztelési emléklap, egy-két fotó igazolja, hogy megtörtént. De megtörtént! Isten személy szerint, név szerint beleölelt a Szentháromság családjának szeretetközösségébe, és eljegyzett az örök életre. Erre az alapra lehet földrengésbiztos, teherbíró és befogadó házat, életet, gyülekezetet, egyházat építeni.

Az esztendő első napjának örömhíre, hogy az év Ura, akié az ország, a hatalom és a dicsőség, nem „minősít le" minket! Hanem – *Deo volente,* remélhetőleg – újabb 365, mi több, 366 napot „hitelez" nekünk 2012-ben. Ő megművelhető szántóföldet, lakható, tovább építhető házat, egyházat lát bennünk. Ő elkötelező bizalommal, munkatársaiként akar szolgálatba állítani minket. Ezért merem újraértelmezni a jól ismert rövidítést: B. ú. é. k., az-az *Boldog új építkezést kívánok* 2012-ben!

■ Gáncs Péter

Oratio œcumenica

Mindenható Isten, aki a siető időben és a gyors változások közepette is örök és hűséges maradsz, hallgasd meg könyörgésünket az új esztendő kezdetén!

Könyörgünk a veled való találkozás lehetőségéért. Őrizd bennünk a hozzád tartozás érzését, hogy az új esztendőben is keressük templomod csendjét és evangéliumod hangját. Szereteted maradjon a biztos pont és a bátorítás életutunkon.

Könyörgünk szeretteinkért, a számunkra fontos emberekért. Tarts meg minket egymás közelében! Erősítsd a közösségeket, amelyek támogatnak és megtartanak minket. Ébressz bennünk felelősséget egymás iránt, hogy keressük a távolodókat, támogassuk az elgyengülőket, és felemeljük azokat, akik elesnek.

Könyörgünk azokért, akik téged keresnek. Akik most kezdik megsejteni, hogy szükségük van közelségedre. Akik visszavágyódnak szereteted érezhető sugarába. Erősítsd a benned bízók közösségét, hogy merjen nyitott és befogadó lenni, hogy otthont kínáljon a hozzád vágyódóknak.

Könyörgünk mindazokért, akik szenvednek. Gondoktól, félelmektől, nélkülözéstől, magánytól, csalódástól vagy lelki bizonytalanságtól. Könyörgünk a betegséggel küzdőkért és azokért is, akik alulmaradtak ebben a küzdelemben. Állj melléjük, jelenléted enyhítse fájdalmukat, és derítse föl számukra a reménység világosságát!

Könyörgünk gyülekezetünkért, városunkért és országunkért. Könyörgünk azokért, akik a mindannyiunkat érintő döntéseket hozzák. Adj számukra időtálló normákat és valódi értékeket, ezek irányítsák döntéseiket, hogy valóban az egész emberi közösség életét és jövőjét szolgálják!

Könyörgünk teremtett világodért. Ébressz minket annak tudatára, hogy őrzői és művelői vagyunk, hogy ránk bíztad szépségét, gazdagságát és gyümölcseit. Segíts felfedeznünk, hogy lelkünkbe helyezted a hűség, a gondosság és az önzetlenség szikráját – engedd kibontakoztatnunk mindannyiunk és egész teremtett világod javára.

Hallgass meg minket Urunkért, Jézus Krisztusért, aki útitársunk ennek az új esztendőnek minden órájában és minden lépésében. Ámen.

SEMPER REFORMANDA

„Ha Isten egyszer mindenható, mi fogyatkozásom lehet, hogy megadni, megtenni ne tudná?! Ha ég-föld teremtője s mindenek Ura, ki árthat nékem?! Hogyne válnék javamra minden, mikor javamat akarja az, akinek engedelmes alattvalója minden?! Isten, tehát tudja, hogy cselekedjék legjavamra. S mert Atya is, mindezt meg is teszi szíves örömest. Mivel pedig én ebben semmit sem kételkedem, bizonnyal gyermeke vagyok, szolgája és örököse, s lészen nékem az én hitem szerint."

Luther Márton:
Jer, örvendjünk, keresztyének!
(Szabó József fordítása)

Új nap – új kegyelem

Vasárnap (december 25.)
Amikor a pásztorok meglátták, elmondták azt az üzenetet, amelyet erről a kisgyermekről kaptak. Lk 2,17 (1Kir 8,66; Lk 2,/1–14/15–20; Tit 3,4–7; Lk 1,46–55) Személyes élménnyel, érintettséggel átfűtve kellene megélnünk minden karácsonyt. Azzal a gyermekkori csodaváró hittel, amely olyan könnyen elkopik bennünk. Figyelmünket az isteni ajándékokra irányítva: a „velünk az Isten" csodájára, jelenlétének misztériumára. A megbizonyosodás egyértelműségével.

Hétfő (december 26.)
Ne legyetek személyválogatók, hanem a kicsit éppúgy hallgassátok meg, mint a nagyot. Embertől ne tartsatok, mert az ítélet Isten ügye. 5Móz 1,17 (Mk 9,36–37; Jn 1,1–5/6–8/9–14; Zsid 1,1–3/4–6/; Lk 2,29–32) Tudunk úgy meghallgatni valakit, hogy őszinte szívvel arra figyelünk, amit mond? Amit *igazán* mond. Nem a státusára, elismertségére, tisztelt mivoltára figyelve, hanem csak arra, amit közölni szeretne velünk. Egészen egyszerű emberek vagy gyerekek szájából néha meglepő igazságokat hallhatunk, ha van fülünk hozzá.

Kedd (december 27.)
Amikor Jézus megszületett a júdeai Betlehemben Heródes király idejében, íme, bölcsek érkeztek napkeletről Jeruzsálembe, és ezt kérdezték: „Hol van a zsidók királya, aki most született? Mert láttuk az ő csillagát, amikor feltűnt, és eljöttünk, hogy imádjuk őt." Mt 2,1–2 (Zak 2,15a; 2Jn 1–6/7/; Ézs 52,13–53,5) Hát nem a fővárosban kell keresni egy királyt?! Rezidenciákban, palotákban? Ma pedig tőzsdeszékházakban vagy bevásárlóközpontokban? A bölcsek ebben a kérdésben mintha e világ szerint gondolkodtak volna. És én hol keresem őt? Tudok-e különbséget tenni a külső csillogás és a belső fény között? Felismerem-e ezt a csöndes, kitartó, néha alig látható fényt, amely az ő jelenlétét adja tudtomra? Kétezer év elteltével most én is szeretném megtalálni ezt a csillagot, hogy őhozzá vezessen…

Szerda (december 28.)
Ahol az Úr Lelke, ott a szabadság. 2Kor 3,17 (Zsolt 102,20–21; Mt 2,13–18; Ézs 53,6–12) Azon a régi osztályfőnöki órán zavartan ültek a padban a diákok. Próbálták meghatározni a számukra olyan fontos, sokszor hangoztatott szabadság fogalmát, de hirtelen összezavarodtak. Ha az ember azt teszi, amit akar, akkor egyszerűen csak önző. Az Istentől jövő szabadságról egy szó sem hangzott el. Ilyen idők jártak akkor. Ki is csöngettek, mielőtt bármi eredmény született volna. Az akkori zavartság emléke máig bennem él. De mindig hozzáadódik az igazi szabadság megtapasztalásának élménye, ahogyan szabad áramlatként végigsöpört az életemen. Mint egy mély, tiszta levegővétel.

Csütörtök (december 29.)
Krisztus mondja: „Békesség néktek! Ahogyan engem elküldött az Atya, én is elküldelek titeket." Jn 20,21 (Ézs 49,6; 1Jn 4,11–16a; Ézs 54,1–10) Nem tarthatom meg magamnak a békességemet, tovább kell adnom, hisz én is ajándékba kaptam. De az első lépés: meg kell hallanom őt, ahogy békességet kívánva köszönt engem. Meg kell hallanom a hangját. Ha ez a béke, csönd kiteljesedett a szívemben, akkor leszek képes másokat megerősíteni, megbékíteni, megnyugtatni. Hiszen ez a nyugalom nem az enyém. Az ő csendjében születik.

Péntek (december 30.)
Meg vagyok győződve, hogy sem halál, sem élet, sem angyalok, sem fejedelmek, sem jelenvalók, sem eljövendők, sem hatalmak, sem magasság, sem mélység, sem semmiféle más teremtmény nem választhat el minket az Isten szeretetétől, amely megjelent Jézus Krisztusban, a mi Urunkban. Róm 8,38–39 (Hag 1,13; Zsid 1,/5–6/7–14; Ézs 55,1–5) Figyelem az embereket, ahogyan közlekednek, ahogy viselkednek, beszélnek egymással, és mérhetetlen szomorúság költözik a szívembe. Akkor különösen, amikor arra kell ráébrednem, hogy én is beálltam ebbe a sorba, semmivel sem vagyok különb azoknál, akiknek a viselkedésén megbotránkoztam. Azt hiszem, én magam vagyok a legnagyobb akadály, amely közéd és közém állhat… Mi legyen most már? Megkönnyebbülök, amikor azt üzened, hogy semmi sem választhat el tőled. Szereteted minden szakadékot áthidal, elérsz hozzám, megragadsz engem.

Szombat (december 31.)
Áldott az Isten, a mi Urunk Jézus Krisztus Atyja, az irgalom Atyja és minden vigasztalás Istene, aki megvigasztal minket minden nyomorúságunkban, hogy mi is megvigasztalhassunk másokat minden nyomorúságban. 2Kor 1,3–4 (Ézs 26,16; Lk 12,35–40; Róm 8,31b–39; Ézs 55,6–13) Többször megéltem már, hogy olyankor találkoztam egy-egy lelki terhet cipelő embertársammal, amikor a magam problémájáról már épp azt hittem, hogy elviselhetetlen, megoldhatatlan, vigasztalan szomorúságba taszít. Az is megtörtént, hogy ilyenkor éppen ő, akinek terhét ilyen nehéznek láttam, kezdett vigasztalni engem. Megszégyenülve abbahagytam a panaszkodást. Szeretném észrevenni a mások baját, fájdalmát, akár úgy is, hogy közben elfeledkezem a magaméról. Hiszen az én megvigasztaltatásom épp ezalatt történik… Köszönöm neked!

■ Balogh Éva

HETI ÚTRAVALÓ

2012. január 1–7.

„Amit pedig szóltok vagy cselekesztek, mind az Úr Jézus nevében tegyétek, hálát adva az Atya Istennek őáltala." (Kol 3,17)

Újév s egyben vízkereszt hetében az *Útmutató* reggeli és ünnepi igéi nevezetes névadásokról tudósítanak. A naptári évet Jézus névadásának ünneplésével kezdhetjük; születése után nyolc nappal körülmetélték, s a Jézus nevet adták neki, ahogyan az angyal nevezte őt (lásd Lk 2,21). Jézus a világ reménysége és világossága; ezért mindent az ő nevében tegyünk ez esztendőben is! Tudjuk, kiben hiszünk! „A mi segítségünk az Úr nevében van, aki teremtette a mennyet és a földet." (Zsolt 124,8; LK) És 2012-ben is átélhetjük: „Jóságod az év koronája, bőség fakad ösvényeiden." (GyLK 717) „Csak a hívők kis serege adja egyedül Istennek a dicsőséget. Csak ezek bíznak benne és építenek reá. Ezek tudják, hogy mindenüket tőle vették, és az ördögtől pillanatig se maradhatnának meg, ha az Isten meg nem oltalmazná őket." *(Luther)* Övele valljuk: Erős várunk az Úristen! Az Úr Jézus szolgálata kezdetén „évnyitó programbeszédet" mondott: *„Az Úr Lelke van énrajtam, mivel felkent engem, hogy evangéliumot hirdessek; (…) és hirdessem az Úr kedves esztendejét!"* (Lk 4,18.19) De mi nem tudhatjuk, mit hoz a holnap; az idő nincs a hatalmunkban. Ezért alázatos szívvel *„inkább ezt kellene mondanotok: Ha az Úr akarja és élünk, ezt vagy azt fogjuk cselekedni."* (Jak 4,15) Ám Józsué (héberül: Jehosua) tudta, mit fog tenni: *„De én és az én házam népe az Urat szolgáljuk!"* Mi is valljuk: *„Bizony, ő a mi Istenünk!"* (Józs 24,15.18) Mózes nevét a fáraó leánya adta, *„aki a fiává fogadta, és elnevezte Mózesnek, mert azt mondta: A vízből húztam ki."* (2Móz 2,10) Izsák neve ezt jelenti: ő nevet. Sára nevetett magában, amikor az Úr megígérte a gyermeket, és *„Ábrahám Izsáknak nevezte el újszülött fiát"* (1Móz 21,3). Tudjuk, Jézus nevének héber alakja Jehosua: az Úr megszabadít, megvált. Ezért kötött Isten egyoldalú szövetséget minden földi élővel az özönvíz után örökre: *„…szivárványívemet helyezem a felhőkre, az lesz a jele a szövetségnek, melyet én a világgal kötök."* (1Móz 9,13) Az új szövetség megkötésére a kereszten azután került sor, miután megtörtént az *epiphania Domini:* Isten megjelenése. „Az igazi világosság, amely megvilágosít minden embert, jött el a világba." (Jn 1,9; LK) A napkeleti bölcsekkel mi is dicsőítsük életünk Királyát; önmagunkat adjuk neki ajándékul! *„Bementek a házba, meglátták a gyermeket anyjával, Máriával, és leborulva imádták őt."* (Mt 2,11) Pál tudja Krisztus titkát: *„a pogányok örököstársaink, velünk egy test, és velünk együtt részesek az ígéretben"* (Ef 3,6). S János ezt így mondja: *„Isten gyermekeinek neveznek minket, és azok is vagyunk",* mert tőle születtünk újjá, s ha megjelenik, *„olyannak fogjuk őt látni, amilyen valójában"* (1Jn 3,1.2). „Add, hogy… az égben / Megláthassunk téged / Örök dicsőségben!" (EÉ 186,5)

■ Garai András

Új nap – új kegyelem

Vasárnap (2012. január 1.)
Élt egy ember Jeruzsálemben, akinek Simeon volt a neve. Igaz és kegyes ember volt, várta Izráel vigasztalását. Karjába vette a gyermek Jézust, áldotta az Istent, és ezt mondta: „Most bocsátod el, Uram, szolgádat beszéded szerint békességgel, mert meglátták szemeim üdvösségedet." Lk 2,25.28–30 (Ézs 33,6; Lk 4,16–21; Jak 4,13–15; Zsolt 121) Neki növekednie kell, nekem kisebbé lennem – ahogy Keresztelő mondja majd néhány évvel később. Az öregember egy csecsemőt tart a kezében, aki valószínűleg semmiben sem különbözik a többi, vele egykorú gyermektől. De Simeonnak megadatik látnia a lelkében, hogy mivé lesz majd ez a gyermek. Simeon most már békével távozhat ebből a világból. Bárcsak tudnék így elmenni valahonnan egy befejezett feladat után! Ilyen hálás, csöndes szívvel, ekkora békességben. A biztos tudattal a lelkemben, hogy te meg én örökre együtt maradunk, bárhová térek is.

Hétfő (január 2.)
Minden gondotokat őreá vessétek, mert neki gondja van rátok. 1Pt 5,7 (Zsolt 91,9; Józs 24,1–2a.13–18.25–26; Mk 1,1–13) Kézenfekvő megoldásokat keresek a problémák közepette. Megpróbálom először hideg józansággal végiggondolni a lehetőségek tárházát. Aztán nyugtalanabbul kutatom a választ, miközben bízom benne, hogy a vészhelyzet majd olyan energiát generál, amelynek a segítségével kimászhatok a csávából. Végül, amikor egyedül maradok a kétségbeeséssel, felküldök egy imát az égbe. Amikor pedig megoldódnak a gondjaim, a lelkemben átélt hála is megerősít. Legközelebb talán rögtön az elején ezt az imát kellene elmondani s a kétségbeesést elhagyni?

Kedd (január 3.)
Idősebb férfit ne dorgálj meg, hanem intsd mint apádat, a fiatalabbakat pedig mint öcsédet, az idősebb asszonyokat mint anyádat, a fiatalabbakat mint húgodat: teljes tisztasággal. 1Tim 5,1–2 (3Móz 19,32a; 2Móz 2,1–10; Mk 1,14–20) Hogyan lehet megmondani egy magunknál jóval idősebb embernek, amikor nyilvánvalóan téved? Van-e határ, amely elválasztja az őszinte segítőkészséget a tisztelettől? Kérlek, Uram, adj nekem értelmet, hogy ilyenkor megkapjam a legmegfelelőbb szavakat!

Szerda (január 4.)
A szeretet nem örül a hamisságnak, de együtt örül az igazsággal. 1Kor 13,6 (3Móz 19,11; 1Móz 21,1–7; Mk 1,21–39) Legszebb öröm a káröröm, mert nincs benne irigység – tartja a humoros szólás. Együtt örülni az igazsággal messze többet jelent, mint hogy nem örülök a másik kárának. Együtt örülni valakivel annyit jelent, hogy osztozom az örömében. Akkor tudok együtt örülni a másik igaz örömével, ha van bennem szeretet. Szeretetünk és örömünk megsokszorozódik így.

Csütörtök (január 5.)
Ki ne félne téged, Urunk, és ki ne dicsőítené a te nevedet, hiszen egyedül te vagy szent. Jel 15,4 (Préd 5,6; 1Móz 9,12–17; Mk 1,40–45) „Istent félnünk és szeretnünk kell", tanultuk régen a *Kis kátéból.* Igen, félnünk kell őt, még ha sokszor nem értjük is akaratát, s ez a félelem majd távol tart bennünket attól, hogy rossz útra térjünk. Ha személyesen ismerjük őt, akkor nem kell félnünk a mindennapok gondjaitól, próbatételeitől, mert az iránta érzett szeretet kiűzi a félelmet. És ez fordítva is igaz – ha szeretem őt, és biztosan tudom, hogy szeret, már tudom a legfontosabbat: ismerem őt.

Péntek (január 6.)
Abban telik kedvem, Istenem, hogy akaratodat teljesítsem, törvényed szívemben van. Zsolt 40,9 (Jn 14,15; Mt 2,1–12; Ef 3,2–3a.5–6; Mk 2,1–12) Néha talán azt gondoljuk, hogy az szerezné a legtöbb örömet, ha végre szabadon azt tehetnénk, amit csak akarunk. Senki sem szólna bele. De hogy annak örüljek, hogy valaki más akaratát teljesítsem…? Igen, ez lehetséges, ha az Isten akaratáról van szó. Ha érzem őt az életemben, akkor tudnom, éreznem kell azt is, hogy amit ő akar velem, az lesz számomra a legjobb. A törvényed ajándék, Uram. A korlátozásnál is erősebben kiteljesít és szabaddá tesz.

Szombat (január 7.)
Fekvőhelyemen is rád gondolok, minden őrváltáskor rólad elmélkedem. Zsolt 63,7 (Lk 18,7; 1Jn 3,1–6; Mk 2,13–17) Nem tudok elaludni. Újra meg újra végigperegnek bennem a múlt történései, töprengek felettük: miért kellett ennek így történnie? Van válaszod a számomra, Istenem? Megértem majd egyszer, átlátom, hogy miként tervezted és vezetted végig az életemet? Nem akarok még elaludni. Ha végiggondolom, mennyi ajándékot és áldást kaptam tőled, kimondhatatlan hála tölti el a szívem. Ilyenkor mindig arra gondolok: hogy is lehet, hogy mindezt megélhettem veled, benned?

■ Balogh Éva

Kedves Olvasóink! Az Evangélikus Élet jövő évi, 77. évfolyamának első száma január 8-án jelenik meg. 16 oldalas hetilapunk példányonkénti ára 2012-ben is – változatlanul – 250 forint lesz.

Evangélikus Élet – A Magyarországi Evangélikus Egyház hetilapja

E-mail: evelet@lutheran.hu • **EvÉlet on-line**: www.evelet.hu, www.evangelikuselet.hu
Hirdetésfelvétel: hirdetes@evelet.hu. • **Előfizetés**: elofizetes@evelet.hu.
Szerkesztőség: 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 1/317-1108; 20/824-5519, fax: 1/486-1195.
Szerkesztőségvezető: Boda Zsuzsa (zsuzsa.boda@lutheran.hu). **Szerkesztőségi titkár** (előfizetési és hirdetési ügyek referense): Vitális Judit (judit.vitalis@lutheran.hu).
Főszerkesztő: T. Pintér Károly (karoly.pinter@lutheran.hu). **Olvasószerkesztő**: Dobsonyi Sándor (sandor.dobsonyi@lutheran.hu). **Korrektor**: Sinkáné Zombory Katalin (katalin.zombory@lutheran.hu). **Tervezőszerkesztő / EvÉlet on-line**: Nagy Bence (bence.nagy@gmail.com). **Rovatvezetők**: Boda Zsuzsa – Új nap – új kegyelem (zsuzsa.boda@lutheran.hu), Hafenscher Károly – Régi-új liturgikus sarok (hafo@lutheran.hu), Kendeh K. Péter – Oratio oecumenica (peter.kendeh@lutheran.hu), Véghelyi Antal – A vasárnap igéje (antal.veghelyi@lutheran.hu).

Kiadja a Luther Kiadó (kiado@lutheran.hu) 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 1/317-5478, 1/486-1228; 20/824-5518; fax: 1/486-1229. **Felelős kiadó**: Kendeh K. Péter (peter.kendeh@lutheran.hu).
Nyomdai előállítás: Konsilo Kft. (1022 Budapest, Tapolcsányi u. 6.). Felelős vezető: Nagy Zoltán.
Árusítja a kiadó és a Magyar Posta Rt. (ÜLK) INDEX 25 211, ISSN 0133-1302

Előfizethető közvetlenül a kiadónál vagy postautalványon. Az előfizetési díj belföldön (illetve Románia és Szlovákia területén) negyed évre 3250 Ft, fél évre 6500 Ft, egy évre 13 000 Ft, európai országba egy évre 43 800 Ft (168 euró), egyéb külföldi országba egy évre 51 200 Ft (196 euró). Csak a minden hónap 15-ig beérkező lemondásokat tudjuk az azt követő hónap elsejével töröltetni, ellenkező esetben még egy hónapig jár az újság. Beküldött kéziratokat nem őrzünk meg és nem küldünk vissza. Az adott lapszámba szánt kéziratokat a megelőző hét csütörtökéig kérjük leadni! A hétfő délutáni lapzártakor kizárólag a hét végi eseményekkel összefüggő (és a szerkesztőséggel előzetesen egyeztetett) írásokat tudjuk figyelembe venni. Az e-mailben küldendő kéziratokat az evelet@lutheran.hu, a hirdetéseket a hirdetes@evelet.hu címre várjuk.

1 133130 211516